

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

СІЛЬСЬКИЙ
ГОСПОДАР

УВАГА!

Тільки від 15. березня до 15. квітня 1935 р.

КАЛЕНДАР

„СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“

на 1935 рік.

ЗА 1- ЗОЛ.

При замовленню 5 прим. і більше самі оплачуємо пересилку!

Користайте з нагоди, замовляйте всі, хто ще не має цієї книги господарського знання, а вона Вам сторицею оплатиться!

Замовляти:

„Сільський Господар“, Львів, Ринок 10.

СУПЕРФОСФАТ

запевнює поплатність

Довголітні польові досвіди стверджують згідно, що велика частина наших ґрунтів терпить передовсім на брак фосфорової поживи.

Найбільш убогі в цей кормовий складник є глинисті почви, попелиці, леси, боровини, багністі чорноземи та щиркові.

Тому не диво, що всі згадані почви сильно реагують на навоження

суперфосфатом

себто таким навозом, що містить в собі фосфорову кислоту розпускальну у воді, то є у найлекше доступнім виді для рослин.

Тому то й надвишка зборів на тих почвах при ужитті 100 кг. суперфосфату 16 прц. є дуже значна і наприклад при житі виносять 75—300 кг. зерна і 100—600 кг. соломи, при озимій і якій пшениці 100—200 кг. зерна і біля 300 кг. соломи, при ячменеві 50—200 кг. зерна 75—400 кг. соломи, врешті при цукрових буряках 7.500—10.000 кг. коріння.

Як з вище згаданого виходить,

суперфосфат

ужитий як слід, в кількості 200—300 кг. на гектар запевнює навіть при теперішніх низьких цінах землеплодів зовсім добру, а в багатьох випадках дуже високу поплатність, котру степенує ще ділання суперфосфату в наступних роках.

Тому цей навіз треба би уживати передовсім на згаданих родах ґрунтів, а загалом треба його уживати у всіх тих випадках де на основі переведеного досвіду стверджено в почві брак фосфору.

Перш усього треба памятати на конечність навоження суперфосфатом при управі тих рослин, що вимагають більше фосфору, як наприклад жито, пшениця, ячмінь, ріпак та буряки. Надвишка зборів у згаданих рослинах отримана на суперфосфаті, звертає кошт цього навозу з добрим наддатком та запевнює хліборобові значну навозову поплатність.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

ВИДАЄ КРАЄВЕ ГОСПОДАРСЬКЕ ТОВАРИСТВО „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“ У ЛЬВОВІ
ПРИ СПІВУЧАСТІ КРАЄВОГО МОЛОЧАРСЬКОГО СОЮЗУ „МАСЛОСОЮЗ“.

Виходить 1. і 15. кожного місяця.

ПЕРЕДПЛАТА: В краю: за чверть року . . 2— зол.
за пів року . . 4— „
за цілий рік . . 8— „

За кордоном: В Америці і інших краях . . 2— дол.
В Румунії: річна 250, піврічна 130, чвертьрічна 70 леїв
Замовлення і гроші в Румунії слати на адресу:
Dmytro Herodot, Strada, Delea-Veche 45, Bucuresti IV.

Поодиноке число коштує 40 сот. Передплату треба вислати на адресу: Товариство „Сільський Господар“, Львів, Ринок ч. 10, П. пов. тел. 30-53, П.К.О. Варшава 147.053. Гроші з закордону просимо слати на наше конто в Земельному Банку Гіпотечному (Zemelnij Bank Hipotecznyj) у Львові, вул. Словацького 14, або грошовими листами на адресу Т-ва.

ОГОЛОШЕННЯ: Ціна сторінка і раз . . 200— зол.
половина сторінки . . 120— „
чверть „ . . 65— „
одна восьма „ . . 35— „

За першу і четверту сторінку оголошення 50% дорожче.
За оголошення в тексті . . 30/ „
Дрібні оголошення по 30 сот. за слово.

З М І С Т: Інж. В. Жовкірчук: — Творім наше насінництво; М. Б.: Наша поміч гол. Яворівщині; Д-р П. Водославський: Телячі хвороби; Інж. М. Гавриленко: Плекаймо рум'янок; Інж. П. Зелений: Не плут на весні а волока і культиватор; Р. Коцик: Оріх волошки й; М. Подоляк: Як виплекати ранні мильони; О. Фіцевич: Про місткове щеплення; Ю. Мудрак: Хвоц як середник в боротьбі з шкідниками саду. Запитання (45—55). Відписання податкових записок. Книга знання. Курси С. Г. в Янчині і рйжне.

Творім наше власне насінництво

Здається, що жадна господарська ділянка не є в нас так занедбана як власне насінництво.

Якщо візьмемо яку небудь іншу господарську галузь то всюди помічається поступ та стремління до кращого. Заслуга тут не самих наших господарів, але в більшій мірі установ, які розвивають рільничий промисл, а тим самим дбають про безпеку та якість сирівця.

Таким способом завдяки Маслосоюзови розвивається в нас управа пасних рослин, та раціональна годівля худоби.

Завдяки згонам безріг (де є), щораз більшого розгону набирає годівля беконів, де згонів нема там пляново Центросоюз такі згони приготує.

Годівлю дробу безпосередно зацікавлена наша кооперація і нею піклується, щоби поправити якість яйця та підготувити нашу годівлю дробу до вивозу битої птиці.

Як бачимо всюди нашому селови поступ господарський диктує остаточний інтерес згори. Село саме часто без ініціативи.

Та і це добре, що є ініціатива, відкиб вона не була, нехай тільки своя та корисна.

Зате ділянки, в яких наша кооперація ще

не працює, або ще не запрацювалася лежать облогом.

Такий у повному значінні обліг бачимо у всій нашій збіжєвій продукції.

Дотеперішні приватні торговці збіжжам не мають інтересу старатися в який будь спосіб про поправу збіжжа, бо безладдя в продукції дає їм кращі можливості спекуляції та наживи.

В тій головній ділянці нашого господарства йдемо старими втертими шляхами. **Продукуюмо посліди та буряни. Це тому, що в нас не вживається дорідного насіння.** Не вживається, бо часом його тяжко дістати, а наше село дещо за тяжке та недовірчине.

Щоби це питання вирішити мусимо шукати на те способів. А що його чим скорше мусимо вирішити то це наказує господарська потреба. Не знаємо, що за несподіванка чекає нас і в цій ділянці, бо може статися таке як з контрактами та годівлю безрог. Тоді станемо перед доконаним фактом.

Стоїмо перед впровадженням штандаризації збіжжа (впровадженням відмін, щоби витворити однорідність, та поправити якість). Місце дотеперішних послідів має заняти добре однорідне збіжжа.

Не треба вичікувати — що з цього вийде, бо вийде те, що знова, як завжди, спізнаємося.

Скорше чи пізніше, щоби мати добре та дороще збіжжа, мусимо перейти на дорідне насіння.

А щоби на нього перейти мусимо про нього постаратися. Мусимо створити наше власне насінництво.

Питання творення власного насінництва, є черговим питанням нашої національної економії.

Як таке дорідне насіння платиться дороще на 20—30%. Ця надвишка втече нам, якщо будемо мусіти його купувати у чужих.

Кошти перевозу унеможливають спробувати насіння з дальших сторін. Вони поглиблюють нерентовність управи збіжжа.

Тому нам самим належить творити насінні бази, як найблище нашого села, в його власному середовищі! Це здешевить насіння, поглибить довіря, бо відпадуть закиди, як непригожість підсона почви і т. п.

Якжеж це практично та організаційно перевести?

При „Сільському Господарі“ у Львові існує насіннича секція. Вона повинна стати краєвим об'єднанням наших годівельників насіння першого степеня.

При Філії належить зорганізувати секції другого степеня.

Практично годівельники ділилисьби на дві групи. Перша група це члени краєвої секції. Моглиби зглядно повинніби ними бути всі наші власителі великої земельної посілости, розкинені по всьому краю. Вони продукувалиби насіння першої якості (перший відсів).

Годівельники не малиби ризика, бо випускалиби товар штандартовий, першої якості не тільки як дорідне насіння, але і як товар риночний.

На них базувалибися повітові секції. Раїонування і круг ділання перевелаби краєва секція. Вона розділювалаби рівнож насіння на повітові райони, як також держалаби звязки і рекляму.

Маючи таку надбудову повітові насінні секції малиби запевнене насіння і влекшену працю.

Членами повітової секції моглиби бути власителі великої посілости в повіті, заможні господарі, які взірцево господарюють і зобов'язуються вести насінні культури по вказівкам секції, як також священники, що самі ведуть взірцево господарку.

Члени повітової секції управлялиб насіння другого відсіву, яке запотребовувалиби по вказівкам краєвої секції.

Їх відношення до краєвої секції це роля консумента, а для свого повіту булиб продуцентами дорідного насіння.

Так як члени краєвої секції працювалиби

по всьому краю, так знова члени повітової секції працювалиби на терені свого повіту. Побажаним булоби, щоби у кожному селі були такі другорядні станиці, якіби розмножували дорідне насіння.

В такий спосіб може бути запевнений сталий приплив дорідного насіння на наше село.

Збіжєву господарку протягом кількох літ можна як найдаліше удосконалити і поставити на найвищий щабель сучасної агротехніки.

В цей спосіб найкоротша дорога до поправи якості нашого збіжжа і до його однородности.

Насінні станиці булиб якраз цим регулятором, який нормувавби нашу рілньну культуру.

Повітовий агроном по вказівкам насінного референта краєвої секції виконувавби контролю насінництва у повіті.

На мою думку це найкраща розв'язка питання як поліпшити нашу збіжєву господарку. Ділянка вже впроваджена тільки праці, щоб її навести на властивий шлях. На новості найдеться ще доволі часу.

В першу чергу ставлю це під розвагу нашим властителям більшої земельної посілости, відтак більшим господарям та нашому священству.

У власнім інтересі вони повинні цею справою зацікавитися. Їм лекше зорганізуватися, на більшій площі і маєтку лекше провадити насінні культури. При теперішній рілній культурі і тими засобами які має село, само воно витворити насінництва не в силі. А насіння вже потребує.

Даремна буде праця в цьому напрямку, якщо не постараємося про добрий і дешевий матеріал до праці нашому селянинови.

Подумає дехто тепер при такій коюнктурі не пора на таку акцію. Хто одначе обсервує село і знає його, той не заперечить, що якраз тепер наш селянин послухає всего, що добре, що веде до господарської рівноваги. Тепер якраз ця справа на часі, тепер вона найскорше може прийнятися. Тож з Богом вперед.

Инж. Жовнірчук В.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДЕ!

НА ПЕРЕДОДНІ 70-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ „ПРОСВІТИ“ (1938 Р.) — ДВИГНІМСЯ БАДЬОРО, ВСІ ОДНОСТАЙНО СТАНЬМО НА ВИСОТІ ЗАВДАНЬ ТЕПЕРІШНЬОЇ ДУЖЕ ВАЖНОЇ ХВИЛИНИ!

ВСІ ОРГАНІЗАЦІЇ Й ОДИНИЦІ — ОЧИМА ДО „ПРОСВІТИ“!

СВОЄЮ ВОЛЕЮ СТОРІМ ОДНУ ВЕЛИКУ, ТВЕРДУ ВОЛЮ НАРОДУ!

ХАЙ ЮВІЛЕЙ „ПРОСВІТИ“ БУДЕ ЮВІЛЕЄМ ПЕРЕМОГИ НАШОЇ ДУХОВОЇ СИЛИ.

М. Б.

Наша поміч голодуючій Яворівщині

В попередньому числі С. Г. ми подали вже про страхіття голоду на Яворівщині, де ґрунти в більшості піски, мокляки і т. п. Наша перша поміч — це добра господарська порада.

Перше всього поговоримо над тим, як уплянувати господарку на пісках. Плян цей не буде подібний до пляну прим. на Поділлі, чи в горах. Пісковий ґрунт, хоч легко дається обробляти, але в першу чергу він потребує масу гною-порохнячки. Гній цей можна мати лише від худоби. Без худоби на пісках тяжко дійти до прибутків, а ще тяжче в нинішню кризу.

Вслід за цим повстає питання як і на чім цю худобу на пісках утримати?

Маючи цих два питання (худоба і гній) на увазі починаємо братися до ґрунту і до

роботі. 4. На олій — кольза, рижій. 5. Лікарські — кмін. 6. На кошики і для здержання пісків — лоза, акація, сосна і т. п.

Постараємось коротенько подати про управу цих рослин та охарактеризувати їх.

Лубіни це бобові рослини, які на пісках виростають великі, дають багато зеленої маси, яку не довго після цвіту заорюють в землю. Ця маса в землі перегниває і служить як гній обірнику. Отож, перші початки господарки на пісках починати з лубінів, щоб по лубіні посадити вже якусь іншу рослину, яка гною потребує: (бараболя, ріпа, бруква, кальза, рижій). Де ґрунти щирі піски там йде жовтий лубін а на ліпших — синій. Як господариться з лубіном та ін. рослинами на зелений гній раджу придбати собі книжечку: Зелені погної ціни 70 гр. (до 15. IV. — 30 гр.).

Коопер. господ. ветеринарний курс в Струтині ниж. пов. Долина, що відбувся дня 5. XI. — 14. XII. 1934.

плекання паші для худоби, а буде паша — буде худоба і буде гній. А буде гній — ґрунт поправиться і сам голод вступиться. Як же до цього підійти?

Які рослини сіяти на пісках.

Кожний ґрунт і клімат має свої окремі рослини, окремі дерева, окремі трави. Треба лише бути добрим господарем і хоч трохи ботаніком, щоб це запримітити чи довідатись від тих, що це знають. Не беремо на себе ролю доброго господаря чи ботаніка але з своєї практики на-пісках та з того, що ми знаємо з літератури — подаємо братам яворівчанам для використання.

На пісках добре ростуть такі рослини. 1. На зелений гній: лубін синій і жовтий, буркун білий і жовтий, по части сераделя. 2. На пашу — буркуни, сераделя, пелюшка, вики, болгай, червоноголовка, біла конюшина. 3. Окопові — ріпа стернянка, бруква, ба-

Буркуни — це рослина метеликоцвітна, як конюшина і люцерна. Вдається на сухих пісках росте буйно, дає велику масу паші, в першому році один покіс а в другому два. Паша є тірковата але худоба до неї звикає і їсть тим більш як домішку до іншої паші. Крім цього буркуни угноюють ґрунт в азот, їх можна приорювати як і лубін. Сіють на пашу густо як і конюшину. Перший покіс в першому році припадає в липні — серпні, а на другий рік перший покіс в чевні а другий в серпні. Докладно про управу цієї рослини є теж в книжці „Зелені погної“.

Сераделя — це конюшина пісків, як кажуть господарі. Сіють її як домішку в озимину і ярину на весні. На пісках ця рослина добре вдається але вимагає вогкості в повітрі. На сухих пісках в посуху неросте. По зборі ярини чи озимини — вона виростає в стерні досить висока. Паша з неї першорядна. Читай про неї в „Зелених погноях“.

Пелюшка — це польовий горошок. Виглядом цілком нагадує городний горох, лише має дрібніше листя і дрібне рудо-буре насіння. Сіють його в мішанці з вівсом. Дає масу доброї білкової паші. Угноєне поле в азот. Часто її разом з викою сіють до ячменю на пашу.

Болгай-перелет — або як ще її називаємо жовта чи заяча конюшина. Рослина двоі трирічна. Росте як конюшина. Грунт потребує пісок. Сіється в ярину як конюшина. Коситься на другий рік, саме в час завязування цвітів. Після покосу дає ще добру отаву для

пасовиська. Паша добра як і з конюшини

Червоноголовка — росте на румовищах, рінях, пісках, де хоч трохи є глинки. Посухи не боїться. Врожай дає до 4 — 5 літ. Коситься з другого року 1 — 2 покоси. Висівають саму, густо як конюшину.

Про білу конюшину, ріпу, бараболлю, кмін, кользу — писалось вже в часописах „Сіл. Госп.“; Укр. Пас. тому за браком місця опускаю їх, а про певні сорти трав, дерев і інших рослин, що добре надаються на піскові ґрунти як рівнож як боротись з вітрами і посухою подамо в слідуючому числі „С. Г.“.

Др. П. Водославський.

Телячі хвороби в перших 14 днях життя

БІЛИЙ ПРОНОС.

Недокормлювання корів зимовою порою є головною причиною, що корови літяться доперва з приходом на зелену пашу. Вслід за цим найбільша кількість коров теляться в перших місяцях року. Гігієнічні умовини по наших стайнях є у переважаючій кількості випадків невідповідні і через те телята дуже часто хворіють і гинуть або в останній хвилині з konieczности дорізує господар, ратуючи що можна.

Найчастішою хворобою новонародженого телятка є поширений **білий принос** або дізентерія новородків. Причиною цієї хвороби є прутень (бациль), що поширюється шляхом травлення. Прутень цей живе сапрофітично в шляху травління дорослої худоби і з виділеннями розсіваються по цілій стайні чи загороді. Коли такий прутень, нешкідливий вже для 14-дньового телятка, дістанеться до досі нечинних кишочок свіжо народженого телятка викликає у нього так звану білу бігунку.

Новородок такий, зглядно його шлях травлення, аж до часу прийняття першого молока, не виділяє жадних соків травління, болонка, що вистелює кишочки, не має жадної оборонної сили і через те бактерії знаходять пригожий ґрунт і сильно розмножуються викликаючи смертельне занедужання в перших трох днях по породі. Бактерії ці, що вже раз викликали захоріння стають міцнішими, більше зідливими і в такій стайні належить перевести основне чищення, щоби не допустити до свіжого випадку.

Познаки такої хвороби є слідуючі: Телятко є сумне, не виявляє жадного руху, переважно лежить або стоїть непорушно згорблене, перестає ссати. Викали телятка стають рідші з прудками несправленого молока,

краски жовтої аж білої з відражаючим сопухом. Температура тіла піднесена на 1 аж 2 степені Ц. Пізнійше температура тіла спадає, слідує виснаження і смерть 3 або 4 дня по народженню. Дуже рідко коли теля перехорує і виздоровіє.

Господарі, не знаючи причини, обвинувачують звичайно корову а саме, що має за сильний корм, себто за густе молоко, за багато молока, за остре молоко і т. д.

Як запобігти хворобі? Найкращим і найдешевшим середником проти цієї хвороби є чистота породи, спеціально в тих стайнях де вже були випадки захоріння. Перед самим породом обмити милом і теплою водою цілий зад корови та сполокати розчином креоліни. Коли покажеться головка теляти насунути на писочок кавалок холяви і двома шнурками прив'язати поза вуха телятка, щоби де не полизало калу корови. Перед приставленням телятка до ссання, вим'я обмити рівнож милом і теплою водою та перші струї молока здоїти чистими руками до якогось начиння. Зняти холявку перед ссанням і насунути зараз по ссанням. Так робити через 3 дні. Корову перед породом не здоювати, бо молозиво для телятка конечно потрібне. Молозиво ділає розвільняюче і усуває з кишочки теляти меконієм або т. зв. смасу. Теляткові в перших днях належить дати ссати 5 разів денно. Лікарство не коштовне, при помочи якого за радою автора не оден господар в тім районі виховав телятко від корови, що досі телята не велися і одинокою радою була продаж корови.

**ПРОСВІТА — ЦЕ МИ; ВОНА — ЖИТТЯ
І ЗМАГАНЬ НАШИХ ПЕВНА ОСНОВА.**

Инж. М. Гавриленко.

Плекаймо правдивий румянок

Рослина ця належить до родини збірно-цвітих. Є однорічна. Має стебло просте — піднесене, галузисте, голе без волосків, високе до 45 см. Листя як посічене. Квіти мають форму кошичка стіжковатого — пелюстки цвіту білі, tworять один ряд навколо випуклого жовтого стіжка цвіталожа — пелюстки звислі до долу. Правдивий румянок різниться від інших гатунків своїм приємним запахом, а крім того стіжок чи цвіталоже — **в середині порожнє**, тоді, як всі інші гатунки мають все м'ясисте-повне.

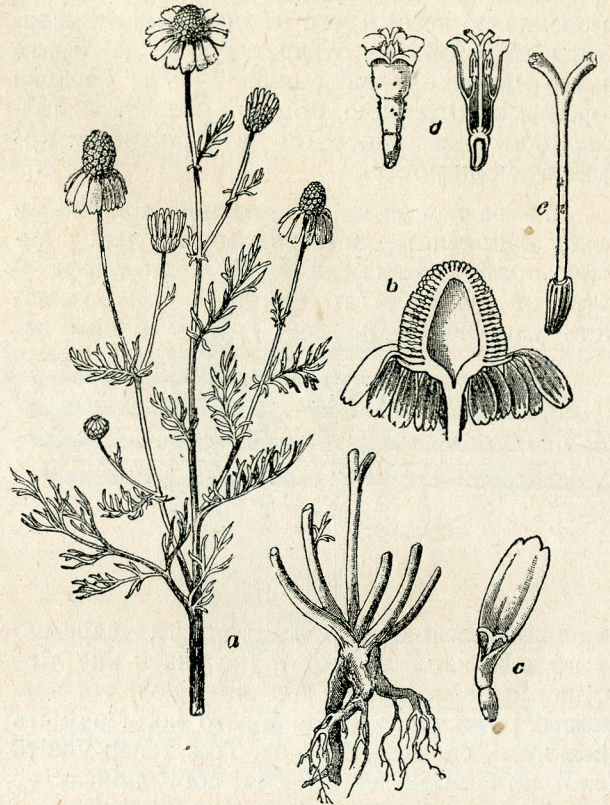
Грунт: Вимоги румянку до ґрунту, невеликі, росте по цілій Європі, та всіх землях наших, росте дуже добре за винятком мокрих ґрунтів. Любить ґрунти урожайні, теплі: чорноземи, піски і ін. місце сонячне.

Управа ґрунту: Під румянок ґрунт повинен бути чистий від бур'янів, найкраще по окопових, чи по озимій пшениці. Оранка звичайна в осени на 15 — 20 центм. На весні 2 рази культиватор, 2 — 3 сліди борони і легко поле завалувати — гладким валом.

Сійба: Румянок можна сіяти в осени, кінець вересня, як озимину, аби він добре тільки закорінився. Зими не боїться. Інакше сіємо на весні як найраніше. Висівають рослину або ручним сівником „Плянето“ при цьому способі сівби треба відкинути загортачі а раделко-сошник — піднести, щоб в землю не заходило. Насіння повинно сіятися впрост зверху, щоб притіталось, до землі тільки колісцем сівника. Колиж приходить сяяти руками, тоді наперед значимо ціле поле значником-міркером, роблячи міленькі до $\frac{1}{2}$ см. борозенки. Як для ручної сівби „плянето“ так і під маркер віддалі рядів повинна бути 30 — 40 см., щоб вільно можна полоти від бур'янів та збирати цвіти. Сійба ще може бути і нерядкова — але та не виплатиться. На гектар потрібно 2 — 4 кг. насіння — в залежності від видатності насіння. Насіння перед висівом найкраще докладно вимішати з чистим і сухим піском 1 част' насіння а 10 піску. Загортати борозенок не треба.

Погноювання ґрунту: Найкраще погноювати перепрілим інспектовим обірником, або компостом чистим, добре переробленим. Зі штучних погноїв найкраще надаються на чорноземі, супісках і супіликах: 100 кг. 16% суперфосфату; 50 — 70 кг. 20 — 27% поташової солі; 100 — 200 кг. 15.5% селітри содової, або нітрофосу на 1 гектар. Лубенська досвідна стація подає, що штучні погної врожай підносили при повному навоженні Р.К.Н в 1926 р. на 28%; 1930 р. на 50% а в 1931

році на 62%. Також % олію одержимо по Р.К.Н. — 0.49%; обірки 0.27% без жадного навозу 0.33%. (Про догляд за плянтацією буде в слід числі „С. Г.“).

ЗДЕРЖАННЯ ЕКЗЕКУЦІЙ ЗА ХЛІБОРОБСЬКІ ДОВГИ В КРЕДИТОВИХ УСТАНОВАХ.

На підставі розпорядку Мін. Справедливості з дня 30. І. 1935 (Д. З. Ч. 7., поз. 39) перемирний уряд постановляє здержання екзекуцій за хліборобські довги в кредитових установах. Для того треба внести до перемирного уряду подання з проханням здержання екзекуційного поступовання. В поданні треба подати, кільки де має довжник поля, коли і на що затягнув довг, подати кільки взагалі і де має довгу та долучити до подання повідомлення, яке одержав довжник від коморника про екзекуційне поступовання.

Предсідник перем. уряду в речинці до 14 днів від дня зголошення подання заряджує переслужання сторін, яке можна переслати на письмі, і видає постанову про здержання екзекуції. В наглих випадках, коли вже прозить ліцитація, тоді видає предсідник перем. уряду сейчас тимчасову постанову про здержання екзекуції.

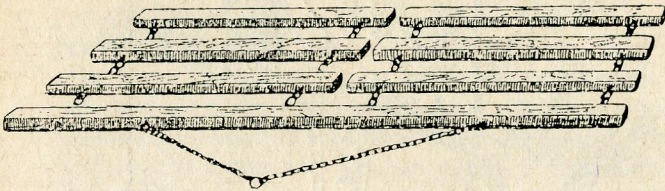
Коли конверсійний комітет при Акцепційному Банкові ствердить, що до конверсійної угоди не дійшло з вини довжника, тоді предсідник перем. уряду касує постанову про здержання екзекуції.

Инж. П. Зелений.

Не плуг на весні — а волока і культиватор

Найбільшою хибою механічної управи ріллі в наших господарствах є — занедбування своєчасного лущення стерні зараз по зведенню збіжжя, осінньої і зимової оранки, а рівночасно надуживання плуга весною. З правила на весні плуга не повиннося вживати, хиба виїмково, от пр. в горах, де ґрунти надто тяжкі, зливні мокрі, — там весняна оранка є потрібною, бо вона являється майже єдиним способом дати рослинам корисні умови росту.

По за тим виїмком — весною повинні ми лиш доправляти свої вже зорані перед зимою поля. Хто в осени не зорав своє поле — стратив дуже багато чинників, які впливають удобрюючо на наш ґрунт. Нашим за-

Волока.

вданням весною є — не стратити даремно з поля ні каплі вохкості (не знати яке літо буде), а на незораним під зиму полі тої вохкості і так мало є, бо багато води замість всякнути, сплило до ровів. Тож тепер уявіть собі, хлібороби, яку Ви самі собі „прислугу“ робите, орючи поле весною а не в осени.

Таж орка висушує поле. Плуг це знаряд осені і зими, а не весні. Добре, — тепер спитаєте, а яке знаряддя уживати весною, коли плуга не вільно? Отже:

Рілля з під снігів виходить надто злежала, збита, а на землях тяжких твориться навіть скорупа. Треба старатися знищити цю скорупу, поверхню поля зрушити, спухчити, бо через це утруднюємо висихання глибших шарів землі, там доходить повітря, яке побуджує до життя і праці цілу масу дрібнотворів, які спали зимою. Тут найвідповіднішим знаряддям буде волока, бо з нею можна вийти в поле дуже рано навіть коли поле ще є мокре. Волока зрушить поле, знищить скорупу, а тим самим вже зарані приготує поле до будучої праці. Бракує Вам волоки, ужийте звичайної борони, та з нею треба дещо підождати, аж поле краще підісхне.

По цій першій праці — в кілька днів опісля, треба зрушити землю дещо глибше і винищити наростаючі бур'яни — для цього

уживаємо крім борони, культиваторів пругерів, пружинових борон і т. п.

Всі ці знаряди зрушують дуже добре землю, однак її не вивертають. Ліпшими з тих знарядів є ті, що мають пружинові лапи (культиватор і пружинова борона) бо працюють краще і доцільніше.

Коли уживати всі ті знаряди? Тоді коли треба землю зрушити, перемішати її, допустити до глибших шарів землі повітря, знищити бур'яни, а навіть на лепших землях уживаємо їх замість плуга при лущенні стерніськ тощо.

КОМУСЬ ТРЕБА ЩОБ НАШІ ВИЇЗЖАЛИ З КРАЮ.

Стверджено, що в останніх часах у застрашаний спосіб шириться в цілому краю еміграційна агітація за виїздом на чужину. Щоденно приходять до Львова сотки наших селян, які розповідають неймовірні історії, а саме, що по селах вештаються якісь агенти та обіцяють вільний виїзд до таких країв, як Палестина, Манджурія, Ліберія, Кипр, Марокко і краї Південної Африки. Агенти гарантують безплатний переїзд, негайне одержання праці або наділу землі і впевняють, що це неправда, начебто еміграція мала бути припинена. Охочих до виїзду негайно записують за запластою 2 до 5 золотих. Деякі агенти приходять з фотографічними апаратами, роблять знімки зареєстрованих і це наші селяни вважають доказом, що мають до діла з дійсними висланниками якихсь заграничних фірм.

Подаємо до відома, що під сучасну пору ніяких свободних виїздів нема і що голошення інших вісток — це свідоме введення в блуд населення, яке для наживи роблять злочинні елементи. Тим вісткам нехай ніхто не вірить і тимпаче даремне не трудиться до Львова, бо тут ніхто йому не допоможе і за границю він виїхати не зможе.

Т-во Опіки над Українськими Емігрантами,
Львів, вул. Вишневецьких ч. 4.

УВАГА ШОВКОВИКИ!

Кооп. „ШОВК“ у Самборі вул. Замойського 7. Приймає замовлення на ГРЕНУ і насіння морви білої. Продає підручник шовківництва Др. Б. Гнатевича за 1.50 + 55 сот. порто. — Товар висилає за готівку або за післяплатою. Приймає в літі кокони від членів і нечленів. Просить симпатиків і шовководів вступати в члени кооп. „Шовк“, — Уділ 20 зол., вписове 4 зол. Порука лише уділами.

Уділюємо порад і інформ. лише при надісл. значка на відповідь.

САДІВНИЦТВО І ГОРОДНИЦТВО

Роман Коцик.

ОРІХ ВОЛОСЬКИЙ.

Оріх росте на всіх українських землях добре, де лиш є в підґрунті вапно. В острі зими деколи перемерзають однорічні гони, однак цим не належить зражуватися, бо дуже скоро відростає. Памятної зими 1928/29 у мене на 18 дерев, троха омерзло 5 дерев, але усі вони відновилися так, що по двох роках, навіть не було пізнати. Зрештою тої зими вимерзло маса садів і взагалі дерев. Тепер беру до розмножування оріхи лиш з того дерева, що нічого не потерпіло від морозу і має усі дані бути „маточником“.

Оріх з вигляду є дуже гарним деревом, велика буйна корона, широке листя, сильно і приємно пахуче. Цвіт мужеський (довгі базьки) а жіночий, малий зелений на вершках нових гонів. Овоч покритий зеленою грубою лушпинною, котра в осени при дозріванню пукає, а під нею є тверда тонка жовта лушпина, в якій є їдome ядро.

Найліпше росте оріх на місцях відкритих, але потребує від півночі ослони, прим. дуже добре росте на східних, західних і полудневих збочах подільських ярів. Над самим Дністром скорше обмерзає чим на подільській високорівні. Добре є обсадити сад і подвіря оріхами, виглядає це дуже гарно, дає користь, овоч і безпеку від вогню.

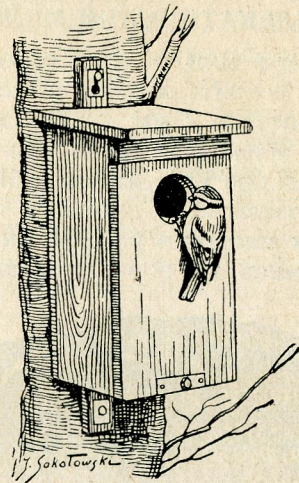
Оскільки садиться осібний сад, то треба дати віддаль 15 м. оріх від оріха; густо посаджений не овочує, бо потребує сонця. Підґрунт не сміє мати підскірної води, найліпше як є маргель, або взагалі засібний у вапно.

Оріхи розмножуємо з насіння. Цього не описую, бо розводити шкільку для виплекання кількадесять штук не виплатиться, коли за 9 зол. можна набути 10 штук. Можна також щепити (з очкування не вдається) на однорічних сівках оріха в цей спосіб, що вершок однорічного гона, лучимо з підкладкою. Це однак дуже рідко практикується, бо в добрій шкільці, береться все лиш найліпші оріхи до висіву. На сталє місце, садимо завсіди 2 літні оріхи, не старші, бо ті найліпше приймаються і скоро ростуть.

Обтинання оріх не зносить, сухі галузки витинати в серпні. Молоді оріхи формується в цей спосіб, що головний гін не обтинається, а бічні витинаються зеленими в сер-

пни зовсім на обручку. Коли ми осягнемо вже бажану висоту, прим. 1-60 м., тоді при-тинаємо ранною весною вершок над 5 або 6 очками, котрі підчас літа видадуть гони і утворять корону.

Відмін волоского оріха є кільканацять, котрі різняються між собою ростом і виглядом овочів. Назви цих відмін ще не усталені. Добра відміна повинна скоро рости, вчасно

Всі співучі пташки наші приятелі. Збудуйте тепер вже для них в саді гніздо.

родити, мати великі овочі з тонкою лушпиною, бути відповідною для нашого підсона

З хоріб-галапасів на оріхах виступає а) брунатна плямистість листя, б) чорна грибова плямистість листя і гонів. Обидві хвороби спричинюють грибки. Показуються вони рідко. На посаджених від мене оріхах не довелося мені їх стрічати. Оскільки появляться, належить спрятати і спалити заражене листя, а оріх скропити в літі 1% бордоською рідиною.

Овочі збираємо в осени, зриваючи і збиваючи їх тичками (не камінням!), щоби не поломити і не ушкодити тилія, і кінцем вересня, як починають падати. В лушпині можуть лежати найбільше тиждень, опісля оббираємо з лушпини і сушимо на сонці, або на стрихах. У Франції обібрані оріхи вкидають у 5% розчин квасу сільного, де тверда лушпина їх набирає гарного білого кольору. Сушення є доволі важною роботою і тут ділає перш за все вправа.

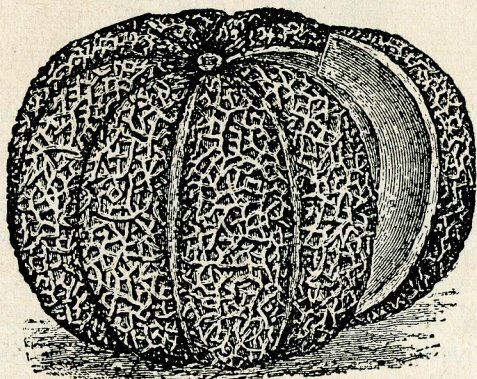
Ужитковість оріхів є дуже велика, бо овоч може бути перехований цілий рік, звичайно найліпшу ціну має весною перед „Гаманом“. В р. 1934. осенею плачено за 1 кг. сирих (не сушених) оріхів 1 зол., цебто стільки, що коштує один садженець.

Зі згляду на невибагливість та ужиткову вартість овочів і дерева, оріх мусить знайтися як обсада коло кожного саду, та селянського господарства. Пять-шість оріхів, це буде окраса і подостаток овочів для селянського господарства. Оріх це дерево найдовше ростуче з усіх наших овочевих дерев, а дерево його є найдорожче.

М. Подоляк.

ЯК ВИПЛЕКАТИ РАННІ МЕЛЬОНИ.

У Львові в мин. році на торзі було досить багато мельон нашого плекання. 1 кг. мельони коштував 2 зол. і 1.50 зол. Помимо того, що я плекав мельони сам впрост на полі на Поділлі і кілька разів біля Львова, але хотів довідатися у продавця як він таку масу ранніх мельон в р. 1934, який був лий — виплекав. Ця розвідка коштувала ме-

Мельони німецькі.

не 4 мельони по 2 кг. тобто я купив їх у нього. От що цей городник мені розказав:

Плекаю мельони (в Горохівщині) на похилому до полудня мергзови поля. Грунт легкий чорнозем. З осени на поле вивожу добре виірлий гній, приоруу його і в грубій скибі поле лежить до весни.

В кінці марта йду на суху луку, вирізую собі тачку чи дві гарної дернини з травою. Дернину ріжу на малі 5×5 см. квадратики і несу до парника. В парнику до приготуваної землі рядочками вкладаю ці дернинки в діл травою. В кожному квадратику ложечкою вибираю землю (роблю ямку), в ямку кладу 2 — 3 зерні мельонів і притрушую тоюж землею та парник закриваю. Так мельони в парнику ростуть аж доки на них не

буде 2 — 3 листочки. Звичайно, що перед тим слабші рослинки вимикаю а кращу одну на дерниці залишаю. На весні поле волочу тяжкою бороною і в рядях роблю гнізда для мельонів у віддалі 2×2 метр. або 1.50×1.50 метр. В квітні у гнізда вкидаю добре перегнилого гною, втоптую його і притрусивши трохи землею чекаю доки не потепліє.

Як що на рослинах покажеться 2—3 листки, в ями на полі ще підсилаю троха компосту. В парнику викоу дернинки з окремими рослинами і у вечері висаджую в ями на полі. Коли передбачається мороз то рослинки накриваю папером або й накривками з картону (як горшки на вазонки). При усталенню тепла накривки вкладаю одну в другу і ховаю аж до весни. Коли на мельонах буде 5 листочків, обтинаю їм вершок коло 4 листка. Як що настане сухо (як це було мин. року) я мельони підливав і після підливання і сапання землю покрив соломною, це перешкоджало землі висувуватись. Мельони випустили галузки. Ці галузки за 4 — 5 листком теж прищипнув. Корчі видали, по 2 — а часом і 3 овочі. В такий спосіб я вийшов з мельонами перший на торг і нешкодую цього труду.

Раніше я сів в кінці квітня мельони впрост на поле. Вдались, але дозріли пізно і не всі, багато зелених достигали в хаті як помідори. — Таке врадив мені городник.

Радимо цього способу хоч на невеличкому куску землі спробувати, тоді замість парника треба мати скриньку на вікні.

о. Осип Фацієвич.

ДЕЩО ПРО МІСТКОВЕ ЩЕПЛЕННЯ.

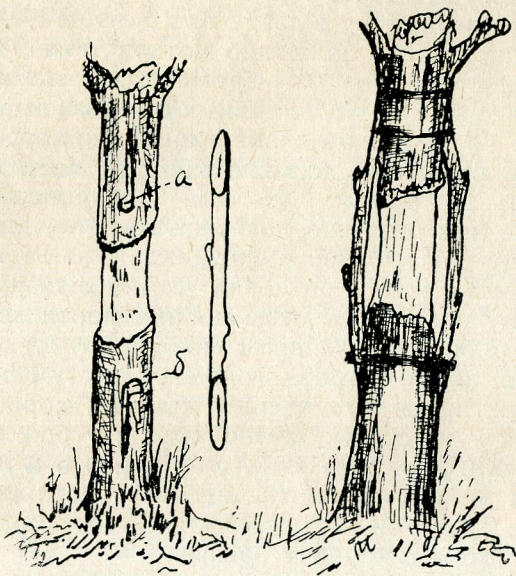
У часописі „С. Г.“ була згадка про те, як лікувати пошкоджену деревину через прищеплювання коріневих виростків, вовчків, галузок тощо, тепер доводиться там де-що розповісти про найновіший спосіб т. зв. місткового щеплення.

Хто має сякий такий садок, той добре знає, що мимо найщирішої волі та дбайливости, заходять не раз пошкодження на деревині — то від морозу, чи від рака (Антонів огонь) чи від „запалу“ або від заяців, мишей, кріликів та і від атмосферичних сил. У таких випадках місткове щеплення є одним лічним середником. Це сам посіб легкий спосіб. Хто знає хоч троха щепити деревину та вмє допасувати два кусники дерева, той може безпечно взятися до цієї роботи. Тієї операції доконується при допомозі довгих зразів-живців або тонких гонів, щоб ними як містками сполучити верхню частину кори на стовбурі з нижнього біля пенька.

Заки взятися до виконання того спо-

собу потреба найперше докладно прочистити та усунути мертві ушкодження клітинки, береги кори так повисше як і понизше ушкодженого місця треба докладно зрівняти. Живці повинні бути так довгі, щоби середня їх частина, після всунення у відповідне місце, була трохи луковато вигнута над ушкодженим місцем. Їх протинається скісно на обох кінцях в той спосіб, щоби відтак легко їх було можна всунути без ушкодження під кору дерева.

Місткове щеплення робиться на провесні, коли вже соки у деревині щойно почали

кружляти. Зрази-живці потрібно приготувати вже зимою до того. Тому вони повинні знаходитися у стані повного спочинку. Через те і переховування їх повинно бути дуже старання. За найкращі вважається ті живці, що добре доспіли в останньому році та є грубі на $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{8}$ цалія. Грубших годі всунути, а у тонших кінці ламаються.

Пристаюючи до щеплення то є до допасовання готового зраза у протяті місця на корі подібно як при очкуванні (див. в, б), всувається найперше один кінець живця у відхилену кору та прив'язується личком. Відтак вигинається його у місток та вкладається другий кінець у другий наріз під кору і теж прикріплюється личком. Після цього ранки намазується добре городовою мастею і заслонюється від надміру сонця.

Іншої методи вживається, коли деревина є пошкоджена при корени, де кора трудніше відстає, або коли рана є так розміщена що важко доводиться всунути живець під кору. У такому разі на такому непригожому місці місто протинати кору у букву лат. Т,

витинається на ній вузкий пасок такої величини, що відповідавби зразови і там допасовуючи вкладається живець дуже тісно і зараз зав'язується або й прибивається цвяшками та замащується мастею.

Цю методу практикують із добрим вислідом головню в Америці а останніми часами і у нас, через те, що кошт того рода лікування в порівнянні із вартістю овочевої деревини є невеликий.

Ю. Мудрак.

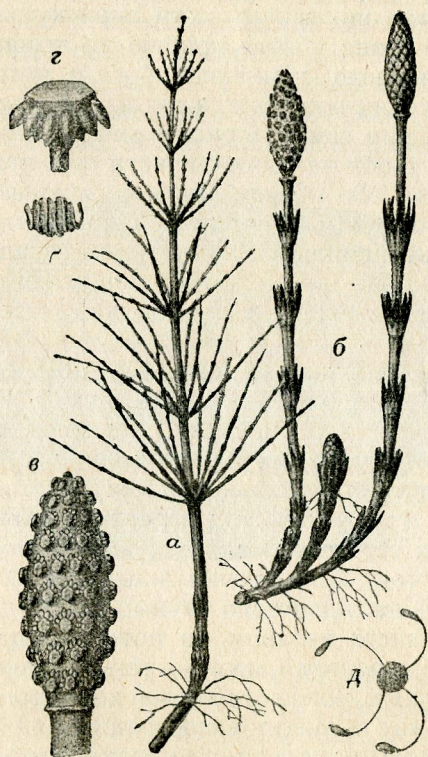
ХВОЩ — НЕЗНАНИЙ СЕРЕДНИК В БОРОТБІ З САДОВИМИ ХОРОБАМИ.

В боротьбі зі садовими хворобами і шкідниками поручається звичайно всякі хемічні середники, спрепаровані з більше або менше, а то й з дуже трійливих складників, якими оприскуємо овочеві кущі та дерева. Ділання цих середників є звичайно добре, біда лише в тім, що трійло, яким оприскуємо дерево, не лише убиває грибню та комашню, але рівночасно спричинює багато некорисних побічних наслідків, а від цього і клопотів. Вже при самім оприскуванні мусимо берегтися, щоби не запорошувати собі при роботі очей, або ненадихатися розпиленої рідини, що одно і друге може спричинити навіть дуже немілі наслідки; деякі середники є такі сильні, що можуть в нерозпущеному виді спарити шкіру на лиці і руках та поважно ушкодити одіж, а навіть взуття. Від затроєних хемічними середниками комах і гусіньниць масово гинуть співучі птахи, головню писклята, наші найкращі союзники в боротьбі зі звіринними шкідниками; часто гинуть від трутини бжолі, які збирають мед з цвітів. І на рістню під деревами більшість хемічних середників впливає некорисно і то не лише тоді, коли розчин сильніший як приписано, в наслідок чого бачимо слідне ушкодження листя небавом по його скропленні. Трійливі середники, навіть коли сильно в воді розпущені, убивають в землі корисного дощовика, що незмордовано працює над її поліпшенням. Частина трійла переходить в плоди, що знов спричинює велику небезпеку для споживачів. Вкінці зауважено, що в міру уживання хемічних середників, запотребовання їх зростає з року на рік, бо деревина при звичаюється до їх уживання і вимагає чим раз більших давок, не дивож, що на заході, де укладають для садівників календарики, після яких мається садовину оприскувати, поручають до 12 оприскувань річно кільканайцяти середниками, з яких можна зложити невеличку аптечку. Все те розуміється коштує великі гроші, до яких ще слід дочислити кошт придбання розбризкувача.

Відеміні наслідки ділання хемічних серед-

ників, а є їх куди більше, як я це в горі навів, спонукали практичних садівників до шукання таких середників, що при рівній корисності в боротьбі зі садовими хворобами, не шкодять в іншій напрямі деревині, плодам та оточенню. Деякі такі середники вже з давня знані, як ось **відвар з квасії**, а до певної міри теж **розпушене в воді шаре мило, емульсія нафти та відвар з тютюну**, хоч і ці середники в більшому згущенні можуть показатися шкідливими для рослин, а навіть для споживача, як свідчить масове доволі прикре затроєння салатою, скропленою відваром тютюну, в минулому році в Брукселі.

Прихильники біологічно-динамічної методи господарювання, що в своїй практиці відкидають не лише уживання штучних погноїв, але й трійливих середників для боротьби зі садовими хворобами і шкідниками,

Хвощ або сосонка.

стосують між іншими дуже простий і нешкідливий середник, який слід би і нашим садівникам випробувати, а то тим більше, що він, крім невеличкого труду, нічого не коштує. Середником цим є **відвар з хвощу** (*Equisetum arvense*) званого у нас також сосонка, хабазу, уживаного теж в лічництві, що росте на всіх українських землях на глинисто-лісковатому ґрунті, на полях, паренинах, рідше на зарісниках. Звичайно поручають 3—5% відвар, то значить, що 3—5 кг. висушеного хвощу вариться чверть до пів

години в 100 літрах води, найкраще дощівки.

Можна теж приладити і сильніший відвар, бо стверджено, що навіть 10% і ще сильніший відвар не спричинює ніяких шкідливих наслідків. Остудженим відваром кропить-ся обильно щіткою до білення або кропилом так деревину як теж землю під нею. Можна теж ужити до відвару свіжого, несущеного хвощу, тільки треба взяти його відповідно більшу кількість, можна теж приладити собі згущений відвар на запас, скажім заварити 5 кг. сушеного хвощу в 10 літрах дощівки, відвар переховати в цементовій або деревляній посуді, а перед ужитком розпускати в міру потреби літру відвару на 10 літрів води. Кропити треба бодай що чотири тижні, по можності в першій і другій квадрі місяця, а найкраще на які два дні перед повнею місяця, бо тоді ділання найкраще. Коли хвороба дуже розвинена, вказано кропити частіше, навіть що тижня. Хто має розприскувач може ним безпечно послужитись, бо відвар хвощу дає прозору рідину, яка дуже гарно розпилюється. Кроплення самим відваром хвощу показалося дуже добрим проти всякої грибі, (фусікладіюм, монілія і т. д.) садових дерев і кущів, з окрема агресту і поришок, проти кольгерній у капусті, хвороби листя у трускавок, мучної плісни у рож та билин (прим. остріжки), а крім цього в деяких випадках проти мшиць і рослинних бліх. З добрим вислідом вживано цей середник також в хворобах збіжжа.

Дуже просимо тих садівників, що спробують цього примітивного середника, написати до „С. Г.“ про висліди.

— 0 —

Виноград-Зайбель 5279. 1 р. по 30 гр. Агрест амер. по 90 гр. Оріхи вол. по 1 з. і 0.75 з. і всіякі зрази 10 шт. — 1 зол. Продає шкілька: **Роман Коцик, Хмілева п. Язловець.**

Книжка-підручник для Хліборобського Вишколу Молоді:

1. Управа барабоць — 30 сот.
2. Управа пашних буряків — 30 сот.
3. Компост — 20 сот.
4. Як рослина господарює в ріллі — 50 сот.

Надаються дуже добре для самоосвіти молоді і господарів. Богато ілюстрацій.

Замовляти: „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“, Львів, Ринок 10.

Гр. Герман.

Нові напрямні годівлі родайлендів

Раса високої вартости — це злука гарного з позитивним, і отже повинно бути провідною думкою інтелігентної частини наших годівельників.

Дехто вважає опірнення річчю другорядною. Це неправильний погляд. Він доказує тільки, що годівельник не знає, що між структурою пір'я, а будовою тіла є повна залежність.

Я казав, що Родайлендів перепаровано з Італійками і золотистими Віяндотами, а забув додати, що і з жовтими Плімутами.

Отці експерименти ви побачите вже на пухові маленьких циплят раси Родайлендів. У одних курчаток буває пушок блідо-жовтий аж до брунатно-темного з різними відтінками, у інших ширший або вузший темний поясок через спину й головку. В останніх часах перевірювано залежність краски пуху від краски майбутнього пір'я і стверджено таке: циплята з темнішим пухом мають більшу вартість від тих, що мають ясний пух. Чим більше однотайна краска червона пуху у ципляти, тим більша певність однотайно - червоної краски пір'я у дорослої штуки. Коли у циплят темні пояски на спині, то у дорослих курей будуть поодинокі пера чорні, або матимуть гарний налет.

П. Бачинський завважав зовсім слушно, що у добрих несок Родайлендів дзьоб пізніший блідніший.

Воно не тільки дзьоб і ноги у добрих несучок бліднуть, але між краскою яєць перших а пізніших є також різниця.

Мої цьогорічні Родайленди (з 24. квітня 1934) несуться без перестанку від 24. падолиста. Перші яйця були темно-брунатні, а вже нині вони ясно-брунатні.

Чим краще курка несеться, тим яснійші її яйця зверха.

Найкращу темно-брунатну шкаралупу мають яйця у курей, що погано несуться.

Колиб я отже розводив Родайленди з яєць, що мають темно-брунатну шкаралупу, я розводивби їх від лихих несучок.

Родайленди не належать до рас несучих такого типу як раси середземно-морські: мінорки, італійки. Всеж таки як на расу загально-корисну вони гарні кури в доброму догляді.

Цього року сильні морози а Родайленди несуться без перестанку. Від 8 курок буває місячно 117, 120 яєць; пересічно 14—15 яєць. Не є це багато, однак я доволенний, бо при таких морозах і звичайній поживі, воно не може бути краще у загально-корисної раси.

З перевірки п. Бачинського над контролею неспости Родайлендів, поміщеної в нашому часописі в місяці березні 1934, ч. 6. ми бачимо, що пересічна річна кількість яєць у курки виносить 160 а місячна 13¹/₂.

Мої Родайленди в зимових місяцях виказують пересічно 14 — 15 яєць в місяць, при теперішньому холоді. Годування звичайне, господарське: варена й душена баранка, пшеничний грис, гречана осяпка а під вечір зерно: кукуруза, пшениця, ячмінь, просо — на переміну. Рух в гребовиську і тепла вода.

Не добираю поживи з розмислом, бо хочу знати, що можуть дати Родайленди в примітивних обставинах, в таких, в яких їм у нас в більшості випадків приходить жити.

На старости літ довелося мені щойно працювати в обставинах, що дозволяють попри розводжування Родайлендів пробувати ушляхотнювати родиму расу з яйцекладним напрямком, яка для нас із різних причин є необхідна.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ СОЮЗУ УКРАЇНОК.

Дня 20 і 21 березня ц. р. у Львові відбулися Загальні Збори Союзу Українок. На другий день зборів здано справоздання з діяльності господарської Союзу. Для нас цікаво, що зробив Союз серед нашого жіноцтва на селах. Нині подаємо звіт про секції господинь, яке відчитала п. А. Палій.

Секція намагається підняти економічний рівень нашого жіноцтва: 1) допомогою у влаштуванні курсів хатнього господарства і 2) співпрацею з „Сільським Господарем“. Щодо 1, то секція веде реєстр фахових інструкторок, яких, на жаль, запропоновано мало. Все-таки зах. секції відбулося у звітному часі 49 куховарських і 25 трикотарських курсів, 18 курсів крою шиття, 5 курсів вишивок, 1 — коронки, разом 103 курси. Щодо 2) то зі „Сільським Господарем“, до якого Ради входять 2 члени відділу СУ, здавна йшли переговори, хто має вести вишкіл жіночої молоді на селі. Остаточно вирішено, що цю справу слід передати СУ і до С. Г. прийнято у тій справі референтку д-ра Кононенко, яка цю справу від СУ у згоді з С. Г. веде. Щодо будови сільсько-господарської школи для дівчат, то думка вести таку школу в Угерцях та Коршеві перепала. Обговорювано заснування такої школи у фундації бл. п. Фолиса у Скнилові, але вона до цього не надається. Остаточно вирішено, що цю фундацію треба продати й купити окремий об'єкт під сільсько-господарську школу для дівчат, бо ця справа пекуча і справу цю треба припилювати.

Закладайте Садівничі Секції!

Вика яра

Із всіх видів вики, найбільше значіння має сіяна вика.

Вика як і всі метеликоцвітні має на корінні бульбочки з азотобактеріями і тому уянює ґрунт в азот.

Вику плекають з двоякою метою: або її скошують зеленою на пашу, або лишають на зерно. Насіння вики можна давати худобі, лише треба його розмелювати. З викової муки, правда не самої ($\frac{1}{4}$ викової муки, $\frac{3}{4}$ житної) можна пекти хліб. Насіння має в собі досить білка, більше навіть як мясо.

Вимоги вики до ґрунту не дуже великі, вона, що правда не долюблює ґрунтів пісчаних і ґрунтів, що мають близько підґрунтового воду.

На ґрунтах супісчаних, суглинках, глинястих, як що вони є уянені — дає добрі врожаї. Присутність вапна в ґрунті діє на врожай дотатно, оскільки його є не дуже багато (мається на увазі сухі вапнякові ґрунти). Що до клімату, то вика таксамо не є вибаглива, бо то рослина з коротким вегетаційним періодом. Вона більше є вибаглива до вологости чим до тепла. Проростає при $2 - 3^{\circ} \text{C}$. зносить приморозки в ступнів $3 - 4^{\circ} \text{C}$. Найбільше вохкості потребує вика на зелений корм, бо вона тоді густіш висівається і більше випаровує.

Коли вика сіється на зерно, то краще всього її висівати другою після гною, колиж на пашу, то тоді висівати її в кліні занятого пару по свіжому обірнику. В місцевостях більш з помірскованим кліматом можна висівати вику на пашу зараз по зборі озимини. Висівати її треба рано, щоб мати вже в половині травня зелену пашу. Краще є гній під вику заорати в осени, а на весні поле прискородити, розсіяти вику і міленько на цент.

5 — 6 приорати. Оскільки гній на зиму не був положений, то треба його положити на весні, розкинути, розсіяти вику і заорати. Наколи гній є мервистий, то тоді треба заорати його глибше, висіяти вику і пройти в два-три сліди боронами, в залежності від будови ґрунту.

Вику висівають не саму, а в сумішці з вівсом, бо вона має лежаче стебло і без другої стійкішої культури, зглядно без вівса може підгнити. Коли сіють на пашу, то беруть по рівній частині вики і вівса. Правда, це відношення залежить від якості ґрунту; чим ґрунт кращий, тим вики можна брати більше. На пісчаних ґрунтах відношення міняється і сіють більше вівса, а менше вики. На пашу висівають вики з вівсом біля 2 сот. на 1 гек., на насіння вистарчить $1\frac{1}{2}$ сот. На зелену пашу вику починають косити тоді, коли вона цвіте і аж до витворення стручків (в цьому періоді косять її і на сіно).

Пересічно з 1 га можна взяти викової мішанки 50 — 60 сот. сіна. Зеленої паші 200 до 250 сот. з 1. га.

Викове сіно є досить смачне і поживне. Його охоче їдять коні і корови. Кількість молока від викового сіна збільшується; підвищується також і відсоток товщу. Ось цифри, що показують склад викового сіна і зеленої вики:

сухих річовин:	Білки:	Безазот:	Товщ:	клітчат:	поп:	
викове сіно	82.3	14.2	32.8	2.5	25.5	8.5
Зелена вика	17.6	3.8	5.5	0.6	9.0	1.7

Склад виково-вівсяного сіна буде інший, в ньому буде на половину менше білка як у самому виковому сіні.

Крім того, що вика дає смачне і поживне сіно, вона своїми корінцями збогачує ще ґрунт до горошкватої будови.

І. Л.

Висліди фосфорових погноїв в 1934 році

За почином Зєдинєних Фабрик Азотєвих Сполук в Мосцїах і Хожовї перепроваджували 16 досвідних станиць в цїлій Польщї досвіди над впливом рїзних фосфєрових погноїв на збір цукрових і пашних буряків та ячменю. Що правда деякі наші хлїбороби не хочуть вїрити досвідам, проваджєним учєними агрономами, мовляв, це теорєтики, лїпше най це публїкують хлїбороби — практики, то юднак не погоджусь з ними то-

му, бо знаю з досвіду, що жадєн ще хлїбороб-практик, якщо не є рївночасно теорєтиком, не перепровадив точно й совїсно досвідів. В досвідах грає найбільшу ролю точність і солїдність, бо в досвідах робимо висновки з малого на великі нормальчі величини. Наприклад помилитися чи то в помїрах парцєльки на 1 квадр. метєр чи при зборї на вазї на 1 кг., то в перечисленнї на 1 га помилка зрєстє стократно.

ЗАПИТАННЯ І ВІДПОВІДІ

Ч. 45. Хата обложена цеглою.

Хочу будувати дерев'яну хату і обложити її цеглою. Чи це буде добре? **З. Поджугас.**

— Так, буде добре, можете будувати, лише порадьтеся муляря щоб добре цегла до стіни приставала. Мурують на зовні, переважно на пів або одну цеглу.

Ч. 46. Чи брати зрази з дерев що ще не родили?

Як що знаєте, що то за сорт і є здоровий то зрази з нього брати можна, родити в свій час будуть. Зрази з вовчків (побічних гонів) брати не варто.

Ч. 47. Де дістати зразів добрих овочевих дерев?

— Ми вже подавали в „Сіл. Госп.“ і в Практичній Садівництві, що зрази овочевих дерев продають: А. Терпиляк с. Залуква п. Галич, Роман Коцик с. Хмелева п. Язлівець. Черешні маївки найраніші дістанете зрази в кооп. „Рій“ Львів, Бляхарська 20.

Ч. 48. Садок на червоному глею і білій глині.

Маю 1½ десятини орної землі в однім куснику від чорнозему до пісків з підкладом червоного глею і білої глини. До білої глини є місцями 1 метр. а часом і 20 см. Чи вдався тут сад і які дерева?

— Промисловий сад на вашому ґрунті не буде. Головна перешкода це чорв. глей, в якому очевидно є залізо, шкідливе для рослин. На місцях, де підґрунт глибше — можете садити вишні, сливи. Яблука булиб теж лише карлові і з умовою, щоб ви ще на місці де буде яблуня підсипали землі. Коли ґрунт сухий і не холодний підуть і черешні але давайте під них вапна.

Ч. 49. Що сіяти по бараболіську?

Ґрунт у мене добрий, добре вдається яра пшениця, ріпак, гірчиця, що сіяти з цих трьох?

— Скалькулюйте за що візьмете більше гроша. 1 сотнар пшениці — 17 — 18 зол., 1 сот. ріпаку — 35 — 38 зол., 1 сот. гірчиці — 38 — 40 зол. Збір з морґа пшениці 8 сот., ріпаку 6 — 7 сотн. а гірчиці — 8 — 10 сотнарів. Продати гірчицю можете в кооп. Рій Львів, Бляхарська 20 а сою скорміть худобою замість грию.

Ч. 50. Як оснувати касу самопомочі?

— Касу самопомочі оснувати можна. Зверніться до Ревізійного Союзу Україн. Кооператив за інформаціями та за друками.

Каса ця належатиме до Ревіз. Союзу Укр. Кооператив.

Ч. 51. Як оснувати Т-во Охорони тварин?

— При Т-ві „Сільський Господар“ треба заснувати секцію охорони тварин, яка дбатиме про поміч членам в разі загибелі худоби. Як заснувати цю секцію є докладно подано в книжці „За хліборобську справу“ чи є вона у Вас? Там же знайдете про працю в Кружку „Сіль. Господаря“.

Ч. 52. Де дістати насіння бобику, ганижу і инш.?

— Кілька разів ми вже подавали, що наші фірми: „Народня Торговля“ по цілім краю та „Інж. Попович“, Львів Руська 20 — продають всіляке насіння для господарів. Зверніться туди. Колиб хотіли більшу окількість насіння збіжжа, конюшини, трав то і „Центросоюз“ або повітові союзи вас обслужать якнайкраще.

Ч. 53. Як направити конюшину прорідлу?

— Прорідлу конюшину можна направити на весні, коли під борону підсієте райґрас вестервольський. Можете рівнож давати конюшину інкорнатку або люцерну хмелеву.

Ч. 54. Що то за трава „шалій“ в ячмені?

Пересилаю Вам сніпок трави, яку у нас називають шиліка; в ячмені її часто у нас є 40%. Цікаво, що кури їдять зерно цієї трави радше як ячмінь. Колиж змолоти ячмінь з шилікою та спечи хліб, то у людей болить дуже голова. Рослину ґалінсоґу, називають у нас „лур“. **М. Полуліх.**

— Прислана вами трава називається шалій або дурійка (Лоліум темулентум) росте найбільше в ячмені і вівсі на вологих місцях. Насіння є трійливе. Уживають його як лікарської рослини. В слідуячому числі С. Г. подамо до чого та рослина служить та чи можна її збувати як лічничу.

Ч. 55. Хочу будувати цегельню!

Я є ще не визволений фахівець-цегельник. Можу вести самостійно цегельню. Чи можу я дістати концесію і чи мушу брати до роботи визволеного фахівця?

— Всякий і не визволений фахівець, як що вміє може виробляти цеглу, концесії брати не треба. Натомість треба придбати свідоцтво промислове як що пеглу робитиме на продаж.

Аналізу глини переведе Вам інж. Пастернак наш геолог Львів вул. Чарнецького 24. Музей Наук. Т-ва ім. Шевченка.

Ріжне

ЗА ВІДПИСАННЯ ПОДАТКОВИХ ЗАЛЕГЛОСТЕЙ ДРІБНОГО РІЛЬНИКА І РЕМІСНИКА.

Промова посла Тершаківця, виголошена на пленарному засіданні союму дня 20. березня ц. р. в часі дискусії над податковими справами.

Високий Соїме! Предложений закон уповажнює міністра скарбу відложити й розкласти на рати та уморювати частинно або в цілості державні залеглості і самоуправні податки. Ті залеглості нераз є ще з того часу, коли ціни на рільні продукти були досить високі. Одначе ця залеглисть із тих добрих часів торкається переважно більшої земельної посілости й великих промисловців. Коли в тій сумі входяться залеглості дрібного рільника й ремісника, то лише тому, що вони не були в стані заплатити податку ані ексектор не мав що у них забрати. Супроти цього згаданий закон повинен йти у цьому напрямі, щоби залеглості дрібного рільника й ремісника зовсім уморити. Відомо добре, в якому матеріальному положенні знаходиться сьогодні рільництво взагалі, а щож говорити про дрібне рільництво, а зокрема про українське рільництво, яке має 80 проц. карловатих господарств. Дрібне рільництво ніяк не може подолати тягарам, які в нинішніх часах падають на нього та які рік-річно зростають тому, що ціни рільних продуктів його витворів спали до найнижчих цін. На 3,262.000 рільних господарств 2/3 части мають варстат праці понижче 5 гектарів, з того дрібне українське рільництво на 1,265.000 господарств має 80 проц. карловатих господарств, а пересічно по 3 гектари. З такого господарства можна добути ледви 40 сотнарів жита. За це жито можна тепер вторгувати 500 до 600 зол. Тимчасом на саме удержання одної родини, зложеної з 5 осіб, треба річно понад 1.800 зол. А звідкіля взяти грошей на відсотки від затягнених боргів, які на одну голову в рільничій родині виносять аж 225 зол. У часі, коли замкнена всяка заробіткова еміграція, в часі, коли дрібний рільник не може заплатити рік-річно зростаючі нові податки, питаюся, чи є він у силі платити залегли податки й ріжні безпеченеві зобов'язання?

Прохаю взяти під увагу, що рільник, який має 3 гектари землі у 1927—28 р. на заплачення податків і данин мусів продати 158 кг. жита, тепер — 501 кг. жита, в 1927—28 р. платив за 10 кг. цукру 47 кг. жита, в 1934 — 110 кг. жита, а за 10 кг. соли платив 8 кг. жита, а тепер 27 кг. жита, за 10 кг. мила 52 кг., тепер 109 кг. жита, за 10 кг. нафти — 16 кг., тепер 42 кг., на 1 кг. тютюну 141, тепер 572 кг. жита.

В тому самому часі, це є в 1927—28 р. — 1930 брав за 1 кг. безроги живої ваги від 2—2.50 зол. тепер за той сам товар і за ту саму вагу дістає 40—50 грошів.

За одну корову або коня середньої якості мав перед кількома роками від 300—400 зол. тепер 75 до 125 зол. Те саме відноситься до набілу й дробу.

Цифри та ціни самі говорять про те, що дрібний рільник не може тепер заплатити податкових безпосередніх і посередніх тягарів за промислові вироби. А щож говорити про залегли податки, оскільки вони не тяжать на дрібному рільнику й ремісникові, а зокрема на бідному українському рільнику й ремісникові.

Так само у відношенні до залеглостей забезпечення від вогню, в даному випадку у відношенні до ПЗУВ. треба аж закону про уморення залеглостей. Питаюся панів, чи було потрібне творення такого державного товариства забезпечення від вогню тоді, коли дуже добре просперувати приватні товариства, що десятки літ вивязувалися зі свого завдання. Чи був потрібний цей державний примус на те, щоби сьогодні вносити закон із предложеним змістом у віднесенні ПЗУВ. На мою думку найкоротша дорога, то знесення Повшехного Закладу Взаїмних Безпечень і привернення права повстання приватних безпечень від вогню. Це буде найкраще до розв'язання.

Супроти цього предложений закон не відповідає інтересам дрібного рільника й ремісника. Демаємося цілковитого уморення податкових і безпеченевих залеглостей для дрібного рільника й ремісника, бо це є єдиний доцільний спосіб розв'язання цього питання.

— 0 —

КНИЖКА, ЯКА СВІДЧИТЬ ПРО НАШУ ДО- ЗРІЛІСТЬ.

Гадаємо, що не всім нашим читачам відомо, яку велику прислугу нашій культурі зробив гурток ідейних людей, які о це на днях укінчили друком три величезних томи „Книги Знання“ Української Енциклопедії. 500 стор. — великого формату. Три роки видавалась ця книга, виходила зошитами з передплатою біля 7 зол. зошит. Нікому і не снилося, щоб така солідна праця у нас появилася.

Треба признати велику вдячність тим ідейним передплатникам, які в тяжкий кризовий час всеж таки спромоглися піддержати видавництво своїми передплатами; без них ця дорогоцінна праця не моглаб розпочатися і збогатити нашу культуру.

Довідуємось, що перша половина Енциклопедії, друкувалась у більшому накладі, гадалось, що не в цьому то в другому році знайдуться передплатники. Але... їх меншало. Приневолена кризою видавництво в другій половині видання зредукувало наклад Енциклопедії на 40%. Таким чином першого накладу остало ще досить не розпродано, а зобов'язання грошеві видавництва є великі.

Щоб роздобути гроша видавництво, як зачуваємо, домоворилось з нашими установами — Центросоюзом та Просвітою, щоб додрукувати другу половину Енциклопедії до останніх чисел І і віддати повну Енциклопедію кооп. І ступ. і читальням „Просвіти“ за знижену ціну за готівкову оплату, це тим більше розумно, що це робиться в місяць дешевішої книжки.

Гадаємо, що кращого виходу з цього поло-

ження, а властиво виходу з задовження, видавництво придумати і не могло, бо насправду сьогодні біда гірша ніж три роки тому назад в народі, крім того незмарнується стільки матеріялу (1 частини), що лежить на полях.

Дуже мудро булоб, щоби видавництво і приватним передплатникам обнизило сьогодні ціну на цю книгу, не роблячи цим кривди тим, які перші стали передплатниками, платили дорожче і своєю жертвенністю поклали фундамент під видавництво. Тим першим, гадаю, належить найбільша подяка не тільки від видавництва але і від цілого народу. Ми би гадали, що булоб дуже доцільно видрукувати поіменно всіх передплатників першої половини видання Книги Знання в нашій пресі і висловити їм щиру подяку та ми всі бачили би хто є піонерами підприємки нашої культурної роботи. При цім додаємо, що ця воістину Книга Знання видана елегантно, по європейськи, з кольоровими малюнками, мапами, діаграмами, таблицями. Обіймає всі діли людського знання. Вона мусить знайтися в кожному товаристві, бібліотеці і кожній хаті. — М. Б.

ПРАКТИЧНІ КУРСИ „СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАря“ В ЯНЧИНІ.

Відомі вже з минулих літ Практичні Курси „Сільського Господаря“ в Янчині, які веде Філія „Сільського Господаря“ в Перемишлянах, починають сього року працю дня 1. квітня, 1. Курсом практичного садівництва та городництва.

Цей курс треватиме до 20. травня. Після цього слідуватимуть 1½—2 місячні Курси пасічництва та шовківництва, рільництва, годівельної господарки, ветеринарії та кооперації. Всі курси будуть тревати до 31. грудня цього року.

Приймається кандидатів (-ок) на поодинокі курси як також на всі курси разом, що відбудуться цього року.

Кандидати повинні мати покінчений 18. рік життя та найменше вселюдну школу.

Умови прийняття є такі:

Кандидати платять місячно 10 зол. за науку та 20—25 золотих за їду (ціна залежна від кількості кандидатів). Оплату за їду можна скласти частинно в натурі.

Кандидати, що будуть користати найменше з двох курсів вплачують 5 зол. вписового за уживання наукового знаряддя та бібліотеки.

Подання о прийняття на Курси та зголошення по точніші інформації треба прислати до 30. березня ц. р. на адресу Т-во „Сільський Господар“ Львів, Ринок ч. 10/II. (Практичні Курси).

Управа Практичних Курсів „Сільського Господаря“ в Янчині.

Поручаємо нашим Читачам заосмотритися в НАСІННЯ з найстарших і найбільших в краю Заведеннях Огородничих

залож.
1805 р.

C. ULRICH

залож.
1805 р.

w Warszawie, ul. Ceglana 11.

Цінники висилається на бажання.

СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКІ КУРСИ СОЮЗУ УКРАїНОК ДІЯ ІНСТРУКТОРОК.

Центральне Т-во Союз Українок у Львові, виконуючи постанову Загального Зїзду, що відбувся в днях 20. і 21. березня ц. р., розпочинає з днем 5-го квітня ц. р. Курс домашнього і сільського господарства для інструкторок. Курс треватиме три місяці і є обмежений на 20 осіб. Курсантки мусять мати семінарієну, або гімназієну матуру, першенство матимуть ті, що їх поручать Філії Союзу Українок. Оплата Курсу виноситиме по 15 зол. місячно. Курсантки можуть харчуватися на Курсі, а також і про дешеве приміщення подбає Управа Курсу. Подання з відписом свідочств і коротким життєписом слід вносити до Головного Відділу С. У., Львів, вул. Сикстуська 44, до 1-го квітня.

ОБМЕЖЕННЯ ЕКЗЕКУЦІЙ НА СЕЛІ.

Міністерство скарбу обмежило речинці, коли можна переводити екзекуції на селі, особливо у дрібних рільників. Скарбові уряди можуть приступити до екзекуції належитости в користь чужих вірителів одночасно з екзекуцією першої або другої рати ґрунтового податку, отже в часі після 1. липня або 1. лютого.

ВУГОЛЬ ПОТАНІЄ.

В найближчому часі вуглеві копальні на Горішньому Шлеську і в домбровському басейні мають устійнити новий цітник. З уваги на закінчення зимового сезону і зменшення запотребування вугля ціни вугля спадуть на 5 процент.

1-ГО КВІТНЯ ПОЧИНАЄТЬСЯ УРЯДУВАННЯ СКАРБОВОЇ ПАЛАТИ В СТАНИСЛАВОВІ.

Скарбова палата II. у Львові, яка від 1. квітня матиме постійний осідок у Станиславові, приготовляється вже до виїзду.

БАРАБОЛІ НА НАСІННЯ.

Філія „Сіл. Господаря“ в Зборові має до продажу на насіння бараболі „Камекка“ в ціні 6 зол. сотнар льоко стація Зборів. Бараболі ці походять з Познанщини, у нас від 5 літ акліматизовані і масово розповсюджені. Дозрівають вчасніше наших на 1 місяць. Можемо продати лише для Філій і Кружків „Сіл. Господаря“ бажану кількість.

Філія „С. Г.“ в Зборові.

ЧИ ВИ ВЖЕ ВПИСАЛИСЯ НА КУРСИ УТГІ?

Якщо курите, то уживайте тільки паперців і туюк повноваток

„КАЛИНА“

бо вони є добрі, дешеві та вироблені в українській кооперативній фабриці

СПОЛУЧЕНІ ФАБРИКИ АЗОТОВИХ СПОЛУК В МОСЦІЩАХ І ХОЖОВІ

продукують азотові погної:

Азотняк 15.5% азоту і 21% азоту.

Вапнева Салітра 15.5% азоту.

Салітрак 15.5% азоту.

Нітрофос 15.5% азоту.

Сірчан амоні мелений 20.6% азоту і кристалічний 21% азоту

як також фосфоровий погній:

Супертomasина 16% і 30% квасу фосфорового.

Всі вказівки і поради в справі набуття і вживання повищих погноїв уділює:

СПОЛУЧЕНІ ФАБРИКИ АЗОТОВИХ СПОЛУК В МОСЦІЩАХ І ХОЖОВІ ХОЖІВ (ГОРІШНИЙ ШЛЕСЬК).

Товариство обезпечень „ПОЛЬОНІЯ“
Спілка Акційна

у ВАРШАВІ пл. Домбровського ч. 1.
власний дім.

Відділ у Львові, вул. Коперника ч. 30.
телефон 203—72. — приймає обезпечення від огню, крадіж з вломом, шиб і зеркал від збиття, відвічальність правно-цивільна, граду і транспорту.

Фабрика штучних ніг і рук; ортопедичних апаратів на викривлені ноги; ортоп. горсетів для горбатих. Пропуклинових бандажів; опаски проти обниження жолудка.

Цінники даром.

М. Полячек, Самбір 39.

Заключається обезпечення на підставі облігацій народової позички на догідних умовах в Товариствах

„Przezorność“ S. A. w Warszawie
Генеральна Репрезентація у Львові.
Angielska S-ka Akcyjna Tow. Ubezpieczeń Prudential
The Prudential Assurance Comp. Ltd. London

Активна Л. 277,427.181 після паритету зол.
12.,036.743.212.

Представництво:

у Львові при вул. Баторого ч. 6.
Телефони: відділ життєвий 217-97, відділ елем.
271-78. — Скритка поштова ч. 133.

Фабрика консерв
ЖИГМУНТА РУКЕРА С. А.
ЛЬВІВ—ЗНЕСІННЯ.

поруває в найліпшому роді:

Яринові консерви в пушках.

Компоти в пушках і слоях.

Конфітури в слоях.

Мармеляди з яблук і ин.

Мясні консерви, гуляш, ковбаса.

Вудженини і м'ясарські вироби.

Повила зі слив.

Бекони (вепрові бочки) і шинки на експ.

Для війська: Кавові консерви, збіжеву каву, мясні консерви, мармеляди, повила, смалець і солонину.

ОСТАННІ ОСІННІ НОВИНИ В ШОВКАХ І ВОВНАХ

поруває:

Фірма АУЕРБАХ, Львів, Ринок ч. 20.
рік основання 1890.

Філія: вул. БОІМІВ ч. 5.

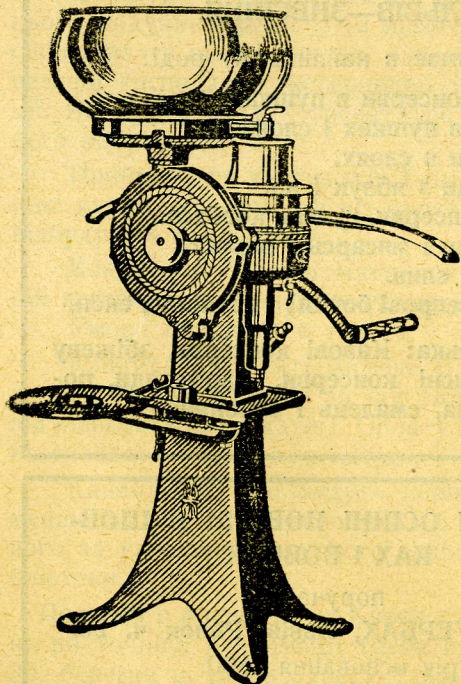
Спеціальний дім церковних матерій для Всеч. Духовенства.

Калуський і стебницький потас подвоює врожаї!

На складах при Союзах Кооператив знаходяться 22 прц. сіль і 10 прц. каїніт. Ціни поважно знижені. Кошти навоження не більше 12 зол. на один морг.

Замовляйте в складах при Повітових Союзах Кооператив!

Пригадка: Через брак потасу земля яловіє і її продукційна вартість понижується. Одним з найлучших навозів для лук, пасовиськ і сіножатей є каїніт, якого ціна є тепер дуже низька.

Подаємо до відома заінтересованих, що з днем 1. травня 1931. р. ми признали фірмі

Краєвий Молочарський Союз „МАСЛОСОЮЗ“

виключне право продажі наших кружлівок „АЛЬФА-ЛЯВАЛЬ“ так ручних як і моторових для всіх українських кооператив на терені воевідств: львівського, станиславівського і тернопільського.

В звязку з цим просимо українські кооперативи звертатися по всякі інформації в справі купна кружлівок зі замовленнями тільки до „Маслосоюзу“ у Львові, вул. Б. Гловацького 23. та всіх його відділів у краю, бо замовлення дані іншим нашим заступникам не будуть виконані.

Т-во Альфа-Ляваль

Спілка з обм. порукою.

Видав: Товариство „Сільський Господар“ при співучасті „Маслосоюзу“. — За редакцію відповідає: Д-р Евген Храпливий. — Редагує Колегія. — З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

СІЛЬСЬКИЙ
ГОСПОДАР

УВАГА!

Тільки від 15. березня до 30. квітня 1935 р.

КАЛЕНДАР

„СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“

на 1935 рік.

ЗА 1- ЗОЛ.

При замовленню 5 прим. і більше самі оплачуємо пересилку!

Користайте з нагоди, замовляйте всі, хто ще не має цієї книги господарського знання, а вона Вам сторицею оплатиться!

Замовляти:

„Сільський Господар“, Львів, Ринок 10.

„S E R O“

Наукові заклади виробу сироваток і щиплянок для звірят „SERO“ Проф. Др. Юліана Новака в Кракові вул. Кармеліцька 45 продукують і поручають на надходячий сезон так до лічних щиплень як і до охоронних о великій вартости сироватку і культуру проти червінки у свиней.

Набути можна в нашому Заведенні а також у кожній аптиці.

При масових щипленнях організованих через самоврядні уряди, ветеринарних лікарів господарських організацій уділяється далеко ідучі знижки цін і угодінення в сплаті.

Блищі інформації:

ZAKŁAD „SERO“ Kraków,
ul. Karmelicka 45, tel. 176-72.

ADCO середник для поліпшення природного обірника й компостів, а також до витворювання обірника штучного (синтетичного) доставляє по ціні 21.— зол. за 100 кг. брутто з мішком франко

Strzybnica, pow. Tarnowskie Góry,
організаціям й фірмам господарсько-торговельним а також поодиноким продуцентам на Польщу:

ЗАВЕДЕННЯ ТОМАСФОСФАТОВІ

Спілка з обм. пор.

КАТОВИЦІ, вул. КОПЕРНИКА ч. 14.

Всіляких інформацій уділяється безплатно. Приписи вживання висилається безплатно.

Французьку і кремську муштарду першої якости доставляє

Й. ЖУРАВСЬКИЙ

Фабрика Муштарди

ЛЬВІВ, вул. Б. ПЕРАЦЬКОГО ч. 12.
тел. 226—44.

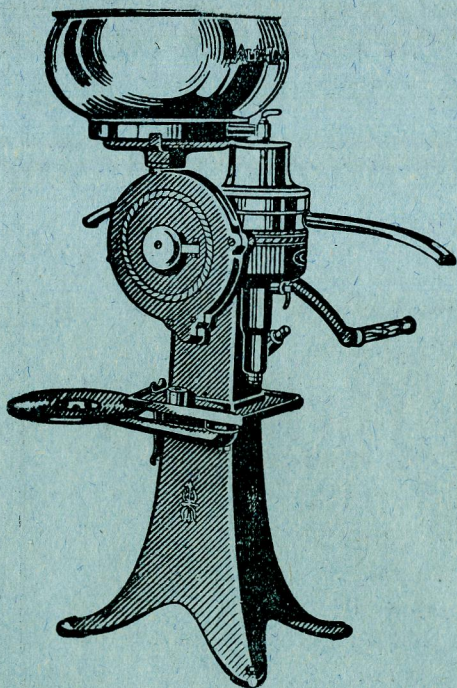
„ПРУГАР“

Вирібня спортивного приладдя,

ЛЬВІВ, вул. СУПІНСЬКОГО ч. 7.

поруає: лещета, ракети і мячі, луки, стріли і інше спортове приладдя.

Для кооператив і союзів рабат.

Подаємо до відома заінтересованих, що з днем 1. травня 1931. р. ми признали фірмі

Краєвий Молочарський Союз „МАСЛОСОЮЗ“

виключне право продажі наших кружлівок „АЛЬФА-ЛЯВАЛЬ“ так ручних як і моторових для всіх українських кооператив на терені воєвідств: львівського, станиславівського і тернопільського.

В звязку з цим просимо українські кооперативи звертатися по всякі інформації в справі купна кружлівок і зі замовленнями тільки до „Маслосоюзу“ у Львові, вул. Б. Гловацького 23. та всіх його відділів у краю, бо замовлення дані іншим нашим заступникам не будуть виконані.

Т-во Альфа-Ляваль

Спілка з обм. порукою.

Видає: Товариство „Сільський Господар“ при співучасті „Маслосоюзу“. — За редакцію відповідає: 4-р Евген Храливий. — Редагує Колегія. — З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

ВИДАЄ КРАЄВЕ ГОСПОДАРСЬКЕ ТОВАРИСТВО „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“ У ЛЬВОВІ
ПРИ СПІВУЧАСТІ КРАЄВОГО МОЛОЧАРСЬКОГО СОЮЗУ „МАСЛОСОЮЗ“.

Виходить 1. і 15. кожного місяця.

ПЕРЕДПЛАТА: В краю: за чверть року . 2.— зол.
за пів року . 4.— „
за цілий рік . 8.— „

За кордоном: В Америці і інших краях . 2.— дол.
В Румунії: річна 250, піврічна 130, чвертьрічна 70 левів
Замовлення і гроші з Румунії слати на адресу:
Dmytro Herodot, Strada, Delea-Veche 45, Bucuresti IV.

Поодинокое число коштує 40 сот. Передплату треба висилати на адресу: Товариство „Сільський Господар“, Львів, Ринок ч. 10, П. пов. тел. 30-53, П.К.О. Варшава 147.053. Гроші з закордону просимо слати на наше конто в Земельному Банку Гіпотечному (Zemelnj Bank Hipotecznyj) у Львові, вул. Словацького 14, або грошовими листами на адресу Т-ва.

ОГОЛОШЕННЯ: Ціла сторінка 1 раз . . 200.— зол.
половина сторінки . . . 120.— „
чверть . . . 65.— „
одна восьма „ . . . 35.— „

За першу і чверту сторінку окладинки 50% дорожче.
За оголошення в тексті . . . 30/ „
Дрібні оголошення по . . . 30 сот. за слово.

З МІСТ: Загальні Збори С. Г.; Інж. В. Жовнірчук: Які бараболі треба садити; Іван Сорока: Чому маю багато великих буряків; О. Вислоцький: Мої досліди з бараболею; Ю. Сонеvecький: Як садити і плек ти виноград; М. Панашій: Чищення і перещеплювання овочевих дерев; М. Б.: Плекаймо мак; О. Бучинська: В. Жовнірчук: Плекайте еспарцету на пашу; О. Б.: Дбайте пре чистоту корму і води для дробу; Д-р Водославський: Хороба роппиця у телят; Запитання і відповіді (56—64). **З життя товариств:** Заг. Збори Маслосоюзу; П. Д.: Як організувати господ-ветер. курси. Праця Філії С. Г. в Горodenці, Курс Сіль. в Янчині. Ріжне.

Загальні Збори „Сільського Господаря“

У п'ятницю 29. березня ц. р. відбулися Загальні Збори Краєвого Т-ва „Сільський Господар“ у салі „Бесіди“, яку виповнили делегати Кружків і Філій. Збори відкрив в год. 10.40 передполуднем в імені недужого президента Т-ва о. мітрата Т. Войнаровського його заступник інж. Юліян Павликовський, вітаючи делегатів Кружків і Філій та представників: Львівської Хліборобської Палати — інж. Цемнолонського, львівського воєвідства — інж. Новіцького і тернопільського воєвідства — інж. де Ніза та представників преси. Опісля в довшій промові засував катастрофальне положення нашого села.

До президії покликав сел. Семенюка з Коршева, на секретаря інж. агр. Мосору.

На внесок проф. Филипчака Збори рішили не відчитувати протоколу з минулорічних Зборів, тільки щоб його зверифікувала Головна Рада.

Після того обширний звіт з діяльності Головної Ради і Дирекції склав інж. д-р Евг. Храпливий. Делегати і члени Т-ва одержали широкий видрукований звіт і тому референт його тільки доповнив.

У звіттовому році ведено фахову працю в централі „Сільського Господаря“ в таких

напрямах: 1) агротехніки, 2) зоотехніки, 3) садівництва і городництва, та 4) видавництва.

В год. 1-й почалась дискусія. У міжчасі на внесок інж. Каплистого Збори вибрали семичленну комісію-матку, щоб вибрала 6-ох членів, 2-ох заступників на місце уступаючих членів Г. Ради і трьох членів та 2-ох заступників Контрольної Комісії. До комісії-матки увійшли: дир Іван Поритко, п. Мирон Луцький, дир. М. Берлад, дир. Семянчук, інж. Савчук, інж. Голод та інж. Мушій.

У дискусій промовляло 27 осіб. Промовці здебільша вказували на різні перешкоди, з якими Кружки і Філії стрічаються від влади, Малопольського Рільничого Т-ва і Хліборобської Палати. В год. 5-й дискусія закінчилась.

Вичерпуючі вияснення давали промовцям інж. Ю. Павликовський, інж. д-р Е. Храпливий, дир. О. Луцький.

Опісля Збори одноголосно признали Головній Раді і Дирекції абсолюторію та прийняли замкнення рахунків і білянс Краєвого Господарського Т-ва „Сільський Господар“ у Львові за 1934 р., який закінчився недобором 489 зол. при річнім обороті 100.289 зол.

З черги інж. д-р Е. Храпливий зясував подрібно плян праці на 1935 р., який викликав живу дискусію. — Збори прийняли цей плян праці.

На внесок п. М. Луцького, голови комісії-матки Заг. Збори вибрали одногосно до Гол. Ради таких шістьох членів: 1) радн. Володимира Кобринського з Коломиї, 2) інж. Віктора Вакуловського з Рогатина, 3) інж. Гриця Залізняка зі Станиславова, 4) Володимира Островського з Луцька, 5) сен. інж. Юл. Павликовського та 6) пос. Гриня Тершаківця з Якимчиць. Заступниками членів Ради вибрали: дир. Павла Ковальського зі Львова та інж. Павла Дубрівного з Калуша.

До Контрольної Комісії увійшли: інж.

Михайло Хроновят (Маслосоюз), Іван Павлик (Просвіта) та інж. Гнат Еліяшевський (Філія С. Г.) — всі три зі Львова. Заступниками вибрали: д-ра В. Левицького з Коломиї та інж. Романа Голода зі Зборова.

Після внесків і запитів передсідник Зборів Іван Семенюк подякував делегатам за участь у Зізді, інжинірам-агрономам за працю над піднесенням селянства і замкнув Збори в год. 6.20 вечором.

У Зборах взяло участь 51 делегатів філій, 28 делегатів Кружків, 7 представників центральних установ, 2 делегати П. С. К., 16 делегатів Районових Молочарень, 27 гостей, 15 фіз. членів і 11 представників преси. Разом 157 осіб.

Инж. В. Жовнірчук.

Які бараболі треба садити?

Бараболя це рослина легких земель. Властивою бараболяною почвою це пісок.

Томуто, якщо садиться її на невластивій землі (ілові чи гнильці), належить подбати про якнайкращі умови розвою та росту рослини.

Перш усього належить звернути увагу на добір висадків. Вони так як і зерно у збіжжя є носіями всіх прикмет будучої рослини. Які висадки, такий потім і врожай. Якщо це будемо мати на увазі, то будемо більше дбати про висадки.

Перш усього належить підобрати собі добру відміну, яка визначалася в наших обставинах родючістю і була відпорна проти хворіб. Відпорність у бараболі це дуже важна прикмета. Може бути найкраща відміна, але, якщо вона на нашій почві та в наших обставинах мало відпорна, шкода її садити. Якщо навіть і вдасться та дасть добрий врожай, зате нездорові бульви тяжко переховати і все одно врожай пропаде.

Але й тим не встережемося перед гнилю бараболі, якщо забудемо перед садженням висадки докладно перебрати.

При цьому належить звернути увагу:

Не висаджувати малих бараболі-перебіроків. Тимбільше належить цього вистерігатися, якщо садиться бараболі на тяжкій землі. Такі перебірки походять переважно з корчів зістарілих, зведених. Якщо довший час висаджувати перебірки хочби найкращої відміни, вони зводяться, нидіють.

На висадки належить брати бараболі якщо не великі, то бодай середні. Довголітні досвіди господарської практики виказали, що найбільший врожай дають такі великі висадки, а найменший малі.

Вибирати тільки висадки здорові. З присутими висадками зародні різних хворіб дістаються на поле, відтак з рілі переходять в рослину і так потім спричиняють гниття чи то ще на поли, чи потім в кіпцях.

Перед садженням добре переглянути висадки та випробувати, чи не заражені вони часом пруговитістю. Переводити це в слідуючий спосіб. Перекроїти бараболі на перерізану стороною виставити на сонце. Якщо за 1—2 години на перекрою появляться гніді аж темногніді пруги а то і ціле колесо, бараболя є заражена, якщо сильно заражена, то ціла поверхня прибере темногніду краску. Рівнож при сильному зараженню ввнтро бараболі сейчас гнідне.

Не треба одначе стотожнювати хоробливих пругів з цівками, які знаходяться під поверхнею довкруги бараболі і переходять в очка. Є вони дещо темніші від мякишу, але не гніді, якщо бараболя здорова. Зате у зараженій бараболі пруги найскорше виступають якраз між цими цівками.

Такого насіння не належить висаджувати. Його треба змінити, а то і зовсім закинути.

Старатися по можности уникати краєння висадків. Часто без конечної потреби тільки для ощадности наші господарі крають висадки на два а то й більше кусків. Цим не зискується богато, тільки ослаблюється силу росту а тимсамим і плідність рослини. Таким різанням бараболі зводяться.

Якщо одначе заходить конечність різати висадки, то кроїти їх тільки на два куски, повздож, так, щоби обі половини мали по рівній кількості очок.

Якщо не залежить на кількості висад-

ків але до різання змушує нас невідклична ощадність і брак паші, то можна різати висадки поперек. Тоді коронкову половину (голову), яка має найбільше очок, висаджується, а пупову частину можна зкормити. Пупової частини не належить ніколи висаджувати, тому то бараболу правильно ріжеться повздовж і пупову часть ділиться рівно до кожної половинки. Пупова частина має дуже мало і слабих очок.

Різані висадки належить лишити на кілька день, щоби рана присохла та затягнулася корковою верствою.

Свіжо кроених висадків не належить ви-

який цілий час живе. Це будуча рослина. Вона якщо має подостатком тепла, воздуха та вогкості, вибивається на верх та пускає парости. Найскорше пускає парости головне та найсильніше очко. Таке парістя при садженню ломиться і рослина тратить найкращі свої части, в яких було найбільше сили та життя. Тому належить зберігати висадки, щоби не вибивалися передчасно зі сили, не тратили найлучшого парістя. Якщо висадки пустили великі парости, то не обривати їх, але обережно висаджувати. Найкраще, якщо висадки пускають парости вже в землі. Тільки у бараболі вчасної, щоби

Курс трикотарства при Кружку С. Г. в Вовківцях мов. Зборів 4. III. ро 23. III. 1935.

саджувати. Такими свіжими ранами скорше дістаються зародні гнилі. Буває таке, що з рани бараболя скорше зогние а не зійде.

Краяні висадки садити так, щоби надрізана сторона була на верха, а очками до землі. Цим влекшується вкорінення та кільчення рослини.

Добре є, щоби висадки дещо привяли. Не садити сейчас з кіпця чи льоху, але лишити на продувнім місци на току на яких 3—4 дні. Такі висадки повільнійше сходять, але зате рівномірно. Сходять очка переважно головні, або зовсім не сходять. Потім виходить натиння рівне не дуже буйне, але сильне. Цим неначе регулюється пізнійший ріст.

Уважати, щоби не висаджувати висадків, які в ямі запарилися. Очка в таких бульвах якщо не мертві (бо вдусилися), то значно ослаблені. Таке насіння дає потім лихий врожай, бо тратить свою насінну вартість, та прикмети, які колись мало.

Очко в бараболі це живе місце-зародок,

приспішити ріст, спеціально її пароститься і коріниться, відтак обережно висаджується.

Попри насіння не треба забувати і про відповідну обрібку землі, як також, щоби в пору перевести посадку. Спішитися зі садженням нема чого. Садити як земля вже вигріта, тоді і насіння краще сходить.

Кожний знає, що

ШКІЛКА ВІНОГРАДУ

ВАСИЛЯ ГУЛЯ

члена філії „Сільського Господаря“

Винники, вул. Крива 5 (за фабрикою)

продає:

Щепи винограду 1-річні — 0.75 зл., 2-р. — 1.25 зл., 3-р. — 2 зл. Гибриди французько-американські по 2.50 зл. корч. — Морелі-броскви по 2.75 зл. — Оріхи 5-літні по 3 зл. Агрест — порічки по 1.30 зл.

Зачет — половина, решта за післяплатою.

Фахові поради безплатно за зворотом порта.

ЩО ГОВОРЯТЬ ГОСПОДАРИ-ПРАКТИКИ

Іван Сорока, госп.

Чому маю багато великих буряків

Поле добре, гною багато, добре насіння посіяв, а буряки були малі. Так казав мені сусід, хотів довідатися, чому в мене великі буряки і багато з гектара, (правду кажучи, саджу тільки 1/20 га), але більше не потребував.

Трохи з книжки, трохи з часопису, дещо чув, дещо видів, а таки найбільше знаю з власного досвіду. Я посіяв грядку моркви густо в рядки. Я її підливав та сапав так часто, що ніколи земля не заскарупилася, аж гичка вкрила цілковито землю. Хотів ще прорвати. Але жінка каже: не треба, бо й так прорву її щодня, як буду потребувати через літо до кухні. В літі багато моркви ми не зіли, але на грядці морква вкоротці вкрила буйною гичкою землю. В осені ми зібрали тільки гичку, а моркву, як пальці сухітника.

На другий рік не лишив вже я моркви до проривання літом на потреби кухні. Як тільки зійшла, прорвав її в пору і рідко, а в осені мав не тільки гичку, але моркву на цілу зиму з 1 грядки 1.20×10 метр.

Коли взявся я до управи пашних буряків, тоді, навчений досвідом на моркві, забрався якнайскорше до проривання. Не слухав нікого, а робив так, як чув, як читав і видів на полі поступових господарів, (що сьогодні сміються з кризи). На добре справлений, в осені погноєний стаєнним гноєм ріллі, посіяв я пашні буряки в рядки в віддалі на 50 см. від себе.

Як тільки посходили і показали 3 — 5 листочків, зараз змотичив їх між рядками а в рядках попритинав, лишаючи купки буряків на 30 см. Опісля кожну купку прорвав так, що залишив тільки по 1 найсильнішому бурячкові. Був то час, коли вже не було грошей на селі.

Не було защо купити салітри, про яку чув нераз. Рад-не-рад спробував гноївки. Розпустив гновку в цей спосіб, що до коновки давав 2 літри гноївки та доливав води на повну коновку, приблизно 10 л., разом на 12 літрів і так розрідженою гноівкою підливав доволі часто мої буряки. Правда, буряки були близько дому. В кожну вільнішу хвилину я сапав буряки так, що в них ніколи земля не заскарупилася. Гноївки теж не жалувал; підливав, кілька вдалося. Як вкрили буряки листям землю, тоді перестав я і сапати і підливати.

В осені зібрав я з 500 кв. метр. (8. м. широко а 62.5 м. довга) — 45 метр. сотнарів наших буряків, яких вистарчило мені для 1 корови від осені аж до весни.

Добре справив поле, рідко посіяв, найважливіше **добре прорвав буряки**, часто спускав і підливав гноівкою, а за це без курна штучних погноїв зібрав **великі і багато буряків**.

Спробуйте і зробіть так як я, а будете мати теж такі і тільки а може ще більше пашних буряків.

Олекса Вислоцький,
був. посол і господар.

Мої досвіди з бараболею

Надходить час садження бараболі, тому хочу поділитися з ВП. читачами „С. Г.“ вислідами з переведених досвідів в своїй господарці в Гаях Дітковецьких пов. Броди, з бараболями, тільки на жаль через неухвагу я знищив записки з обчисленням ріжниці в кількограмах.

На однаково обробленім і вигноєнім полі посадив я за плугом в рівних рядках по 100 шт. бараболі в кождім.

1. проба (досвід).

1. рядок з досить великими кільцями, які вирости в кіпці.

2. рядок бараболі не мали ще кільців.

3. рядок кільці які вирости вкіпці я пообривав.

Найперше зійшов перший рядок і найбільше барабоболь він мав, пізнійше о тиждень зійшов другий рядок, а третій від першого зійшов аж за 10 днів і мав найменше бара-

боль. З того виходить, що обривати кільців як у нас практикують не оплачується, хочай кільці нераз в кіпці виростуть дуже великі і довгі а з ними можна і треба садити.

2. проба (досвід).

Саджені цілі бараболі зійшли хутше о 5. днів від крайних і були рясніші, корчі більші.

3. проба (досвід).

1. рядок я садив бараболі перекроєні до гори очками у спід а другий на відворот.

Показалося, що бараболі саджені перекроєм до гори мали гарнійші корчі і рясніші і ширші хочай о кілька днів пізніше зійшли від бараболі саджених очками до гори а перекроєм у спід.

IV. проба найцікавіша бо мало практикована. Бараболі які зійшли і показали перші листочки я присипав плужком і накрив їх цілком землею. Мій сусід присипував навіть два рази, то значить, перший раз присипав як я, а коли бараболі присипані показалися знов на верха присипав опять їх.

Дехто сміявся з цієї роботи, бо у нас практикують що коли плужком присипиться неосторожно корч то сейчас його руками розгортають зі землі.

Ріжниця між рядками присипаними і не-

присипаними показалася в зборі досить велика, по моїм обчисленням тим способом піднести можна збір бараболі на моргові о 10—15 сотнарів.

Цей винахід присиплювання бараболі коли вони показуються зі землі є по мойому добрий і цього року я всі бараболі у себе буду присипувати, нехай хто хоче спробує, у мене земля чорна легка (громошовата).

V. проба.

Обривання цвіту коли бараболя зацвितе, цей досвід я перевів вже давніше, і переконався, що тим також значно збір бараболі можна піднести.

Обриваючи цвіт бараболі не допускаємо до творення насіння якого нам не треба, а на будову його рослини зуживає значну кількість соків, які є потрібні на створення бульв в землі.

Після мене є одна хиба у нас при садженню бараболі а се садження під скибу, за плужком. Цей старий спосіб треба закинути а садити тільки за марком в добре виробленій рілі.

Будучи в Чехословачії у зауважив, що там бараболі садять тільки за марком, лише наші хлібороби держаться старого способу, бо він найменше вимагає праці, хочай рук у нас до праці багато на селі.

Юліян Соневицький.

ЯК САДИТИ Й ПЛЕКАТИ ВІНОГРАД.

1. Приготовити вчасно відповідне соняшне затишне місце. На весну, коли земля підсохне копається яму пів метра широку, пів метра глибоку на спід дати трохи перетгнолого гною кінського або компосту — землю перемасувати. Відтак на терені, де має рости виноград, розміщується ряди в віддаленню 4 метри і беться колики, а на коликах дріт поцинкований 2 — 3 мм. грубости. Корч від корча 1 — 1.50 метр.

2. В ясний сухий день ранком садиться корчі. Перед садженням корчіки намочити в рошині глини і вкладається до пухкої землі на споді ями, корінчики добре розложити, під коріння дати трохи компосту — присипати землею і рукою втоптати землю. Штубри (на 3 — 4 очка) садиться звичайно в скіснім положенню — начубок, що вистає понад землею насипується пухкої землі в виді копчика для охорони від сонця перед вчасним розвоєм очок. Як коріння прийметься і очка зачнуть розвиватись в гони, то вони самі перебивають землю і починається нормальний розвій винограду.

3. Через літо підливається виноград літню водою (огріта до сонця) всегда по за-

ході сонця вечером — звичайно три рази на тиждень.

4. Щепи кропиться бордоською рідиною в погідний день — як зникне роса на листьях. при температурі 18° Ц. звичайно щіткою зі соломи, при більших винницях відповідними розпилячами. Рідину бордоську робиться в цей спосіб: до посуду дерев'яної наливається 10 літрів води, відтак впускається до води 20 дека синього каміння і камінь розпускається в воді. В другій посуді гаситься 20 дека свіжого вапна і дістаємо т. зв. вапняне молоко.

Тепер молоко вливається до посуду, де є розпущений камінь — все мішається і рідина готова.

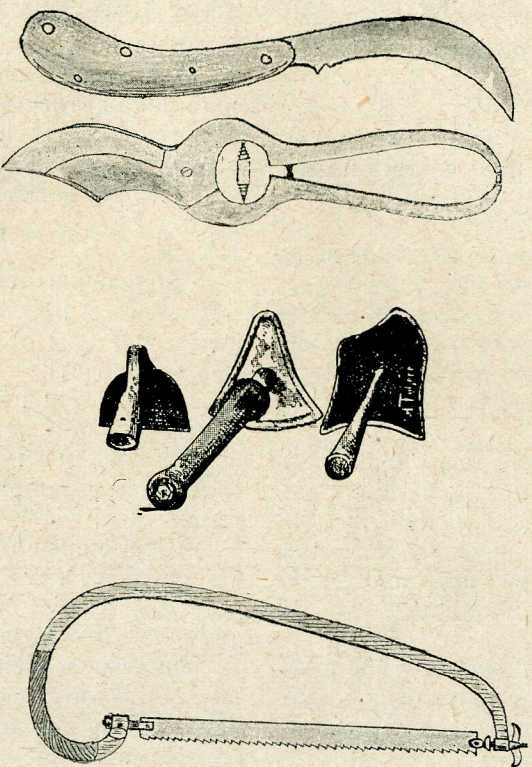
Рідина є або 1 або 2% т. зн. на 100 літрів води дається 1 кіло синього каміння і 1 — 1½ кіля вапна. Рідина 2% на 100 літрів води дається 2 кіля синього каміння і 2 — 3 кіля вапна.

Рідину треба часто змінювати, бо втрачає силу. Рідиною хоронимо виноград від хвороби т. зв. Переноспора.

5. Щепи виноградові садиться з початком травня часом і скорше, то залежить, як покаже весна — уважати на весняні приморозки. В осени а рідше на весні обрізується гони фаховим способом.

М. Панашій ПРАКТИЧНЕ САДІВНИЦТВО.
(Відбиття з книжки).
ЧИЩЕННЯ ОВОЧЕВИХ ДЕРЕВ.

Пні і корони старших дерев чистимо пізно в осені, а коли цього не зроблено в осені, тоді виконуємо це зимом або вчасно весною. Це чищення мусимо переводити бодай що другим рік.

Садівничі прилади: ніж, секатор, шкробачки і пилика.

Що року зимою треба очистити дерева зі скручених листків, що висять на гілках, бо з них на весні вилазять гусениці і обідають цвіт і листя.

Пні ошкробуються шітками та шкробачками, або дровами протягненими на звичайній каблучці. Всі відпадки при ошкробуванні дерев треба спалити, бо в них є багато шкідників, які тим способом знищимо. По тім треба пні і труби гаузі побілити рідким свіжим випном. Вапно хо-

ронить від шкідників і морозів в лютім. Пні білється в осені найдалі до січня. Хто не встиг побілити до січня — хай не білить зовсім.

ВІДМОЛОДЖУВАННЯ ОВОЧЕВИХ ДЕРЕВ.

З відмолоджуванням овочевих дерев треба бути обережним і переводити цю роботу тільки там, де цього треба вимагає; в противнім випадку можна дерево знищити.

Часом овочеві дерева по довгих лігах добрих урожаїв так виснажуються, що зовсім перестають рости. Деколи в середнім віку дерева мають усохлі верхки ми то того, що ростуть на добрій землі. То знов, часом, корони дерев, овочевих бувають ушкоджені раком, градом або чим іншим. Такі дерева треба відмолодити. Однак часто часто зріст дерев овочевих устає в наслідок захвалення та вичерпання землі. Тоді треба землю вичистити і угноїти а не дерева відмолоджувати.

Відмолоджувати можна всі дерева овочеві і то так в молодшім як і в старшім віці.

У дерев, які хочемо відмолодити, притинаємо грубі гаузи, які становлять основу корони, на одну третину а часом і більше, при чому звертаємо увагу, щоби в цей спосіб притяте дерево мало добру форму.

Рани, що повстають при притинанню гаузок, замахуємо садівничою мастєю або глиною.

Бічні, дрібніші гаузки залишаємо на дереві. Відмолоджування дерев переводимо в теплі дні пізньої осені або вчасно на весні.

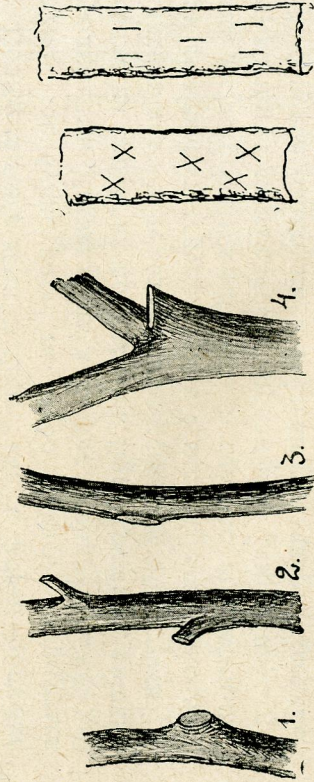
НЕПЛОДНІСТЬ ОВОЧЕВИХ ДЕРЕВ.

Неплідності, або неродючості овочевих дерев в повнім розумінню того слова властиво нема. Є тільки за маля

родючість. Неплодність овочевих дерев буває з різних причин; як невідповідний добір сортів та підкладок, некорисні місцеві умови (земля і положення), або невідповідне плекання овочевих дерев, отже: лиха обрібка землі не чищення дерев і т. п.

ПРОСВІТЛЮВАННЯ КОРОН.

В наших садках часто трапляються дерева з дуже густими коронами. Коли до того додати, що наші сади шей густо засаджені, то прийдемо до висновку, що в них є майже цілковитий брак сонця. Де нема належного доступу світла там не можуть розвиватись добрі овочі. Де бракує світла там овочі стають малі, не форемні, і не

Галузя обтять: 1) правильно, 2) за довге, 3) за глибоке, 4) неправильний напрям зрізу.

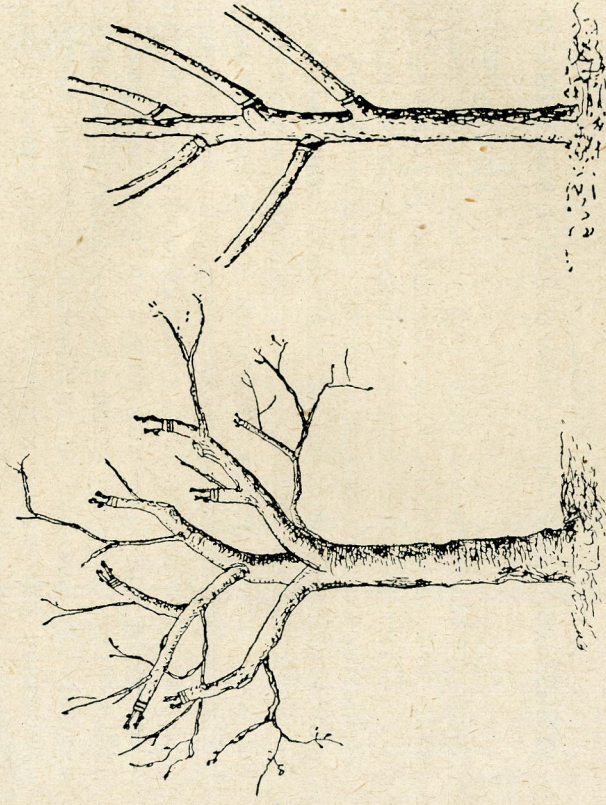
мають належного кольору ані смаку та легше підпадають хворобам. Таких овочів не можна збути по добрій ціні. Тому густі корони треба прочищувати, або просвітлювати. Гілля, що перехрещується, звисає надто з корони, за тонке і густе, та те, що замість рости на боки, росте в корону, треба гладко витяти, а рани замастити мастю або глиною з коров'янкою.

Корони овочевих дерев просвітлюємо в осені або на весні.

ПЕРЕЩЕПЛЮВАННЯ ОВОЧЕВИХ ДЕРЕВ.

Коли сорт деревини, що росте в нашій садку, оказався іншим як ми його купили, або **той сам сорт** але не дає властивих йому овочів, тоді можемо таку деревину перещепити. Перещеплювати можемо всі роди і форми овочевих деревець, за винятком волоського оріха, якого взагалі не щепиться.

Перещеплювати овочеві дерева найліпше вчасною весною — кінець березня, початок квітня. Чим пізніше перещеплюємо, тим вони гірше приймаються. Перещеплюємо, звичайно, овочеві дерева щепленням в шпалу.

Перещеплене старе дерево.

Обручкування дерева.

Всі основні галузи корони скорочуємо на один раз в такім більш-менш місці, де би вони не були грубіші як 4 до 8 см. Можна вправді перещеплювати і грубіші гіляк, однак чим вони тонші тим скорше і легше приймається щеплення. При тім треба звертати увагу, щоби зрізані гіляки творили всеж такі добру форму корони (подібно як при відмолоджуванні), та щоби були звернені до гора. Бічне гілля притнених галузей не обтинається. Рани вигладжуємо острим ножем і щойно потім щепимо. Зрази нащеплені на галузи, що є звернена в долину — важко приймаються. Для певности та для легшого гоєння ран ставляється по два зрази, а на грубших гілях — три й більше. По прийняттю виберемо один найкращий зраз і йому позволимо розвиватись. Всім молодим гонам, що показались на інших зразах — вищипуємо на протязі літа верхки і в той спосіб здержуємо їх у рості. По ошаді листя, в міру загоєння рани, можемо залишити зрази устлуги. Щоби вірш та птиці не відламували зразів, заки вони зростаються з підкладкою, треба привязати до підкладки околом півметрової прутки. До тих прутків привязуємо відтак молоді гони, що вистають з очок зразів. — Коли зраз починає добре рости, треба личко попустити, щоби не врізувалося в кору.

Сливки, черешні та вишні можна також кожухувати: При тім способі сливки навіть ліпше приймаються.

Чим дерева молодші тим нащеплені на них зрази скорше приймаються. На загал перещеплюється дерева найвище 30—40 літні.

НАТИНАННЯ КОРИ І ОБРУЧКОВАННЯ ОВОЧЕВИХ ДЕРЕВ.

Коли пеня слабше розвивається як корона або коли яка галузь остає по заду в рості, в порівнянню до інших,

тоді тій слабшій частині натинаємо кору. Треба добре за-тямити, що натинається лише кору а не дерево і то тільки верхню верству кори. Натинати кору можна лише дерев, які добре закорінилися, то є найскорше в рік по засадженню Кору нарізуємо повздовж галузи пня. На тонких галузях вистарчить 1—2 нарізи, а на грубшому пни даємо 3—4 нарізи довкола. Нарізи не можуть бути довші як 40 см. На це треба особливо при черешнях та вишнях пам'ятати.

Нарізи можна робити також в виді хрестиків. В такому разі робиться їх коротшими.

Нарізи на гілях робимо весною в квітні і з початком травня.

Подібними нарізами в кору, але в формі обручки, деревину, що буйно росте та слабо родить, змушується до родючости. На загал не є це так певний і легкий до переведення спосіб як попередний. При черешнях, вишнях та сливках взагалі не можна цього способу застосовувати, а при яблінках та грушках хоч і можна, але дуже обережно. Як це робиться? Весною (в той час, що натинання кори) витинається на галузях корони (при самім пні) кору в виді обручок околом пів, найбільше три чверти сантиметра широкіх. Не всі гілля на один раз обручуються. Краще і певніше буде одного року одну—дві галузи зобручувати, а в другім решту.

ЗБР ОВОЧІВ.

Від правильного та в відповідний час виконаного збору овочів залежить їх ужиткова вартість, а тим самим і заплата за цілорічну працю господаря.

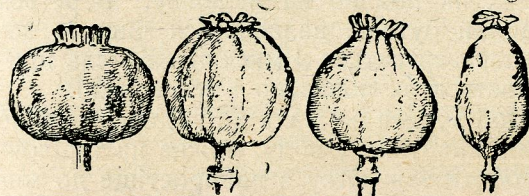
Літні та осінні яблочки і грушки **треба зирвати** на тих-день або й два перед дозріванням і класти до кошика, який вистелюємо мохом або папером. Зимові сорти зриваємо

М. Б.

Плекаймо мак

Мак однорічна господарська окопова рослина, до 1—1½ метра височини, прийшла до нас від греків через Єгипет, Азію і Францію. Наш клімат і ґрунт дуже добре надаються для маку за винятком північ. земель, де для нього умови атмосферичні не дуже сприяють (північна границя до 40° геогр. ширини). Період вегетації маку від 90 до 140 днів. Зносить приморозки до —3° Ц. Боїться посухи особливо в молодості, рівнож боїться дощу особливо на час дозрівання.

Господарське значіння маку. Насіння маку має від 40 до 50% першого-рядного олію (товщу), 19,5% білків,

Головки маку різних сортів.

18,7% вуглеводнів, 5,6% клітини, 8,1% води, 7,2% попелу.

Олій з маку добувають двома способами: холодним прасованням, яким дістають олій першосортний, столовий. Зі 100 кг. насіння вичищується 30—35 кг. олію, а макухи після цього розогрівають і дістають при прасованні ще 10—12% олію другої якості.

Олій належить до скоро висихаючих і тому вживається його на дорожчі фарби (малярські) та до дорогих лаків. Барва макового олію ясно-жовта. Олій має приємний смак і запах. Макухи макові є добрий корм для худоби. Вони мають 11,5% води, 35,7% протеїну (білків), 12,2% товщу, 18,4% безазотових річовин, 11,2% клітини, 11% попелу. Годиться найліпше для вгодовлі волів, та худоби на мясо.

Крім цього насіння маку вживають у всіх цукроварнях, пекарнях та на

кухні, до печива та тісточок, на маківники, і т. п. або роблять з насіння т. зв. макове молоко, яке вживають і на кухні, в медицині, до халви і т. и. З маку вирабляють відомі лічнічі середники (наркотики) морфін і опій; для цього останнього надрізують молоді ростучі головки маку, з них витікає молочний сок, який густне як гума і його збирають з головок та продають. Плекання сортів маку для опію можна поручити лише на нашій південній Поділля, де є багато сонця в час цвітіння і завязування головок. Для продукції опію є навіть певні сорти маку з великим % опію.

Ґрунт і обрібка. Мак як рослина окопова, має досить великі вимоги до ґрунту і підсоння. Перше всього мак дуже боїться бурянів, тому краще він вдається по окопових — або метеликоцвітних (конюшинах). Ґрунт під мак найкраще легкий чорнозем, потім суглиники багаті в поживу, та й супіски не сухі і поживні.

Ґрунт орється в осені на 20—25 см. а на весні рано лише скородиться. **З погноїв** мак дуже реагує на фосфорові. весною суперфосфат (2—3 сотнари на гектар) або в осені (3—4 сотн. на гектар). Обіріник краще давати під передплін (бараболя, буряк). Особливо реагує на обіріник мак сіяльний на збір опію. Після маку добре ростуть ярові збіжжа, пшениця та лускові. Взагалі мак залишає ґрунт по собі в добрій структурі.

Мак з морквою. Не слід оминати комбінованого посіву маку з морквою.

Добрий він тому, що в часі не врожаю маку, маємо моркву, а в разі врожаю обидвох маємо крім маку ще й 2/3 нормального збору моркви. Практичні господарі часто цей комбінований посів роблять.

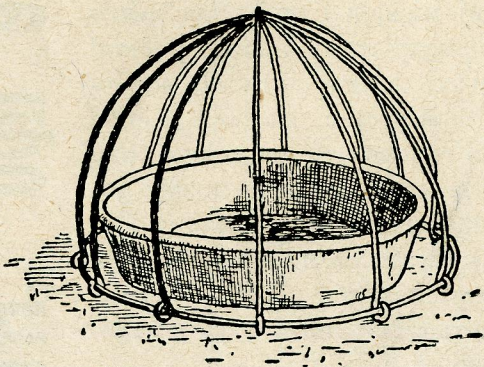
(Далі буде).

Пам'ятайте про „МІСЯЦЬ ДЕШЕВОЇ КНИЖКИ“!

О. Бучинська.

Дбайте про чистоту корму і води для дробу

Всі хвороби, слабости і недомагання у дробу бувають від нечистоти. Не говорю про нечистоту курника, трєбовища, подвіря, але часто і корм та вода для курей є у нас дуже занечищені.

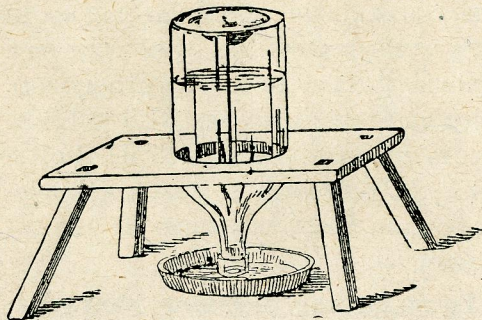

Посуда накрита сіткою.

Через недогляд, чи через неуміння господині зробити собі пару дешевих приладів, її кури занечищують їжу і воду так, що гидко дивитись. А між тим ту нечистоту можна легко оминати. Візьмім миску з заминкою. Коли її залишити не накритою то кури чи курчата за пару хвиль так занечистять її ногами калом, що з заминки стає гній.

А зробіть собі з дроту о таку як на малюнку сітку і накрійте миску. Сітку пришпиліть і все буде гаразд і кури не кусатимуть одна другу і їжа буде все чиста.

Воду найпрактичніше давати в таких

Посуда з водою.

посудах як подано на малюнку. Береться звичайний бутель, наливається чистою водою, перевертається в мисчину. Бутель прикріплюється як показано і все готово.

Щоб курята не лізли до води та щоб не мачали животики у воду, можна на тарілочку зробити теж сітку а найпростіше до мисочки покласти шклянку чи горнятко. В таку посудину курятко вже не влізе, вода буде все чиста і кури чи курчата здорові.

Інж. В. Жовнірчук.

Сійте еспарцету на пашу

Еспарзета чи як її місцями називають еспаржета як пашна рослина у нас ще мало знана. На рівні з конюшиною управляють її на Поділлі в околиці Нового Села у збаражському повіті і околиці Підволочиськ скалатського повіту.

Останніми часами управа еспарзети поширюється завдяки раціоналізації пасічництва на сумежні повіти. В 1934 р. зачали управляти еспарзету у Тернопільщині і Зборівщині.

Еспарзета так як і конюшина та люцерна належить до метеликових. цвіт витворює в паличці так як інкарнатка, краски рожевої, легко запашний, багатий у мед. Так як і всі метеликові перетворює воздушний азот. І так пересічно добра еспарзета збагатить землю в азот приблизно о 78,66 кг. на морг, конюшина на сіно о 122,55 кг., люцерна 85,81 кг.

Годівельна вартість еспарзети досить ве-

лика, а переконаємося, якщо переведемо порівняння її годівельної вартости з люцерною та конюшиною (див. табличка).

Подані числа наглядно доказують, що еспарзета під оглядом годівельної вартости нічим не уступає конюшині, але противно має над нею перевагу, бо у сирій більше білка о 0,1 — 0,2%, сіні 0,3—1,3%. Кількістю кормових одиниць стоїть між люцерною а конюшиною. Як твердять практичні годівельники на основісвоеї практики, що зкормлена дає більше молока чим конюшина.

Як паша скормлюється на зелено і на сіно. Найлучше косити її в початках квітіння, потім твердне.

У нас знана відміна однокісна, що дає тільки оден укіс сіна, що до кількості стільки, що пересічно добра конюшина. Тому що скоро сходить з поля дає відтак першої якості пасовисько на ціле літо і осінь.

Рослина	Коли кошена	% суши		% стравного білка		% кормових одиниць	
		зелена	сіно	зелена	сіно	зелена	сіно
люцерна	в початку квіту	24	83.5	1.7	8.1	9.1	26.5
	в повнім квіту	24	83.5	1.5	6.2	8.4	22.4
еспарзета	в початку квіту	19	83.5	1.9	7.8	9.5	32.9
	в повнім квіту	20	84.5	1.6	7.5	7.6	31.1
конюшина	в початку квіту	19	83.5	1.7	7.0	10.2	35.6
	в повнім квіту	21	83.5	1.7	5.5	9.7	31.9

Худоба радо її спасає. Еспарзета не здуває.

На насіння дозріває з кінцем червня — початком липня. Дає 5 — 10 сотн. нелусканого насіння з морга. Відтак до самої зими добре пасовисько.

Насіння все вивозиться за кордон до південних держав.

Крім годівельної вартости еспарзета має велике значіння для пасічників. Вже в травні дає пасічникам головний пожиток.

Мед з еспарези добрий, ясножовтий, на смак лагідний не острій, не ферментує.

Тому то пасічники все перші впроваджують еспарзету. В околицях де її управляють дає головний медодай.

Що до кількості паці то дає менше чим двокісна конюшина. Зате є ґрунти на яких нічим не дасться її заступити. Це передовсім ґрунти мілкі, зі скалистим вапняковим підложем. Такі, що скоро висихають.

Еспарзета вдається добре на ґрунтах неvbогих на вапно, на яких вапняк, опока, крейда та коралеві утвори виступають майже під верх. Такі ґрунти для конюшини бувають за сухі, для люцерни за плиткі. Одинока еспарзета там добре вдається.

У нас такі ґрунти типові під управу еспарзети, це на Медоборах (в повітах: Крем'янецькому, Збаражському, Скалатському, Зборівському) на Вороняках (в Золочівщині).

Рівнож надаються на управу еспарзети поодинокі кам'яністі гнізда розкинені в Бобрецькому, Львівському і Рогатинському повіті, якщо ґрунта на них мають дещо вапна.

Не підхожі ґрунти, що за підлоге мають пісковик та граніт. Там еспарзета вдається тяжко.

Зовсім не вдається на ґрунті підмоклому, низькому.

За добрих умов росте на тому ж місці до 10 літ. За середно добрих 4 — 6. Пасення видержує добре.

По собі не годить її сіяти на тому ж місці стільки літ, скільки там попередно росла.

При правильному плодозміні може мати у годівельних господарствах велике значіння, бо з прочими мегеликовими зноситься добре. Нею якраз мож поширювати посівну

площу пашних рослин. Головно в околицях сухих на полі пасовиська.

На ґноєння є менше вибаглива чим конюшина, хоч на засібніших ґрунтах виходить краще.

Висівається на морг 80—100 кг. нелущеного насіння. Залежно від якості насіння і ґрунту.

А що насіння погано кільчить і зле прикривається боронами, бо держиться зверху рілі, тому добре є його намочити на 24—36 годин, відтак на сонці просушити і доперва висівати.

Приволочується еспарзету досить глибоко, бо 4—5 см. а на ґрунтах сухих до 6 см.

Сіється еспарзету в той спосіб, що весною всівається її до ячменю чи вівса. Тогож року немож ще її косити, вона тільки вкорінюється. Можна одначе осінню спасати. Пасти зараз по стерни в житі не радиться, бо молоді рослини мають добре вкорінитися, пасенням ослабуються.

В теплішому підсоню, де нема острих зим, сіють еспарзету осінню з житом. В нас одначе це не практикується тому, що така молода еспарзета легко вимерзає. Зате засіяна весною до зими так скріпиться, що зиму видержить краще чим конюшина. Старша нашу зиму все видержує.

Насіння збирається вже в другому році. Тому, що збір насіння досить трудний, бо воно скоро опадає, не чекається до повної зрілості, але коситься, як тільки насіння набере жовтої краски.

Варта щоби наші пасічники в першу чергу, відтак годівельники, зацікавилися цєю рослиною, так для одних як і других дуже цінною і передовсім там, де би вона вдавалася, її управляти. Рівночасно подаю жерело, де її можна набути.

Загварантоване насіння, нелущене у кількостях понад 50 кг. можна замовити в Окружнім Союзі Кооператив у Збаражі. Це одинокі жерело в нас в Галичині, де мож дістати оригінальне та свіже насіння. Ціна 21 зол. за 100 кг. вже з опакуванням на місці стація Підволочиська. Висилка за післяплатою.

Булоби найпрактичніше замовлення робити через пасічнічі секції та молочарні.

Др. П. Водославський.

Хороба ропійка у телят

Другою хворобою, вже дещо рідшою про яку писав я в ч. 7. „С. Г.“ у новородків є ропійка сугавів (kulawka osesków). Причиною цієї хвороби вважають бакцилю (baccil. septiens і bac. coli comunis). Послідній грає головну роль при білім проносі а при ропійці ідуть все в парі. Обидва вони сильно поширені в природі і тому легко дістаються до тіла новородка через незагоєний пупчковий мо-

задне чи передне. Телятко не радо ходить, більше лежить. По кількох днях хвороби сліднують комплікації як запалення легенів, бігунка і смерть.

Найкращим лікарством є недопустити до захоронання. Це може статися коли при породах будемо придержуватися взірцевої чистоти. Під корову, що телиться, треба дати по-достатком чистої свіжої соломи а перерваний

6-тижневий госп.-ветер. курс в Новиці пов. Калуш від 20. II. — 2. III. 1935.

тузок. Діставшись на перервану пупчикову кишечку знаходить там дуже пригідне місце до розмноження та поширення незарослим пупчиком до тіла новонародженого. Зараження настає з підлоги або підстилki на яку кладемо новородка. Зараження можна спричинити також нечистими руками. Бувають випадки зараження вже в лоні матері.

Обяви хвороби це пухнення кілька днів по породі сугавів скокових або т. зв. задних чи передних колін. Звичайно спухає одно колінце, пізніше це стухає а підпухає друге і то

пупцевий шнурок відзаразити йодиною, креоліною або формаліною.

Відзаражування повторяти через кілька днів. Це дві хвороби що від ряду літ винищують значну частину телят та наносять селові великі страти.

Коли би наші господарі бодай в часті подбали про гігієнічне приміщення тварин, тоді напевно число випадків було би мінімальне. Та на жаль поняття чистоти по стайнях на селі, за виїмком свідоміших господарів, нижче критики.

ЗАПИТАННЯ І ВІДПОВІДІ

Ч. 56. Які сорти овочевих дерев владуться у нас на Підгір'ю біля Турки?

— На гірські околиці помольогічна комісія узнала яблінки: літні — Інфляндське, оливку червону; осінні — Кронсельське; зимові — Бойкен, Боскоп, Баумана, Лянґсберську, Кокса помаранчеву, Антонівку. З цих дерев Бойкен, Боскоп, Бауман і Лянґсберську треба подвійно щепити. З грушок пішлиб там — Фаворитка, Гардоґо, Салісбура (всі подвійно

щеплені). З черешень не радять в горах ні одного сорту.

Ч. 57. Хочимо щепити агрест як деревце.

— Як що хочите виплекати агрест і порічки як деревце — то мусите спочатку розвести собі куш — золоту порічку. На цій порічці в літі (липень — серпень) щепити агрест і порічки. Про те як щепити подамо в свій час в часописах „С. Г.“ і Практичне Садівництво.

Ч. 58. Лука на рибницьку.

Спустив я став і на висохлім болоті розкидав обірнику та задумую закласти сталу луку, які трави порадите?

— Як що рибницько було добре на доброму ґрунті то обірнику не варто було давати за те конче треба було дати штучних погноїв — вапна, каїніту, солі потасової. Які трави на цім вогковатім ґрунті сіяти знайдете в колендарі „Сіл. Господ.“ р. 1930. ст. 127 і рік 1931. ст. 67. Як не маєте то позичте десь.

Ч. 59. Чи кохінхіни, пави і фазани.

Ріжні господарі питають нас нераз про несотворені річі, про які вичитали з старих книжок. Не можемо однак радити ні одної зі згаданих птиць для господарів, бо і яєць їх дістати тяжко, годівля їх є тяжка і сьогодні зовсім непоплатна. Кури кохінхіни зовсім виведені з годівлі бо це велика люксовова курка яка лише страта в господарстві, а фазани можуть жити лише в більшому лісі чи парку і то з певною охороною.

Ч. 60. Дайте доброго запилювача на такі сорти дерев.

Йонатан, Королева Ренет, Бойкове, Боскоп, Пепіна Льондонська і т. д.

— Про добрих опилювачів подали ми в час. „Сіл. Госп.“ ч. 5. Читайте те все, що в цій справі є досі відоме. На грушки запилювачів подамо пізніше.

Ч. 61. Хочу плекати цикорію.

Хочу плекати цикорію але дальше від сушарні Суспільного Промислу (Бережанщина),

чи куплять від мене сирову цикорію, як я її привезу до сушарні (М. К.).

— Куплять по ціні, яка буде усталена для найближчих продуцентів. Зголосіться до Сусп. Промислу, подайте свої умови а вони дадуть Вам насіння за дармо.

Ч. 62. Трава на торфовищах?

— З довголітніх трав на відводнене торфовище радимо на 1 гект. такі трави: костерява червона 5.8 кг., костерява лукова 10 кг., костерява тростиновата 1 кг., тростяниця (мусібер) 2.7 кг., лисячий хвіст 1 кг., мітлиця розложиста 2.7 кг., купчатка 6 кг., тимофійка 8 кг., висипка болотяна 5 кг. Всі ці трави дістанете в Народній Торговлі.

Ч. 63. Чим гноїти виноград.

— Що 3 — 4 роки мусите дати під корчі вапна. Під сорти білі вапна менше а під червоні — більше. Через 3 — 4 роки дати під кожний корч 3 — 5 кг. доброго компосту. Крім цього перед відкопанням (або закопанням) дати під корч біля 50 гр. салітри вапнової, 20 гр. солі потасової а перед сапанням 60 гр. суперфосфату. Суперфосфат можна давати половину в осени а половину на весні.

Ч. 64. Чому Боскопська яблуня не родить?

Шість літ тому купив я кілька яблук Гарне з Боскоп, вже пару літ цвітуть рясно але маю лише по кілька овочів. Яблуням роги добре але чому не родять?

— Гарне з Боскоп належить до тих сорт, що зле опилюється своїм пилом. Треба Вам посадити ще для запилення й сорт. прим. добрий опилювач Онтарію, який цвіте одночасно з боскопським.

З ЖИТТЯ ТОВАРИСТВ

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ МАСЛОСОЮЗУ.

Цьогорічні 23. з черги Загальні Збори Краєвого Молочарського Союзу „Маслосоюз“ відбулися дня 28. березня у салі забудовань Маслосоюзу при вул. Бартоша Гловацького у Львові.

Отворив збори в год. 11.45 голова Надзірної Ради Маслосоюзу **інж. Юліян Павликовський**. На салі на всіх 168 членів-кооператив Маслосоюзу було 58 умандатованих членів, заступників союзних кооператив, тому Збори мали право рішати і про зміну статуту.

Покликавши ще до Президії **д-ра Миколу Рибак** з Перемишля і **сел. Ковалишина Авдрія** з Гряди та на офіційного секретаря Зборів **д-ра Водославського Петра** з Галича, сен. Ю. Павликовський привитав усіх делегатів і гостей.

З черги голова Зборів **інж. Микола** догословив довшу промову про умовини праці Маслосоюзу в минулому ро-

ці як у центрі, так і на місцях у краю. Ті умовини були важкі, та проте наша молочарська організація поширювалася в глиб і розбудовувала дальше свої агенди. При цій нагоді голова згадав про новий птахом'ясарський відділ при Маслосоюзові, що збуває щоденно у Львові кругло 160 кг. птиці за ціну ок. 200 зол. Молока продає Маслосоюз денно у Львові пересічно 4.200 літрів, себто річно півтора міліона літрів. При кінці згадав ще промовець про розбудову молочарських курсів у Стрию, які відтепер стали вже правильною 1-річною молочарською школою.

Після віддання належної чести помершим членам мол. кооп. предсідник привитав теплими словами представників преси, які завжди з великою увагою та прихильністю ставляться до праці Маслосоюзу, ро зуміють її значіння для нашого народу і йдуть змаганням молоч. організації радо назустріч.

Після цього зложив звідомлення з діяльності Маслосоюзу дир. інж. А. Палів і дир. А. Мудрик.

Докладні звіти з діяльності читачі знайдуть в часописі „Кооперативне Молочарство“.

ЯК ТРЕБА ОРГАНІЗУВАТИ ГОСПОДАРСЬКО-ВЕТЕРИНАРІЙНІ КУРСИ?

В днях 20. І. — 2. ІІІ. 1935 р. відбувся в Новиці пов. Калуш 6-тижневий господарсько-ветеринарний курс. Курс був уладжений старанням філії „Сільського Господаря“ і Районової Молочарні в Калуші.

Метою цього курсу було підготувати господарів до практичної роботи при кружках „Сільського Господаря“, а також у молочарській кооперації — контрольорів асистентів і оглядачів худоби.

Курсанти з дооколичних сіл підчас курсу стало мешкали в осідку курсу, яких гостинно на помешкання прийняли члени місцевого кружка „Сільський Господар“. Кухню курсанти мали спільну, де щоденно діставали обід і вечерю. Наука відбувалась систематично щодня від 8 — 12 год. і від 14 — 17 год.

На курсі вчилися таких наук:

1. Управа ріллі — інж. Мельникович О.
2. Управа пашних рослин і поліпшення сіножатей — інж. Дубрівний П.
3. Годівля с.-г. тварин — інж. Дубрівний П.
4. Ветеринарія с.-г. тварин — ветер. лікар Кулиняк П.
5. Молочарство — інж. Мельникович О.
6. Контроля молочности — інж. Дубрівний П.
7. Садівництво — проф. Король Л.

Підчас науки зверталось дуже велику увагу на бік практичний. Для практичних вправ із контролю молочности місцеві члени кружка „С. Г.“ відпустили свої корови, при яких учасники курсу вчилися практично раціонально годувати та доглядати худобу. Під точною контролею самих курсантів на протязі 3-ох тижнів було 8 корів. За такий короткий час годівлі всі корови збільшили денний удій і процент товщу, приміром корова господ. Поповняка Юрка збільшила денно на 3.70 кг. молока і 0.7% товщу. По точним підрахункам цей господар, як би годував корову за нормами, мав би чистого зиску на рік 120 зол., а без норм лише 18 зол., не рахуючи якості гною-обірнику.

Крім того підчас науки всі курсанти під доглядом ветеринарного лікаря практикували коло хорих корів, навіть по 2 — 3 курсанти разом із лікарем виїздили до хорих корів в дооколичні села.

Вписалося на курс 44 слухачів із 26 громад а закінчило з добрим успіхом 41 осіб. Один курсант із села Каміня Василюшин Дмитро залишив науку через тяжку хворобу, а двох через домашні обставини.

Покінчили курс із таких громад:

1. Станькова, 2. Болохів, 3. Сівка Калуш, 4. Бережниця, 5. Калуш, 6. Угринів Серед., 7. Долпотів, 8. Завій, 9. Підгірки, 10. Підмихайля, 11. Голинь, 12. Вістова, 13. Струтин ниж., 14. Копанки, 15. Довге калуш., 16. Перекоси, 17. Мислів, 18. Тужилів, 19.

Грабівка, 20. Бабин серед., 21. Кадобне, 22. Угринів стар., 23. Студінка, 24. Петранка, 25. Новиця.

Знання курсантів, яке набули на курсі перевірила спеціальна іспитова комісія.

Як вислід цього курсу абсолювенти розпочали практичну роботу з годівлею худоби, запроваджуючи спробну контролю молочности в таких селах: Кадобна, Голинь, Тужилів, Підмихайля, Вістова, Підгірки, Перекоси, Станькова, Копанки. З цієї осени філія „С. Г.“ і Р. М. в Калуші і в Войнилові задумують запровадити сталу контролю молочности у своїх районах. Щоби при самому початку не робити помилок із цією метою Р. М. у Войнилові висилає абсолювента цього курсу Копчака Якова з Дологодова на одномісячну практику з контролі молочности до Балинець, а Р. М. Калуш на літні місяці висилає на таку практику Матвія Петра з Струтина ниж.

Крім того підготовлялось слухачів на курсі — як треба повести працю Вишколу Хліборобської Молоді. Сьогодні багато курсантів взялось щиро до роботи, зорганізовуючи у своїх громадах В. Х. М. і підготовляють нашу молодь на поступових господарів. Таку роботу започаткували курсанти в селах: Вістова, Кадобна, Новиця, Студінка, Перекоси-Станькова.

Улаштовуючи кілька тижневі курси, можна підготувати на них добрих помічників у агрономічній роботі на селі. Правда, це звязано з коштами, але при вмілій організації і господарці кошти будуть невеликі. Наша філія „С. Г.“ це зробила так: кожний учасник курсу був зобовязаний привезти на спільну кухню продукти в натурі: бараболі 80 кг., круп 3 кг., фасолі або гороху 3 кг., ріжної ярини 2 кг. і готівкою 6 зл. Готівку (6 зл.) курсантам дала кожна місцева кооператива як допомогу. Хліб і снідання кожний курсант був зобовязаний мати власний. Решту утримання спільної кухні поповнила філія „С. Г.“ і Р. М. у Калуші в сумі 125 зл. 95 гр.

З кухні діставали харчі на протязі курсу 27 осіб. Отже порівнюючико шти невеликі, але дається можливість підготувати добрих робітників на селі для поширення сільсько-господарської культури.

ДІЯЛЬНІСТЬ ФІЛІЇ Т-ва „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“ в ГОРОДЕНЦІ.

1. Садівнича Секція при Філії „С. Г.“ в Городенці

У вівторок дня 2. квітня 1935 року відбулися Оснудательні Загальні Збори Садівничої Секції при Філії „С. Г.“ в Городенці. На Збори прибуло около 150 садівників та огородників так місцевих як і поза місцевих. Короткий реферат про значіння взагалі, а в подобицях про значіння садів на терені городенського повіту виголосив п. Рогожинський Іван зі Серафинець. Інж. Ковбуз Антій представив завдання Садівничої Секції в напрямі зорганізованія відповідного збуту і ринку збуту для того рода продуктів та зазначив, що вже в цьому році Секція мусить започаткувати працю в тім напрямі.

В наслідок відповідної пропаганди в напрямі засаджування торговельних садів — багато селян заложило нові сади — так в місті як і на селах, тому то належалоби вже тепер подбати про зорганізованія збуту. В дискусії підкреснено значіння повищого, та приступлено до вибору Ради Садівничої Секції, до якої увійшли:

1. голова — Рогожинський Іван, 2. місто-голова — Вережак Федор, 3. секретар — Боклашук Никола, 4. скарбник — Дирбавка Никола, 5. член Ради — Петришин Василь.

В дальшій тягу дискусії зазначено вагу поширювання акції заложування плянтацій винограду (які на терені городенського повіту вже є) та висловлювано побажання, щоби Рада Садівничої Секції постаралася о відповідну вчасну відміну, щоби вже з весною можна повищу акцію поширит. (д. б.).

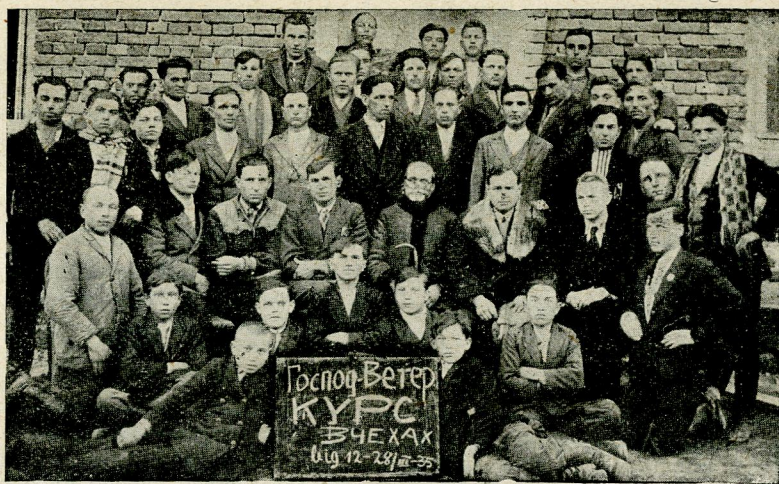
ПРАКТИЧНІ КУРСИ „СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРЯ“ В ЯНЧИНІ.

Подаємо до відома всім, що зголосилися на курси і тим, що бажають ще прийняти в них участь слідує:

Курси зачинають працю 2-го травня злученим курсом садівничо-пасічним, що триватиме до 30. червня. Після нього відбудуться дальше, як минулих літ, курси рільної та годівельної господарки, ветеринарії і кооперації.

Умови прийому є такі самі, які були подані в попередньому оголошенню.

Зголошення треба пересилати до 1. травня ц. р. на адресу: Управа Практичних Курсів „Сільського Господаря“ в Янчині, почта в місті.

Господарсько-ветеринарний курс в Чехах пов. Ероди 12—28 III. 1935.

ВАЖНЕ ДЛЯ ТИХ, ЩО МАЮТЬ ПОЖИЧКУ З ОБОРОВОГО ФОНДУ РІЛЬНОЇ РЕФОРМИ.

По відписанні часті довгів на підставі декрету Презид. з 24. X. 1934. (гляди час. „С. Г.“ 1934(стор. 338) решту позісталих довгів з титулу перебудови земельноґо устрою счислить Державний Рільний Банк на одну суму і розложить на слідуєчі амортизаційні рати для набувців землі з парцеляції платіи протягом:

60 літ — довг понад 600 зл.; 31 літ — довг від 400 — 600 зл.; 16 літ — довг від 250 — 400 зл.; 8 літ — довг від 150 — 250 зл.; 5 літ — довг пониже 150 зл. при остаточній річній раті 30 зол., для інших довжників в О. Ф. Р. Р.:

протягом 30 літ довг понад 400 зл.; протягом 16 літ довг від 250—400 зл.; протягом 8 літ довг від 150—250 зл.; протягом 5 літ довг пониже 150 зл. при найменшій річній раті 20 зл.

Парцелянти сплачують довг, починаючи від 1. VII. 1935. в двох піврічних ратах, платних 1. IV. і 1. X. кожного року, інші довжники сплачують довг в річних ратах 1. X. кожного року.

Коли довжник не заплатить двох чергових рат, тоді можна егзекуційно стягнути цілий довг.

В випадку живлового нещастя може Банк відорчити сплату рат до літ 5. на просьбу довжника. (Д. У. М. Р. і Р. Р. 1935., ч. 2, поз. 15).

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 24. III. 1935 р. помер в Маріямполі о. дек. Василь Мотюк в 84. році життя. Довголітний член Т-ва „Сільський Господар“, основатель і довголітний голова кружка „С. Г.“ в Маріямполі та бувший член Ради філії в Галичі.

Цукор для бжіл хоч пізно але подешевів. Львівська Гільнична Палата подає до відома, що ціна цукру для доживлювання бжіл за 10 кг. з опакуванням льоко цукроварня є 46 зол. враз з податком і коштами денатурації. Занечищують цукор лише піском і трачинням.

В. Зїзд Українських Природників і Лікарів відбудеться 20—22 квітня ц. р. у Львові.

УВАГА! На загальне бажання наших Покупців рішило В-во „Сільський Господар“ продовжити **місяць дешевої сільсько-господарської книжки до 30. квітня 1935.**

Небувала нагода закупити цінні сільсько-господарські книжки по дуже дешевих цінах! — Користайте!

Ц і н и
звич. зниж.

I. УПРАВА РІЛЛІ І РОСЛИН.

Г. Цееб: Управа пашних рослин	1.00	0.50
Гр. Величко: Пашні буряки	0.50	0.25
Гр. Величко: Сумішка конюшин	0.50	0.20
Гр. Паляниця: Жито	0.20	0.10
Гр. Паляниця: Пшениця	0.20	0.10
В. Доманицький: Цукровий буряк	0.80	0.30
Гр. Гордієнко: Конюшина	0.50	0.20
Гр. Гордієнко: Соя	1.30	0.50
О. Кошель: Фасоля	0.60	0.30
М. Боровський: Зелені погної	0.70	0.30
В. Доманицький: Чому треба чергувати с.-г. рослини на полях	0.60	0.25
А. Романенко: Що показали польові досвіди з штучними погноями	0.50	0.10
А. Романенко: Лен	0.50	0.20
М. Боровський: Виноград	0.50	0.20
І. Крижанівський: Ріпа стернянка	0.20	0.10
А. Романенко: Як упорядкувати й угноювати наші ґрунти	0.50	0.10
М. Творидло: За поправу наших лук і пасовиськ	0.20	0.10
І. Лапчук: Інструкція в справі організації шпихлірової Секції при Кружках „С. Г.“	0.10	0.05
М. Боровський: Олійні рослини	0.50	0.35
М. Гавриленко: Лікарські рослини	0.50	0.35

II. ПЛЕКАННЯ СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКИХ ТВАРИН.

Гр. Герман: Годівля курей	1.50	0.50
Гр. Герман: Годівля гусей і інші	1.50	0.50
о. О. Раковський: Головні основи годівлі домашніх звірят. Ч. II.	1.50	0.50
В. Королів-Старий: Як вибирати коня (нове видання)	0.75	0.30
К. Михайлюк: Плекання телят	0.80	0.30
В. Воробець: Про плекання і годівлю до машної птиці	1.—	0.50
М. Холевчук: Шляхи до поліпшення годівлі с.-г. тварин	0.20	0.10
М. Холевчук: Годівля та плекання поросят	0.90	0.40
М. Холевчук: Як організувати і вести контроль молочності?	0.90	0.40
М. Холевчук: Секції охорони с.-г. тварин	0.30	0.15
В. Королів-Старий: Крілики	0.90	0.40
В. Гнатевич: Годівля Коропа	0.90	0.40
Б. Герман: Як будувати та улаштувати курник	0.40	0.20
Е. Томашевський: Конкурс вгодування птиці	0.20	0.10
Е. Томашевський: Птахомясарський промисл	1.—	0.40
М. Холевчук: Контроль молочності в селянських господарствах	0.50	0.15

Ц і н и
звич. зниж.

III. ПАСІЧНИЦТВО І САДІВНИЦТВО.

М. Боровський: Як виробляти солом'яні вулики (нове вид.)	0.50	0.20
В. Пилипчук: Практичний підручник пасічництва	4.—	3.—
М. Боровський: Медодайні рослини	2.—	0.80
М. Боровський: Плекання добірних маток і раси бжіл	1.20	0.60
М. Боровський: Як лікувати хвороби бжіл	0.50	0.20
М. Боровський: Вентиляція вуликів	0.50	0.20
М. Панашій: Практичне садівництво	0.90	0.40

IV. ВЕТЕРИНАРІЯ.

М. Білінський: Ветеринарна гігієна	1.—	0.50
М. Стахурський: Коли і як помагати при породах у коров	0.30	0.15
М. Стахурський: Хвороби конських ніг	0.60	0.30
М. Стахурський: Мотилиця у худоби	0.20	0.10
М. Холевчук: Державне відшкодування у випадках загибелі с.-г. тварин	0.30	0.15
М. Стахурський: Про деякі хвороби птиці та раціональне їх лікування	0.20	0.10
А. Моспанюк: Хвороби вимені	0.50	0.20
А. Моспанюк: Чим і як лікувати господарські тварини в наглих випадках	0.50	0.20

V. ІНЖІНЕРІЯ.

О. Охрим: Меліорація і комасація сел. господарств	0.50	0.25
Гр. Герасимович: Як міряти землю	0.20	0.10

VI. СУСПІЛЬНА АГРОНОМІЯ І КООПЕРАЦІЯ.

К. Коберський: Про кредит і сільські каси	0.20	0.10
М. Стахів: Хто відповідає за полеві і лісові шкоди	0.80	0.30
Е. Храпливий: Як піднести наше хліборобство	1.—	0.30
Е. Храпливий: За хліборобську справу	2.50	1.50
Е. Храпливий: Про хліборобський вишкіл сільської молоді	1.—	0.50
Е. Храпливий: Плекання рогатої худоби у Сх. Галичині (нарис за час від 1880—1930 р.)	2.50	1.—
А. Романенко: Хочемо добра для нашої нації	0.50	0.20
Е. Храпливий: За наше хліб. шкільництво	1.—	0.50

VII. ІНШ.

Б. Іваницький: Як доглядати ліс	0.30	0.15
В. Созанський: Яка буде завтра погода	0.20	0.10
Б. Гнатевич: Підручник Шовківництва	1.50	1.—
О. Фациєвич: Печериці	0.40	0.20
— Збір і плекання слимаків	0.20	0.10
Календар „Сільський Господар“ на р. 1935	1.50	1.—

Книжки по знижених цінах продаємо **виключно за готівку.**

Рівночасно з замовленням прохаємо надсилати належну готівку, в противному случаю висилаємо книжки за післяплатою, що значно збільшує кошти пересилки (кожна пересилка коштує найменше 0.80 зол.). Звичайна пересилка поодинокі книжки коштує від книжок до 0.50 зол. — 0.25 зол. від більших 0.50 зол., а поручена 0.80 зол. **При закупні книжок вище 10.— зол. покриваємо порто самі.**

Знижені ціни обов'язують **тільки при купні цих книжок у Централі „Сільський Господар“ у Львові;** тому треба замовляти ці книжки **виключно на адресу:**

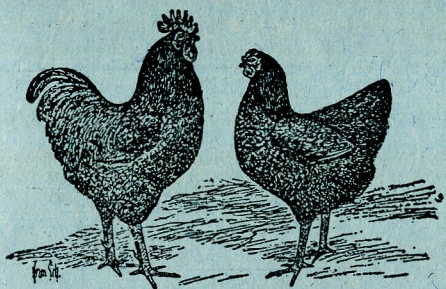
Краєве Господарське Т-во „Сільський Господар“ у Львові, Ринок 10.

ДЕШЕВА БІБЛІОТЕКА.

В дешевому місяці сільсько-господарської книжки можна закупити в „Сільському Господарі“ бібліотеку зложеною з 20 книжок **лише за ціну зол. 7.— (сім).** (порто покриваємо самі).

Виказ книжок:

1. В. Доманицький: Цукровий буряк.2. А. Романенко: Що показали польові досвіди зі штучними погноями.3. І. Крижанівський: Ріпа стернянка.4. В. Королів-Старий: Як вибирати коня (нове вид.).5. К. Михайлюк: Плекання телят (нове видання).6. В. Воробець: Про плекання і годівлю домашньої птиці.7. В. Королів-Старий: Крілики.8. Б. Гнатович: Годівля коропа.9. Е. Томашевський: Птахом'ясарський промисл.10. М. Боровський: Медодайні рослини.11. М. Панашій: Практичне садівництво.	12. М. Стахурський: Коли й як помагати при поро-
дах у корів.13. О. Охрим: Меліорація і комасація селянських го-
сподарств.14. М. Стахів: Хто відповідає за поліві і лісові
шкоди.15. Е. Храпливий: Як піднести наше хліборобство.16. Е. Храпливий: За хліборобську справу.17. Е. Храпливий: За наше хліборобське шкіль-
ництво.18. Е. Храпливий: Плекання рогатої худоби у Сх.
Галичині (нарис за час від 1880—1930 року).19. А. Романенко: Хочемо добра для нашого народу.20. Календар „Сільський Господар“ на рік 1935. |
|---|--|

Ф А Р М А РОДАЙЛЕНДІВ (кармазинів)

зарєєстрована в Хліборобській Палаті продає

НАСАДОВІ ЯЙЦЯ

На відповідь залучити поштову марку.

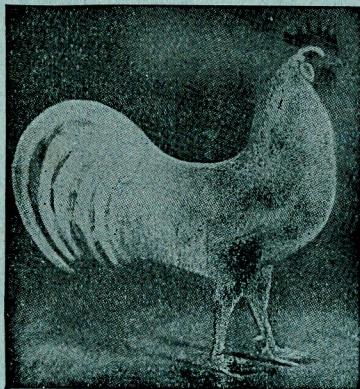
П. Котецька

Майдан, р. Bednarów.

Організація
і
при більших
замовленнях
о п у с т !

Пишіть виразно
а д р е с у !

Значок
на відповідь!

КУРИ ЛЕГГОРНИ (білі італійки) добрі несучки

можете розвести як купите

НАСАДОВІ ЯЙЦЯ ПО 20 ґр. ЗА 1 ШТ.

Повне ґварантоване опаккування 1 зол.
При замовленні хоч одну третю завдатку,
решта післяплатою.

Висилає

інж. О. БУЧИНСЬКА

ЛЬВІВ — JAŁOWIEC 166.

Книга, якої не заступить Вам сотня інших книг, це УКРАЇНСЬКА ЗАГАЛЬНА ЕНЦИКЛЬОПЕДІЯ

Має більш 2000 сторін, ок. 5000 образків, 100 мап і таблиць.

Її опрацьовувало 130 людей 5 літ.

Замовляти: **Українська Загальна Енциклопедія, Коломия, Собеського 56.**

НА СВАТА!!!

ДАРОМ 50.000 КОСТЮМІВ ЖІНОЧИХ

І 500 ЗОЛОТИХ НАГОРОДИ.

1. Нагорода 200 зол. готівкою
2. „ 100 „ „
3. „ 80 „ „
4. „ 60 „ „
5. „ 40 „ „
6. „ 20 „ „

В цілі зеднання собі клієнтів серед широких кругів консументів постановили ми оголосити конкурс з нагородами грошевими за добре розв'язання шаради.

Правильну розв'язку треба надіслати з замовленням на один із нище виміненних рекламних першорядних комплетів.

	5	

Пояснення: в вісім вільних квадратиків треба вставити довільне число від 1 — 9 в цей спосіб, щоби сума цих чисел у всіх напрямках давала ч. 15.

Крім вище виміненних грошових нагород, постановили ми рівнож роздати цілком безплатно

50.000 жіночих костюмів

цим клієнтам, які замовлять 1 або більше комплетів. До кожної пачки буде рівнож долучений один жіночий костюм.

НАШ РЕКЛЯМОВІ КОМПЛЕТИ.

ТІЛЬКИ ЗА ЗОЛ. 12.95

висилаємо: 3 метри матеріалу на мужеське убрання дуже модне (140 см.) або на гарний жіночий плащ, 1 мужеський светер елегантний, спеціально на весну, 1 мужеську сорочку в доброму гатунку з сатиновим викінченням, 1 пару підштанців в дуже доброму гатунку, 1 пару скарпеток дуже міцних, 1 пасок замшовий до штанів з гарною ніклевою клямрою, 1 крават шовковий наймодніший і 3 мужеські хусточки до носа з гарним кольоровим шлячком.

ТІЛЬКИ ЗА ЗОЛ. 12.70

висилаємо: 4 метри матеріалу т. зв. „Шкоцького“, найновіші взори вовняних товарів, на модну жіночу сукню, 1 хустку в модні кольорові крати ясні або темні, 1 светер жіночий (пульвер) наймодніший в теперішньому сезоні, 1 пару пантофель (подати число обуви), 1 жіночу сорочку мадаполямову з гарним шовковим вставленням у всіх кольорах, 1 пару реформ з дуже доброго трикоту, у всіх величинах, 1 пару шовкових дуже добрих поньчів (у всіх кольорах), 3 жіночі батистові хусточки з шовковою обвідкою і 1 туалетову бомбонеру.

ТІЛЬКИ ЗА ЗОЛ. 23.70

висилаємо: 1 штуку полотна білого 17 метрів на елегантну мажеську білизну, жіночу і постіль, 6 метрів

флянелі мягкой на білизну і пушисту на всіляку білизну або на піжами і шляфроки, 6 метрів зефіру в модерні пружки на мужеські денні сорочки або 4 метри матеріалу на гарну жіночу сукню і 9 метрів чистого білого ручникового або 12 ручників з френдзями.

Вище вимінені комплети висилаємо за післяплатою поштовою на листове замовлення. Платиться при відборі товарів на поchtі. Без ризика. Як що товар не подобається, приймаємо його з поворотом і сейчас звертаємо грші. Адресувати:

ФІРМА „ПОЛЬСЬКИЙ КОНСУМЕНТ“, Лодзь, Ал. КОСЦЮШКИ ч. 36 — 126.

Кожний, хто надішле добру розв'язку шаради з замовленням на один з вище виміненних комплетів, буде поміщений на листі учасників при поділі грошових нагород.

Поділ нагород відбудеться в присутності Реєнта Лодзького невідклично в дні 25. квітня 1935 р.

Кожний повинен користати з нагоди, тому що купуючи комплет першорядних товарів, може одержати нагороду грошеву за розв'язання шаради і одержує 1 жіночий костюм цілком безплатно.

На бажання клієнтів, котрі хочуть зробити передсвяткові закупи, речинець поділу нагород зівстав продовжений до дня 25 квітня 1935 р.

Фабрика штучних ніг і рук; ортопедичних апаратів на викривлені ноги; ортоп. горсетів для горбатих. Пропуклинових бандажів; опаски проти обниження жовудка.

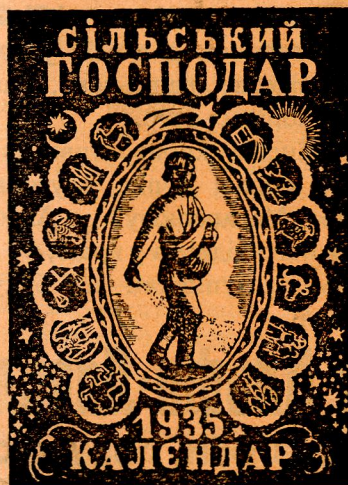
М. Полячек, Самбір 39.

УВАГА ШОВКОВИКИ!

Кооп. „ШОВК“ у Самборі вул. Замойського 7. Приймає замовлення на ГРЕНУ і насіння морви білої. Продає підручник шовківництва Др. Б. Гнатевича за 1.50 + 55 сот. порто. — Товар висилає за готівку або за післяплатою. Приймає в літі кокони від членів і нечленів. Просить симпатиків і шовководів вступати в члени кооп. „Шовк“, — Уділ 20 зол., вписове 4 зол. Порука лише у ділами.

Уділюємо порад і інформ. лише при надісл. значка на відповідь.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

УВАГА!

Тільки від 15. березня до 30. квітня 1935 р.

КАЛЕНДАР

„СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“

на 1935 рік.

ЗА 1- ЗОЛ.

При замовленню 5 прим. і більше самі оплачуємо пересилку!

Користайте з нагоди, замовляйте всі, хто ще не має цієї книги господарського знання, а вона Вам сторицею оплатиться!

Замовляти:

„Сільський Господар“, Львів, Ринок 10.

„S E R O“

Наукові заклади виробу сироваток і щіплянок для звірят „SERO“ Проф. Др. Юліяна Новака в Кракові вул. Кармеліцька 45 продукують і поручають на надходячий сезон так до лічних щіплень як і до охоронних о великій вартості сироватку і культуру проти червінки у свиней.

Набути можна в нашому Заведенні а також у кожній апіці.

При масових щіпленнях організованих через самоврядні уряди, ветеринарних лікарів господарських організацій уділяється далеко ідучі знижки цін і угодінення в сплаті.

Блищі інформації:

ZAKŁAD „SERO“ Kraków,
ul. Karmelicka 45, tel. 176-72.

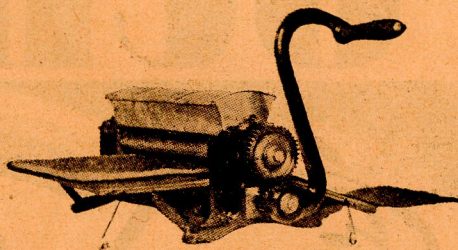
КАМІННІ ДОЛІВКИ
до церков з гарних шліфованих плит
доставляє

БРАТТЕЛЬ І ДЕЦЕТ
ЛВІВ, вул. ШЕВЧЕНКА 11 А.
Тел. 20—78.

Кожний поступвий і ошадний пасічник
сам вирабляє з свого воску потрібну йому штучну вошину на патентованих машинах системи

„LANKOFF“

Новий модель

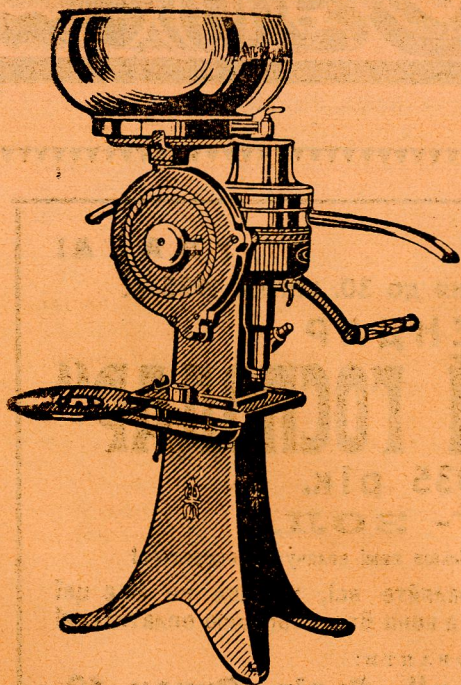

АНТОНІ ЛЯНКОФФ І С-ка

Вирібня вальців до виробу штучної вошини і пасічного приладдя

Сп. з огр. пор.

ЛВІВ, вул. ЗИБЛИКЕВИЧА 13.

Подаємо до відома заінтересованих, що з днем 1. травня 1931. р. ми признали фірмі

Краєвий Молочарський Союз „МАСЛОСОЮЗ“

виключне право продажі наших кружлівок „АЛЬФА-ЛЯВАЛЬ“ так ручних як і моторових для всіх українських кооператив на терені воевідств: львівського, станиславівського і тернопільського.

В звязку з цим просимо українські кооперативи звертатися по всякі інформації в справі купна кружлівок і зі замовленнями тільки до „Маслосоюзу“ у Львові, вул. Б. Гловацького 23. та всіх його відділів у краю, бо замовлення дані іншим нашим заступникам не будуть виконані.

Т-во Альфа-Ляваль

Спілка з обм. порукою.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

ВИДАЄ КРАЄВЕ ГОСПОДАРСЬКЕ ТОВАРИСТВО „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“ У ЛЬВОВІ
ПРИ СПІВУЧАСТІ КРАЄВОГО МОЛОЧАРСЬКОГО СОЮЗУ „МАСЛОСОЮЗ“.

Виходить 1. і 15. кожного місяця.

ПЕРЕДПЛАТА: В краю: за чверть року . 2— зол.
за пів року . 4— „
за цілий рік . 8— „

За кордоном: В Америці і інших краях . 2— дол.
В Румунії: річна 250, піврічна 130, чвертьрічна 70 леїв
Замовлення і гроші в Румунії слати на адресу:
Dmytro Herodot, Strada, Delea-Veche 45, Bucuresti IV.

Поодинокі число коштує 40 сот. Передплату треба вислати на адресу: Товариство „Сільський Господар“, Львів, Ринок ч. 10, П. пов. тел. 30-53, П.К.О. Варшава 147.053. Гроші з закордону просимо слати на наше конто в Земельному Банку Гіпотечному (Zemelnj Bank Hipotecznyj) у Львові, вул. Словацького 14, або грошовими листами на адресу Т-ва.

ОГОЛОШЕННЯ: Ціна сторінка 1 раз . . 200— зол.
половина сторінки . . . 120— „
чверть „ . . . 65— „
одна восьма „ . . . 35— „

За першу і четверту сторінку оголошення 50% дорожче.
За оголошення в тексті . . . 30/ „
Дрібні оголошення по . . . 30 сот. за слово.

З МІСТ: Свято весни і свято „Сільського Господаря“. В справі свята Сіль. Госп.; Інж. М. Гавриленко: Плекаймо валеріанку; М. Б.: Плекаймо мак; М. Б.: Сійте гірчицю; Садівництво і Городництво, О. Василенко: Плекайте солодку паприку; І. Федорук: Рятуймо наші сади; М. Панашій: Практичне садівництво (закінчення відбитки з книжки); Інж. Кияк: Управа торфових лук; Інж. О. Шарків: Дбаймо про пашу для худоби; Козак Адам: Мій досвід з сераделею; Др. мед. Р. Могильницький: Про годівлю кріликів; М. Подоляк: Мої справи з просами. Запитання і відповіді (65—73). Ріжне, — кара за нищення дерев і т. т. Веселий кутик.

Свято весни і свято „Сільського Господаря“

Святкуємо велике свято Христового Воскресення, яке для нас є святом радості, святом весни. Це свято для нас хліборобів має велике значіння, бо воно — це свято перемоги над неправдою, сонця над тьмою, життя над смертю. — Це свято великої надії, свято сподівань, свято розвитку, свято чину. А ми хлібороби це ті, що з вірою і надією у майбутнє стрічають весну, яка має принести для нашого народу кращі дні, має дати нам у висліді гарне живно, добробут і щастя. Тож ми хлібороби, коли вийдемо з весною на поле, коли кидаємо в нашу ріллю зерно, надіємося великих річей, надіємося, що наші труди дадуть нам не тільки можливість прожитку, але дадуть нам і нагороду за нашу важку невсипущу працю. З весною йдемо радісно вперед, бо Воскресення Христове — це наш символ, це наш прапор.

Але разом з цим в'яжеться у нас не тільки свято для поодиноких господарів, не тільки надія одиниць, Ми хлібороби об'єднані у своїй великій сім'ї, у своєму господарському Товаристві, у своєму „Сільському Господарі“. — Ця наша організація радіє теж весно,

вона теж скріплює свої сили до дальшої роботи, вона теж міцніше надією, що в цьому році буде вона ще кращою, ще сильнішою, чим досі. Бо ця наша господарська організація має не тільки вчити наших господарів, як добре господарювати, як доходи збирати з господарки, а має передовсім боронити наших селянських і господарських справ, має хоронити наше село перед визиском і кривдою.

А коли приходить весна — наше Товариство „Сільський Господар“ обходить і своє велике свято зараз по Великодні. Є це **Свято 16. травня, Свято „Сільського Господаря“**, свято наших хліборобів, що спільними силами змагають до кращої, до ліпшої будуччини. Це свято святкуємо усі на весну, щоби скріпити наші сили, щоби зміцнити нашу надію, щоби з кращими новішими плянами йти в цьому році та гуртувати наше селянство для оборони своїх прав.

Але ще не всі хлібороби об'єднані у нашому Товаристві. Не всі вони належать до нашої хліборобської сім'ї, якій на ім'я „Сільський Господар“! Тож ми, що вже зорганізо-

вані мусимо змагати до того, щоби і інших сестер і братів втягнути до нашої родини. Нехай вони всі належать до нас, до нашого «Сільського Господаря»! Нехай всі вони допомагають боротися за нашу селянську долю, за наше селянське добро!

Досі належить до «Сільського Господаря» поверх 60.000 селян і селянок. На останніх Загальних Зборах «Сільського Господаря», що відбулися 29. березня ц. р. кинули ми наш клич: **в 1935 році мусить бути 100.000 членів «Сільського Господаря»!** І отже тепер, коли обходимо велике свято Великодня, коли за кілька днів обходити-мемо Свято 16. тра-

вня, Свято «Сільського Господаря», кличемо до наших селянських мас: **Гуртуйтесь в рядах «Сільського Господаря»! Вступайте в члени «Сільського Господаря»!** Заповнійте ряди Кружків «Сільського Господаря», **бо нас мусить бути 100.000 в цьому році!**

100.000 свідомих селян-українців, 100.000 свідомих господарів і господинь мусимо мати, щоби добитися до того, чого наше село потребує.

Тож на Свято «Сільського Господаря» в цьому році мусимо пам'ятати: **100.000 членів для нашої хліборобської організації!**

»СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР«.

Всім Хліборобам-Господарям з нагоди Великодня бажаємо веселих свят. ХРИСТОС ВОСКРЕС!

В справі свята „Сільського Господаря“ в травні 1935 р.

Як що року, так і в цьому році ціла організація «Сільського Господаря», а то централь, Філії та Кружки мають відсвяткувати день **16. травня**, як **»Свято Сільського Господаря«.**

Це свято належить підготувати заздалегідь, тому вже тепер доручаємо усім Радам Філій та Радам Кружків «Сільського Господаря» зробити окремі засідання, присвячені цій справі. Тому, що день 16. травня ц. р. припадає в четвер, а не всюди можна в цей день зібрати членів наших Кружків для гідного відсвяткування нашого свята, можна пересунути його, якщо цього вимагає програма, на неділю 12. травня, або на неділю 19. травня ц. р. День треба добирати так, щоби свято можна відбути як-найкраще та щоби вислід свята був насправду вдовольняючий.

На цьогорічне Свято «Сільського Господаря» призначено клич:

»СТО ТИСЯЧ ЧЛЕНІВ В »СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРІ«!

Пригадуємо, що досі в нашій організації є 60.000 членів. Отже це свято має збільшити наше членство. Кружки мають приєднувати нових членів, які мусять влатити бодай найменшу вкладку, однак через те мають засвідчити, що вони належать до своєї селянської організації, до нашого гурту. Філії мусять цю

ударну кампанію за приєднанням членів

докладно обговорити, її повести у своєму районі після наміченого пляну і вимагати від Кружків звідомлень, як діло переведено.

Для цього мають Філії відбути у своєму районі

нараду голов і секретарів Кружків

на якій треба предложити програму Свят «Сільського Господаря» на місцях та уложити плян ударної кампанії за приєднанням членів для «Сільського Господаря».

Про відбуті Свята «Сільського Господаря» так філіяльні, як і кружкові треба звідомляти централю та по змозі долучити знимки для поміщення в часописі «Сільський Господар».

Вживаємо усі наші Філії та Кружки відсвяткувати в цьому році Свято «Сільського Господаря» в тому напрямку, щоби насправду могли ми виказатись вневдовзі числом **100.000 членів «Сільського Господаря».**

У Львові, в квітні 1935.

**ЗА ГОЛОВНУ РАДУ КРАЄВОГО ГОСПОДАРСЬКОГО ТОВАРИСТВА
»СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР«:**

о. Тит Войнаровський
президент.

Инж. Андрій Палій
секретар.

Инж. М. Гавриленко.

Плекаймо валеріяну (одолян)

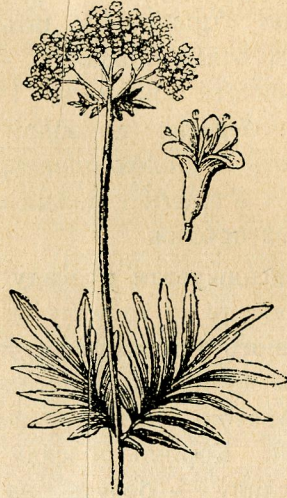
Рослина багаторічна але в культурі тільки дворічна. Росте на всіх українських землях дику. Рослину можна здибати на краю лісу, в зарісниках, коло річок, на вогких луках, як в низинах так і в горах. Рослина досягає 100—180 см. височини. Стебло просте, в середині порожнє, граниясте, біля землі покриті малими волосинками, в горі цілком гладке. Листя пір'ясто-дільне від 11 до 21 листочків. Квіти дрібні, білого або ясно-рожевого кольору, зібрані в густі китиці. Цвіте від червня аж до серпня. Часами й пізніше. Насіння плескатий нелупок яйцеватої форми, жовто-брунатного кольору. При насінні є опушення яке розносить насіння вітром.

Вибір ґрунту. Одолян росте добре на ґрунтах низинних, як і гірських але не мокрих — де вода не затримується довго, на супісках, суглинах чорноземах.

Обрізка ґрунту. Як і всі лікарсько-промислові рослини, любить і вимагає землі добре обробленої, очищеної від бур'янів. Одолян тим більше любить землю пухку, отож, в сівозміні йде по окопових, на другий рік по обірникові. В осени зяблю треба глибоко (20—25 см.) виорати і залишити в грубій скибі, щоби земля добре вивітрилась і вимерзла. Це так, коли ми закладаємо плантацію на весні, колиж в осени, тоді треба приготувати поле під озиму пшеницю, чи ранню картоплю, а по зібранні врожаю ґрунт мілко заорати, добре заскородити в 2—3 сліди, вибрати бур'яни, головню пирій — пізніше заорати глибоко на 25 см., добре заборонувати культиватором у два три сліди. Пізніше заволочити в 2—3 борони, звалувати валом і тоді вже приступити до садження висадків.

Угноєння. Одолян любить добре перепрілий обірник, або вже готову землю по окопових. Зі штучних погноїв вживати 300 кг. суперфосфату 16%; 200 кг. солі потасової 20—27%; 200 кг. са-

літри 15% і до 1000 кг. паленого вапна — все на 1 гектар. (Ватно краще давати за 14 днів до садження). Штучні погної за винятком вапна можна розсівати на плантації — як під збіжжа.

Цвіт одоляну.

Приготовлення розсади. Одолян має насіння, що скоро тратить силу кильчення (за 6—7 місяців має коло 23 до 30% кильчення).

Отже, в серпні новозібране насіння треба негайно висіяти до розсадника; для цього вибираємо добре очищуючий кавалок землі, добре його перекопуємо, вирівнуємо граблями, розбиваємо на метрові грядки (1 метр ширина 10—20 м. довжини). Пізніше робимо — під шнур неглибокі борозенки, зливаємо водою з коновки — і висіваємо в борозенки рівномірно. Насіння треба вимішати з чистим піском (- час. нас. 10 піску). По засіві притітити грядки мохом, листям, шуваром, чи ялівцем, що дня добре зрошувати водою. На 5—6 день, при доброму догляді, посіви одоляну сходять, тоді треба швиденько поздїммати прикривку — мати, мох і т. д., аби розсада не повитягалася до сонця і на далі грядки зрошувати, взагалі тримати розсадник в стані вогкому. Коли розсада дістане 5—6 листків, (а тоді вже виро-

Кожний стан народу святкує своє окреме свято. Наш хлібороб має своє величне свято весни „Свято Сільського Господаря“ 16 травня.

Докажім світові, що ми хлібороби вміємо шанувати свої традиції, свої свята. Всі на Свято хлібороба, свято „Сільського Господаря“

сте на 10—12 см.) можна приступати до висаджування на сталу плянтацію.

В дрібному господарстві, де шкода кожного шматка землі і року, щоб не давав доходу, роблять так: розсаду тримають цілий рік на розсаднику, добре очищують від бур'янів, а ґрунт, що призначений під плянтацію одоляну, ще на весні засаджують бараболею. По викопанню бараболі садять одоляч або сіють озиму пшеницю, звичайно, поле угноують обірником і в першій половині вересня (по зборі пшениці) висаджують з грядок одолян. Рік ще побуде він в ґрунті і можна викопувати його на продаж.

Як висаджувати розсаду на плянтацію. Розсаду чи то малу чи однорічну вибирають з розсадника; перед тим розсадник поливають і рослини підв'язують допатою чи то вилами американськими. Корінці розсади мачають в рідку глину — беруть на ноші чи скринки, переносять на плянтацію. На приготованому полі значать ряди найкраще 40×40 см. Для цього на перехрестю слідів маркера роблять лопатою ямки для однорічної розсади, а для малої розсади цілком вистарчить зробити кілочком як для капусти дірку. Корінці розсади повинні бути розташовані рівно — не закручені до гори. Коли посуха — потрібно підляти кожен рослину хоч два рази по хохлі води. Добре посаджена розсада майже в 100 процент приймається.

Найбільше праці при вибиранню розсади з розсадника, тому наперед приготувати розсаду, а вже пізніше на плянтації 2 робітники розкладають її на перехрестях знаків, а 4—5 робітників за ними розсаду садять. Для засадження одного гектару розсади одоляну треба 36—40 душ робітників.

Для управи кінної краще садити рослини 60×30 см., тоді плянтацію можна обробляти кінними плянетами без ушкодження коріння — рослини Розсади на гектар потрібно від 60.000 до 100.000 в залежності від густоти са-

дження. На 1 гектар потрібно від 1.5—2 кг. доброго і свіжого насіння.

Догляд за плянтацією полягає на тому, що після висадження розсади мусимо ґрунт підпушити мотиками, чи поркосами, плянетами ручними, чи кінними.

Одолян (валеріяна) морозів не боїться тому можна її залишити без прикриття на зиму. Весною, як тільки рослини рушать в ріст, треба спущувати цілу плянтацію. Далі догляд полягає на нищенню бур'янів та підпушуванню ґрунту між рядами. На малій поверхні — краще мотиками, на більших плянтаціях — кінними плянетами.

Що торкається дальшого збору валеріяни, то тут думки наукових робітників і практиків діляться. Одні до раджують рослину викопувати третього року — другі що другого року, і на решті — треті, що року підчас цвіту одоляну. Тому що всім залежить на врожаю коріння, значить треба зробити всі можливі старання, щоб цього коріння було як найбільше. Отже останніми роками провадилося досвіди, яка пора найкраща до збирання одоляну лікарського. Прийшли до висновку, (і автор цих рядків, який провадив досвіди на Державній Станції в Кісельниці і Ельжбєціне), що найкраще збирати одолян що другого року, але тоді треба ще валеряну пасинкувати і не давати їй викидати квітостанів, тоді вона всю силу потратить на розвиток коріневої системи. Але, коли хочемо мати своє насіння, мусимо виділити якусь частину плянтації для цієї потреби, а решту плянтації на 1/3 висоти рослини скошувати перед самим творенням квіток. Бічні квітостани — потрібно зривати руками, це найбільше марудний час догляду за плянтацією понеже що 6—7 день творяться нові оквітини.

Викопувати коріння можна і під час росту в літі, але воно тоді дуже всихає. Найкраще копати в осени як вже закінчилася вегетація або рано на весні.

(Далі буде).

М. Б.

Плекаймо мак

(Докінчення).

Висів маку переводиться рано на весні, бо як ми згадали, мак дуже боїться посухи з молоду а приморозків не дуже. Тому кожний пропущений з сівбою день на весні зле відбивається на врожаї маку. Сіють мак в тиху днину в розкид або сівалкою чи ручно в рядки. Найчастіше в рядки під маркер або сівалкою, ряд від ряду 30—40 см. Для цього маркером роблять борозенки 1—2 см. глибини. Мак висівають ручно з пляшки, затканої корком, в якій вложено гусяче перо. Насіння ще перед посівом мішають з піском або попелом (5 кг. на 1 кг. маку). Висіявши мак до борозенок зараз же їх загортають. На 1 гектар насіння маку йде від $2\frac{1}{2}$ —8 кг. залежно від того чи це сіється сівалкою чи в розкид. Кільчить мак за 3—10 днів в залежності яке тепло є в ґрунті. При $+3\frac{1}{2}^{\circ}$ Р. — за 10 днів, а при 15° Р. — за 3 дні.

Догляд на плянтацію. Як тільки мак прокільчив, зараз роблять просапку ґрунту від бурянів. Колиб мак кільчився за довго — до 10 днів, тоді треба в рядки маку посіяти зрідка ріпак літний або гирчицю, щоб означити ряди де треба сапати як мак ще не зійшов. Це буває тоді, як дощ забє ґрунт і він сильно випаровує та коли буряни вкрили поле ще перед викільченням маку. Перше сапання найкраще переводити ручно, щоб рослини не підрізати. Друге сапання переводиться плужком-плетом ручно чи й кінно. При цім же рослини проріджується на 6—8 см. в рядах. Трете і четверте сапання переводиться лише там, де є досить багато бурянів, або коли після другого сапання дощ прибав землю і утворилася шкаралупа.

Дозрівання і збір маку. Час дозрівання маку припадає у нас на кінець липня і початок серпня місяця. Головки маку при дозріванню стають буро-

жовтавого кольору, а насіння в них тарахжає. Мак сліпий (що не висипається) на більшій плянтації збирається весь тоді, як більшість головок дозріє. Мак видющий (що висипається) збирається тоді як $\frac{1}{4}$ головок на плянтації дозріє, решта головок дозріває в снопинках, поставлених до гори головками. Час від часу ці снопики перевертають і насіння з них витрушують на плахту. Досушується мак, як вже згадано, в снопиках. Дуже важно, щоб на зібрані головки не падав дощ, бо тоді мак в головках легко кільчиться і вся праця пропадає. Через цю особливість маку, нерідко на плянтаціях, в міру дозрівання головок, збирають лише дозрілі головки кілька разів до остаточної жнив, щоб принаймі кращі перші головки зібрати в погоду. Врожай маку від 8 до 16 сотнарів з гектара (середньо 10 — 12 сотн.). Соломи 20—40 сотн.

Молочення маку переводять молоділками (з закритим вентилятором) і пізніше очищується на віялці, яку вертиться легко. В більшості випадків (з малих плянтацій) у нас молочення сліпого маку переводять ручно, щоб то мак витереблюють з кожної головки окремо, розрізуючи кожну ножем; при цім способі маку віяти не треба а всі зігнилі чи нездатні головки відкидають на бік і так мак відразу сортують.

Переховування насіння маку потребує обережності. Мак дуже легко затухає і тратить кільчення. Тому, власне, на насіння мак часто переховують в головках, в снопиках, підвішаних в сухому, провітряному місці.

Шкідники і хвороби маку. Мак має два головних шкідники жуки: одия жовтосивий з білою плямою; він є до 4 м. м., а його білий, безногий хроба-

Хай 100-тисячна армія хліборобів, організована в своїй становій організації, силь-
ський Господар, докаже, що укр. хлібороби розуміють і цінують організоване життя!

минули часи, коли лише хлібороб наш ходив сапогас, сьогодні і він відчуває, що без організації жити і успішно працювати неможливо

чок — 5—6 мм. Жучок в літі кладе яечка в головки маку, а з них виходять гусенички, що їдять насіння. Через місяць цей хробачок виходить з головки і залазить в землю де закуклюється і зимує. Другий жучок є чорний з жовто-білими плямками. Хробачок білий до $\frac{1}{2}$ см. Поїдає коріння маку. Боротьба з цими шкідниками тяжка. Для коріневого шкідника, як дехто радить, треба насіння перед посівом змішати

з нафталіною, тоді хробачок не нападає рослин маку.

З інших шкідників є ще: маковий комар, гусениця якого виїдає насіння і мшиця, яка нападає мак, вонаж є на лободі, соняшнику і бобі. Проти мшиць є лише оприскування нафтовим або мильним розчином. Великі шкоди на плянтаціях маку робить і земляна блоха, яка поїдає молоденькі рослини. Боротьба з нею як при ріпаковій блосі.

Ветеринарійно-госп. курс в Городенці. 17. II. — 3. III. 1935.

М. Б.

Сійте гірчицю

Гірчиць є багато відмін; з культурних нам відомі: біла, сарептська, чорна та інші. Це є однолітні рослини з родини хрестоцвітних. До ґрунту і клімату (крім чорної) невибагливі. Крім того сарептська гірчиця є посухостійка.

Вегетаційний період гірчиць є короткий тому вони скоро сходять з поля. Через те дуже часто їх плекають після збору ін. рослин щей на зелену пашу та, як подає Пряннічков, і на зелене угноєння (порохнячку). Найдалше на північ заходить гірчиця біла або як її ще називають англійська.

Господарське значіння гірчиць. Гірчиці плекають задля насіння, з якого

роблять муштарду, вживають до різних маринатів, консерв та в кухні. Велике примінення має гірчиця і в медицині (п'ястри-гірчичники) та інші.

Гірчиця є й олійна рослина. Насіння її має до 30—40 відсотків олію. Найбільший процент олію має сарептська гірчиця (до 40%).

Олій з гірчиці є першорядним продуктом до їжі, та дуже ціниться в фармацевтиці. Олій цей також має велике примінення в парфумерії (креми на шкіру, рідке мило та інші), в хемічній технології та в техніці (на смаї) хоч для цієї останньої цілі його витиснули інші мінеральні олії, які є дешевші.

Макух з гірчиці являється першо-

рядним продуктом для худоби. Макух з білої гірчиці має: 10.5 процент води, 35.8 процент білковинних річовин, 11.8 процент олію, 26.5 процент безазотових річ., 9.1 процент клітини, 6.3 попелу. Однак через те, що макух має, при розпущенні його водою, гіркість, вживають його на корм дуже по троха, скорше для присмаку і кращого травлення. Більше макухів вживають для приготування муштарди та для медичних плястрів-гірчичників.

Крім цього біла гірчиця має здібність своїми коріннями розкладати недоступні для інших рослин мінеральні складники ґрунту, тому є корисна як **сідераційна рослина**.

Гірчиці як рослини, що за короткий період росту дають велику масу зелені, служать на зелену пашу, яку худоба радо їсть. Не рідко густим посівом гірчиці виглушують засмічене бур'янами поле бо вона скорше ніж бур'яни росте.

Ґрунт. На ґрунт гірчиця, як згадано, не вибаглива, однак найкраще вдається на добре управлений ділянці, в якій є мало шкідників, що часто нападують гірчицю. В сівоzmіні гірчиця найкраще вдається по конюшинах, потім по озимині і далі по окопових. По хрестоцвітних зле вдається. На худих легких ґрунтах потребує доброго угноєння.

Ґрунт під гірчицю оretься в осени. На весні друга оранка на 8 см. глиб. (по Лангельду). З погноїв найбільше підходять обірник (азот) і фосфор, в такій же кількості як під ріпак (див. ст. 15).

Сівба гірчиці переводиться рано на весні на глибину 2-3 см.*) Приморозків біла і сарептська гірчиця не боїться. На гектар йде 8-15 кг. насіння. Сіється

*) Тому, що гірчиця є добрий медодай, пасічники для бджіл можуть сіяти гірчицю одну по другій з весни до початку літа в двотижневих п'рїодах, щоб продовжити час її цвітіння і медування. Рівнож сіють її по стерні. Від посіву до цвітіння 5-6 тижнів. Час цвітіння до 1½ місяця.

найкраще сівалкою часто на всі сівники, однак кращі висіди дає широкорядний посів 30—40 см. ряд від рядка або стрічковий.

При посіві рядковим чи в розсип гірчиця не потребує більше обрізки (хіба полення) а при широкорядним треба перевести полення та мотичення між рядками. Чим рідше посіяна, тим рослини розростаються більші.

Дозрівання гірчиці, висіяної ране на весні, припадає в липні. Листя при дозріванню опадає, далі стручки (тобілки) жовтіють а потім стають бурі. Гірчиця біла і сарептська не осипаються при дозріванню, але чорна висипається дуже, тому її збирають, як лише стручки починають жовкнути, та в похмурну погоду або при росі. В снопах гірчиця (всяка) дозріває добре. Тому, що сухі снопи гірчиці при перевозі легко теребляться, звозять гірчицю на возах, застелених плахтами.

Молотять і віють гірчицю як збіжжа. Насіння треба добре пересушити, щоб пізнійше не зіпріло.

Шкідників гірчиці мають багато. Найгірший з них це земляні блохи, що поїдають молоде листя гірчиці та найбільше нападають вони білу гірчицю. Виводяться ці блохи в землі а хробачки їх живляться корінцями гірчиць та хрестоцвітних взагалі. Доросла комашка блохи вилазить з землі, як потепліє на весні. Кінський обірник під гірчиці, прискорює вихід і побільшує число цього шкідника.

Другим шкідником гірчиці є рябенький метелик, подібний але менший від капустяного білюха. Гусеничка зелена, поїдає листя гірчиці.

Чорна гірчиця (французька), потребує теплого підсоння, тому у нас може вдатися на півдні. Є невибаглива на ґрунт. При дозріванню сильно осипається. Стручки чотиригранні, било і листя волохате. З насіння чорної гірчиці роблять французьку муштарду. В торгівлі насіння чорної гірчиці ціниться найдороще.

І. Федорук, Луцьк.

РЯТУЙМО НАШІ САДИ.

Йдучи за закликом нашого Т-ва „Сільський Господар“ і кличем новітньої господарки, задумав я заложити на 2³/₄ морга промисловий сад. Вже три роки під ряд що весни і в осени купую щепи з різних шкілок. Видав на них досить гроша але крім цього видатку маю ще й багато клопоту. Ні одна шкілка в Польщі не має здорових деревець або йнакше: Всі шкілки у Польщі заражені коріневим раком (гудзоватістю) про який писав час. „Практичне Садівництво“ ч. 11—12 р. 1934.

На 32 черешні з шкілки Довгошиї пов. Дубно було заражених 30 штук, на 5 яблунь з Інституту Господ. в Пулавах заражених було 3. На 20 яблунь з Соймикової шкілки Луцьк пов. невідомо з якої причини на другу весну вигинули всі — і т. без кінця.

Тепер 2 квітня одержав знова щепи з Держж. Інституту Господар. в Пулавах і на 25 яблунь Гарне з Боскоп — 8 заражено корін. раком. 5 черешень цілком непотрібних перерослих і обмолоджуваних секатором так, що на місці корони — струп як на галицьких вербах. І це таке свинство продає Інститут, це ствердили фахівці з Рільничої Палати в Луцьку п. інсп. садів. Кулаковський і делегат Стація охор. росл. п. Ліщинський.

Отож питаю тих шкілкарів: яку користь буду я мати з саду, на який витратив стільки гроша? А гадаю, що не я один таку страу маю. Знаю, що кілька ґмін в Луччині і Дубенщині нагороджені такими щепами, які годяться скорше на паливо аніж до саду.

Подаючи це до відома Ш. Читачів і нашого Т-ва, одночасно бю на алярм: бережіться несовісних шкілкарів, яким не йде про добро народу а про власну наживу. Домагайтеся звороту коштів або відшкодування за кепський товар, жадайте ґварантії, що дерева здорові і при замовленнях ставте умову,

що як що щепи хорі, то звернете назад і повідомите про несовісне обслуження Вас до Стан. Охорони Рослин чи то в Луцьку чи у Львові.

Осип Василенко.

ПЛЕКАЙТЕ СОЛОДКУ ПЕРЦЮГУ (перець, паприку).

Овоч перцюги або як у нас називають паприки а ще солодкої, вживають у зеленому виді або у сушеному, тоді він видає зі себе червоний або жовтий порошок, що служить для приправи різної страви. Його вживають теж при маринатах а то і заквашують на зелено як огірки, капусту, тощо.

Перцюгу плекати можна в ґрунті або в розсаднику. У першому випадку забирають тепле місце де багато сонця але де є захист від вітрів. На приготоване місце як під помідори чи баклажани висаджують в другій половині травня розсаду на віддалі 30 — 40 см. Колиж хто має багато зайвого місця у розсаднику, тоді висіяну в березні перцюгу розсаджує у ньому раніше залишаючи її від травневих морозів вікнами або матами. Бо вона є на холод дуже вразлива. Ще краще вдається вона, коли її посадити у тлечиках або скринках з дерева. Тоді можна на ніч заховувати їх у домівку чи клуню, а відтак коли тепло усталитися пересаджувати враз з землею у ґрунт.

Особливо пошукувана є перцюга солодка, останніми часами попит на неї по ринках дуже піднісся. Її починають споживати силову, як помідори, викидуючи зернятка та посипаючи сіллю.

ґатунків перцюги є доволі багато. У нас найкраще вдається болгарський, але він має за те гострий та пекучий смак. До солодких сортів належать „Великан Прокоп“ та „жовтий великан“. Є ще теж т. зв. китайський червоний великан, італійський, бельгійський і т. п.

Концесіоноване технічне бюро для ЕЛЕКТРИЧНИХ і ВОДОПРОВІДНИХ ІНСТАЛЯЦІЙ

Інсталяція водяних турбін, pomp, моторів, водяних баранів, центрального ogrівання. Проектування та улаштування електрівень, млинів, тартаків, вітраків, вінд всякого рода.

ІНЖ. РОМАН КАЖНИКЕВИЧ
Львів, вул. Генінґа ч. 36.

Телефон 248-06.

забиває всякі заразки гнилі та плісні. На другий день віч-
чинаємо двері і вікна пивниці і добре провітрюємо. Відтак
добре є побілити свіжо-згашеним вапном. Вапно убиває
також хвороботворчі заразки а коли вже не можемо висір-
кувати і побілити, то хоч принаймі треба побілити.

З початку, як ще на дворі тепло, треба частіше пив-
ницю провітрювати. Робимо це звичайно в полудневу
пору.

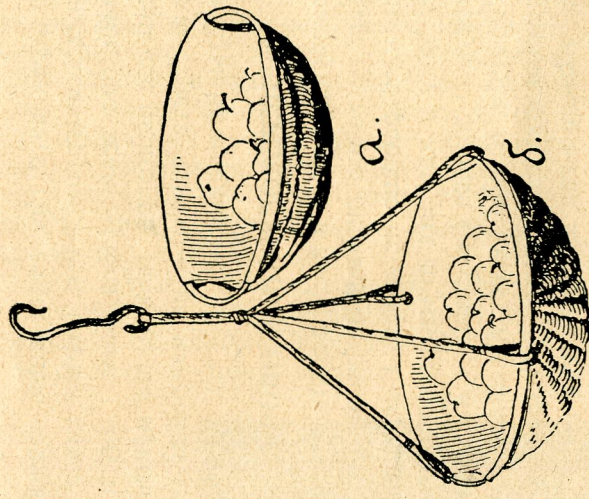
ВИСИЛКА ОВОЧІВ.

Спосіб висилки овочів є мірилом садівничої культури і дає висилаючому перед незнаними людьми добре або зле свідомство.

Висилається лише один сорт та одну класу в одній пачці чи бочці. Чим більше пачок, бочок, того самого сорта і тої самої класи, тим більша вартість овочів, тим більша ціна. — Так бочки як і пачки повинні бути одного виміру, одного вигляду та одної ваги. В противнім разі або не знайдемо взагалі купця або зробить нам хто ласку і подасть половину ціни.

Найкращі сорти (яблока, грушки, морелі) обвивається при висилці кожний овоч з осібно в тоненький, чистий папір.

Кісткові овочі (черешні, вишні, морелі, сливки) висилається звичайно 5 кілевими кошечками, або скринючками, вистеленими папером. В той спосіб висилається та кож агрест.

Кошики до збирання овочів з дерева.

з початком жовтня. Оскільки погода дозволяє, ліпше є зірвати кілька днів пізніше чим скорше. Приморозок овочам не шкодить, однак зі зриванням треба зачекати доки не огріється і яблока не відійдуть. Колиб заносилося на постійний мороз, треба зібрати овочі обережно в замерзлім стані і перенести до холодної хати, або пивниці і сортувати лише тоді коли вони відійдуть.

Всі без винятку овочі треба зривати в погідний, сухий день*). Зірвані овочі належить виложити (не висипати) на долівку в сухім, виднім і холоднім місці. Там їх сортується і оставляється 8—10 днів. По тім часі треба овочі ви-

*) Яблока та грушки зривається з хвостиками (те саме відноситься до вишень, черешень та сливок, які хочемо вигідно продати).

слати, або переховати. При сортуванні овочів робимо звичайно три класи (групи). — Перша класа це найкращі овочі, рівномірно великі і без плям. Друга класа — це овочі менші але рівномірні та такі, що мають 1—2 плямки на поверхні. Третя класа — це найменші овочі нерівномірні та з більшими плямами.

ПЕРЕХОВУВАННЯ ОВОЧІВ.

Переховувати овочі в нас є досить трудно. Є околиці, де господарі не то що пивниці на овочі, але навіть примітивної ями на бараболо не мають і держать цю останню через цілу зиму в хаті під печено і постелею. Одиницим місцем на мукку і збіжжя і все інше є в найліпшій випадку маленька комірка. Кімната є все аж надто залюднена. Цей стан в міру розвитку садівництва, мусівби змінитися. В наступний час більший сад для селянина без доброї пивниці на овочі це призога. Він залежний від малого „кущя-садівника“, якому мусить за всяку ціну продати овочі ще на дереві, бо переховати заки будуть кращі ціни, нема в нього найменшої можности.

Овочі переховуємо в холодному місці, в якому температура є від 2 до 5 степенів Цельсія, то є в якій не замерзає вода. Цей сховок повинен бути по можности не надто вогкий ані надто сухий та мати вхід від півночі. Може це бути пивниця спеціально на ту ціль збудована або і друга не замешкана хата, в якій вікна позатульовані соломом. На всякий випадок мусить бути можливість провітрення наколи в цьому буде потреба. В тім місці, де переховуємо овочі, не сміє бути нічого більше як тільки овочі і то здорові овочі. Є це при переховуванні овочів дуже важне і на це не можна забувати. Не ходять тут вже про порядок, але проте, що овочі нетайно прибирають запах тих річей, які ра-

зом з ними в однім місці лежать. Буде там капуста, — буде яболока чути капустою; не пране біля — будуть овочі заносити цим останнім і т. д. Не може також бути мови про переховування яблук в соломі, полові і т. д. бо тоді окрім не властивого запаху овочі ще й скоро гниють.

Овочі можна уложити в пивниці на спеціальних поличках одною верствою, або укладати в засіках кілька верств одна на другій, або запакувати в пакки чи бочки. Такі бочки чи пакки треба добре задігати, згідно накрити і зложити одна на другій. В тих бочках чи пакках перевуються яболока найкраще. Треба лише бочки чи пакки вистелити папером і доволі тісно запакувати. По запакуванні накрити рівнож папером і добре задігати згідно прибити щільно дошками. Гірше переховуються овочі на більших купках в засіках, а ще більше не корисно на поличках зложені одною верствою. Тут вони скоро випарують і морщатся. З того виходить, що овочі, люблять мало світла і воздуха. В бочках та пакках переховуємо лише найкращі овочі.

Колиб з приходом великих морозів пивниця остудилася, треба уставити малу тіч (залізну), або що найменше засвітити одну або дві лампи, від яких рівнож воздух огріється.

Надігніли овочі треба все усувати. Колиб на один раз зачало багато овочів гнити, треба надігніти забрати, а пивницю чи хату добре провітрити.

Перед зложенням до пивниці овочів в осени, треба останню на якийсь час перед тим висікувати та свіжим ванном вибілити. Пивницю сіркуємо так: набираємо на блиху **грані** (жару), заносимо до пивниці та на **грань** сіплемо відповідну скількість потовченої сірки і скоро виходимо з пивниці замикаючи за собою двері. Дим з сірки

Инж. Г. Кияк.

Управа торфових лук

Торфом називається земля або маса повстала з нагромадження решток болотних рослин барви чорної, темно або ясно ржаво-бронзової. Дотепер є у нас переконання, що торфовийка надаються виключно на опал, однак відомо, що лише деякі торфи надаються на опал, тимчасом всі торфовиська надаються, при зміні їх, на рілничі культури, при чому торфові землі, в добрий спосіб змеліоровані, є найурожайнішими нашими землями.

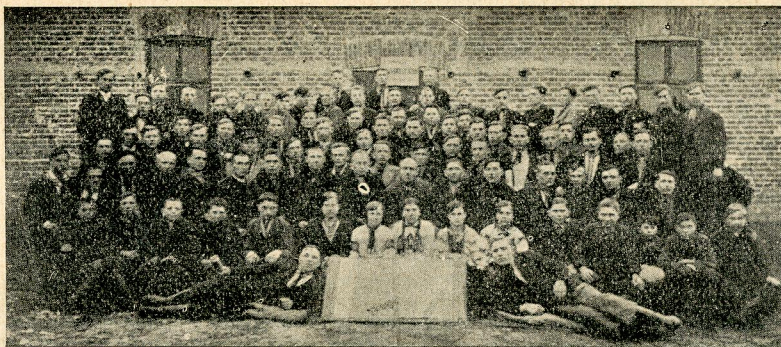
Зі зростом у нас годівельної господарки, змеліоровані торфи є землі, котрі надаються до продукування доброї дешевої паші як в сухі так і в мокрі літа.

неральними складниками. Надається він передовсім на опал.

Торфовиська низинні повстають в кітловинах рік або в місцях заливаних стіковою водою. Творяться вони з моху, тростини і так званих болотних квасних трав. Ці торфи є багаті у вапно, у складники мінеральні (вапна 3 процент, частин мінеральних 5—8 процент) і не мають вільних порохничих квасів, котрі то прикмети мають значіння для використання їх в рілництві.

Торфовиська мішані творяться з попередніх, прикмети їх є зближені або до одного або до другого типу.

В нашім краю маємо переважно торфо-

Господарський курс в Купчинцях, пов. Тернопіль.

Збори в метричних сотнарах декотрих земних плодів у нас з 1 га:

Грунти звич. (мінеральні) Грунти торфові

Рід плоду:	пересічні збори:	пересічні збори:	найбільші збори
сіно	25	70	150
бараб'олі	100	200	400
буряки (пашні)	180	500	1465
капуста	300	650	1135
жито	15	324	31
овес	17	220	34
мішанка	90	250	400
коноплі	40	85	97

Торфові ґрунти в первіснім стані є надто мокрі, не надаються до управи і є порослі мохом, тростиною і так званими квасними травами

Торф повстав від надмірного нагромадження води, яка не допускала кисня повітря до рослин. Торфовища бувають високі, низькі або низинні і переходові або мішані.

Торфовиська високі повстають в кітловинах, позбавлених відпливу, зі стоячою водою на підложу убогій у вапно. Маса торфова з них повстала є мало занечищена мі-

виська низинні, вони займають 90—95%.

Першим кроком до раціонального використання торфовиська є урегулювання вохкості, щоби уможливити механічну управу і дати доступ повітря до горішньої верстви торфовиська, котра має бути перетворена в землю. На підставі перепроваджених праць меліораційних стверджено, що найвідповіднішою нормою осушення, то є глибокістю позему ґрунтової води під поверхню є: для лук 50—60 см., для пасовиськ 67—80 см., для орних піль 70—80, для ярин 80—100 см. Осушення не повинно переступати певних границь, бо на надмірно осушених торфових ґрунтах не може взагалі розвиватися рослинність. Пересушений торф замінюється в порошок, которого вітер розвіває а вода в нім не підноситься з глибших верств, а опадова з великою трудністю всякає. З тої причини не треба при меліорованню торфовиськ говорити виключно про відводнення, але про урегулювання вохкості.

Торфовиська осушується найчастіше при помочі отвертих ровів, а в останніх часах увижають для того також і дренав. Якщо торфовисько є вузьке, а вода заливає його

з одної сторони, тоді вказаним буде дати так званий рів граничний, котрий забирав би воду на краю торфовиська і відпроваджував її до відбірника (ріки або озера). Якщо торфовисько є вузьке, часом такий граничний рів може вистарчити до відводнення, однак майже завжди, крім нього, треба перепроводжувати т. зв. систематичне відводнення цілою сіткою ровів, розміщених на торфовиську. Рови повинні: 1) відводнити цілу поверхню в однаковій степені, 2) якнайменша їх скількість повинна відводнити як найбільший терен.

Розрізняємо тут головний рів відпливовий або першорядний, що служить до збирання води з властивих ровів відводнюючих або ровів другого ряду. Головний рів відпливовий повинен бути перепроводжений найнижчими місцями торфовиська, однак не дуже кривою лінією. Виміри його повинні бути обчислені в той спосіб, щоби він міг відпровадити на весні якнайскорше воду, що повстала з таяння снігів. Допускається відпровадження води на 2 тижні з лук, а з піль орних на 1 тиждень перед управою рослин.

Глибина ровів повинна бути більша ніж подана глибина осушення торфовиська; вона також залежить і від віддалі ровів. Чим менша віддаль ровів, тим менша може бути глибокість їх і навідворот.

На підставі досвідів поручається для наших краєвих низинних торфів слідуючі глибокості і віддалі ровів:

Рід ґрунту:	Рід культури	Глибокість:	Віддаль:
Торф низинний	лука поле орне (пасовисько)	60—80 см. 80—100 „	40—50 м 25 м

На низинних торфах поверхня є переважно плоска, так що і рови мають дуже малий спад, має то певні додатні й відемні сторони. Додатня сторона є та, що вода пливе поволі, не розмиває берегів і що це уможливорює при допомозі не багато заставок піднести воду в ровах підчас посухи, щоб не допустити до пересушення торфу, а відемна сторона це скорість заростання дна ровів на тих багатих з природи торфах.

На торфовиськах найменший спад ровів даємо 10—20 см. на 1.000 м. довготи рова, однак треба пам'ятати про щорічне їх чищення. Кінці ровів бічних можуть бути впроваджені до головного рова під кутом простим або острим 60°. Тому, що ровів бічних є багато, а переїзд вздовж головного рова пожаданий, випадало би будувати багато містків, а це дорого коштувало би, тому роблять кінці ровів криті, а то так: на довжині коло 6 м. замінюється отвертий рів дренаем, зробленим з дощок, запущеним карболінеумом.

Копання ровів починається завжди від найнижчого пункту, так щоби вода мала संबідний сплив, а найвідповіднішим часом виконання робіт є пізнє літо, бо тоді торфовисько є найсухше. (Далі буде).

інж. О. Шарків, Монастириська.

Дбаймо про пашу для худоби

Щоби господарство оплачувалося, щоби господаря не мучило питання: „відки я возьму гроші на заплачення податків, на убрання і взуття“, то треба подбати, щоби 1. рілля давала добрі врожаї а 2. щоб випродувати багато доброї паші для худоби. коней, безріг і т. д.

Щоби рілля давала добрі врожаї, треба її 1. добре управити (до чого потрібні силні, добре виджиглені коні), 2. часто гноїти і сіяти часто рослини метеликоваті, як конюшина, бобик, горох, сочевиця і т. п., бо рослини ті збогачують землю в азот. Азот є одним з трех найважніших середників відживчих всіх рослин без виїмку, а додати треба факт, що він є значно дорожший ніж всі інші, бо 1 сотнар (100 кг.) салітри (погній азотовий) коштує около 35 зол., 1 сотнар погною фосфорового (томасина або суперфосфат) около 15 зл., а 1 сотн. потасового погною 6 — 12 зл. — Азот з воздуха зтягають

не самі рослини метеликоваті, але бактерії, що живуть на корінцях тих рослин, а збирають його так багато, що азоту вистарчить не тільки для самих рослин мотилькових, але лишається його ще доволі в землі для слідуючої рослини.

Щоби ті три, визше згадані моменти, що рішають про врожаї, (поминувши скількість дощу, котрої ми — люде не можемо регулювати після нашої волі), наглядно зрозуміти, возьмім під увагу слідуючий плодозмін:

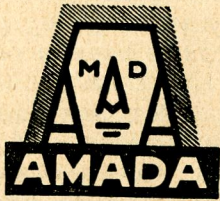
1. рік: окопове на обірнику, з глибокою управою (до 40 см.);

2. рік: збіжа яре (пшениця, овес, ячмінь) орка 10—15 см.; пів поля всівка конюшини червоної;

3. рік: пів поля конюшина, пів поля бобик (глибока управа до 40 см.);

4. рік: збіжа озиме (пшениця, жито; по

МАРГАРИНА МЕНОРА

надається до всіляких страв і тіст —
знаменита до смарування на хліб. ■■■

Вистерігайтесь наслідувань і звертайте увагу на
напис „МЕНОРА“ і знак фабричний „АМАДА“.

бобикови орка 10—15 см., по конюшині до 25 см.).

В тім чотиролітнім плодозміні маємо що четвертий рік глибоку управу і обірни́к, та рослину мотилькову; якщо тою рослиною мотильковою є бобик, то треба рівнож глибокої орки.

Поля, на котрих є такий плодозмін стають з року на рік чим раз справнішими та чистішими від перію та всякої іншої хопти. Плодозмін такий дозволяє велику продукцію паші так сочистої, (буряк, бараболя, морква і т. п.) як і сухої (сіно, конюшина, зерно: боби, овес, ячмінь), що знова дає змогу

саме поле посіяти 50 — 30 кг. жита (по засіві жита не треба боронувати бо ушкодиться вику); (в Німеччині дають з весною 50 кг. салітри на 1 морг, для збільшення розвою зеленої маси). Така мішанка дає з весною дуже скоро обильний покіс (100 сотн. 1 морг) в половині травня, ще можна зпасти частинно в свіжій стані, висушити на сіно, або заквасити в долах або сіньо-вежах; стернисько треба негайно глибоко зорати (20 — 25 см.) орку поглибити (15 см.) та садити буряки пашні, бараболлю, кінський зуб і т. п.

Очевидно, хто до тепер орав найглибше на 15 см., той нехай не ризикує поглибити

Ветеринарний курс філії С. Г. в Підгайцях 21. І. — 2. ІІ. 1935.

тримати більшу скількість худоби, та **обильно її кормити**. Хосен з того маємо подвійний бо продукція тваринна збільшується, а рівномірно збільшується продукція обірни́ка (котрого вартість погноєва є тимбільша, чим ліпше кормимо інвентар і старанні́ше переховуємо обірни́к), що дозволяє обильні́ше навозити поля.

Продукцію паші можна ще збільшити в тім плодозміні в сліду́ючий спосіб: в 4. поли, по скорім звезенню жита, вивезти обірни́к, скоро його приорати до 20 см., негайно зборонувати, та під кінець серпня (20 — 30) засіяти озиму вику 50 — 80 кг. на морг (3—5 см. глибоко), а около 3 неділі пізні́йше в те

відразу орку на 25 см. бо видобуде забогато мертвиці і в той спосіб зіпсує собі поле так, що мимо всіх заходів буде мати через пару літ малі урожаї, поки рілля набере ваги. Поглиблювати можна в рі́жний спосіб, не купуючи спеціально до тої праці знарядя-поглиблювача, а іменно: плужком від бараболі, по відчіпленню обох крил, або ще ліпше — однокібовим плугом безпередковим, по відкрученню полиці. Поглиблювати можна відразу глибоко без ніякого страху, тому, що всяке поглиблювання без добування мертвиці на верх, може лише бути корисне, але пошкодити — ніколи.

*Козак Адам,
Бутень, Ковельщина.*

Мій досвід з сераделею

Сераделя це конюшина пісків, як кажуть вчені, так воно і є. Висіяна в збіжжа вона крім того, що збогачує ґрунт в погніт, щеї дає добірну пашу там де конюшина не може рости.

У нас, на Ковельщині, сераделю сіють в ярові хліби (крім проса і ріпаку), бо як я зауважив, в озимині вона відросте доперва аж по стерні а худобою її спасають. Сію сераделю в ярину так: Поле під ярину орю в осени! На весні поле драпакую, всіваю ячмінь чи овес а пізніше в той же день всіваю і сераделю.

Сераделя росте в ярині добре, не шкодить їй бо спочатку лише вкорінюється. Колиж збіжжа дозріває сераделя починає рости в біло, за пару неділь виростає до коліна, а на тірших пісках переганяє збіжжа.

Коли збіжжа поспіє, кошу його косом з грабельками на покis. Покis через якийсь

час граблями перевертаю і як висохне в росу вяжу в снопи і вожу до дому. Коли вязати в суху погоду, то стерня і насіння сераделі дуже кришаться, а це є пожива. Снопи дома молочу і маю добру пашну соломю, а ще поживнішу полову, якій не дорівняє і сіно.

На віялці відділяю зерно збіжжа а потім і зерно сераделі, яке спочатку йде з половиною а за 2 рази віяння полови відділяю і зерно сераделі. Маю паші для худоби досить а не мав би її колиб ярина була сама. После сераделю добре угноюю і врожай збіжжа дає більший.

Запрошую господарів до розумної господарки. Скидаймо буду з плечий, поможуть нам це зробити охота до праці і добра книжка. Стараймося ділитися з іншимч всім, що доброго зробимо, щоб і другі не бідували. Господарюймо по новому бо по старому тепер не виживемо.

Д-р мед. Р. Могильницький, Рівне.

Про годівлю кріликів

Читаю щораз у С. Г. про годівлю кріликів і з дива не виходжу, чому це нашим селянам морочать голову якимись дротяними клітками та бозначим. А тимчасом цього всего не потрібно, як я вже писав у Рідному Колосі, що виходить в Луцьку. Пишу на підставі кількітної годівлі кріликів на Загребському Університеті. Довго нам не вдавалося розвести дешево більшу скількість кріликів, бо все з'являлися різні хвороби. Остаточно зроблено просту загороду, що на половину була соняшна а на половину затінена. Вкопано мур на пів метра в землю а на нього поставлено дротяну загороду. Ту саму услугу може зробити вкопання плетеного плота або старих дощок і звичайна плетена або з дощок загорода над землею. Добра годівля повинна мати кількох добрих самців і відповідну скількість самиць але **одної раси**. Отож всі крілики живуть разом у загороді а самиці вибирається коротко перед коченням і вкладається поодинок до простих скринюк в горі отворених або знова таки до маленьких загород у хліві. Там вона залишається, аж доки не виплекає молодих. Потім вертає до гурту.

Для молодих можна відгородити також малу площу, а як підростуть, переходять також до загальної загороди. На зиму можна

зробити або яму накриту зверху, як це описав Гринь Думка в С. Г., або просто виплести з лозини кілька кошів, перевернутих дном до гори та обложити землею та евент. гноем, або просто буди обкладені гноем так, як це робимо для лса на зиму. Розуміється найліпше, коли крілики мають спромогу вибігати на загороду. Зрештою мудрий господар в літі розводить багато кріликів, бо тоді йому найважче за овіже мясо (в зимі колемо кабанів); остаточно на осінь після закінчення лінявіння зужитковує їх, а на зиму залишає собі лише розплідні звірята, що їх дебудь, навіть у хліві перезимує.

Отож бачите, що всі ті завершення голови з клітками зайві і кожний господар, навіть найбідніший, може на своєму маленькому подвір'ї, за малими коштами, годувати крілики. У загороді крілики найліпше ростуть, бо вони наче на волі. Щоб забезпечити їх перед псами, треба поставити досить високу загороду і поверху один або два ряди колючого дроту. Дорослого крілика кіт вже не зачепить, хіба виїмково.

Отож селяне! Годуйте вже раз крілики. Цеж найліпше вможливить вам прогодувати рідню.

М. Подоляк.

Мої проби з просами

За останніх кілька літ я перевів досвід з кількома сортами проса. Досвід поставив на час дозрівання, врожай, величину зерна і величину рослини.

Під досвідом мав просо наше звичайне червоне, просо біле, просо руде величанське, просо могар італійське (червоне), просо могар сенегальське (жовте) і просо бор ромунське. Останні три — на пашу для тварин.

Не буду подавати докладно про всі проса, це зроблю іншим разом, тут зверну увагу лише на ті сорти, які заслуговують на загальне поширення а саме просо біле і просо руде велике.

Просо біле — нічим не різниться від нашого звичайного червоного проса крім того, що зерно має цілком біле. Величина зерна такаж як у звичайного. Врожай дорівнює червоному. Дозріває на пару днів раніше червоного. Різниця в ціні при продажі білого проса та що воно ціниться дорожче, тому, що крім пшона йде воно і для годівлі пташкам співучим, які червоного проса не люблять, рівнож і для дробу а особливо для курчат біле просо є легше до ставлення ніж просо червоне.

Не знаю, чи сіють у нас це біле просо, але скільки я не питавав господарів — не зна-

ють його. Тим часом знаю, що всі фірми, які торгують співучим птаством це просо випи-сують з заграниці, і дорого за нього платять. Раніше переплачували і за канар сьогодні плекають його і у нас.

Гадаю, що це просо вартоб запровадити у нас та випробувати його для зуживання на пшона.

Просо руде велике — це просо не скрізь у нас поширене а варта його запровадити через те, що воно дає найбільше зерно, дає великі врожаї і росте далеко вище від нашого звичайного. При умові рідкого висіву і підсапання, це просо виростає високе як жито. Одна хиба цього проса та, що дозріває воно на один два тижні пізніше від нашого звичайного. Тому раджу його поширювати на наших Поділліу і Півдні.

МАМИ!

Чи ви знаєте, що журналік „СВІТ ДИТИНИ“ — це Ваш союзник у справі виховання дітей!

Передплатуйте його конечно! Коштує на рік лиш 5 зл.

Адреса: ЛьВІВ, ул. Зіморовича ч. 3.

ЗАПИТАННЯ І ВІДПОВІДІ

Ч. 65. Де дістати насіння гледичії, девції і морви на живопліт?

— Насіння гледичії і морви та деревця девції дістанете в фірмі „Спулка леснікув“. Варшава. Всі згадані насіння висіваються на весні. Девцію краще розмножити з куща відростками.

Ч. 66. Яка висота гаків до ральця?

— Незнаємо про які гаки і якого ральця Вам ходить. Як що гадаєте про ральце, яке подав в „С. Г.“ ч. 5. 1934 р. п. 1, Пелехатий то треба би запитати його особисто листівкою, адрес його — село Чижиків почта Гаїк. Львова.

Ч. 67. Що сіяти на болотистому ґрунті по першій оранці?

— Болотистий ґрунт найперше по нашому требаби відводнити хоч розами, а потім посійте на нім мішанку (овес і вика). По зборі мішанки ще раз зоріть а на весні, як що ґрунт через відводнення підсохне, висієте мі-

шанку трав. Колиб зразу і без відводнення посіяли трави, то більше наросте вам бурянів ніж трав.

Ч. 68. На що „Сільський Госп.“ закликав зголоситися плянтаторам лічничих зел?

— В цілі засновання кооперативи лічничих зел, про збри якої буде в свій час оголошення в „С. Г.“ і в пресі. Всі зголошені дістануть запрошення на ці збори щоб вирішити як розпочати роботу і налагодити збут лічничих зел.

Ч. 69. Як влаштувати свято „Сіл. Господаря“?

— Програма свята цього може бути найріжноманітніша, починаючи від звичайних сходин членів з відповідним рефератом про значіння хліборобської організації а кінчаючи величавим походом господарів під пам'ятник „знесення панщини“ та святочною академією з відповідною виставою. Незалежно від цього, найбільш удатним буде свято „Сіл. Го-

сподаря“ тоді, коли Кружки чи Філії Т-ва приєднують в свої ряди найбільше число нових членів, щоб зміцнити ряди нашого самотнього хліборобського Т-ва та збагатити його матеріально. Про це див. окремий обіжник.

Ч. 70. Де збути щітину і шерсть?

— Кінське волосся з хвоста і щітину з хребта свині дуже вигідно можна продати у Варшаві вул. Лешно 142/144. „ВАРСТАТИ ЩОТКАРСКЕ“. Зашліть туди прібку, напишіть скільки того маєте і що вони Вам за те дадуть але без грошей не висилайте.

Ч. 71. Як значити деревця, щоб не крали.

В „Укр. Пасічнику“ подано було як значити деревця ножом на корі, щоб пізнати деревце у злодія. Ці значки є добрі але тоді треба заглядати до кожного деревця зблизька, а це не все є вигідне. Може редакція знає інший спосіб.

— Інший спосіб радимо такий: кожне за-

сажене деревце треба побілити вапняним молоком з додатком фарби охри, щоб все деревце мало жовтаву барву. Щоб фарба трималась, додайте до вапнян. молока троха синього каменя (на 2 літри молока 2 ложки вел. розчину каменя).

Ч. 72. Де знайти вказівки в справі комасації?

— Вказівки про комасацію знайдете в часосл. „С. Г.“ за р. 1931. стор.: 45, 284, 304, 412, 459, 510 і в календарі „С. Г.“ за рік 1930. стор.: 238, р. 1931. стор.: 192, р. 1932. стор.: 195 і р. 1935 стор.: 121. Коли там не знайдете всього, тоді зверніться до редакції.

Ч. 73. Де набути гуси поморські.

— Поморська Рільнична Палата узнала за правильну годівлю (репродукцію І. ряду) гусей поморських: **Паньствова Середна Школа Годівельно-Рільнична в Вельке Тарпно почт. Грудзіонц**, а як репродукцію II. ряду — **А. Яворська, Августово, поч. Німец. Бродзе**.

Ріжне

КАРИ ЗА НИЩЕННЯ ОВОЧЕВИХ І ІНШ. ДЕРЕВ ЯК В САДАХ ТАК І ПРИ ДОРОГАХ.

У нас в останні часи є якась пошесть нищення дерев не тільки при дорогах але і в садах приватних. Хто небачив як виглядають по при дороги особливо липи. Під час цвіту їх обломлюють з галуззями. Таке збирання цвіту є лише 1 — 2 роки, а далі липа гине. Подібне діється із деревами овочевими і іншими.

Тому міністер внутрішніх справ видав розпорядок до адміністраційної влади про кару для винних в цих справах. (арт. 54. і 55).

При цім пригадується декрет з 11. VII. 1932 р. Д. Уст. ч. 60 поз. 572 в якому говориться:

Арт. 54 — § 1. — Хто ушкоджує чужі дерева, рослини, квіти або дерева придорожні — підлягає карі до 3 міс. арешту або 3.000 зол. § 2. крім цього пошкодованому звертається шкоду трикратної вартости.

Арт. 55 — § 1. — Хто з чужого городу краде хоч і в незначній кількості овочі, ярину, квіти — несе кару до 2 тижнів або платить 500 зол.

Арт. 2. — Крім того на річ пошкодованого додається від 10 — 20 зол.

Як бачимо, карі великі, тепер саме є розпорядок, щоб на ці проступки звернути увагу і винних карати.

Миши зіли засіви. Місцевости положені над Прутом, на сериторії коломийського повіту, навістила небувала досі на Покутті язва пільних мишей, що знищили 85 проц. засівів. Жнива заповідаються катастрофально.

Бережімся хрущів. В цьому році приходить рійка маєвих хрущів, що почнеться з кінця квітня до половини червня. Всі господарі повинні вже тепер прийняти всі міри і організувати боротьбу з хрущами.

КУТИК СМІХУ.

Один забобонний господар з далекого Полісся, вигравши на лютерії пару тисяч зол., задумав почити і собі по новому господарити. По довгій надумі разом з жінкою рішили дати до газет таке оголошення:

„Пошукую до своїх коров відьму, що вміє добре відбирати молоко. Даю харчі, помешкання і вбрання, до того ще платня і процент від кількості літрів відібраного молока — після умови“.

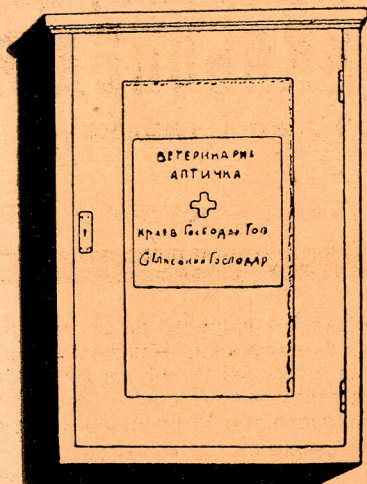
„ДІТОЧА БІБЛІОТЕКА“

повинна знаходитися в кожній українській хаті на селі і в місті, де є діти.

На рік виходить у ній 12 гарних книжечок! Цілорічна передплата виносить всего: 5 зл.

Адреса: ЛЬВІВ, ул. Зіморовича ч. 3.

ДЕРЕВЦЯ ШОВКОВИЦІ ПРОДАЮ 2 літ 2 зл.; 3 літ. 6 зл., 4 літ. 15 зл., 5 літ. 30 зл. за 100 штук Виноград 1 літ. 60 гр., 2 літ. 1.00 зл., 3 літ. 1.50 зл., штубри по 10 сот. за 1 шт. Готівкові замовлення від 20 зл.; заподані ціни стація відборча — менше 5 зл. за післяплатою не висилаю. — При збірних замовленнях Організаціям опуст 10—20%; **Іван Атаманюк с. Кунашів п. Большівці.**

ВЕТЕРИНАРІЙНІ АПТЕЧКИ

необхідні для кожного Кружка і Філії «Сільського Господаря», Районової Молочарні й поодиноких хліборобів з найкращими ліками для лікування сільсько-господарських тварин доставляє негайно

**Краєве Господарське Товариство
»СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР«
у Львові, Ринок ч. 10. II. поверх.**

Разом зі шафкою величина:

Ціна зол.

З опакowaniem і пересилкою

Самі ліки:

Ціна зол.:

З опакowaniem і пересилкою

I. II. Ш.

30.— 50.—

35.— 60.—

10.50 23.— 40.—

13.— 27.— 45.—

НАЙТАНШІ ФОТОГРАФ. АПАРАТИ

на дуже догідних умовах
сплати

поручає

ЯН БУЯК

Львів, вул. Коперника 4.

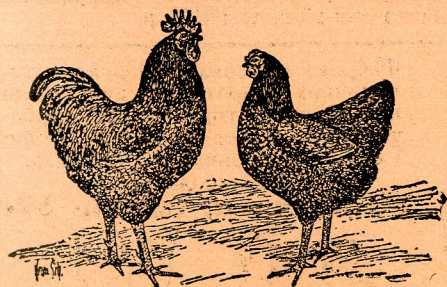
ФАБРИКА

КВАСУ ВУГЛЕВОГО

К. ФРАНЗЕЛЬ і СИНІ

ЛЬВІВ, вул. НОВОЇ РІЗНИ ч. 21.

Тел. 8—17.

ФАРМА РОДАЙЛЕНДІВ (кармазинів)

зарєєстрована в Хліборобській Палаті продає

НАСАДОВІ ЯЙЦЯ

На відповідь залучити поштову марку.

П. Котецька

Майдан, р. Bednarów.

Організаціям
і
при більших
замовленнях
опуст!

Пишіть виразно
адресу!

Значок
на відповідь!

КУРИ ЛЕГГОРНИ

(білі італійки) добрі несучки
можете розвести як купите

НАСАДОВІ ЯЙЦЯ ПО 20 ґр. ЗА 1 ШТ.

Повне ґварантоване опакowanie I зол.
При замовленні хоч одну третю завдатку,
решта післяплатою.

Висилає

інж. О. БУЧИНСЬКА

ЛЬВІВ — JAŁOWIEC 166.

Книга, якої не заступить Вам сотня інших книг, це УКРАЇНСЬКА ЗАГАЛЬНА ЕНЦИКЛЬОПЕДІЯ

Має більш 2000 сторін, ок. 5000 образків, 100 мап і таблиць.

Її опрацьовувало 130 людей 5 літ.

Замовляти: Українська Загальна Енциклопедія, Коломия, Собеського 56.

НА СВЯТА!!!

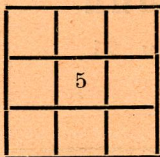
ДАРМ 50.000 КОСТЮМІВ ЖІНОЧИХ

І 500 ЗОЛОТИХ НАГОРОДИ.

1. Нагорода 200 зол. готівкою
2. " 100 " "
3. " 80 " "
4. " 60 " "
5. " 40 " "
6. " 20 " "

В цілі зеднання собі клієнтів серед широких кругів консументів постановили ми оголосити конкурс з нагородами грошовими за добре розв'язання шаради.

Правильну розв'язку треба надіслати з замовленням на один із вище вимічених реклямових першорядних комплектів.

Пояснення: в вісім вільних квадратиків треба вставити довільне число від 1 — 9 в цей спосіб, щоби сума цих чисел у всіх напрямках давала ч. 15.

Крім вище вимічених грошових нагород, постановили ми рівнож роздати цілком безплатно 50.000 жіночих костюмів

цим клієнтам, які замовлять 1 або більше комплектів. До кожної пачки буде рівнож долучений один жіночий костюм.

НАШІ РЕКЛЯМОВІ КОМПЛЕТИ.

ТІЛЬКИ ЗА ЗОЛ. 12.40

висилаємо: 3 метри матеріалу на мужеське убрання дуже модне (140 цм.) або на гарний жіночий плащ, 1 мужеський светер елегантний, спеціально на весну, 1 мужеську сорочку в доброму гатунку з сатиновим викінченням, 1 пару підштанців в дуже доброму гатунку, 1 пару скарпеток дуже міцних, 1 пасок замшовий до штанів з гарною нікелевою клямрою, 1 крават шовковий наймодніший і 3 мужеські хусточки до носа з гарним кольоровим шлячком.

ТІЛЬКИ ЗА ЗОЛ. 12.10

висилаємо: 4 метри матеріалу т. зв. „Шкоцького“, найновіші взори вовняних товарів, на модну жіночу сукню, 1 хустку в модні кольорові крати ясні або темні, 1 светер жіночий (пульвер) наймодніший в теперішньому сезоні, 1 пару пантофель (подати число обуви), 1 жіночу сорочку мадаполямову з гарним шовковим вставленням у всіх кольорах, 1 пару реформ з дуже доброго трикоту, у всіх величинах, 1 пару шовкових дуже добрих поньчів (у всіх кольорах), 3 жіночі батистові хусточки з шовковою обвідкою і 1 туалетову бомбонеру.

ТІЛЬКИ ЗА ЗОЛ. 23.70

висилаємо: 1 штуку полотна білого 17 метрів на елегантну мужеську білизну, жіночу і постіль, 6 метрів

флянелі мягкой на білизну і пушисту на всіляку білизну або на піжами і шляфроки, 6 метрів зефіру в модерні пружки на мужеські денні сорочки або 4 метри матеріалу на гарну жіночу сукню і 9 метрів чистого білого ручникового або 12 ручників з френ-дзями.

Вище вимінені комплекти висилаємо за післяплатою поштовою на листовне замовлення. Платиться при відборі товарів на пошті. Без ризика. Як що товар не подобається, приймаємо його з поворотом і сейчас звертаємо гроші. Адресувати:

ФІРМА „ПОЛЬСЬКИЙ КОНСУМЕНТ“, Лодзь, Ал. КОСЦЮШКИ ч. 36 — 126.

Кожний, хто надішле добру розв'язку шаради з замовленням на один з вище вимічених комплектів, буде поміщений на листі учасників при поділі грошових нагород.

Поділ нагород відбудеться в присутності Реєнта Лодзького невідклично в дні 25. квітня 1935 р.

Кожний повинен користати з нагоди, тому що купуючи комплект першорядних товарів, може одержати нагороду грошеву за розв'язання шаради і одержує 1 жіночий костюм цілком безплатно.

На бажання клієнтів, котрі хотять зробити передсвяткові закупи, речинець поділу нагород зів'яз продовжений до дня 25 квітня 1935 р.

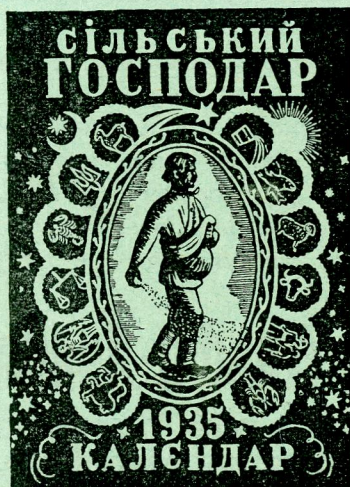
Фабрика штучних ніг і рук; ортопедичних апаратів на викривлені ноги; ортоп. горсетів для горбятих. Пропуклинових бандажів; опаски проти обниження жолудка.
Цінники даром.
М. Полячек, Самбір 39.

УВАГА ШОВКОВИКИ!

Кооп. „ШОВК“ у Самборі вул. Замойського 7. Приймає замовлення на ГРЕНУ і насіння морви білої. Продає підручник шовківництва Др. Б. Гнатевича за 1.50 + 55 сот. порто. — Товар висилає за готівку або за післяплатою. Приймає в літі коконів від членів і нечленів. Просить симпатиків і шовководів вступати в члени кооп. „Шовк“, — Уділ 20 зол., вписове 4 зол. Порука лише уділами.

Уділюємо порад і інформ. лише при надісл. значка на відповідь.

сільський ГОСПОДАР

Чи Ви вже маєте
КАЛЕНДАР

„СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“
на 1935 рік.

Лише 1'— зол., перес. 50 гр.

При замовленню 5 прим. і більше самі оплачуємо пересилку!

Користайте з нагоди, замовляйте всі, хто ще не має цієї книги господарського знання, а вона Вам сторицею оплатиться!

Замовляти:

„Сільський Господар“, Львів, Ринок 10.

ЧЕРВІНКА СВИНЕЙ

Щіплення охоронні і лічнічі.

Тільки сироватка і культура Фірми

„S E R O V A C“

SP. Z O. O.

Львів, вул. Сенаторська 5. Тел. 201—07.

Поучення висилається на бажання.

БАТЬКУ! Якщо бажаєш своїй дитині добра — то
запренумеруй для неї

„ДИТОЧУ БІБЛІОТЕКУ“

яка коштує на цілий рік лиш 5 зол. Дитина буде ді-
ставати щомісяця 1 книжечку.

Адреса: „ДИТОЧА БІБЛІОТЕКА“ ЛЬВІВ, вул. Зімо-
ровича ч. 3.

ВАЖНЕ ДЛЯ ЖІНОЦТВА.

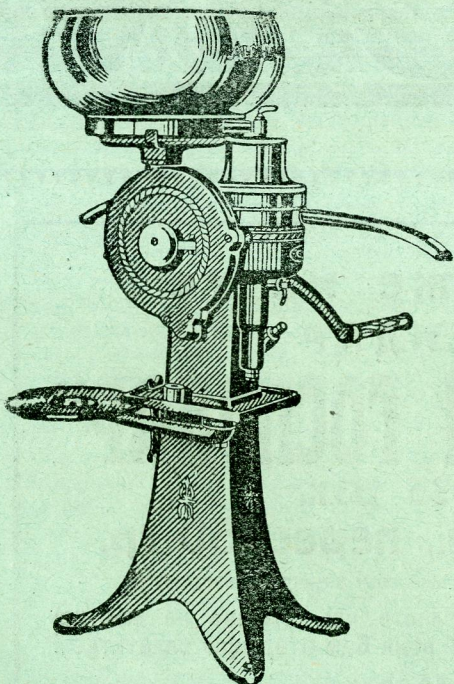
„ЖІНОЧА ДОЛЯ“

часопис для українського жіноцтва вихо-
дить в КОЛОМІЇ, вул. Замкова 37.

Містить статті про суспільні справи, вихо-
вання дітей, організацію жіноцтва, гігієну,
літературу, народне мистецтво, новітню ха-
тню господарку і приписи кухонні.

Річна передплата лише 7 зол.

Пишіть за оказовим часлом.

ПРОДОВЖУЄТЬСЯ ВПИСИ НА

КОРЕСПОНДЕНЦІЙНІ КУРСИ

Україн. Технічного Господарського Інститу-
ту в Подєбрадах Ч. С. Р. УТГІ

1) Садівництва овочевого та ягідного.

2) Консервації та перероблення садови-
ни й городини.

3) Пасічництва: Методика суспільно-
агрономічної праці в царині пасічництва.

Такса за навчання: перших 3 курсів —
по 20 зол., останнього 8 зол. Самі підручники:
перших 3 курсів — 13 зол., останнього 3.50.

Вписуйтеся на курси!

КУРС ШОВКІВНИЦТВА

„КООПЕРАТИВА ШОВК“

в Самборі вулиця Замойського ч. 7.

уряджує 6-тижневий курс годівлі шовко-
прядки, на який треба негайно зголошувати-
ся. Оплата одноразова 15 зол. Про день роз-
почаття курсу Дирекція кооп. повідомить
кожного курсанта-ку, з осібна, для того на
відповідь треба прислати поштовий значок
чи листівку.

Управа кооп. „Шовк“.

Подаємо до відома заінтересованих, що з днем 1. травня
1931. р. ми признали фірмі

Краєвий Молочарський Союз

„МАСЛОСОЮЗ“

виключне право продажі наших кружлівок „АЛЬФА-
ЛЯВАЛЬ“ так ручних як і моторових для всіх україн-
ських кооператив на терені воєвідств: львівського, стани-
славівського і тернопільського.

В звязку з цим просимо українські кооперативи звер-
татися по всякі інформації в справі купна кружлівок
і зі замовленнями тільки до „Маслосоюзу“ у Львові,
вул. Б. Гловацького 23. та всіх його відділів у краю, бо за-
мовлення дані іншим нашим заступникам не будуть
виконані.

Т-во Альфа-Ляваль

Спілка з обм. порукою.

Видав: Товариство „Сільський Господар“ при співучасті „Маслосоюзу“. — За редакцію відповідає:
4-р Евген Храпливий. — Редагує Колегія. — З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

ВИДАЄ КРАЄВЕ ГОСПОДАРСЬКЕ ТОВАРИСТВО „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“ У ЛЬВОВ
ПРИ СПІВУЧАСТІ КРАЄВОГО МОЛОЧАРСЬКОГО СОЮЗУ „МАСЛОСОЮЗ“.

Виходить 1. і 15. кожного місяця.

ПЕРЕДПЛАТА: В краю: за чверть року . . 2— зол.
за пів року . . 4— „
за цілий рік . . 8— „

За кордоном: В Америці і інших краях . . 2— дол.
В Румунії: річна 250, піврічна 130, чвертьрічна 70 леїв
Замовлення і гроші в Румунії слати на адресу:
Dmytro Herodot, Strada, Delea-Veche 45, Bucuresti IV.

Поодинокі число коштує 40 сот. Передплату треба висилати на адресу: Товариство „Сільський Господар“, Львів, Ринок ч. 10, II. пов. тел. 30-53, П.К.О. Варшава 147.053. Гроші з закордону просимо слати на наше конто в Земельному Банку Гіпотечному (Zemelny Bank Hipoteczny) у Львові, вул. Словацького 14, або грошовими листами на адресу Т-ва.

ОГОЛОШЕННЯ: Ціна сторінки 1 раз . . 200— зол.
половина сторінки . . 120— „
чверть . . 65— „
одна восьма „ . . 35— „

За першу і четверту сторінку оголошення 50% дорожче.
За оголошення в тексті . . 30— „
Дрібні оголошення по . . 30 сот. за слово.

З МІСТ: В травні міс. пам'ять І. Франка; І. Лапчук: Завдання Кружків і Філій „С. Г.“ перед літнім сезоном; Инж. Гр. Кияк: Сійте корисну люцерну; Инж. М. Сосяк: Для збільшення врожайности піль сійте метеликоцвітні рослини; Р. Коцик: Плекаймо кози. Садівництво і городництво: В. Кучера: Які ґрунти під які дерева надаються; М. Гавриленко: Румянок. Технічний кутик: Инж. Р. Кахникевич: Про вітряки; Инж. О. Л.: Значіння бетону в господарстві. Запити (74—77). Закони і розпорядки. План праці Кружків і Філій „С. Г.“ Місяць травень — місяцем Україн. Високої Школи Політехніки.

Маршал Пілсудський помер

Перший маршал Польщі, Йосиф Пілсудський помер 12. травня ч. р. в год. 20-45 у Бельведерській палаті в Варшаві. Св. єлеєпомазання дав о, Влад. Корнілович.

Недуга марш. Пілсудського розвинулася від кількох місяців. Лікарі ствердили рака жолудка і печінки. Численні лікарі не змогли затамувати хвороби і 11. травня настало погіршення, яке дня 12 спричинило смерть маршала.

Марш. Йосиф Пілсудський уродився в листопаді 1867 р. в Зулові, свенцяньського повіту на Виленщині у старошляхетській родині. Оставив жінку Олександру та дві дочки: 16-літню Ванду й 14-літню Ягідку.

ВІДОВІДКА ПРЕЗИДЕНТА ДЕРЖАВИ.

П. Президент Річипосполитої Ігнатій Мосціцький оголосив таку відовідку:

До горожан Річипосполитої!

Перший маршал Польщі Йосиф Пілсудський закінчив життя. Великим трудом свого життя будував сили в народі, генієм ума, твердим зусиллям волі державу воскресив. Вів її до відродження власної потуги, до виволоння сил, на яких будуча доля Польщі

опреться. За велич його праці дано йому було оглядати нашу державу, як твір живий, приготований до життя та нашу армію, окриту славою переможних наших прапорів.

Ця найбільша на просторі всієї нашої історії людина, в глибині минулої історії силу свого духа черпав і надлюдською напругою думки відгадував будучі шляхи. Не себе бачив там уже, бо давно відчував, що його фізичні сили значать останні посунення.

Шукав і до самостійної праці заправляв людей, на яких мав би спочати тягар відповідальности. Переказав народові спадщину думки, дбайливости за честь і силу. Це його завіщання, переказане нам живучим, маємо прийняти та двигнути. Хай жалоба і біль поглиблює в нас зрозуміння нашої, всього народу, відповідальности перед його духом і перед будучими поколіннями.

(—) Президент Річипосполитої
Ігнатій Мосціцький.

Варшава, Замок, 12. травня 1935.

В травні місяці вшануймо пам'ять нашого великого Пророка-Каменяра!

В місяці травні наш нарід святкує пам'ять свого великого поета, вченого та діяча, **Івана Франка**, селянського сина. Перетерпів він, як і Тарас Шевченко, всі злидні своєї родини, а з тим і лиху долю народу — тому ціле своє життя присвятив на боротьбу з цією бідною, недолею, писав і закликав народ до свідомості, до боротьби за кращу долю.

Лупайте цю скалу! Нехай ні жар, ні холод,
Не спинить Вас! Зносьте і труди, й спрагу й холод,
Бо Вам призначено скалу отсю розбити!...

Лупати скалу темноти, недолі, незгоди,
й розбити її, щоб не бути рабами, а вільними
людьми.

Вогненні слова поета хай будуть дороговказом для всіх робітників землі — наших хліборобів.

Із золотих слів Франка

Не звикай утертими стежками
йти за другим сліпо як у дим,
бо, як стануть пастухи вовками,
треба вівцям пастися й самим.

Книги — морська глибина:
хто в них пірне аж до дна,
той хоч і труду мав досить,
дивні перли виносить.

Хто мудрий у житю, а письма не знає,
то він буде мов той пліт, що підпор не має.
Бо як пліт той без підпор вітер валить скорий,
так неграмотний паде без знання підпори.

Вода, що довго капає на камінь,
і в камені проверчує діру;
отак, хто книги праведні читає,
з болота буденности вилітає,
з душі брудоту й погань вимітає,
що уподобнює його звіру.

Не має друга понад мудрість,
ні ворога над глупоту,
так як нема любови в світі
над матірню любов святу.
Не ділиш мудрости з братами,
її злодії не вкрадуть,
її не згубиш по дорозі,
вона свободна серед пут.
Вона магнет посеред моря,
найкращий скарб, безцінний дар,
огнище тепле в студінь горя,
холодна тінь у страстий сквар.
Без неї все жите — пустиня,
так як пустий без друга шлях,
і як твій дім пустий без сина,
і як пустий дурного страх.

Хто має мудрість, а з неї
ближнім не хоче вділити,
той має скарб многоцінний
в міх шкуратяний заштитий.

Инж. І. Лапчук.

Завдання Кружків (Філій) Т-ва „Сільський Господар“ перед літнім сезоном

Перед літнім сезоном кінчиться старий, а починається новий господарський рік. Позірно видається, що в таку горячу пору не повинно бути роботи по Кружках (Філіях). В дійсности це дуже важна пора для хліборобської організації, не менше важна, як для самого сільського господарства. Так, як господар у своїй господарці, мусить Кружок чи Філія Т-ва „Сільський Господар“ перевести перевірку минулорічної праці, перевірити намічений план праці на біжучий рік та обчислити, що вже з цього зроблено за першу половину року — до кінця червня.

З початком липня мусять зложити Кружки до Філій, а Філії зі своїх районів до Централі короткі зведення про виконання пра-

Підчеркуємо, що тепер надходять важні часи. Приходять у публичному житті до значіння корпорації, в тому числі й хліборобські. Щоби мати якнайбільший вплив, мусить „Сільський Господар“ виказатися не тільки числом членів, але також сумою вплачених членами вкладок.

Надзінна влада вважає за члена щойно того, що вплатив членську вкладку. Знова члени Кружка є тоді членами Централі, коли той Кружок вплатив за своїх членів ричалтом вкладку до Централі в сумі 15 зол. на біжучий рік. З надісланих виказів Централія довідалася цікавих річей. Кружки мають гроші, а не вплатили членської вкладки до Централі. Тим самим не мають навігь часпису „Сільський Го-

Курс передовиків (чок) Вишк. Хліб. Молоді, що відбувся в днях 19—24 Л. 1935 р. в Зборові.

ці в І. півроці. Зведення — це підсумовання поодиноких позицій ділових книг та короткі витяги в числах з протоколів. Філії і Централія мусять знати, кільки мають Кружків, кільки і яких секцій при Кружках, згл. Філіях, чи відбулися і коли чергові річні Загальні Збори, число членів у Кружках і в районі Філій, зосібна чоловіків, жінок і правних осіб, які має кожний Кружок приходи і кільки з того видав на адміністрацію, на рослинну чи тваринну продукцію та на культурно-освітну працю, а Філії счислять це з цілого району. Провірити належить вплачення членських вкладок до Централі Товариства. Ради Кружків подбають про якнайбільше число членів та про вирівнання ними вкладок до Кружка. Філії доложать усіх зусиль, щоби всі Кружки, кооперативи та молочарні в їх районі вплатили за біжучий рік членські вкладки до Централі.

сподар“, а члени скаржуться, що не знають, що робити.

Мусимо мати зведення про стан бібліотек. Коли ми їх не створимо, то нам накинуть, але вже не такі, які ми хочемо мати.

Число досвідів, курсів, викладів, прогульок, де і як відсвятковано Свято „Сільського Господаря“ — мусимо мати в своїй евіденції.

Це все матеріали, про які мусить знати Товариство та в кожную пору на жадання предложити згідно з правом про стоварищення надзінній владі.

Після зіставлення згіту по можности у формі виказів на взір квестіонарів при обіжнику ч. 1 з 22. І. 1935 р. зорієнтується Кружок і Філія, що з плану праці позістало ще до виконання в другій половині року, в першу чергу в надходячому літньому сезоні.

Перед літнім сезоном, себто протягом

місяця червня, всі Клуби відбудуть загальні сходи членів, на яких пропозити Управа такі справи на порядок нарад:

1. Звіт з діяльності з I. півроку та що позістало ще до виконання в біжучому році з пляну праці, уложеного перед зимовим сезоном, а ухваленим останніми Загальними Зборами*).

2. Організація набяття дорідного насіння і помічних погноїв на осінні засіви.

3. Організація нових гуртків хліборобського вишколу молоді.

4. Організація прикладних господарств.

5. Приєднування членів і збірка членських вкладок.

6. Плян осінніх досвідів.

7. Біжучі господарські справи.

Як я вже попередньо писав, праця в Клубах ведеться по Секціях. Перед загальними сходами членів Клуба мають відбутися чергові сезонів сходи поодиноких Секцій з подібним, як вище, порядком нарад.

Секція Хліборобського Вишколу Молоді.

По звітномленні діяльності за I. піврік обговорять на сходах біжучі справи. Зорганізування в червні нових гуртків молоді I. ступня вишколу і звіт до Централі через Філію. Приготування матеріалу до показу в осені. Приготування поля під конкурси в слідуєчому році. Приєднання членів, поширення часопису „Хліборобська Молодь“. Взяти участь у святі кооперації. Зорганізування прогульки до сусідніх гуртків Х. В. М.

Шпихлірова Секція. Звіт з організаційного стану й стану зерна в шпихлірі. Пропаганда за приєднуванням членів до Секції. Асекурація збіжжя й паші від граду й опісля від огню. Вичищення і дезинфекція шпихлірів. Приготування до набуття дорідного насіння і помічних погноїв та байцу на осінні засіви: списати замовлення і підшукати джерела набуття. Пропагувати засівання ранніх стерниск мішанками і ріпою-стернянкою. Допильнувати, щоби члени совісно зібрали збори з досвідів і дали звітномлення через Філію до Централі. Усталити плян досвідів на осінь, які й у кого їх перевести, а виказ переслати через Філію до Централі.

Секція годівлі худоби та Секція охорони тварин. Після косовиці члени зорієнтуються про занас паші на зиму. Саме тепер можна вже передвидіти, чи вистарчить паші, чи ні. Коли не вистарчить, то треба подумати над тим, чи не можна ще буде придбати дещо паші через підсіяння стерниск мішанками або ріпою-стернянкою. Може через висіяння помічних погноїв по першому покосі на луках

вдасться зібрати дещо більше отави. Члени, що ведуть пасовиськово-годовляні досвіди, мусять точно вести контролю молочности, а після закінчення досвіду, пропозити зіставлення до Філії. Літо — це пора приєднати членів до Секції охорони тварин і тому належить не поминути цієї справи. Хлібороби щойно тоді вступають в організацію, коли бачуть в ній наглядну користь.

Так само попроводять працю споріднені другі секції: годівлі свиней, дробу, овець, кріликів.

Про спеціальні секції, як садівничо-городничі, пасічничі, шовківничі, знайдете потрібне на іншому місці.

Жіноча Секція стоїть перед важним завданням в літі. Мусять жінки подбати про засоби на зиму. Тому влаштують короткі курси приготування запасів на зиму чи то з овочів, чи ярини, ягід, грибів і т. п. На літо мусять жінки подбати за садки для дітей.

Такі і тим подібні прави поладуять поодинокі Секції протягом місяця червня та передадуть звіти і пляни праці на II. піврік Раді Клуба, яка поодинокі звіти перешле в 2 примірниках до Філії, а ця до Централі.

Організація прикладних господарств. В місяці червні ц. р. підберуть повітові агрономи по 5 господарів-кандидатів до організації прикладних господарств та виказ пришлють до Централі.

Після відбуття сходів Секцій скличе Управа Клуба сходи членів для обговорення загальних справ членів, як приєднання всіх господарів і господинь у члени Клуба, зібрання членських вкладок на покриття бюджетових потреб Клуба і т. п.

На сходах членів треба вияснити значіння масового членства хліборобів та вплата хочби мінімальних членських вкладок.

Тепер не числяться в світі з одиницями, а звертаються всі до організацій. Найбільший вплив на суспільне життя і суспільну господарку має та організація, що викажеться найбільшим числом членів та найліпшими вислідами праці. Маємо на це наглядний доказ, що радників до Хліборобської Палати не вибирали хлібороби, а їх організації. Таксамо до різних комісій, комітетів, а навіть тепер до парламенту мають право ставити кандидатів не самі громадяни, а їх господарські і фахові організації: самоврядні й добровільні.

Але від добровільних організацій вимагають міродайні чинники виказатися числом статутових членів. А статутовим членом Т-ва „Сільський Господар“ є той, хто в біжучому році вплитить членську вкладку до Клуба або до Філії, а Клуби й Філії вплатають за своїх членів вкладки до Централі.

Справа членства і вкладок тепер стала дуже важна й пекуча як для Т-ва „Сільський

*) Гляди час. „С. Г.“ 1934 ч. 21., стор. 324.

Господар“, так ще більше для хліборобів. Коли цим не викажемося, не будемо мати навіть одного представника хоч на лікарство ані в самовряді, ані в ріжних комісіях, комітетах, колегіях і т. п.*).

Зовсім інакше було би, коли би Т-во „Сільський Господар“ виказалося замість 60 тисячами — 600 тисячами членів.

Тому обєднайтеся всі хлібороби у власному інтересі, в обороні своїх прав та для здобуття кращої долі поголовно, кому лиш закон про стоварищення дозволяє, в Товаристві „Сільський Господар“.

Зложіть ухвалену вами членську вкладку до Кружка чи Філії „С. Г.“ як доказ, що одним Вашим представником є Т-во „Сільський Господар“.

*) Виділи повітові звертаються вже до поодиноких Філій подати стан членів.

Скажім собі, що маємо організаційну здібність та потрапимо власними силами і добровільними членськими вкладками доказати та переконати всіх, хто в цьому зацікавлений, що нас, українських хліборобів, заступає, боронить наших інтересів і вказує дорогу до культурного і матеріального піднесення українських хліборобів одиноке наше хліборобське Товариство „Сільський Господар“.

На цьому закінчив я в загальному начерку завдання Кружків і Філій Т-ва „С. Г.“ перед кожним господарським сезоном: осіннім, зимовим, весняним і отсе літним. Вказівки ті знайдете в часописах „С. Г.“ чч. 16, 21 і 24 за 1934 р. та в ч. 4. за 1935 р.

Понижче подаю ще виказ фахової і організаційної праці Філій, розложеної на поодинокі місяці в році (див. стор. 159).

—О—

Инж. Гр. Кияк.

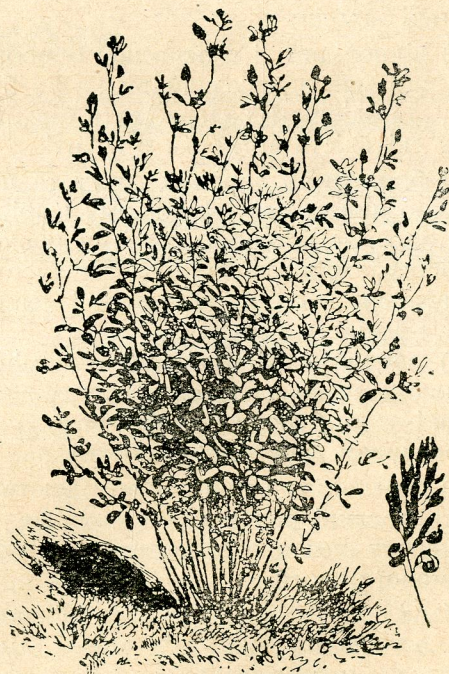
Сійте корисну люцерну

Люцерна є рослиною багаторічною. В наших умовах люцерна може рости на тім самім місці 5—10 літ, і видає 3—5 покосів річно. Земля під люцерну повинна бути пухка, з пропускним підґрунтям, багата у вапно й порохнячку. Землі тяжкі або плиткі, що мають камінисте підлога, або високий позем ґрунтової води, не надаються під управу люцерни.

Хто хоче мати під люцерну чисте поле, найліпше нехай управляє її по окопових.

Люцерна вимагає глибокої оранки, треба дати в осени на повну глибину, а на весні, якщо зайде потреба, оремо, або також уживаємо лише культиватора й борони. На кілька днів перед засівом люцерни добре зробить той, хто розсіє 1 сотнар потасової соли і 15 сотнарів суперфосфату. Угноювати гноївкою не є вказане, бо це захопчує поле. У нас переважно сіють люцерну в овес або ячмінь, яких висівається дуже рідко — $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{2}$ нормального висіву. На початку цвітіння їх скошується. Сіємо люцерну в початках травня. При рядовім посіві висіваємо 20—30 кг. на гектар, а рукою висіваємо 25—40 кг. на гектар. Прикриваємо люцерну мілко 1—2 см. легкими боронами.

Боронуємо люцерну кожного року в осені і на весні, а чим вона є старша тим сильніше треба боронувати її. Люцерну плекають переважно на зелену пашу, для того косять її на початку цвітіння. Перший покіс дає лю-

Люцерна французька.

церна перед червоною конюшиною в другій половині мая.

Збори вагаються 30—70 сотнарів сіна з гект. При зборі на сіно треба уникати перевертання покосів, бо сухе листя (найцінніша паша) скоро крушиться. На насіння косимо другий покіс, коли вже головки почорніють.

Збір зерна є вищий ніж конюшини, можна досягнути 2—5 кг. з гектара.

Користи з люцерни. Люцерна як зелена паша має дуже велике значіння, бо скоро на весні дає зелену пашу і скоро відростає так, що протягом одного року може бути кілька разів скошена. Томуто люцерна через ціле літо може дати делікатну пашу, що надається дуже добре і для безріг. Зібрана на почат-

ку цвіту — має високий процент білка та мінеральних речовин і надається передовсім для дійних корів, однак не треба давати більше ніж 35 кг. на день і штуку, бо в противнім разі може наступити відемний смак в молоці.

Сіно з люцерни має більше стравного білка, ніж сіно з конюшини. Люцерна скошена перед цвітом може мати 8% і більше білка.

Інж. М. Сосняк.

Для збільшення врожайності піль — сійте метеликоцвітні рослини на зелений гній

Минулорічна весняна посуха спричинила катастрофальний брак паші для худоби. Це було причиною масової випродажі худоби по дуже низьких цінах, та дальшу руйну сільського господарства. По інших культурних країнах, селяне борються з посухою при допомозі господарського знання, через те наслідки посухи у них не такі страшні як у нас. Тамгейші господарі вживають проти посухи такі заходи:

1) відповідно і своєчасно обробляють ґрунт, що має величезний вплив на будову ґрунту, та здібність задержувати більшу або меншу скількість вогкості в ґрунті.

2) боронують зораний ґрунт та посіви, через що нищиться у верхньому шарі збиття земля, що має продухи, котрими проходить з глибших шарів ґрунту вода і випаровує; по боронуванню продухи нищяться і менше випаровує вогкість з ґрунту.

3) заводять відповідний сівозмін, що причинюється до вдержання ґрунту в чистому стані, тому бур'яни не забирають культурним рослинам ґрунтової вогкості.

4) переводять ранні посіви і дають можливість рослині розвинути скоріше, використовуючи для цього напромаджені резерви зимової вологи.

Наші поступові селяне, котрі цікавляться сільсько-господарським поступом, самі вже це частинно переводять: вони мали змогу переконатися про доцільність застосування тих заходів. Однак того всього замало, треба взятися до масової, зорганізованої праці в Кружках „Сільського Господаря“, котра малаби ту ціль, щоби якнайбільше піднести родючість ґрунтів, застосовуючи для цього різні агротехнічні заходи. Одним з тих заходів, котрий має кольосальне значіння для нашого зубожілого сільського господарства, є власне **зелені угноєння**. При допомозі зеле-

них погноїв ми зможемо не тільки піднести врожайність наших піль без більшого вкладу гроша і праці, але що більше, ми зможемо придбати для годівлі худоби поважну скількість паші.

На чім властиво полягає зелене угноєння? На тім, що сіємо будьто в збіжжа або по його зборі метеликоцвітні рослини, котрі відтак в осени будьто приоруємо, або косямо.

Метеликоцвітні рослини мають для сільського господарства ту велику властивість, що живуть в співжитті з дрібненькими бактеріями званими асиміляційними або азотовими бактеріями. Ці маленькі азотові бактерії живуть на корінчиках метеликоцвітних рослин, і вони власне притягають (або асимілюють) з повітря азот який, як відомо, є найбільш потрібним споживчим для всіх культурних рослин: складником. Бактерії азотові асимілюваний з повітря азот перетворюють на такі форми азотових сполук, які є для культурних рослин приступні, через що культурні рослини з тих власне азотових сполук витворюють білковину. Білковина знова витворена з паші чи зерні є найважливішим складником корму для худоби, без котрого все мусілоби загинути.

Наші землі є майже всюди бідні на азотові сполуки тому потреба сіяння метеликоцвітних рослин на зелене угноєння є конечна. Є доказано, що через посів метеликоцвітних рослин на зелене угноєння додаємо землі від 60—140 кг. чистого азоту на гектар, не беручи під увагу зеленої маси, котрою через приорення збільшуємо скількість в землі гумусових речовин, що очевидно додатно впливає на фізичні властивості ґрунту. Коли взяти на увагу нинішню ціну 1 кг. азоту в азотняку 1.25 зол., то будемо мати квоту 75—175 зол. З того виходить, що зелене у-

гноєння є найдешевшим азотовим угноєнням і тому поступовому господареві треба лише хотіти його використати для піднесення врожайності своїх піль.

Ґрунт, на котрім були посіяні а відтак приорані ті рослини, являється дуже добрим становищем для ріжних наступних культурних рослин. Метеликоцвітні рослини з іншими рослинами можна також як мішанку використати для худоби, котра, маючи значну кількість білковини, є дуже добрим кормом для худоби. Щоби одначе зелені погної могли вдатися, треба старатись засіяти їх якнайскорше по зборі збіжжя не марнуючи для тої справи ані одного дня. — бо навіть оден день припізнєння в посіві має більше значіння для доброго росту мішанки, чим оден тиждень в вересні.

До метеликоцвітних рослин, що живуть в симбіозі з азотовими бактеріями, і можуть бути використані на зелені погної і на пашу для годівлі худоби, належать: люпини, конюшини, еспарцета, біб, люцерна, вики, горох.

буркун і т. д. Технічне переведення посіву метеликоцвітних рослин на зелені погної або на пашу полягає в тім, що по зораній стерні розсіваємо мішанку вики, лубіну вівса, відтак заволочуємо.

Для такої мішанки радять висіяти на середні ґрунта на 1 морг: 35 кг. вівса, 50 кг. лубіну білого і 50 кг. вики ярої, докладніше про зелені погної можна довідатись в книжочці Інж. М. Боровського „Зелені Погної“ видання „Сільського Господаря“ ціна 70 гр.

Хай цей рік буде переломовим роком в поступі сільсько-господарської культури по наших селах, де селяне не дадуть дармувати своїм полям аж до наступних озимих чи весняних посівів, а навіть зорганізовано в своїх Кружках „Сільського Господаря“ обговорять справу зелених погноїв, та постараються вже наперед про придбання насіння метеликоцвітних рослин. Це буде дійсно великим кроком вперед в нашій сільсько-господарській роботі!

—о—

Роман Коцик.

Плекаймо кози

Серед теперішньої нужди на селі, приходить знова на чергу плекання кіз. Свині, та одинока домашня тварина нашого мало і безземельного селянина, котра давала свому господареві приіш, на найконечніші видатки, нині зовсім не поплачується. Годує наш селянин через цілий рік паця і ввозьма за него, як має 100 кг. живої ваги — 30 зол. Це є якраз заплата за воду, що її носив для свині, а бульба, осипка, паливо, обхід мусить доложити. Коли заріже свиню, не в силі її знова зісти, роздасть між люди мясо без проший і ледви до року витягне.

Треба би звернути увагу на годівлю кіз, котра у нас є зовсім занедбана.

Нині люди кажуть, що козяче молоко не приемне в смаку, це невірнє. Коли коза чисто утримувана, щодня чесана і має суху стаєнку, молоко ніколи не буде мати неприємного запаху. Молоко кози смачніше від коровячого, здоровше, бо кози ніколи не є хорі на сухої і має звичайно понад 4.5—5% товщу, коли коровяче молоко має найбільше 4% товщу. Крім того козяче молоко лічить радикально хворобу Базедова.

Добре живлена коза дасть 600—700 л. молока на рік, а живиться чим будь. А кільки молока дає наша селянська корова, а ще у бідного, який іде в зимі молотити за 4 копу,

щоби заробити для неї яких житних околотів? Певно не більше зк 1000 л. річно.

Зараз по війні дуже взялися були жида по наших місточках тримати кози, а тепер як коровяче молоко по 12 гр. літра, розуміється це не виплачується їм. Однак мимо цього, що молоко дуже дешеве, наш мало-земельний селянин, що не в силі утримати корови, обходиться без него. Одною потребує коза, а це пастуха, котрий би її стало пас, збирав літом свіжі буряни і сухої стаєнки. Однак тепер, як хвиля безробіття обняла наше село, лякатися браку пастуха нема потреби.

Коза достарчає опріч молока, ще шкіри на кожущини і мяса, вже по 9 місяцях є добра до розплоду. Це має велике значіння для 1 моргового господаря.

Належало б застановитися, щоби обмежити годівлю свиней, а на місце їх плекати кози, тоді справді не буде надій купити щось за продану свиню, але буде в хаті ложка молока і кусень мяса, що правда козячого. Це моя думка, а читачів господарів прошу висказатись.

—о—

Закладайте Садівничі Секції!

САДІВНИЦТВО І ГОРОДНИЦТВО

Вячеслав Кучера.

ЯКІ ҐРУНТИ ПІД ЯКІ ДЕРЕВА НАДАЮТЬСЯ.

Вибір землі і місця до садження овочевих дерев.

Подібно як підсоння так і почва грає дуже важну роль при плеканні овочевих дерев. Дуже багато родів овочевих дерев вимагає для себе відповідної почви. А врожайність почви взагалі залежить від її природних прикмет: від того чи дана почва має в собі достаточну кількість поживних складників, чи вона тепла, чи пухка або вязка, чи може втягати в себе воду або її пропускати.

Теплота почви залежить в першій мірі від її краски. Темні чорноземні почви є тепліші як ясні і жовті а це тому, що темна краска втягає в себе більше сонячного проміння чим ясніша. Пухка земля приступніша для світла і воздуха а тим самим і для тепла та й оброблення такої почви є легше. Почви, в котрих переважає пісок і вапно, є пухкіші, легкі, а почви, в котрих переважає глина є тяжкі. Після цього розрізняємо також теплу і холодну почву. До холодних зачисляємо такі, що мають в собі багато глини; вони є тяжкі, непроникальні, в зимі пукають від морозу, літом робиться на них тверда груда, на таких почвах збирається дуже часто вода і вони під управу овочевих дерев зовсім непридатні, хиба що удасться якось воду спустити і ґрунт уліпшити.

Так само і торфовища не надаються під управу овочевих дерев, хочби їх і осушено, бо на таких почвах кидаються на молоді деревця всілякі недуги як пр. рак, гнилизна корінців, і т. д.

До теплих почв зачисляємо добре оброблені глиноваті, що мають в собі достаточний процент піску і вапна та є пропускальні. Такі почви надаються до плекання всякого рода овочевих дерев. Менше добра є така піскувата почва, що має в собі 50% піску. В такій почві можна овочеві дерева лиш тоді плекати, коли вона має досить вогкості і колиби перед засадженням овочевих дерев була добре оброблена.

Камениста, шутровата почва це є така, що має в собі 50% каміння величини оріха аж до величини кулака. Така почва надається під управу овочевих дерев лише тоді, коли її можна штучно наводнювати.

Лупковата і опокова почва надається знаменито до плекання винної лози, лиш треба її в осени добре перекопати, щоби камінці через зиму добре порозпадалися.

Рівнож дуже важною річчю при виборі місця під овочеві дерева є знання підпочви. Підпочва може знаходитися в меншій або більшій глибині і для того почва (урожайна земля) буває мілка або глибока. Підпора складається, звичайно, з непроникальної глини, піску, ріни або з каміння. Так само неужиточна для плекання овочевих дерев є та підпочва, що складається з грубої, безконечної верстви гончарської глини. Буває багато таких ґрунтів, котрі мають лиш верхню, на чверть метра грубу, врожайну верству а в споді знаходиться, звичайно, сама рінь і камінь. Такі ґрунти не надаються до садження таких овочевих дерев, котрі запускають коріння дуже глибоко, пр. грущі. Де котрі знатоки радять на таких ґрунтах копати великі ями а вибране каміння заступити урожайною землею.

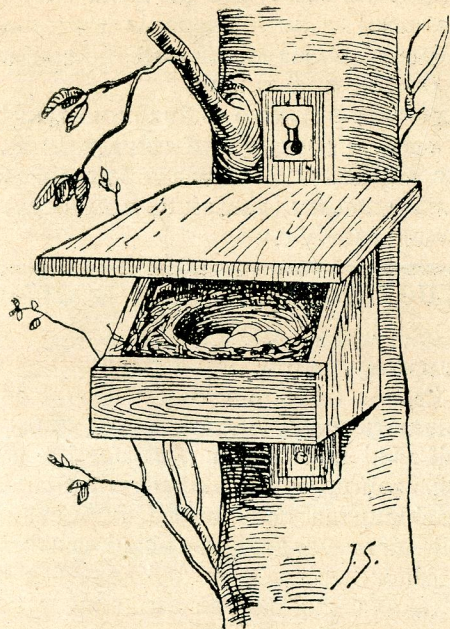
Ця рада, з огляду на розвій дерева в будучности, є непевна, бо засаджене дерево по кількох роках, коли знаходиться в найліпшій розвитку і коли має перший раз видати овочі, нараз перестає рости, а то тому, що коріння натрапило вже на каменисту верству, з котрої так само як і з наведеної але вже вичерпаної землі не може набирати поживи. Господар в таким случаю більше стратив би як зискав. Садівництво лиш тоді поплачується, коли вложений капітал є як найменший. Такі менше вартостеві почви можна в найменшій случаю обсаджувати ще деревами волоських оріхів, а коли спідні верстви ще досить пропускальні і мають відповідну кількість вапна, то можна їх обсадити деревами черешні або вишні.

Груша, що запускає коріння глибоко в землю, живе найліпше в добрій, глибокій, пісковато-глиноватій почві, однак потребує достаточної вогкості. На холодних тяжких почвах груш нападають всілякі недуги а овочі бувають змарнілі, нагадують каміння. Головно при виборі грушок мусимо звернути увагу на те, які роди найлучше надаються до плекання на даній почві. З практики знаємо, що чим ніжніші сорти, тим більше потребують теплої та поживної землі.

Звичайні господарські сорти грушок, що призначені до виробу овочевих вин, або до

сушення, можна плекати і в гірших почвах та в холодніших положеннях. Що до яблук, то це овочеве дерево не потребує так глибоко врожайної почви як груша. Коріння яблунки росте радше в ширину як в глибину. Однак коли почва буде першорядної вартості, то тим більше овочеве дерево зародити і тим більший буде з нього хосен. Яблуні удаються найліпше на середно-вогких, піскуватих глинках, котрі мусять містити в собі достаточний процент вапна. Де брак вапна, там гниють овочі на самім дереві.

Пісковаті ґрунти можна рівнож добре використати на плекання овочевих дерев. Добрі прикмети тої почви такі, що вона в короткім часі приймає тепло та воду але й дуже скоро осушується та холодне, а це тому, всякнена вода через скору пропускарність

Будуйте гнізда для наших приятелів пташок в садах.

лишається в спідних верствах, а через це верхні верстви позістають сухі. Рівнож доброю прикметою такої почви є великий та легкий ріст коріння, добрий спад води, та легке оброблення почви.

Коли хочемо зужиткувати піскуваті ґрунти для плекання овочевих дерев, мусимо їх насамперед відповідно обробити та приготувати, зеленим погноєм. Через таке кількарразове оброблення почва стає вязка і можемо на ній плекати навіть в холоднішій положенню почви при достаточній спідній вогкості такі овочеві дерева, як приміром: вишні, порічки та суниці а в тепліших сколицях: морелі, броскви і винну лозу.

Особливо виноград любить узбічча, котрі мають підпочву лупковату або опоку і є

звернені до полудня та добре заслонені. Такіх узбіч, де знаменито удавалися би морелі і винна лоза маємо надзвичайну скількість, особливо в ярах Дністра. Однак досі ці узбічча лежать пустою, невикористані і ще довго це буде трівати аж власителі цих узбіч научаться використувати закопані там скарби.

Сливки-угорки, мирабельки, прунки і ренкльоди удаються найліпше на ґрунтах вогких і врожайних, на долинах з глинястим намулом. На місцях сухих не ростуть добре і дають овочі малі без відповідного смаку. Садити радимо лиш дерева щеплені а ніколи як, звичайно, садять відростки з коріння, котрі дають лихі овочі, бо вже звелися.

(Далі буде).

Инж. М. Гавриленко.

РУМЯНОК.

(Продовження з ч. 7. „С. Г.“).

Румянок сходить на 8—10 день, коли для цього відповідні умовини. Головний догляд за плянтацією полягає на тому, щоб тримати в чистоті цілу плянтацію між рядами — і в рядах чисто від бурянів. Перша праця це полання і підпушування сапами, або плянето ч ручним. Коли зауважемо, що дуже густо росте румянок та рослини витягаються, тоді треба злегка прорвати на 5 см. рослина від рослини. Ціла робота полягає на тім, що 2 рази прополнюється і підпушується та 1 раз проривається легко з рідпушенням.

Збір квіток: Румянок починає закрітати за 7—8 тижнів від початку всходів. Це приблизно починається від кінця травня до кінця серпня; за цей час провадиться 3—4 збори цвітів. До збору цвітів приступаємо, як тільки частина головок розквіте. Але недопускати, щоб квітка цілком розвинулася — бо тоді при висушенню, багато цвітів цілком треться і марнується. Збір ромашки переводиться руками — абож деревляними чи залізними требінками для цієї потреби спеціально зробленими. Але робота руками, як найліпша — зриваємо самі цвіточки-головки без хвостиків. Квіт збираємо в великі кошики, не вільно здушувати, не вільно довго тримати в кошах, чи купах цвіту, бо цвіт скоро тріється та чорніє і товар виходить злий. Отже по мірі того, як збираємо, треба відносити на сушарню, розкладати тонкою верствою — як цвіт мальви (дивись мальва, одолян — практична сушарня кн. I. стор. 47). Можна сушити на горищах під стріхами — але треба підстелити папір — чи рядно.

Товар уважається гарним коли квіти не утратили свого природного кольору та запа-

ху, не потертий але має цілі голівки і цвітові пелюстки.

Збирати цвіт рямунку — треба як і всяку лічничу рослину, тільки в суху погоду, як обсохне цілком роса, приблизно від 10 г. ранку, до 6 г. вечора, тільки сухий цвіт.

Румянку є багато, що росте дико, отже збирати його можна теж. Плекання румянку надається головню для дрібних господарств, де є багато дешевої робочої сили, діти, старі, інваліди і т. п. в Галичині та Волині можуть плекати по кілька сіл разом, створаючи разом кооперативу чи т-во по плеканню румянку та інших лічничих і промислових рослин.

Запобігування квіток румянку є велике — тільки на внутрішній ринок потрібно коло 150000 кг., а продукується та збирається з дикого стану річно коло 40.000 кг.

Плекається румянок на Угорщині, річно вивозиться до 150 вагонів: в Югославії річно продукується 230.000 кг. Чехи, Бельгія, Франція, Гішпанія, Італія річно потребують коло 1 мільйона кг.

Ціна гуртова від 1 зол. 50 гр. до 4 зол. за 1 кг. Врожай з гектара вагається від 600 до 700 кг.

Витрати робочої та тяглої сили на гектарі:

Таблиця орієнтаційна:

По ланим М. Гавриленка	384 роб. 12 коней
Луб. досвідна стація	374 роб. 12 коней
Серетня кількість роб.	390 роб. 12 коней

Коли порахуємо роб. день по 1.2 зол. $\times$ 390 = 468 зол.

Коні 12 шт. $\times$ 2.5 зол. = 30 зол.

Разом видаєтків = 498 зол.

Врожай пересіч. 600 кг. $\times$ 2.5 зол. = 1500 зл.
То нетто доходу 1500—498 = 1002 зл.

Плекання румянку в нашому дрібному господарстві бажане під кожним оглядом і потрібно всіми способами цю цінну рослину поширити в наших селах.

Один робітник досить вправлений може зібрати коло 8—10 кг. сирівцю денно або сухого цвіту 2.5 кг.

Румянок вживається головню в лічництві — також з його виробляється етеричний олій, що відомий ще XVI. віку. Сушений квіт румянку переховувати найкраще в бляшанках, або щільних скриньках, виложених восковим папером, в сухому провітреному приміщенні — пересилати до аптек чи фірм краще в скриньках.

Шкідники: Підчас цвіту румянку нападають на цілу рослину метелиця або луговий метелик *Rotys Sticticolus*. Так само шкодить підідень совка гамма. Боротьба з ними

або сіяти дуже рано або в осені — щоб румянок розвинувся і зацвів раніше.

Леонід Бачинський, Перемишль.

МУХА ЦИБУЛИХА.

(*Anthomyia serarum*)

Ця муха мало відома. Боротьби з нею не ведеться, а вона приносить значну шкоду.

Муха цибулиха не велика — до 9 мм. Личинка в неї безнога, гладка, біла. Кукла темно-руда, бочкоподібна.

Самичка складає яечка на листки цибулі і часнику. За 2—3 дні виходять личинки, які зразу же залазять до самого корінця цибулі, відаються в середину цибулі і роблять там діри, від чого сама цибуля гине, а листя вяне і жовкне.

Найгірше всего, що ця муха скоро розмножується і за літо генерація повторюється кілька разів, бо на цілий свій розвій потребує не більше як 6 тижнів.

Боротися з мухою цибулихою так: 1. в осені і весною перекопати грядки. 2. як найскорше виривати і уживати, як можна до кухні, або нищити (давати до компосту) жовті і знищені цибульки.

ГОСПОДАРСЬКА ШКОЛА В СТРИУ.

В свій час ми подавали в С. Г. про нову господарську школу, що відкрилась в осені м. р. в Стрию. Сьогодні та школа має 33 учні, які кінчають науку 15. VI. В цій практичній гімназії учні крім науки загальної з пляном 4 кл. гімназії проходять практику з садівництва, пасічництва, рільництва, кооперації і т. п. Учні часто уладжують різні святочні імпрези. Наука тріває 4 роки і ведеться як духовна школа, яка має за завдання в першій мірі виховати інтелігентних церковних півців, якіб вели працю на селі. При школі є інтернат і харчівня.

Зголошення до вступних іспитів на слід. рік приймається до 15 червня ц. р. Приймає управа гімн. вул. Надбережна 25. Стрий. При поданню додати 5 зол. вписового. Навчання коштує 15 зол. місячно і натуралії на харч.

Умови прийняття такі: від 14—16 літ — до першої класи, а від 15—16 літ — до II класи. Свідоцтво укінчення народньої школи. бездоганне здоровля, добрий слух і голос.

ЦІНИ НА ЗЕЛЕНИНУ І ОВОЧІ

Львів дня 14. травня 1935.

1 кг. яблук — 1.20—2.50 зол., 1 гол. салати — 15 гр., 1 вязка цибулі зел. — 5 гр., 1 кг. шпинату — 60 гр., 1 огірок — 80—1.00 зол., 1 вязка редьківці — 15 гр., 1 кг. робарбару 60—80 гр.

Технічний куток.

Инж. Роман Казникевич.

ПРО ВІТРЯКИ.

(Продовження з числа 4 „С. Г.“).

Швидкобіжний вітряк, обтяжений під час роботи більше, ніж відповідлоби його розмірам та швидкості, вітру обертається щораз повільніше й стає. Щоби його пустити в рух, треба усі машини відлучити, а прилучувати тоді, коли вітряк розігнався. Обтяження млина є дуже змінне, залежно від того, чи машини мають мливу, чи біжать хвиляну без мливи, чи млин меле на питель чи на разівку — чи рівночасно одно та друге. Тому саме для порушування млинських

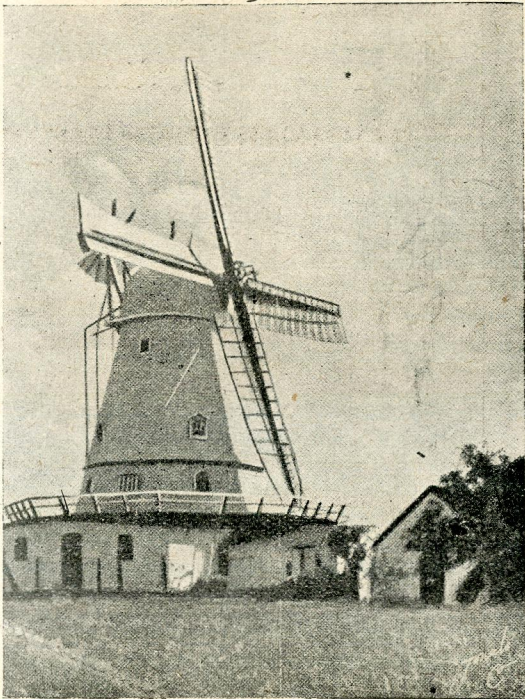

Рис. 1. Вітровий млин голяндського типу з галерею. Долішня частина при землі ширша, має тут форму восьмикутника. Горішня частина округла або також у виді многокутника. Кінці крил віддалені від підлоги галерії на 3/4 метра. Накладання дощочок згл. полотна на крила відбувається з галерії.

машин бувби найвідповідніший повільнобіжний вітряк. бо цей навіть при значнім перетяженні не стає; що правда, крутиться повільніше, але за те тягне з більшою силою. Мимо цього у вітрових млинах вживають часто швидкобіжних вітряків (звичайно чотирикрилових) бо вони лекші й дешевші. А що в млині завжди хтось мусить бути щоби доглядати машин, то на випадок потреби може відлучити усі машини та

пустити вітряк у рух. До порушування помп, які працюють звичайно без догляду, є відповідна вітрова турбіна.

ЗВИЧАЙНІ СІЛЬСЬКІ ВІТРЯКИ.

На Поділю, Волині й Полісся можна бачити звичайні сільські вітряки дуже простої будови. Є це малий чотирикутний деревляний будиночок, що спочиває на стовпі. Стовп

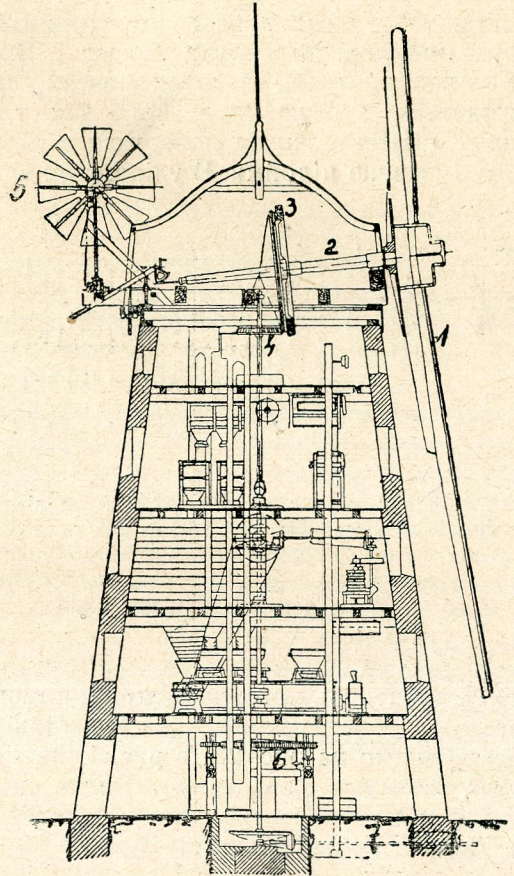

Рис. 2. Переріз більшого вітрового млина без галерії: 1 — крила проміром 23 м.; долішні кінці крил 3 м. від землі. — 2 — вісь крил, як видно з цього рисунку, а також з рисунку 1, не лежить поземі, але є наклонена під кутом 6—15° до поземі. — 3 — велике зубчате коло проміром 343 см. на осі крил; до нього прищурбований деревляний перстень (зараз біля цифри 3), що його може стискати прикріплений до бальків обруч; це ж і гальма, щоби можна було вітряк задержати коли треба. Від обруча йде підойма поза „шапку“ на двір а від неї тягло на довину; підойму і тягло видно з лівої сторони на рис. 1. — 4 — мале зубчате коло на доземому валі. — 5 — два помічні вітрячки по обох боках вала (на рисунку видно тільки один, бо другий, перед ним, „відрізаний“ з передною половиною будинку). Промір вітрячків 3 м. — велике зубчате коло на долі, що зачіпає за зуби зубчатих коліс на трьох веретенах млинських каменів. — Щоби млин на випадок ушкодження горішнього механізму, чи з браку вітру, не мусів стояти, можна його пнати паровою машиною чи иншим мотором з помічу вала „7“ та пари стійкових коліс.

йде серединою вітряка; довкола нього можна обертати цілий будинок, щоби наставити крила під вітер. Повертати цей вітряк можна з помічю ручної вінди, прикріпленої до одного зі стовпів, закопаних довкола млина, або кінцями. Без помочі вінди або коней вітряк зможе обернути щойно кільканайцять людей. Ясна річ, що такий вітряк є дуже неловоротний а сам будинок мусить бути малих розмірів.

Ліпший є звичайний т. зв. голяндський вітряк, подібний до вітряка на рис. 1. Будинок є непорушний, на фундаментах, зате обертається з осєю крил його дах, т. зв. „шапка“. Шапку можна повертати з галерії млина з помічю підйоми. В уліпшених вітря-

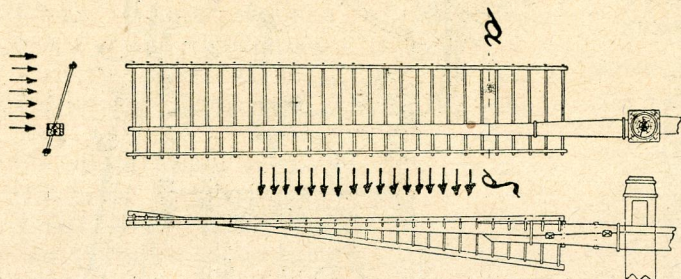

Рис. 3. Крило чотирокрилового вітряка; на ліво нарисоване крило так, як його бачимо з переду, на право так, як бачимо його з боку, а на долі нарисоване положення ребра в місці означенім буквами а—б. Стрілки означають напрям вітру.

ках обертає шапку помічний поперечний вітряк (його площа є сторчева до площі крил, з помічю зубчатих коліс. Цей помічний вітрячок бачимо на рис. 2. На рис. 1. його застосування частинно одно крило. Таким способом крила наставляються самочинно під вітер. Деколи бувають замість одного — два помічні вітряки.

Замість вітрячків можна примістити керму як на рис. 1 в попередньому числі. Однак така керма може виявитись за слабою, щоби поставити під вітер вітряк обтяжений тяжкими (прим. млинськими) машинами.

В попередньому числі „С. Г.“ згадали ми, що крило повинно бути відповідно викривлене, скручене, якщо має добре використати енергію вітру. Рис. 3. показує, як має виглядати таке скручене крило уліпшеного сільського вітряка. Кожна поперечка крила (ребро) є йнакше наклонена до напрямку вітру.

З браку місця не можемо тут подавати докладних вказівок, як зробити самому крила та як збудувати цілий погоновий механізм доброго сільського вітряка. Для тих, що самі зумілиби зробити крило, подаємо кілька прикладів, як треба уставити поодинокі ребра крила, щоби воно справно працювало.

Зазначаємо, що довжину крила числимо від середини осі крил до кінця крила. Сама поверхня крила займає менш-більш $3/4$ до $5/6$ цілої довжини, так що $1/4$ — $1/6$ довжини при валі не має ребер ані накриття (у вітряках турбін займає крило тільки $2/3$ променя кола, як це бачимо з рисунків у попередньому числі „С. Г.“).

Рис. 4. представляє нам наклонення ребер крила 5 м. довгого (від середини валу до кінця крила, отже розмах крил 10 м.). Ребра числовані від 1 до 8. Таблиця 1. подає нам віддалі ребер від середини валу.

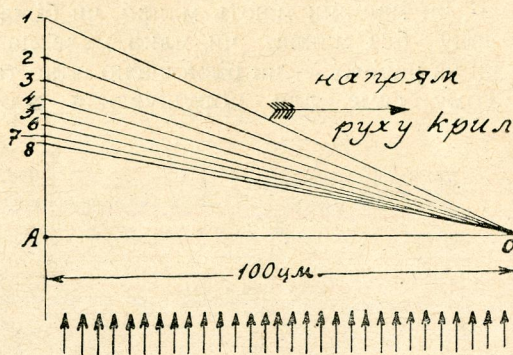

Рис. 4 показує нам, як уставляти ребра крил чотирокрилового вітряка, щоби він добре працював. Стрілками є означений напрям вітру, отже й напрям валу що до нього крила прикріплені, хочемо знати на пр., під яким скосом мусимо вивертити діру в хребтовім дрючку крила для першого ребра, т. є для ребра найближче валу. На рівній дошці або на рівному столі рисуємо лінію АО довгу на 1 м. В точці А рисуємо просту лінію сторчеву до лінії АО (під кутом 90° , при помочі прямокутного шаблону, що його звивають столярі чи слюсарі). В таблиці 1. відчитуємо міру наклонення для 1-го ребра — 466 мм, відмірюємо від А до 1 — 466 мм. Проста лінія, нарисована від „О“ до „1“ показує нам наклонення першого ребра.

Ребро	Віддалі ребра від осередка валу в метрах	Міра наклонення ребра для рис. 4.
1	1.25	466 мм
2	2.00	382 „
3	2.50	334 „
4	3.00	295 „
5	3.50	262 „
6	4.00	239 „
7	4.50	217 „
8	5.00	202 „

Ширина крил буває $1/4$ — $1/5$ довжини, отже тут 1—1.25 м. Грубина деревляного валу, що до нього прикріплені крила, є тут 55—60 см. Число оборотів при нормальній роботі є тут біля 27 в міуті. Часто буває останнє ребро крила (на кінці) легко відклонене в противну сторону, ніж прочі ребра. В тім випадку передостаннє ребро творить із напрямом вітру отже з валом кут 90° степенів. Так закінчене крило бачимо на рис. 3. (Д. б.).

Инж. О. Л.

ЗНАЧІННЯ БЕТОНУ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ.

(Закінчення з ч. С. Г.

Хто буде бетонову гноярку, той вже мусить і відповідно урядити стайню. Канали до спускання мочівки роблять бетонові простокутної форми, 20—30 см. широкі та 6—12 см. глибокі з нахилом до збірника. В гірських околицях, де в літі село часто перемінюється у літнисько, добре збудована гноярка є конче потрібна, хоть би навіть з вигамань чистоти.

Бетоніві пустаки з жужля та цементу (штучний будівельний камінь). Камінь цей служить до будови мешкань, стаєнь, стодол та іншого. Жужель добре надається тому, що є легкий та поруватий, майже нічого не коштує (дістати можна на залізниці, або біля більших фабрик), а тому будова виходить легкою (не потребує великого фундаменту) та дешевою. Фундаменти під ці будинки закладають на глибини 60 см. і роблять з бетону на камені або на грубому шутрі 1 : 10.

Пустаки роблять з жужеля та цементу у пропорції 1 : 8, а до розроблення бетону вживають замість води — вапневого молока. Працюючи у двох, можемо на годину виробити 10 пустаків.

Бетонна цегла (порожнна в середині), вживається до будови парканів та господарських огорожень. Виробляти цеглу може на долині. Середину форми і вкладки обби-кождий господар у себе на подвір'ю. До виробу цегли вживають особливої форми, що її можна випозичити у Цементовій Спілці (Зв'язок Польських Фабрик Портланд-Цементу, Варшава, ул. Чацкего 1.). Форми та є дуже дешевою так, що при більшій продукції, варто її набути на власність. (блищі від. у підр. „Цегла цементова“, вид. вище згаданої Спілки). Вживають цемент та пісок у відношенню 1 : 10, або 1 : 12. При пропорції 1 : 12 на 1000 цегол йде 5 мішків (50 кг.) цементу та 3 мет. куб. піску та шутру (трі-бного).

Цемент нині є дешевий, пісок гадаю в господарстві дорого не коштуватиме. Цегла ця має три отвори (на взір пустаків), розміри її нормальні як і звичайної, але можуть бути і інші. В мурі її укладають ажуром. (див. мал. ч. 3. С. Г.), кладучи на пласко. Ажур розпочинають на 3 або 4 шихті від землі, щоби в той спосіб унеможливити котам, мишам і т. п. перелаз. Височина паркану 1.80 мет. Фундамент роблять з бетону битого на камінні. Грубість фундаменту 15 см., глибина 30 см. в землі і 15—20 над землею. Наріжні стовпи мають 50 см. грубости. На 3—4 мет. в паркані ставлять стовпи о грубости 15 см. Стовпи роблять залізобетоно-

вими. Висота стовпів 3 мет. Паркан з цих цегол є дуже довговічним і не вимагає жадної консервації.

Таблиця до зіставлення виправи

виправа	дрібна	середня	груба
	кг.	кг.	кг.
пісок	39.90	19.70	15.36
шутер дрібний			
(000) 1½ мм.	39.90	19.70	15.36
(00) 2½ мм.	—	19.70	15.36
(0) 4 мм.	—	19.70	15.36
(1) 6 мм.	—	—	15.36
цемент	4.00	4.00	4.00
вапно	16.00	16.00	16.00
фарба	—	1.00	3.00
слюда	0.20	0.20	0.20
	100.00	100.00	100.00

Коли хотять виправу зробити відпорною на ділання води, додають до неї водо-відпорні середники (на 100 кг. — 1 кг. середника). Додаючи фарбу, або інші середники, мусимо відняти їх вагу від поодиноких шутрів в однаковому проценті, щоби загальна сума завжди була 100 кг.

Приготовляємо виправу так: перше докладно перемішуємо цемент, вапно, фарбу і середник водоохоронний (найліпше перемішувати у млинку); потім додають решту матеріалів. Матеріалів виповнюючих (шутер, пісок) не може бути більше, як 80 кг. Відношення цементу до вапна 1 : 4. До всяких фасадових виправ можна набувати вже готову виправу у мішках по 50 кг. в трьох зернах: дрібному, середньому, та грубому.

Три дні тягнення IV-тої класи.

В перших трьох днях тягнення IV-тої класи 32-гої Державної Льотерії вийшли дві виграні по 50.000 зол. і одна на 100.000 зол.

Щасливу серію розпочала Лодзь; трьох дрібних купців п. п. М. Г., А. И. і С. Б. купили в тамошній філії одної з катовицьких колектур три чвертки числа 96.151, а чвертку п. Ш. бідна старушка. Кожний з учасників виграв отжеш по зол. 10.000. Друга 50.000 золотова виграна пала на льос ч. 152.108, набутий у малій колектурі в Білгороау. Виграною поділяться також особи бідні.

Як у попередніх клясах, так само і тепер Фортуна не забуває і за Львів. В одній із колектур пала на ч. 69.572 виграна 100.000 зол. Власниками подрібних четвертин є: пані Г. Н., п. п. С. Р. і Л. И. та А. Г. і К. М., які набули спільно одну четвертину; всі удержуються з заріркової праці.

В колі, крім мільона, який буди вильосований 21 б. м. знаходяться ще три виграні по 100.000 зол., сім по 50.000 зол., десять по 20.000 зол. та багато менших.

ЗАПИТАННЯ І ВІДПОВІДІ

74. Деревця морви при межі.

Посадив я морвові деревця попри пліт вздовж межі. Сусід запротестував, що ніби близько посадив і каже, що як я не пересаджу деревця далше то він посадить проти кожного морвового деревця у себе вербу. Прошу порадити чи маю морви забрати чи можу заборонити сусідови садити верби?

В. Б.

— Сусід не може від Вас вимагати щоби Ви пересадили трохи далше від плота свої деревця. На свійому боці можете садити де хочете. Треба лише звернути увагу на те, що коли посаджені деревця розростуться, то вони перейдуть галузями на сторону сусіда, так що він буде мати претенсії до овочів на його боці.

Рівнож не можете йому посадити деревця на його боці. Прислугує йому те саме право що й Вам. Колиж однак хоче він садити вербу по своїм боці лише длятого, щоби тим знищити Ваші деревця то очевидно таке поступовання є незгідне з приписами 364 § цивільного закона.

Ч. 75. Пліт на межі де має бути?

Садок і пасіку мою відділює від сусіда межа, що йде з півдня на північ. В осені м. р. поставив є пліт зі штахетів в 1½ м. висоти. Сусід протестує. Привів вйта а той каже, що від межі пліт ставити 75 цм. Як каже закон?

І. Г.

— Проти безправного наказу вйта в справі усунення поставленого на Вашім ґрунті плота, слід зробити зажалення до повітового староства. Такі справи полагоджує лише суд, а не адміністраційна влада — що

до самої справи, то очевидно прислугує Вам право такий пліт поставити і цього не може Вам ніхто заборонити.

Ч. 76. Право на дорогу-вигін через толоку.

Від р. 1914 ми гонимо корови до ліса на пашу через громадський вигін (толоку). Ми є другої громади, але ліс маємо за громадою чужою. Тепер громадяни чужої гром. недо-звояють гнати корів через їх толоку. Як ка-же закон?

С. П.

— Коли заборонюють Вам тепер гонити худобу через толоку, а це право виконували Ви вже почавши від 1914 р. — то на це є ли-ше одна рада, а саме: внести проти тих хто видав таку заборону провізоріяльний позов до суду за нарушення в посіданню. Однак му-сите такий позов внести скоро, щоби не ми-нув речинець. Найкраще буде звернутися до адвоката, щоби такий позов зладив.

Ч. 77. Вірителі запротестували векслі.

Маю 2 вірителів ще з 1930 р. які запротестували векслі в р. 1932. Але не маю звідки платити і векслів не викупив. Хочу подати до роземчого суду. Борг є в долярах старих. Яка буде тепер сплата?

— Якщо цей довг є так званий рілньничий то підлягає роземчому урядові, який є при Повітовій Раді. Цей уряд є обовязаний розло-жити сплату цього довгу на 14 літ. Коли б Ваші вірителі віддали справу коморникові, то слід Вам негайно звернутись до роземчого суду і поставити внесок на здержання екзе-куції. При розрахунку зачислять Вам кошти протесту, а вартість долларів заплатите по ни-нішнім курсі.

ВАЖНІШІ ЗАКОНИ Й РОЗПОРЯДКИ ДЛЯ ХЛІБОРОВІВ, ЩО ПОЯВИЛИСЯ В ДЕННИ-КУ ЗАКОНІВ.

Подаємо в хронологічному порядку так як їх оголошували.

1. Маєткова данина в 1935. р. у висоті 11 проц. від ґрунтового податку в висоті 25—60 зл. без де-гресії і у висоті 22 проц. від ґрунтового податку без прогресії — платна до 1. IV. і решта до дня 30. XI. 1935, розп. мін. скарбу з 18. I. 35 — Д. З. ч. 4., поз. 25).

2. Завішення роземчим урядом екзикуції зі сто-рони кредитової установи, настапає на виразне про-хання довжника, якому прислугує конверсія довгу (розп. мін. скарбу з 30. I. 35 — Д. З. ч. 7., поз. 39).

3. Виказ нерухомостей, що підлягають приму-совому викупові в повітах: Дубно, Горохів, Креме-

нець, Луцьк, Рівно, Здолбунів, Борщів, Копичинці, Броди, Чортків і Заліщики. (Розп. Ради Мін. з 13. II. 1935 — Д. З. ч. 9., поз. 48).

4. Клямфікація і оцінка примусово викуплю-ваних ґрунтів при перебудові земельної реформи (розп. М. Р. і Р. Р. з 16. III. 35 — Д. З. ч. 19 поз. 107).

5. Провадження зародових книг домашних тва-рин (розп. Мін. Р. і Р. Р. з 16. III. 35 ч. 20, поз. 120).

6. Відсотки від залеглостей в державних по-датках і публичних данинах виносять 0.75 проц. мі-сячно, а від розложених урядом на рати по 0.4 проц. місячно (закон з 18. III. 35 — Д. З. ч. 22, поз. 129).

7. Взір умови в справі виарендовання рибаць-кого обводу (розп. М. Р. і Р. Р. з 25 III. 35 — ч. 24 поз. 166).

8. Викуп ґрунту, що підлягає законові про охорону дрібних рілньних арендарів, які виарендува-

ли ґрунт в часі від 18. VII. 1919 до 27. VIII. 1924 включно. Податок до адміністраційної влади (річний реферат) можна вносити найпізніше до 31. III. 1936 (закон з 26 III. 35 — Д. З. ч. 26, поз. 181).

9. Класифікація ґрунтів до ґрунтового податку. Переводитимуть Повітові Класифікаційні Комісії в складі 7 членів, в цьому мають хлібороби 4 представників і 4 заступників, яких делегують по 2 Повітові Ради і Хліборобські Палати, а надzorувати будуть воевідські Класифікаційні Комісії в складі 9 членів, в цьому 4 делегатів Хліборобської Палати і 4 заступників та головна Класифікаційна Комісія з 15 членів, в цьому 6 представників і 6 заступників від хліборобських організацій. Блище про це пішов обіжчик С. Г. до Філій.

Предвиджені в уставі є по 6 клас в одних ґрунтах, луках пасовиськах і під водами, 3 класи в лісах і неужитки. (Закон з 26 III. 35 — Д. З. ч. 27, поз. 203).

10. Шарварки при будові доріг, громадських і волосних будинків, загосподарюванню і залісненню громадських неужитків та при меліораціях — узаasad-

нених публичними вимогами. Вимір в натурі, матеріялі і грошах робить волосний заряд під надзором Повітового Виділу. (Закон з 26. III. 35 — Д. З. ч. 27, поз. 204).

11. Полекші в сплаті залеглих податків з перед 1. IV. 1933. одержують т', що почавши від 1935 року платитимуть правильно біжучі податки. Уморені будуть залежно від залеглостей і платности 15—50 проц. залеглих податків, а решта буде відрочена до 31. III. 1938. Хто буде сплачувати залеглости, то буде боніфіката, і так вплати будуть числитися вплачені в 1935/36. р. за 250 проц., в 1936/37 — за 200 проц., а в 1937/38 — за 150 проц. Блище про це в розпорядку Мін. Скарбу з дня 15. IV. 1935 — (Д. З. ч. 29, поз. 225).

12. Нова конституція з 23. IV. 35 (Д. З. ч. 30, поз. 227).

13. Належитість за впис права власности виносить до висоти 20.000 зл. — 1 проц., найменше 6 зол., а понад 20.000 зол. — 200 зол. і $1\frac{1}{2}\%$ від ріжничі понад 20.000 зол. (розп. М. Ск. з 18. IV. 35. — Д. З. ч. 34, поз. 242).

ЗАГАЛЬНИЙ РІЧНИЙ ПЛАН ПРАЦІ ФІЛІЙ І КРУЖКІВ Т-ВА „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“ розложений на поодинокі місяці в році.

Завдання:

СІЧЕНЬ—ЛЮТИЙ:

Організаційна праця:

1. До дня 5. I. надішлють Кружки до Філій звідомлення з діяльности за минулий квартал (§ 33, уст. 2 статуту).
2. До дня 10. I. перешлють Філії до Централі відписи звідомлень з цілорічної діяльности за минулий рік Кружків.
3. Відбуття загальних зборів Кружків і Секцій.
4. Виготовлення цілорічних звітів Кружків і Секцій.
5. Виготовлення плану праці Кружків і Секцій на слідуєчий рік.
6. Уложення бюджетів Кружків і Секцій на слідуєчий рік.

Фахова праця:

1. Курси, виклади, зїзди.
2. Наладнання збути й набуття с.-г. плодів.
3. Приготовання досвідництва.
4. Придбання насіння погноїв, байців, розпкод матеріялу і т. п.

БЕРЕЗНЬ (МАРТ).

Організаційна праця:

1. Відбуття загальних зборів Філій і її Секцій.
2. Виготовлення точного звіту після поодиноких ділянок Філій і Секцій за минулий рік.
3. Виготовлення плану праці після поодиноких ділянок Філій і Секцій на підставі минулорічного плану праці і потреб.
4. Виготовлення проекту бюджету Філій на слідуєчий рік на підставі уложеного плану праці.

Фахова праця:

Провадиться, як в місяцях січні і лютім.
КВІТЕНЬ—ТРАВЕНЬ.

Організаційна праця:

Провірити і викінчити план минулого місяця.

Фахова праця:

1. Досвідництво, конкурси, контролю молочности і т. п.
2. Дня 16. травня свято „Сільського Господаря“.

ЧЕРВЕНЬ—ЛИПЕНЬ.

Організаційна праця:

1. Кружки надішлють до дня 5. VII. звідомлення з діяльности за III. квартал (§ 33, уст. 2 статуту) до Філій.
2. До дня 10. VII. надішлють Філії до Централі звідомлення за I. піврік діяльности Філій, Кружків та Секцій, після поодиноких ділянок.

Фахова праця:

1. Догляд і перевірка діяльність Кружків і Секцій.
2. Організація і зголошення нових гуртків Хліборобського Вишколу Молоді.
3. Організація і зголошення прикладних господарств.

СЕРПЕНЬ—ВЕРЕСЕНЬ.

Організаційна праця:

Провірити та викінчити план з минулого місяця.

Фахова праця:

1. Догляд при зборах з досвідів і конкурсів.
2. Зібрання замовлень і роздобуття насіння, погноїв, байців, щеп.
3. Перепровадження показів байцювання, наставлення сіялки, трієра і т. п.
4. Заложення досвідів під озимину.

5. Контроля інсесности.
6. Оснування Шпихірових Секцій.
7. Інші справи.

ЖОВТЕНЬ—ЛИСТОПАД—ГРУДЕНЬ.

Організаційна праця:

1. До дня 5. X. надішлють Кругжки до Філій звідомлення з праці за минулий квартал (§ 33. уст. 2 статуту).

2. Філії переведуть люстрації Кругжків і Секцій, уложать плян праці і проект бюджету Кругжків на слідуєчий рік, провірять та доповняють евіденцію членів, Кругжків, Секцій, вкладок та виказок.

2. Філії: а) переведуть люстрації Кругжків і Секцій,

б) уложать плян праці Кругжків і Секцій на слід. рік.

г) провірять й доповняють в канцелярії Філії евіденцію членів, Кругжків, Секцій, членство правних осіб, вкладки та виказки.

Фахова праця:

1. Покази, вистави, згони.
2. Організація конкурсних гуртків і приготування ґрунту під конкурсні праці.
3. Закладання садів.
4. Перепровадження меліорацій.
5. Приготування організацій прикладних господарств.
6. Приготування і підшукування ринків збуту й стабуття для с.-г. плодів.
7. Курси передовиків Х. В. М. і господарські.

Увага: Працівники Філій виготовлюють на підставі повищого пляну в часі від 20—30 кожного місяця подрібний плян праці на слідуєчий місяць з трьох примірників, з яких один лишається в канцелярії Філії, другий має при собі працівник а третій пересилається до Централі Т-ва „Сільський Господар“.

Добре буде помістити відпис повищого пляну на видному місці в канцеляріях Філій і Кругжків.

3 хліборобського шкільництва.

КОМУНІКАТ

Товариства Прихильників Української Господарської Академії в ЧСР
1-го травня 1935 року.

1. Травень місяць — місяцем ТПУГА і УТГІ.

За прикладом минулих років ТПУГА оголошує і в цьому році місяць травень місяцем широкої пропаганди ідей цього Товариства поміж українським громадянством. В звязку з цим Управа ТПУГА звертається до всіх членів з просьбою:

1) Повести акцію серед своїх знайомих про вступ в члени ТПУГА.

2) Заслати на протязі травня місяця до скарбниці ТПУГА якусь суму в рахунок свого членського внеску.

3) Переводити збірки з допомогою київських карнавок на Фонд Української Політехніки.

4) Повести продаж марок-наліпок, що їх видає ТПУГА.

5) Повести акцію серед молоді за впис на ріжні курси УТГІ.

2. Видавнича чинність УТГІ.

З огляду на специфічні властивості методи навчання в УТГІ, складання та видавання шкільних підручників є одною з головніших діянок його чинности. Трохи більше, як за два роки свого існування УТГІ розпочав друком 45 курсів лекцій. З них 25 вже скінчено. Всього видруковано біля 800 акр. студійного матеріалу (1 арк. = 32.000 літер).

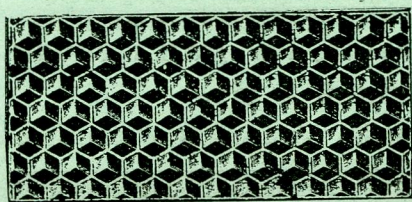
Уже надруковані, або закінчуються друком наступні курси лекцій: 1. проф. М. Добриловський — Політична економія, 2. проф. Л. Бич — Загальна наука права, 3. проф. Б. Мартос — Теорія кооперації, 4. доц. Л. Шрамченко — Основи теорії статистики, 5. лект. К. Безкровний — Торговельне рахівництво,

6. доц. Я. Моралевич — Комерційна арифметика, 7. доц. П. Вуков — Англійська мова, 8. лект. др. О. Безпалко — Німецька мова, 9. лект. М. Славінська — Французька мова, 10. проф. В. Садовський — Світове господарство, 11. Товарознавство (збірн. курс), 12. проф. А. Яковлів — Цивільне право, 13. проф. В. Старосольський — Політичне право, 14. доц. Я. Моралевич — Загальне рахівництво, 15. проф. С. Бородаєвський — Історія кооперації, 16. проф. С. Гольдельман — Економія промисловости, 17. лект. Р. Димінський — Торговельна кореспонденція, 18. проф. А. Яковлів — Цивільний процес, 19. проф. М. Славінський — Історія України, 20. доц. др. М. Дольницький — Фізична географія України, 21. Українська Культура (збірн. курс), 22. доц. др. П. Феденко — Історія українського громадського руху в XX ст., 23. доц. О. Бочковський — Націологія, 24. проф. В. Садовський — Економічна географія України, 25. проф. Л. Бич — Місцеве господарство, 26. лект. К. Безкровний — Фабричне рахівництво, 27. доц. др. К. Коберський — Приватна економія, 28. проф. М. Добриловський — Фінансова наука, 29. проф. А. Яковлів — Торговельне право, 30. проф. С. Бородаєвський — Кредитова кооперація, 31. Проф. Б. Мартос — Будівельна кооперація, 32. проф. В. Іванис — Енергетика, 33. проф. М. Вікул — Неорганічна хемія, 34. доц. О. Коваленко — Вища математика, 35. доц. Б. Лисянський — Технічна фізика ч. 1., 36. доц. А. Чернявський — Мінералогія ч. 1., 37. проф. В. Чередів — Ботаніка ч. 1., 38. доц. І. Мазепа — Ботаніка ч. II., 39. Пасічництво (збірн. курс), 40. проф. В. Іванис — Оброблення шкіри, 41. доц. Б. Лисянський — Основи радіотехніки, 42. інж. Б. Іваницький — Практична фотографія, 43. інж. П. Лещенко та інж. П. Василюк — Практичне миловарство, 44. Садівництво (збірн. курс), 45. доц. др. К. Осауленко — Сільсько-господарське рахівництво.

ПАСІЧНИКИ!

НАЙКРАЩА ВОЩИНА В КООП. „РІЙ“

Львів, вул. Бляхарська-ч. 20.

вирішить — чи будете мати цього року мед чи ні. 1 кг. (13—14 плястрів) вощини 6 зол. для членів опуст. — Підпирайте свої виробы і свою організацію.

ВАЖНЕ ДЛЯ ЖІНОЦТВА!

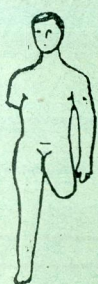
ГОСПОДИНІ, МАТЕРІ І ЖІНКИ!

Чи знаєте, що в КОЛОМІЇ при вул. Замковій ч. 37 виходить двічі на місяць господарський часопис для сільського жіноцтва

„ЖІНОЧА ВОЛЯ“

який коштує на цілий рік лише 2 зол. З нього навчитеся, жінки, новітньої хатньої й надвірної господарки, куховарства, плекання і вихову дітей, науки про здоров'я і ручних робіт.

Пишіть за оказовим числом!

Фабрика штучних ніг і рук; ортопедичних апаратів на викривлені ноги; ортоп. горсетів для горбятих. Пропукинових бандажів; опаски проти обниження жолудка.
Цінники даром.
М. Полячек, Самбір 39.

УВАГА ШОВКОВИКИ!

Кооп. „ШОВК“ у Самборі вул. Замойського 7. Приймає замовлення на ГРЕНУ і насіння морви білої. Продає підручник шовківництва Др. Б. Гнатовича за 1.50 + 55 сот. порто. — Товар висилає за готівку або за післяплатою. Приймає в літі кокони від членів і нечленів. Просить симпатиків і шовководів вступати в члени кооп. „Шовк“, — Уділ 20 зол., вписове 4 зол. Порука лише уділами.

Уділюємо поради і інформ. лише при надісл. значка на відповідь.

Великі безплатні премії!!!

Мимо виїмково низьких цін наших комплетів, постановили ми рівнож роздати цілком безплатно 5 мужеських убрань готових з доброго бостону, 3 готові мужеські плащі, 3 жіночі плащі, 5 колдер ватових і 5 штук білого полотна, тим нашим Клієнтам, які замовлять у нас до дня 30 травня 1935 р. один або більше із нище вимінених комплетів.

Велика знижка цін!

ТІЛЬКИ ЗА ЗОЛ. 10.50

висилаємо: 3 метри матеріалу на мужеське дуже модне убрання (взори більських камгарнів) повної подвійної ширини 140 см., 1 пульвер мужеський наймодніший в теперішньому сезоні, 1 мужеську сорочку в дуже доброму гатунку з сатиновим викінченням, 1 пару підштанків в дуже доброму гатунку, 1 пару скарпеток дуже міцних, 1 замшовий пасок до штанів з гарною нікелевою клямрою і 3 мужеські хустки до носа з гарним кольоровим шлячком.

ТІЛЬКИ ЗА ЗОЛ. 10.60

висилаємо: 4 метри матеріалу на гарку жіночу сукню, в гарних взорах теперішнього сезону або 1 сукню готову, модерно вшиту з доброго матеріалу, 1 хустку в модні кольорові крати і взори, ясні або темні, 1 пульвер жіночий з шовком, наймодніший в теперішньому сезоні, 1 пару жіночих пантофель (подати число взуття), 1 мадопалюмову жіночу сорочку з шовковим вставленням у всіх красках, 1 пару реформ з дуже доброго трикоту у всіх величинах, 1 пару паньчів в дуже доброму гатунку, 3 жіночі батистові хусточки з шовковою обвідкою і 1 лякерівий пасок до сукні.

ТІЛЬКИ ЗА ЗОЛ. 21.90

висилаємо: 1 штуку білого полотна 17 метрів, на елегантну білизну, жіночу, мужеську і постіль, фірми „І. К. Познанського“ Сп. Акц., 6 метрів зефіру в модні пасочки, на денні мужеські сорочки або 4 метри матеріалу на жіночу сукню, 6 метрів кремового полотна густо виробленого на простираля і т. п., 9 метрів ручникового чисто білого або простираля білі з кольоровими шлячками.

Вище вимінені комплети висилаємо за післяплатою на листовне замовлення. Платиться при відборі товару на почті. БЕЗ РИЗИКА. Як що товар не подобається приймаємо його з поворотом і сейчас звертаємо гроші. Адресувати:

ФІРМА „ПОЛЬСЬКИЙ КОНСУМЕНТ“,

Лодзь, вул. Ал. Косцюшки ч. 36—42.

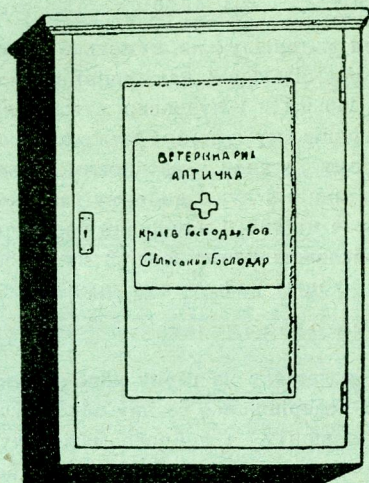
УВАГА: Дня 2. червня 1935 р. оголосимо листу осіб, які одержали премії.

Книга, якої не заступить Вам сотня інших книг, це **УКРАЇНСЬКА ЗАГАЛЬНА ЕНЦИКЛЮПЕДІЯ**

Має більш 2000 сторін, ок. 5000 образків, 100 мап і таблиць.

Її опрацьовувало 130 людей 5 літ.

Замовляти: **Українська Загальна Енциклопедія, Коломия, Собеського 56.**

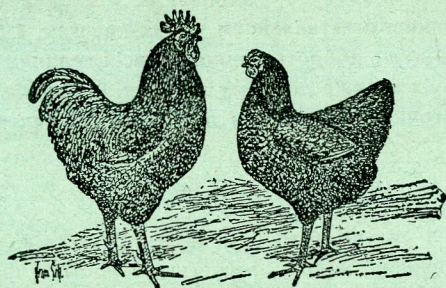

ВЕТЕРИНАРІЙНІ АПТЕЧКИ

необхідні для кожного Круга і Філії «Сільського Господаря», Районової Молочарні й поодиноких хліборобів з найкращими ліками для лікування сільсько-господарських тварин доставляє негайно

**Краєве Господарське Товариство
«СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР»
у Львові, Ринок ч. 10. II. поверх.**

Разом зі шафкою величина:	I.	II.	III.
Ціна зол.		30.—	50.—
З опаканням і пересилкою		35.—	60.—
Самі ліки:			
Ціна зол.:	10.50	23.—	40.—
З опаканням і пересилкою	13.—	27.—	45.—

ФАРМА РОДАЙЛЕНДІВ (кармазинів)

зарєєстрована в Хліборобській Палаті продає

НАСАДОВІ ЯЙЦЯ

На відповідь залучити поштову марку.

П. Котецька

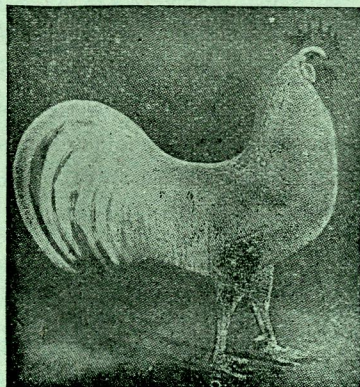
Майдан, р. Bednarów.

Організаціям

при більших
замовленнях
о п у с т !

Пишіть виразно,
адресу!

Значок
на відповідь!

КУРИ ЛЕГГОРНИ (білі італійки) добрі несучки

можете розвести як купите

НАСАДОВІ ЯЙЦЯ ПО 20 ґр. ЗА 1 ШТ.

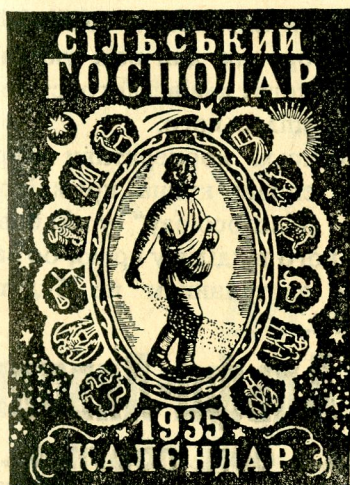
Повне ґварантоване опакання 1 зол.
При замовленні хоч одну третю завдатку,
решта післяплатою.

Висилає

інж. О. БУЧИНСЬКА

Львів — JAŁOWIEC 166.

сільський ГОСПОДАР

Не багато вже зістало календарів

„СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“

на 1935 рік.

Лише по 1' зол., пересилка 50 гр.

При замовленню 5 прим. і більше самі оплачуємо пересилку!

Користайте з нагоди, замовляйте всі, хто ще не має цієї книги господарського знання, а вона Вам сторицею оплатиться!

Замовляти:

„Сільський Господар“, Львів, Ринок 10.

„S E R O“

Наукові заклади виробу сироваток і щиплянок для звірят „SERO“ Проф. Др. Юліана Новака в Кракові вул. Кармеліцька 45 продукують і поручають на надходячий сезон так до лічних щиплень як і до охоронних о великій вартості сироватку і культуру проти червінки у свиней.

Набути можна в нашому Заведенні а також у кожній аптиці.

При масових щипленнях організованих через самоврядні уряди, ветеринарних лікарів, господарських організацій уділяється далеко ідучі знижки цін і угодінення в сплаті.

Блищі інформації:

ZAKŁAD „SERO“ Kraków,
ul. Karmelicka 45, tel. 176-72.

НАДІСЛАНІ ЧАСОПИСИ.

„СВІТ МОЛОДІ“ — журнал для українських дівчат, редагує колегія. Виходить в Коломиї, Замкова 37.

„ВОГНІ“, часопис для пластуців. Львів, Чарнецького 26.

„ДЗВОНІ“, літературний журнал, Львів, Японська 7.

„ДАЖБОГ“, літературний журнал наших молодих письменників. Львів, Міцкевича 11.

„ЮНІ ДРУЗІ“, ілюстр. журнал для дітей. Львів, Чарнецького 26.

„МАНДЖУРСЬКИЙ ВІСНИК“, орган укр. націон. держ. думки. Манджурія, Харбін, Новоторгова вул. ч. 9. Український Національний Дім.

„РІДНА МОВА“, науково-популярний місячник. Варшава, вул. Стальова 25. м. 10.

Часопис „НОВА СКИБА“, що виходив в Луцьку як орган Філії „Сіль. Госп.“, злучено з господарським часописом „Рідний Колос“, який видає п. інж. Дибенко.

ЖЕРТВУЙТЕ НАШ ЧАСОПИС НА МУЗЕЙ ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ!

Озвіться, хто має річники нашого часопису!

Потрібно: Всі числа перших 19-ти річників! зр. XX (1934) чч. 1—12, а також усі додатки до часопису „Сільський Господар“ (календарі і т. п.).

Ці числа потрібні Музеєві Визвольної Боротьби України для комплектування музейної збірки, яка є одною з найбільших збірок українських періодичних видань. Допоможіть її доповнити — зробите добре національне діло й увіковічите своє ім'я в Музеї Визвольної Боротьби України.

Коли маєте хоч одно із зазначених чисел, пишіть його на адресу Музею:

Ukrajinské Muzeum Karlova 14. Praha XI ČSR

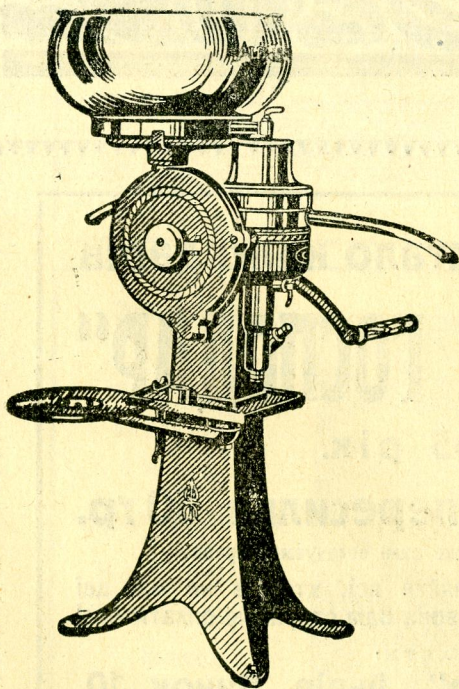
Подаємо до відома заінтересованих, що з днем 1. травня 1931. р. ми признали фірмі

Краєвий Молочарський Союз „МАСЛОСОЮЗ“

виключне право продажі наших кружлівок „АЛЬФА-ЛЯВАЛЬ“ так ручних як і моторових для всіх українських кооператив на терені воевідств: львівського, станиславівського і тернопільського.

В звязку з цим просимо українські кооперативи звертатися по всякі інформації в справі купна кружлівок і зі замовленнями тільки до „Маслосоюзу“ у Львові, вул. Б. Гловацького 23. та всіх його відділів у краю, бо замовлення дані іншим нашим заступникам не будуть виконані.

Т-во Альфа-Ляваль
Спілка з обм. порукою.

Видає: Товариство „Сільський Господар“ при співучасті „Маслосоюзу“. — За редакцію відповідає: 4-р Евген Храпливий. — Редагує Колегія. — З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

ВИДАЄ КРАЄВЕ ГОСПОДАРСЬКЕ ТОВАРИСТВО „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“ У ЛЬВОВ
ПРИ СПІВУЧАСТІ КРАЄВОГО МОЛОЧАРСЬКОГО СОЮЗУ „МАСЛОСОЮЗ“.

Виходить 1. і 15. кожного місяця.

ПЕРЕДПЛАТА: В краю: за чверть року . . 2.— зол.
за пів року . . 4.— „
за цілий рік . . 8.— „

За кордоном: В Америці і інших краях . . 2.— дол.
В Румунії: річна 250, піврічна 130, чвертьрічна 70 леїв
Замовлення і гроші в Румунії слати на адресу:
Dmytro Herodot, Strada, Delea-Veche 45, Bucuresti IV.

Поодинокі число коштує 40 сот. Передплату треба висилати на адресу: Товариство „Сільський Господар“, Львів, Ринок ч. 10, П. пов. тел. 30-53, П.К.О. Варшава 147.053. Гроші з закордону просимо слати на нашеkonto в Земельному Банку Гіпотечному (Zemelnj Bank Hipotecznyj) у Львові, вул. Словацького 14, або грошовими листами на адресу Т-ва.

ОГОЛОШЕННЯ: Ціна сторінки 1 раз . . 200.— зол.
половина сторінки . . . 120.— „
чверть . . . 65.— „
одна восьма „ . . . 35.— „

За першу і четверту сторінку окладники 50% дорожче.
За оголошення в тексті . . . 30/ „
Дрібні оголошення по . . . 30 сот. за слово.

З М І С Т: Похорони Маршала Пілсудського; М. Б.: до боротьби з бурянами; Королів С.: Чому тварини кульгаві; Инж. Г. Кияк: Наводнювання торфовища; М. Б.: Худобячий гедз і як з ним боротись; М. Гаврилюк: Хочемо купити землю; О. Василенко: Міжнародна культура на грядках; Р. Коцик: Бросквинія; О. Фацієвич: Нова салат; О. Бучинська: Огірки; М. Б.: Найбільша плянтація помідорів; М. Дяченко: Закладаймо шпихлірі; І. Крижанівський: Яка господиня така корова; Г. Герман: До відгомону конкурсу неспости курей; Инж. М. Каплистий: Досвіди з щикорією. Запитання (78—87). З життя Т-ва. Вісти з краю. Ріжне. Біржа.

Похорони Маршала Пілсудського

Вже в попередньому числі нашого часопису повідомили ми, що 12. травня ц. р. помер у Варшаві перший Маршал Польщі Йосиф Пілсудський. Цілий тиждень аж до 18. травня включно відбувалися величаві похорони цього заслуженого для Польщі мужа. Його тіло забальсамовано та виставлено у замку „Бельведері“ у Варшаві, потім у катедрі св. Івана для прилюдного доступу. Поверх пів мільона людей віддало останню пошану Маршалові. З Варшави перевезено тлінні останки Маршала ко Кракова, де похоронено їх у підземеллях королівського

замку „Вавель“, де спочивають польські королі та заслужені народні діячі. В той спосіб відзначено великі заслуги, які Маршал Пілсудський має для відбудовання польської держави. В похоронах взяв участь також перемиський гр. кат. Єпископ Коциловський та представники Української Парламентарної Репрезентації. У Львові відправилася дня 18. травня жалібна Служба Божа з Панахидою у церві св. Юра за спокій душі Й. Пілсудського, а в тому богослуженні взяли участь представники усіх українських установ та політичних організацій.

До боротьби з бурянами

Нігде в світі, здається, не має так зашміченого бурянами поля як у нас. А бурянів у нас є досить різного роду і в кожній культурі чи то збіжєвій, чи просапній, чи гороховій. По бурянах на полі судять про рільничу культуру даного народу.

Ми похвалитись, поки що, рільничою

культурою не можемо, але є всі дані за тим, що і у нас скоро буряни з піль зникнуть і замість них будуть дорідні культури господарські.

Які шкоди роблять буряни? Бурян забирає поживу від рослини, забирає воду, воздух, затінує сонце. Погляньте на рослини

культурні в бурянах, як вони жовкнуть! Крім цих шкід господар має страту в урожаї, бо поле засмічене хоптою дає врожаю менше на $\frac{1}{3}$ або навіть на $\frac{1}{2}$. Харківська досвідна станція підрахувала ці шкоди бурянів.

Звідки беруться буряни на поле? Перше всього беруться з висівання нечищеного насіння; потім від недбалого полення і сапання поля; від гною, в який кидають відпадки зі збіжжя; від неправильної сівозміни на поле; від зарослих меж. Найбільше бурянів є у збіжжях.

Як боротися з бурянами? 1) Треба чистити збіжжя на трієрі. Трієр мусить бути в кожному Кружку Сіль. Госп. 2) Треба вилолювати збіжжя на весні від бурянів, не давати бурянам цвісти. 3) Після збору збіжжя кінце підкидати стерню, щоб насіння бурянів, яке висівається в жнива, до осені прокільчило і або змерзло або знищилось оранкою. 4) Після збіжжєвих рослин треба садити окопові, бо при сапанню окопових буряни найкраще нищаться. 5) Не викидати посліду від чищення збіжжя в гній, а або запарювати, або палити. — Це що до бурянів однорічних як: гірчиця, волошка, мушій, кукуль, мачок, бодяки, вогник і інші

Боротьба з трівалими бурянами є далеко тяжча; тут треба вміти боротись з кожним буряном окремо. Коротко подамо про це.

Перей — це найгірший шкідник наших запущених піль. Залишене без обрібки поле 1 рік заростає як дротами переєм, якого пі-

зніш тяжко позбутися. Через те, що перей росте дуже швидко і має довгезне коріння, він найбільше висмоктує ґрунт і робить його пісним. Господар в боротьбі з переєм мусить хоч раз на пару літ мотиками перей старанно вибрати. Для цього поле оруть, наскільки можна вибороновують з переєм і садять окопові (бараболя, кукурудза, соняшник). В час сапання мотиками старанно перей вибирають. Поле, що сильно запереєне, по зборі збіжжя мілко перевертається, це робиться в час посухи, щоб перей висох. Через пару днів чи тиждень в суху погоду перей вибороновується; після цього глибоко переорюється а на весні висаджується окопові. В гроді перей вибирається мотиками при сапанню, або при копанню. Інших засобів на перей немає. Подібна боротьба є з осетом і молочаєм. Лише осет і молочай, в збіжжю ще вирізують спеціальною сапкою (естиком) під час завязування цвіту — це їх знесилює. Сосонку і папороть, підбіл треба вибирати як і перей, лише треба глибше копати й орати.

Галапас на конюшині — конянка (кукута). Цей бурян коріння не має а росте з галузочок як в землі так і на стеблі конюшини. Щоб позбутися його треба кінце купувати насіння конюшини чисте у солідних фірм. Як що де появиться конянка, треба те гніздо конюшини скосити і землю перекопати, або спалити на тім місці суху хопту. Рівнож свіже ватно, насипане на тім місці спалить конянку.

Королів С. вет. лікар.

Чому тварини кульгають

Кульгання само по собі — не хвороба, це швидко — прикмета інших хоріб на ногах у худоби. Буває воно при забоях, при звихах, зломах, та розтяженнях тужнів і т. д. Але в деяких випадках кульгання вважають за самостійну неміч, — раменне плечеве кульгання, та кульгання кульшове.

Правда тепер ветеринарна наука не визнає таких хоріб: вона вважає, що під цими назвами може критися чимало різних неладів, які можна встановити більш докладно. Але ж з огляду на те, що по наших селах ще і досі знають про „сплечіння“ та „кульшове кульгання“, ми й розповідаємо про них, сподіваючися, що вже лікар додивиться остаточно, з якою саме хворобою він матиме справу. Тіж поради, що тут подаємо, шкоди хорій коняці не зробить — а навпаки до

прибуття лікаря можуть помітно полекшити її терпіння.

Звісно як коняка почне часом шкандибати, насамперед треба довідатись, на яку саме ногу припадає, а далі вже шукати причину хвороби та те місце де саме дошкулено,

Іноді зразу не розбереш, на яку ногу тварина кульгає. То треба дивитися не так на ноги, як на голову, бо кінь хворий скажемо на передню, піднімає що разу голову саме тоді, як стане на хвору ногу, а кульгаючи на яку небудь задню, навпаки — спускає раз ураз, як тільки наступає хорою ногою. Опріч того тварина легше та обережніше наступає скаліченою ногою і ніби поспішає відвести її від ґрунту. Через те, коли водити кривого коня по пісочку, то легше запримітити, що підкова хорої ноги лише повер-

ховний слід, а тимчасом інші ноги вгрізають глибоко.

Деколи кульгання помічається спочатку ходи, іноді коняка з початку ходи дуже шкандибає, а далі як кажуть розходиться. При деяких хворобах кульгання помічається більш на м'якому ґрунті, а при ін. на тверд. — хорі дужче шкандибають на твердому шляху. Буває й так, що ходою йде кінь гарзд, а тюпкаючи рисою, починає припадати на ногу.

Ріжні хвороби розпізнають й ріжними способами, але, щоб упевнитись, через яку саме частину ноги коняка кульгає, треба мати на увазі, що коли вона дуже піднімає та ніби викидає ногу вперед, то це свідчить, що неміч десь у верхній частині, а як кінь о-

переступити: сходячи з гори, кульгає менше, ніж йдучи на гору; присідає як що й його круто повертати на хвору ногу. Стоючи ж на місці, він виставляє ногу вперед. В рамені можна і нічого не відшукати. Отже іноді, як хвороба вкинулася недавно — помічають, що місце гаряче та опухле. Коли хвороба за давнєна то починає всихати плече.

Кульшове кульгання трапляється з тих же причин, що і сплечіння. Розпізнають його тим, що при ході мало кінь викидає вперед ногу хору й робить нею короткий крок, як — коли наче загібає нею (кружляє). Як і при сплечінні — нога не піднімається високо над ґрунтом, а кульша опадає трохи на низ, через що наче скривляється криж. Особливо кінь сильно шкандибає, як його шви-

Курс контролі молочности 10/III—31/III в Чехах.

бережно ставить ногу на ґрунт та боїться на неї спиратись, то можна гадати, що хвороба криється внизу.

Отже не досить тільки обдивити хору ногу, ще треба обмацати її руками, щоб дізнатись, чи не має де напуху, чи не є вона горячіша в деякому місці, чи жаліється кінь, коли притиснути деяку частину. А щоб розпізнати хворобу у копиті, треба ще користуватись й деяким приладдям. Звичайно огляд починається з копита, та обдивляючи недужу ногу, роз-ураз рівняють її до дужої.

Сплечіння буває від ріжних причин: і від деяких забоїв та розтяження, й від застуди, й від опою (ломцю).

Коли коняка сплечилась, то вона починає шкандибати, так, що кроки хорої ноги стають коротші; нога мало піднімається над землею, так через яку перепону кінь не може

дко повернути на бік хорої ноги. Стоючи на місці, хорий одставляє недужу ногу на бік.

Лікування обох хоріб однакове. Спочатку вживають охолоджування, а далі розтирання, як при розтягненнях тужнів. Годиться стирати 2—3 рази що дня камфоровим та мильним спиртом змішавши їх до купли на рівно. Коли ж коневі не полекшає то користуються з сірої масти або з гірчишника. Гірчишник роблять так: терту гірчицю замішують з водою, або теплим оцтом, намащують на шматок тоненького полотна й прикладають на лопатку чи на кульшу на годину — дві. Місце, що на нього кластимуть гірчишника, попередку щільненько вистригають. Вдруге покласти гірчишника на теж саме місце можна днів через 5—7. Після гірчишника добре буває покласти припарку. Іноді вживають масти з шпанських мушок,

якою мастиять раз через тиждень, а струп намащують оливою, або боровим вазелином. Після спиртових розтирань треба коняку вкривати попоною.

Хору тварину слід держати дома без роботи, нікуди її не ганяти, не виводити і навіть воду слід приносити їй у стайню й вже

тільки тоді, як вона зовсім одужає, брати на саму легку роботу по рівній дорозі й не довго, щоб вона не натрудила собі хорої ноги.

При застарілій хоробі впорскують під шкіру різні ліки; це може зробити тільки ветеринарний лікар.

Инж. Г. Кияк.

Наводнювання торфовища

(Продовження з ч. 9).

Обниження позему води ґрунтової в торфах є першою працею в напрямі змеліорювання торфів. Коли однак хочеться досягнути найвищій урожайї треба мати можливість дати рослинам додаткової вогкості тоді, коли вони її найбільше потребують то є коли в даних умовах, вода є в найменшій кількості.

Наводнювання при допомозі загачування, яке полягає на спинюванню відпливу води в ровах відводнюючих підчас росту рослин. Для цього будується в ровах заставки, котрими замикається відплив і цим підносять воду ґрунтову вище заставки. Про розплянювання заставок треба пам'ятати вже при проектуванні ровів, щоби можна регулювати в якнайбільшій кількості ровів позем води якнайменшим числом заставок.

Наводнювання при допомозі заливання. Якщо є можливість розплянувати греблю в такий спосіб, що можна на цілім терені тримати воду на короткий час, то наводнювання заливанням може на весну ogrівати торф, літом достарчити вогкості, в осені збогачувати в складники і нищити шкідники. На весні треба наводнювати якнайскорше зараз по морозах, літом по першій зборі а в осені перед морозами, на зиму торфовисько повинно бути осушене. Інших способів наводнювання у нас не вживають.

Управа торфовиськ.

Знаємо, що поверхня диких торфовиськ є обросла болотною рослинністю, а на сухих місцях корчами і карловими деревами. Щоби можна було плекати на торфах культурні рослини, перше всього треба знищити ту дику рослинність і вирівнати поверхню, а по друге — дати торфовій землі грудочковату будову, це можна досягнути по кількох літах праці. А саме: по відповіднім осушенню, треба в осені знищити безвартісну дернину зоранням поверхні. Добрий до управи торфів плуг повинен мати шрубову полицю і добре покладати скибу і орати досить гли-

боко коло 25 см. Зоране в той спосіб торфовисько повинно бути гладке, а не творити великих филь як по оранці на звичайних ґрунтах. Якщо нема спеціального плуга, можна зорати звичайним плугом, лишити торфовисько на зиму в острій скибі а на весні тарілевою бороною пократи землю вздовж і в поперек. Крім того на торфах уживають тяжкі вали, що року на весні і в осені, котрих наповнюється при праці піском, так що тягар їх виносить коло 1500 кг. Валується для того, щоб притиснути горішню верству землі до долішніх для згущення тої верстви, збільшення волосковатості, і забезпечення горішніх верств від висихання.

На загал низинні торфи мають багато азоту, декотрі багато вапна і фосфору, а всі майже є вбогі в потас, однак, щоби рослини могли користати з тих складників, торф мусить бути розложений управою і обниженням ґрунтової води. На наших низинних торфах вапнування не є конечно, бо вони мають багато вапна, а ростуть на них так звані квасні трави тому що вони є замокрі.

Більшість наших мокрих луж лежить на торфовиськах. Не змеліоровані луки дають до 20 сотнарів лихого сіна, що надається скорше на підстилку ніж на пашу, тимчасом змеліоровані моглиби дати 80—100 сотнарів сіна першої якості. Само урегулювання вогкості вже впливає додатно на зміну рослинності на низьких торфовиськах, так що на місце бурянів і квасних трав зачинають появлятися солодкі шляхотні трави.

Шляхотні рослини не можуть у великій кількості розвиватися на відводненім і управленім торфовиську, якщо торф не є навожений, тоді скоро зачинають гинути первісні рослини торфовиська, ніж появляться нові більше вартісні, так що в разі огранічення меліорації лише до урегулювання вогкості, можна дочекатися того, що лука не буде давала сіна, з тих причин потреба навоження відводнених лук є конечно.

Приймаючи, що сіно з торфів має пере-

січно 2 проц. потасу і 0.65 процент фосфорової кислоти, можна подати слідууючу таблицю навозових потреб потасово-фосфорових на торфових луках на га:

	Каїніт 10% або 20%	Сіль потасова 16%	Томасини
Торфи низинні перші 2-3 роки Слідуючі роки по забранню:	1300 кг.	650 кг.	500-600 кг.
40 q сіна	600 кг.	300 кг.	120 кг.
50 q „	800 кг.	400 кг.	160 кг.
80 q „	1200 кг.	600 кг.	240 кг.
100 q „	1600 кг.	800 кг.	320 кг.

Хоч торфовиська дають ґрунти найвідповідніші під луки і пасовиська, то і орні поля на них дають збори не гірші а часто і ліпші ніж на багатих ґрунтах мінеральних. На ґрунтах торфових, при ужитті відповідного навоження, можна давати довільний плодозмін, однак, плодозмін певний показується в практиці конечний, бо довша управа збіжєвих рослин спричинює скорє занечиснення поля бурянами, а управа окопових розпилює торф, з тої причини по окопових не потрібно орки, а вистарчить лише тарілева борона, уживана на весні. Хто хотівби на торфах впровадити до плодозміну збіжєві рослини як овес, жито, пшениця — мусить навозити торфи сірчаном міді в виді порошкву і висіяти 20—40 кг. на 1 га на 3—4 тижні перед сізбою, бо без него збіжєві рослини на торфах не дадуть зерна.

Коноплі повинні бути управлювані на торфах на більшу скалю, ніж дотепер, бо ця рослина скоро росте і добре затінує ґрунт, нищить буряни а збори дає вищі ніж на мінеральних ґрунтах.

Управу торфовиськ найліпше зачинати від управи окопових рослин як бараболя або пашні буряки, якщо торф є мало розложений. Старанна обрібка ґрунту тарілевою бороною, може уможливити відразу посіб вів-

Районовий Господарський Курс в Богородчанах 22/І—2/ІІ.

са або мішанки. На торфи можна поручити слідуочі плодозміни: 1) озимина, 2) окопові, 3) ярі, 4) мішанка або: 1) овес, 2) окопові, 3) стручкові, 4) довголітня лука.

Однак треба пам'ятати, що при помочі навоження потасово-фосфорового, нищення бурянів, валування і тримання відводноуочих уряджень в порядку, можна числити на сталі і гарні висліди.

Виправте помилку. В ч. 10. С. Г. в статті п. інж. Кияка про люцерну трапилась друкарська помилка а саме ст. 149. стрічка 17. з гори написано 15 сотн. а треба 1.5 сот. (півтора) на стор. 150. в тій же статті 2 стр. з гори написано 2—5 кг. а треба 2—5 сотн.

Редакція.

М. Б.

Худобячий гедз і як з ним боротися

Муха гедз, як відомо, робить худобі і господарєви великі шкоди. Перше всього, що осе худоби кров, непокоїть її, а гусениці гедза так діравлять шкіру, що потім годі її продати. Щоб успішно боротися з гедзом, треба знати добре його життя. А життя це є дуже цікаве. Ось послушайте. Муха гедз літаючи в літі на полі за стадом худоби вибирає собі осібняків з м'яккою шкірою, щоб її гусениця (вограк) могла легко зіпді шкіри вилізти. Тому, що найкраща шкіра є звичайно у найкращих молочниць, гедз сідає на неї і нассавшись крові складає яечка на шерсть корови. При цім складає він яечка не денебудь, а в таких місцях, де корова може їх дістати — злизати,

Багато з нас думає, що оті вограки коло хребта у худоби з'явились там так, що гедз зніс яечка біля хребта а хробачки з яечок завертілись під шкіру — ні це не так. Ми вже сказали, що самичка гедза вибирає собі м'якку шкіру і певне місце на тварині; для чого це? А для того, щоб корова злизала яечка. Щоб корова хотіла їх злизати то муха ця ще й вколить шкіру і пустить якоїсь їді, що свербить. Коли корова яечка злиже своїм шорстким язиком, то яечка полавши в рот і далі до шлунку, вилуплюються. Хробачок в шлунку проїдається через тіло аж під шкіру і тут вже загнижджується, їсть і росте. Коли вже відживиться, тоді проїдає шкірку і вилазить з него гедз.

Тепер, коли ми знаємо як попадає гедз під шкіру, можемо дещо зробити, щоб його там не було. Найкраще булоб, колиб намастити корову чимось таким, щоб відганяло гедзів, але таких середників немає, а як є, то все одно треба хіба худобу що дня кропити, бо все випаровує і тратить запах. Остатється одно: що дня, як прийде худоба з поля, чистити добре корову і то в тих місцях, де вона сама добре дістає їх. Ціж місця можна перед пасенням скропити чи креоліною чи радять розчином з вол. горіху.

Другий спосіб певний, не пасти худоби в жару, лише зраня і під вечір та в хмарну погоду. Третій спосіб, це як лише покажуться маленькі гудзи біля хребта (вогтраків) треба їх гострою шпилькою проколоти і знищити впустивши туди йодину, спірту або й видушити. Так проколена шкіра зростеться і не буде сліду а вогтрак не дошкулюватиме довго худобі та не буде її знесилювати.

М. Гаврилюк.

Хочемо купити землю

Село наше Слобідка є так переселене, а ґрунта так порізані на бинди, що ще пару літ і треба хіба всім з села втікати в світ за очі. На таких клаптиках землі а ще підмоклої, або пісковатой не тільки не можна завести поступову господарку а взагалі ніяку. Що з того, що „Сіль. Господар“ пише про прибуткові галузі про садівництво, городництво, молочну господарку, коли ми читаючи це плечима зводимо, не для нас та господарка, ті науки, ті прибутки... І жаль бере, що хотілиб а не можемо.

Отож частина наших молодших господарів рішили продати свої клапти поля своїм сусідам а перебратись десь на ширші простори, туди де ще землі є більше і де парцелюють землю та де насаджують кольоністів-мазурів на наших землях.

Гадаю, що і в інших селах знайдуться розумні люди, що зважаться покинути свої вузькі смуги і глядітимуть життя де інде на наших землях, бо віримо, що як чоловік хоче а може працювати, то хоч яка біда а з саду, чи з пасіки чи з яких лічних зел зможе щось собі і докупити. Господар, який що року своє посідання зменшує, ділить — не є господар. Правдивому господарю що пару літ треба набувати хоч по кількасот метрів нової землі. У нас на Слобідці і в інших сусідних селах цього зробити не можна, хіба хтось виїхав до Канади або вмер. Ми не

хочемо їхати в дальший світ, а шукаємо землі у себе; працювати вміємо і любимо, лише дайте нам, вкажіть місце, де та земля є на продаж. А знаємо що вона є. В газетах нераз читаємо згадку, що там а там парцелюють землю, там а там повезли мазурів але де саме, на яких умовах земля парцелюється не подано або подано вже коли все розпарцельовано.

На мою думку дуже булоб бажано, щоб наше Т-во „Сіль. Господар“ в часописі відвело бодай сторінку на оповіщення, де би час від часу подавались місцевости, в яких продається чи парцелюється ґрунт. Це не одного нашого господаря врятувало би від страти часу на шукання ґрунту та врятувало би і нашу землю від переходу її в чужі руки. Ми Слобідчани саме тепер в прикрому положенню — хочемо купити землю а не знаємо де вона продається.

Прим. Ред. Пан Гаврилюк має слушність і такі інформації про продаж землі в часописі принеслиб користь. Тримати спеціального референта в цих справах при Т-ві СГ не має звідки, отже, помимо тих інформацій, які ми подали у відповідях п. Н. згоджуємось відвести сторінку в часописі С. Г. на оповістки про продаж ґрунтів. Просимо всіх читачів С. Г. подавати до часопису вісті де, в кого і як продається чи парцелюється земля. Ці оповістки уміщуватимемо даром.

ОГОЛОШЕННЯ.

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕХНІЧНО-ГОСПОДАРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПРИ УГА

(Висока Школа позаочних студій)

ПРОДОВЖУЄ ПРИЙОМ СТУДЕНТІВ І КУРСАНТІВ на

а) Високошкільний Економічно-Кооперативний відділ, по закінченні якого дається диплом з титулом економіста.

б) Курси Українознавства.

в) Фахові курси — бухгалтерії, чужих мов (французької, англійської і німецької), Пасічництва, Садівництва, Перероблення садовини та огородини, Оброблення шкіри, Миловарства, Радіотехніки, Фотографії. Передбачається відкриття й інших курсів

Навчання провадиться кореспонденційним методом. Проспекти і програми безплатно.

Початок студій терміном необмежений.

Адреса: *Ukrainski Technicko-Hospodarski Institut, Poděbrady, Ч. С. Р.*

ПРОДАЮ ПАСІКУ в нових солом'яних укр. вуликах. Бжолі здорові і сильні. Зголошення: **Т. Кренкіпрох, Запитів п. Підліски Малі** (коло Львова).

САДІВНИЦТВО І ГОРОДНИЦТВО

Осип Василенко.

ДЕЩО ПРО МЕЖИРЯДНУ КУЛЬТУРУ НА ГРЯДКАХ.

Для управи городини не конче то потрібно надзвичайно добірного ґрунту. Виздаїність її залежить головнo від погноєння та і самого плекання. Тому і грядка приготoвана під неї під кожним оглядом повинна бути без закиду. Колиж вже хто завдав собі стільки труду коло неї, то і повинен її використати як слід. А головним способом на те є т. зв. межирядкова культура. Вона полягає не на тому, щоби накопичити всякої всячини густо на грядці, що не має просто куди пальця встромити, але на тому, щоби головний пізніше дозріваючий ярини залишилося доволі простору для її майбутнього розросту, а у межиряд давати таку городину, щоби її у відповідну пору можна спрятати.

Найкраще це викажуть слідуєчі приміри: Редьквицю пр. можна рідко висівати між всяку городину, бо вона доспіває дуже скоро, так що вже по кількох тижнях можна її зібрати. Так само т. зв. літню редьквицю можна давати промeж іншу городину. Вона хоч і довше потребує постояти на грядці, всеж таки висівана рідше сусідньому головному продуктови завдавати не буде. Коли мається до діла з грядкою, що на ній рядками посіяно моркву, то щоби краще зм'якувати де вона сходить, засівають у межу ряд салату, що далеко скорше доспіває чим морква. Капусту садять звичайно досить подалік себе, а цвітну капусту аж на 50 см. От і промeж тією городиною можна засаджувати низьку т. зв. піщув квасолу (Вікторія), що рано доходить, або її можна садити скорше чим капусту, а розсадку засаджувати у межиряд, коли вона вже скільчиться. Теж саме можна робити з каляріпою та салатом голочаткою. Грядки з огірками, що звичайно є найкраще підгноєні допускають також садити на них у межиряд пізніші сорти капусти, що не потребують багато місця пр. каляріпа, брукселька і т. п. У такому разі ряд огірків повинен бути від себе далекий на 80—90 см. Колиж хто не хоче садити на такій грядці таких рослин, може сміло ту практику переводити зі салатою, редькою, каляріпою і ін. У деяких випадках (відповідно до підсоня і ґрунту) досаджують у межиряд з огірком салеру а навіть і дуже ранню

картоплю, але тоді рядки огірків бувають значно віддалені. Показалося дуже практично насаджувати поміж капусту ідальний великий гатунок бобу у промeжі 50 см. І таких подібних комбінацій можна робити самому

Городничо-садівничий курс влаштований Садівнич. Секцією в Стрию 11/III—15/III 1935.

дуже багато, одначе всі вони повинні бути доцільні. Найкраще пробувати самому це переводити практично, тоді певно використається і найменше місце на добре справленому городі, і пожиток буде більший.

Роман Коцик.

БРОСКВИНЯ.

Бросквиня походить з Китаю, на Україні від давна знана. Дерево не велике, за молоду росте дуже скоро, жове не довго. Галузки в тіні зелені, на сонці червоні. Листя лянцетувате, зовсім подібне до верби. Цвіте вчасно гарним рожевим цвітом. У нас удається всюди, дуже добре овочує в ослонених від півночі місцях, особливо під мурами та парканами. В тепніших, від півночі ослонених місцях, може рости на вільнім полі, як півпенне деревце. Вимагає в землі досить порохнячки і вапна, але його, не сміє бути надто багато. Не удається на ялових пісках і підмоклих ґрунтах.

Бросквині розмножуємо з кісток або очкуємо на любашці, щеплення (зі зраза) не хоче прийматися. З кісток виростають деревця, що правда не тої смі відміни але дуже подібні. Цего способу варта усе пробувати, тим більше, що сівки овочують вже.

навіть у третьому році. Розмножування бросквинь з кісток має велике примінення у Франції, де є цілі плянтації бросквинь-сівок. До садження уживаємо одно або дволітних деревець, котрі притинається на 60 см., а о після розпинаємо на деревляних рамах або мурі, усе як мога найбільше, поземо; хиба що схочемо, щоби бросквиня росла на вільнім просторі, тоді формуємо півпенне деревце.

На зму бросквиню конче треба прикрити соломою. Долиною, коло коріння для відстрашення миший, котрі дуже люблять огризати кору, даєм чатиння або яловець, дуже добрим є стружки желіза, що повстають при точенню, в токарні. Соломою накриваємо не перед морозом, але перед наглою зміною

Бросквиня.

температури, на що бросквиня є дуже чуйна.

Колиб ми не обложили соломою, то зимою під впливом теплих соняшних промінів починають кружити соки, котрі в ночі при наглім обниженню температури замерзають і розсаджують деревну тканику. Весною як потепліє відкриваємо д. уважно, щоби не обломити бруньок і оприскуємо 1% бордоською рідиною.

Відмін є кільканацять, їх не описую по-дрібно, згадаю лиш найважніші як Амсен, Прушківську, Вчасну Ріверса, Магдалину білу і червону. Дозрілі овочі мають зеленкаво-білий, жовто-червоний кольор і досягають, залежно від відміни, від червня до кінця вересня. Надаються д. їди сирими і на перероби. Ціну мають найвищу, з усіх у нас ростучих овочів. Хто ме лиш відповідне місце, повинен посадити хоть кілька тих вдячних деревець.

о. Осип Фацієвич.

ДЕЩО ПРО НОВУ ПОРОДУ САЛАТИ.

В яринному городництві зазначається все поступ та виступає щораз то якась нова культура городини, подібно як у всякому ділі, з чим кожний господар, особливо той, що

хоче мати якусь матеріяльну користь числитися повинен.

До таких мало звісних новостей в городництві належить управа салати т. зв. горонової (*Lactuca andustan*).

Не є це витвір спеціальний підкраківських господарів, бо в західних краях та городина вже від давна є знана і плекана, лише що у нас насіння її можна дістати під тією назвою.

Є то порода салати, що має тверде вузке та загострене листя. Не творить вона головок але росте відразу високо в квітові гони. Саме вони є грубі та соковиті і даються заквашувати як огірки на знамениту салату. Тим вона і користна, що її можна мати тоді, коли огірки ще недоспівають. Є це спеціал для смакунів, дуже пошукуваний по містах через що в околицях Кракова її масово продукують.

Плекання її є просте та не вибагливе, нічим не ріжниться від плекання звичайної салати, лише висівають її далеко рідше, через що можна між нею в межиряди садити іншу городину. Добре обполована та підгорнена росте розкішно і видає багато цінних своїх гонів. Насіння її подібне до звичайної салати а сортів має два, один зелений а другий бронзовий. Насіння можна замовити або у Народній Торговлі — або у Фрегого в Кракові. Спробувати її плекати годиться, тим більше, що вдається на всякому ґрунті, головнож по окопових рослинах, богатих в азот. Свіжого гною не любить, хиба компост. А зі штучних головно салітра для підсипування під корч дуже причиняється до її розросту.

О. Бучинська.

ОГІРКИ ЗАВСГДИ ВИПЛАТИТЬСЯ САДИТИ.

Місяць тому назад а може й більше на львівському ринку появились молоді інспектові огірки. Городнича техніка сьогодні так посунулась вперед, що і в зимі можете дістати салату, каляфіора, огірок а редьковця є буквально цілу зиму. Звичайно, що виплекана в зимі зеленина є в 10 — 15 разів дорожча як на весні. 1 огірок місяць тому коштував 1 зол, в літі треба віддати за 1 зол. сотню огірків. Але і той 1 золотий за сотню огірків це є більший прибуток як за збіжжя чи інші продукти. Тут хочу подати коротко про те, як виплекати скоро і гарні та рясні огірки.

Огірок любить теплу і трошка вогквату землю, добре навожену компостовою землею і попелом. Гадаю, що кожна господиня й господар вже знають ціну компосту

і вміють його робити — це найліпший гній, який може випродукувати сам господар без одного гроша. Отже огірки садяться в ґрунт якраз тоді, як земля вже добре отріється. На добре перекопаній і очищеній від бур'янів грядці роблять рівчики, в них насипають компосту, перемішують його з землею і все притрушують землею та висаджують огірки. Рівець від рівця на 1 метр. Коли у вас ґрунт за зимний або за мокроватий, тоді замість рівців нагортаєте валки з компосту, притрушуєте їх землею а в ній по хребті са-

Плянтація огірків.

дити огірки. Колиб компосту і попелу було у Вас замало, тоді сиплете його лише там, де садите насіння.

Огірок любить вогковате повітря і невеличкий затінок. Отже коли садите огірки на соняшному суховатому місці, то не забудьте поміж огірки посадити зрідка кукурудзу. Тінь від кукурудзи дасть огіркам потрібну вогкість і затінення.

Як огірки дійдуть прополоть їх від бур'янів а разом з тим і зрушите землю як вона зляглася. Не бурте землі за глибоко, щоб ніжні і крихкі корінці огірків не поломати.

Як на огіркови появиться 4 листочки, обципніть йому вершок. Це прищиплювання заставляє огірок пускати галузки а на них завсігди більше овочів буде, як би ви цього не робили.

Огірки можна садити не всі нараз а через тиждень, тоді будете мати все молоді на продаж. Колиж садите огірки на продаж на квашення, тоді варта садити всі в один час. Час пізніше садити огірки, тим більше дбайте про вогкість у ґрунті і більше заті-

нення. Для збереження вогкості під огірками варта по поверхні ґрунту під огірками після сапання розкинути мерви, компосту ба навіть торфу. Таким способом з плянтації огірків будете мати більшу користь.

НАЙБІЛЬША ПЛЯНТАЦІЯ ПОМІДОРІВ.

Редакційна колегія „Сільського Господаря“ з паном б. головою Філії „С. Г.“ у Львові дир. Ковальським відбули дня 21. травня ц. р. прогульку на найбільшу українську плянтацію помідорів на Збоїсках біля Львова, яку заложив у себе о. Роман Ганас на парохіяльнім ґрунті.

О. Ганаса наші городники знають не тільки як завзятого любителя городника та щирого пропагатора городництва а й як доброго городника-практика. Ціль прогульки редакції була викликана чутками, що о. Ганас в ц. р. заложив величезну плянтацію помідорів. Порозумівшись з о. Г., вирушили ми на плянтацію до Збоїск. Погода після дощу була гарна. Ще на 1 км. в напрямі плянтації на узгір'ю було видно кілька моргів уतिकаних білими палями, що нагадувало мені закарпатські винниці. З одного краю цього щитинистого поля було видно кілька робітниць, що порпались в землі. Підходимо, питаємось чи це поле о. Ганаса? — Так. Оглядаємо висаджені помідори. Але тут і сам отець підходить. Погляньте на моє „ризики“! Закладаю 5 моргів помідор, 3 вже висаджено, ще два остало. Саджу їх там де у інших росте збіжжа. Як гадаєте, вдадуться? Мусять вдатися. Того я хочу і в те вірю. Вірю, що з цього південного горба Львів буде їсти перші помідори. Це наші львівські Заліщики.... І пішли ми оглядати плянтацію. Кущі помідорів дійсно майстерно виплекані. На багатьох кущах вже позавязувалися овочі. Багато цвіло.

Де це, Ви, Отче Добродію, дістали такої гарної розсади? — питаємо здивовані. — Це не секрет, панове, це волинські помідори, плекано їх на Волині, а частинно й тут у мене, ходім подивитись... І у отця Г. в парниках ще повно гарної розсади, яка чекає черги вийти з туші скринь на вільне поле. Щастя Вам Боже, подумав собі кожний з нас.

О. Ганас належить до тих наших священиків, який не марнує парохіяльного ґрунту, який не задивляється на ґрунт як на непоплатий додаток до парохій, а як на джерело певного доходу, на нерозкопаний скарб, якого лише треба вміти використати. Та не тільки ґрунт парохіяльний, по думці о. Г., є джерело доходу а — це є школа праці, школа видобуття з землиці екзистенції, школа взірцевого господарювання під містом для багатьох своїх парохіян. Це, зрештою, є варстат для праці безробітних парохіян. Городництво в очах о. пароха — це один з засобів боротьби з безробіттям на селі. І дійсно о. парох zatrudнює на плянтації 15 осіб парохіян, які одночасно вийдуть, як з доброї школи —

городниками, а всі інші парохіяне, бачучи це гарне і корисне діло, почнуть поволі йти слідами свого душпастиря. На нашу думку кольосальне діло о. Ганаса, для піднесення культури нашого городництва в околицях Львова в недалекому будучому принесе величезну користь для нашого народу. Бажаємо добрим замірам і праці отця повного успіху, а про свій вислід цього річної праці попросимо подати до нашого часопису.

М. Б.

Михайло Дяченко.

ЗАКЛАДАЙМО ШПИХЛІРИ ПРИ КРУЖКАХ „СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРЯ“.

Є вже багато Кружків „Сільського Господаря“ в краю, що мають шпихліри. Одні вдоволені з них, а другі ні. Кажуть, що шпихлір не поплачується.

Розуміється, хто дивиться на шпихлір, як на купецький інтерес, то може має й слушність. Але на сільсько-господарський шпихлір треба дивитися не як на купецький інтерес, але як на поміч самому собі. Коли хто так буде дивитися на нього і з таким переконанням буде братися до діла, тому напевно він виплатиться.

Погляньмо на свої переднівки й запитаймо себе. Треба нам шпихліра, чи ні? Мені здається, що мало буде таких, що скажуть — не треба.

Досвід переконав нас, що переднівки найбільше задовжують село. Селянин живе без рахунку і в осені випродує збіжжя й пащу, а на переднівку за це саме платить подвійно. А що селянин не має майже жадних доходів, отже мусить відганяти від хати останню худобину, або задовжувати своє господарство.

Чи можливо при такій господарці вилізти з біди? Ні.

Тепер запитаю: Чи не булоб краще позичити на переднівок збіжжя в шпихлірі й не відганяти останньої корови від дітих, або задовжуватися? По моєму булоб ліпше.

Те саме може зробити кружок „Сільського Господаря“ і зі складом пащі для худоби. Це вправді трохи тяще, але впертою працею все можна зробити, тільки треба хотіти.

Цю справу лишу, хоч і над нею раджу застановитися селянам, а верну знову до шпихліра.

Майже зі всіх сторін надходять тривожні вістки про голод. Памятайте, що нема нічого гіршого від голоду. Тому не еволікайте з закладанням шпихлірів, а беріться вмити до праці! Селяни, памятайте, що ваша доля у ваших руках! Якщо ви самі себе не вирятуете з біди, то ніхто інший. Тому до праці!

ЯКА ГОСПОДИНЯ ТАКА КОРОВА.

Раз прийшов я до сусіди, знакомого свого Побачити як ходібка виглядає в нього. Господиня на ту пору йшла доїть корови Завернув і я за нею до її обори.

Дивне диво я побачив своїми очима:

Там корівка вся від гною вперлась в кут плечима
Порепа на чач редьква, як брагою злита,
Вимя в неї виглядало мов шмата не мита.

Не обмивши вимя з гною, взялася доїти,
А що вона не давалася — давай друком бити.
А на вемини від гною поробились рани
І не диво що корова — кидала ногами.

За віщо це так, сусідко, корову ви бете,
Хіба вона в тому винна, що ви недбаєте.
Її ж треба обчистити, та рядном накрити,
А вимячко з того гною водою обмити.

А гній з хліва, щоб не липнув, треба викидати,
І соломою долівку часто вистеляти.

О тоді то як не схоче корівка стояти
Тоді треба під коліно кілок привязати.

— А бодай вона та нужда та вже іздыхала
Яж їй сіна із соломов досить намішала.
Вона ж сіно лише з того собі вибирає
А соломку всю під ноги завше викидає.

— Зле, газдиньо, соломою корівку кормити
Треба січки нарізати — макухом обливи.
Молока тоді корівка може подвоїти
І фецатися не буде — легко буде доїти.

— Ви все свої ті дурниці — аби витикати
От піду я до воріжки правди ся дізнаю
Тут напевно знає відьма, що корозі стаєть
І сказавши доїть далі — корова фецає.

А молоко як та кваша, брудно виглядає
Щем не видів як газдиня цідить ту „метану“
Може в підтіжку, в подолок... всього можн! ждати.
Ох культура, Боже милий, ліпшиб не видати!!

І. Крижанівський.

ПРОДОВЖУЄТЬСЯ ВПИСИ НА КОРЕСПОНДЕНЦІЙНІ КУРСИ

Україн. Технічного Господарського Інституту в Подєбрадах Ч. С. Р. УТГІ

- 1) Садівництва овочевого та ягідного.
- 2) Консервації та перероблення садовини й городини.
- 3) Пасічництва: Методика суспільно-агрономічної праці в царині пасічництва.

Такса за навчання: перших 3 курсів — по 20 зол., останнього 8 зол. Самі підручники: перших 3 курсів — 13 зол., останнього 3.50.

Вписуйтеся на курси!

Гр. Герман.

ДО ВІДГОМОНУ КОНКУРСУ НЕСНОСТИ В ПОЗНАНІ.

Конкурс неспости в Познані з Родайментами, Леггорнами й Зеленопівками відбився відгомонам в нашому часописі. В 3. числі займався тим конкурсом п. Бачинський, в ч. 4. п. Бучинська. Треба тішитися з того, бо чим частіша й річеза, на правдивих фактах оперта дискусія відбувається, тим краще на-світлюється справа господарської вартости поодиноких рас. Та конкурсу неспости в Познані не треба вважати остаточним вирішенням господарської вартости провірюваних рас. Побачимо се з нище поданої таблички. Вона складена на основі статті в „Гефлігельберзе“ з 15. лютого с. р. ч. 14 пз. „Айнфлюс дер брітїкайт ауф ден Айерертраг“. Провірку неспости переводжувано в Англії, на протязі 48 тижнів.

Ч. п.	Кілько- рок про- рювано	Р а с а	Найменша кількість яєць	Найбільша кількість яєць	П р и м і т к а
1.	29	Італійки шеки	213	237	1 курка квокала
2.	16	Барневельдери	—	259	Не квокали
3.	185	Італійки чорні	205	292	15 курок квокали
4.	506	Білі Леггорни	200	279	18 курок квокали
5.	1554	Родайленди (Кармазини)	220	308	370 курок квокали
6.	70	Жовті Плімути	—	269	30 курок квокали
7.	140	Ясні Сусекси	218	282	58 курок квокали
8.	756	Білі Віандоти	—	304	263 курок квокали

Найбільшу смертність виказали Леггорни і Віандоти, бо 18%, найменшу жовті Плімути, бо 12%. Як бачимо, то отся табличка показує господарську вартість Родайлендів і Леггорнів в зовсім іншому сві-

ті, як конкурс неспости в Познані. На мою думку, чужими конкурсами треба нам цікавитися остільки, щоб знати чужі досягнення. Цікавіші для нас досягнення наших годівельників, що їх птиця розширюється у нас. П. Бучинська зовсім влучно домагається розв'язувати питання господарської вартости поодиноких рас при помочи улаштування конкурсів неспости. Тількиж дані тих конкурсів мусять бути правдиві. Мусимо писати про нашу птицю правду, бо всякі фікційні числа нічо не варті. В нашому часопису поміщуються часом фотографічні знімки улаштуваних конкурсів неспости, але про вислід тих конкурсів ніхто нічо не пише. Люде на знімках виходять добре зняті а сама птиця невиразна. Краще присилати добрі знімки птиці з коротким докладом про її вагу, вигляд, походження, неспість, взагалі все те, що її господарську вартість підносить або обезцінює. Під провірку не-

спости, попри расову птицю, повинні підпасти в першій мірі ті місцеві породи, що не-суться добре і кладуть гарні яйця. Вони як наші питомі кури мусять бути нам найціка-війші.

Інж. М. Капустий.

ДОСВІДИ З ЦУКОРІЮ В РОЦІ 1934.

Сталося так, що я мусів ближче пізнати цукорію як рослину, що може принести безумовно великий хосен нашому хліборобові. Розпочав я вивчати цукорію від насіння. Насамперед перевів спробу на кільчездатність 3-х річного насіння, що в 4-х спробах дало 41 проц. При кімнатній температурі вже на 6—7 день показались сходи цукорії. Натомість свіже насіння при перевірці виказало 72 проц. кільчездатности, а перші сходи появлялись на 6 день. До 9 день уже все здатне до кільчення насіння проростало. Зробив я і таку спробу: 6. IV. 1934 посіяв у 2-х скриньках цукорію і одну скриньку залишив у кімнаті на вікні, а другу виніс на веранду. Ріжниця в температурі вплинула так, що в хаті цукорія почала сходити на 6 день, а на веранді на 12 день. Одночасно

з цим посіяв цукорію до ґрунту на південній стороні під хатою, де сонце огрівало землю і тут показались скорше сходи ніж на веранді, бо на 8 день. Із цього і інших 2-ох спостережень виходить, що низька температура не лише затримує кільчення але й розтягає час кільчення.

Для перевірки відношення цукорії до піковання та пересадки ще 11. III. 1934 посіяв цукорію до скриньки, а 4. IV. 1934 коли всі рослини мали перший лист перепікував до іншої скриньки 58 рослин і всі до одної прийнялись 16. IV. 1934 вже показався 2-ий листок у перепікованих рослин. 1. V. 1934 перепіковану розсаду посадив на прядку до ґрунту. При пересадці зауважено, що ті рослини які перепіковані без обтягання коріння — мали один стержневий корінь, а на місці обтятого коріння появлялось від 3 до 8 корінів дрібних. Рівнож при пересадці в ча-

стини рослин обтинав корінь а частину садив окрежо з ненарушеним головним корінем.

Тогож таки 1. V. 1934 посіяв до ґрунту на грядку насіння цикорії на глибину 1 см. — 3 см. — 5 см. 8. V. 1934 цикорія посіяна до рядків на глибину 1 см. зійшла та що була посіяна на 3 см. зійшла аж 12. V., а та що була посіяна на глибину 5 см. не зійшла.

Чи цикорія добре витримує посуху перевірів у той спосіб: одну скриньку перепікованої цикорії

важання поодиноких рослин і спостереження розвитку їх показало: що цикорія по проростанні розвиває і то сильно коріневу систему — потім досить скоро і сильно розвиває листя, а далі вже розвиває і формує корінь. Таким чином десь до 6 тижнів корінь важить більше ніж листя, потім за якийсь час зрівнюються вагою, потім листя важить більше ніж корінь — далі вага коріння збільшується і дорівнює вазі листя, а під кінець росту корінь значно більше важить ніж листя. Мушу підкреслити, що

Заходом Клуба „Сільського Господаря“ в Розджаві організовано тамже куховарський курс в днях 18. III. до 8. IV. 1935. Учасниць було 35 (10 дівчат і 25 господинь). Курс перевела з рамени Філії „С. Господаря“ в Сокалі п. Анна Вихор. Курс увінчався повним успіхом, чого доказом було величаве закінчення курсу в дні 7. IV. 1935 р., на якому прийняли курсант-

ки 150 осіб обильною і смачною вечерею. Численні промови і подяки гостей свідчили про задоволення та зрозуміння ваги цього курсу. Немалі заслуги належить тут піднести для пароха о. Г. Кулиничча, містогоспа Філії „С. Г.“ в Сокалі, котрий організував цей курс та допомагав морально і матеріально в його переведенню.

виніс на город і тримав без підливання так довго, аж усі листочки посохли, а ґрунт цілком пересох. Живим ще залишилось корінці цикорії. Одна добра поливка здавалось уже знищеної цикорії — зробила чудо, бо всі до одної рослини віджили і почали розкішно розвиватись.

Так само що 2 тижні робив посів для перевірки найвигіднішого часу для посіву. Спостереження виявили, що так березневі посіви в скриньках як і квітневі до ґрунту не дали сподіваної надвишки врожаю, натомість дали великий процент стовбурів, а перший стовбур на пересадженій грядці появилася 28 червня.

Найкращий збір цикорії дали ті грядки, що були посіяні 1—15 травня. Цією дорогою справляю помилку що вкралася у мойй статті „Плекаймо цикорію“ вміщеній в Календарі „Сільський Господар“ на рік 1935, де сказано, що найкраще сіяти в перший половині червня, а має бути травня. Натомість посіви червневі і липневі дали лишень листя, а корінь вийшов нерентовний.

Для перевірки росту і розвитку цикорії я переводив важання окремих рослин при цьому до перших важінь брав найсильніщі рослини.

листя цикорії доходить до 72 см. довжини та до 17 см. ширини, а вагою сягає до 4 дк.

Що до ґрунтів — то найкраще цикорія вийшла на легких глинах, натомість на тяжких глинах і чорноземі в минулому році не вийшла конкурентійно. На бідніших піскових ґрунтах цикорія вийшла зле, а цілком невдалі проби були на ґрунтах засмічених особливо бідних. Власне цикорія є доброю рослиною, бо показує яскраво боротьбу з хоптою і доводить господареві наочно, що хопта найпотіший ворог для неї і для господаря. Обірнику можна давати під цикорію лише вчасно в осени, або краще брати поле другий рік по обірнику. Натомість помічні погної треба дати. В перший мірі треба наші ґрунти повапнувати і то з осени, бо на весні вже запізно з цією роботою бавитись (вапна треба дати 4 до 10 кг. на 1 ар). Добре є на зиму дати і потасовий погній у формі кінїту (6—8 кг. на 1 ар). Накопи в осени дано кайніту то тоді треба на весні дати потасової соли 4 кг. на 1 ар, а як що цикорія йде по бараболі чи по буряках то тоді потасову давку можна збільшити і на 5—6 кг. на 1 ар. Фосфорових у формі супертомасини треба дати 1—2 кг. на 1 ар. Азотових

погноїв треба давати 2—3 кг. на 1 ар, але вносити їх треба в 3-х порціях і то в формі вапневої салітри чи салітрану.

Що до поплатности цикорії — то це залежить безумовно вже від господаря, бо деякі гірші ґрунти краще видали господареві що допильнував рослину а навпаки деякі добрі цілком ґрунти слабше видали, бо були не доглянені. Коли я вів розрахунок у першому році на врожай з морга 60—70 метрів, то нині

6 і 7. Два члени і два заступники з кругів місцевих платників ґрунтового податку, яких покличе місцевий Скарбовий Уряд з виказу, предложеного Повітовою Радою: з них має бути 1 член і 1 заступник від меншої ґрунтової власности.

Члени комісії з кругів платників (6 і 7) ґрунтового податку мусять бути тутешніми горожанами, мати скінчених 30 літ життя і користуватися повними правами громадянина.

можу цю цифру підвищити до 80—90 метрів. Мої конкурсанти на полі о. Боднаря Євгена в Смерекові мала найгірший врожай 12 метрів а найкращий 126.5 метра, а середній врожай 310-х пацельок виносив 95 м. на морг.

Як почислимо лишень по 4 золотих метр коріння то це винесе 380 золотих; відкиньмо 80 золотих на помічні погної, а решту 300 золотих маємо за свою працю. Нашим же завданням і є поширювати такі рослини, які вимагають багато робочих рук і хоч сяк так платять нам за працю.

КОМІСІЇ ДО КЛАСИФІКАЦІЇ ҐРУНТІВ.

В Деннику Законів Р. П. 1935, ч. 27, поз. 203, проголошено закон про класифікацію ґрунтів для ґрунтового податку. (Про цей закон, коли ще був в проекті, писали ми в часописі „Сільський Господар“ 1934, ч. 17).

По думці арт. 4. і 7. того закону перепроводжувати класифікацію ґрунтів будуть Повітові Класифікаційні Комісії в осідках Скарбових Урядів. Будуть теж воевідські і Головна Комісія Класифікаційна, як надзірні і відкличні органи.

Для нас найбільше цікаві Повітові Класифікаційні Комісії. В склад тих комісій входять:

1. Начальник місцевого Скарбового Уряду, як предсідник,
2. Заступник предсідника, призначений Міністром Скарбу,
3. Представник Міністерства Рільництва і Р. Р.
4. 5. Два члени і два заступники, делеговані Хліборобською Палатою,

Повітові Комісії є найважливіші бо вони будуть самі безпосередно перепроводжувати класифікацію. Тому мусимо доложити всіх зусиль, щоби наші хлібороби мали в тих комісіях своїх представників.

Щоправда ще не появилися виконний міністеріальний розпорядок, але зацікавлені уряди й самоврядні установи вже роблять в тій справі підготовання. Тому не чекаючи, як появиться виконний розпорядок, внесуть негайно Філії Т-ва „Сільський Господар“ подання до Повітових Рад і Хліборобських Палат, щоби вмістити на виказах делегатів до класифікаційних комісій по 1 членові і 1 заступникові від меншої ґрунтової власности, предкладених Філією платників державного ґрунтового податку. Взір подання є в Філіях Сіль. Господаря.

ЗЕЛЕНИНА

(Львів 28. V. 1935, ринок).

- Салата 1 гол. 3—5 гр.
- Цибуля 1 вязка 2 гр.
- Рабарбор. 1 кг. 30—40 гр.
- Яблука 1. сорт 2 зол.
- Яблука II. і III. сорт 1—1.20 зол.
- Редьквиця 1 вязка 10 гр.
- Шпинак 1 кг. 25—30 гр.
- Каляфьори 1 гол. сер. 50—80 гр.
- Сморжі (гриби) 1 кг. 1.50 зол.
- Морква (молода) 1 вязка 10—15 гр.
- Бурячки (вязка) 15—20 гр.
- Розсада помідорів 1 шт. 5—7 гр.
- Розсада капусти 2—3 гр.

ЗАПИТАННЯ І ВІДПОВІДІ

Ч. 78. Хочу перевезти пасіку на 4 км.

— Пасіку на 4 км. перевезти можна але зробити це треба так: Як буде непогода зо два дні, тоді найкраще бжіл перевозити. Щоб бжолі ті що повернуть не пропали, треба на пасіці залишити пару найслабших пнів. Бжолі, яка повернеться на старе місце, пристане до цих слабуків і зміцнить їх; пізніше перевезете і їх. Колиб непогоди не було і пнів на пасіці залишати не можна булоб, тоді добре булоб зробити так: вивезти пасіку на 5—6 км. в протилежний бік на пару днів, а після того, як вони там облетяться, тоді привезти їх на дане місце.

При виставці пнів на новім місці завжди треба бжолі при вилеті з вулика зробити якусь перешкоду — поставити перед очком віху, прикрити очко зеленим листком, палером діркованим і т. п.

Ч. 79. Чи можна на черешнях щепити вишні і навпаки?

— На черешнях вишні ростимуть і родитимуть добре, та не даватимуть коріневих вигонів, що дуже важне в саді. На підклад краще надаються черешні ясні тобто з червоними (а не чорними) ягодами, бо на цих не буде клейоток. Черешні на вишнях не радять щепити, зломиться або викривиться.

Ч. 80. Де і як дістати кредит на направу лук?

В часописі „Правда“ було оповіщено, що Рільний Банк дає кредит частинно шт. навозами при направі лук і пасовиськ. Тому, що там не має ближчих даних до кого звертатися і які умови ц. кредиту, прошу поінформувати? **С. М.**

— Про згаданий Вами кредит треба було старатись через філію Сіль. Госп. в Українбанку або Кооперативній Касі або в Комісії Фінансово-Рільній при Повітовому Відділі. Але це було треба робити на весні.

Ч. 81. Чи на півні-айві всі грушки можна щепляти?

— На айві щепляють карлові грушки майже всіх сортів крім Бере Боск, яка не приймається на айві і Дюшеса Ангукемська, яка в прищепі легко від вітру відломлюється.

Ч. 82. Чи тернослива добра як підщеп для бросквинь?

— Коли не маєте сливи мирабельки то тернослива буде добра, навіть витривліша

ніж делікатна мирабелька. Бросквині дуже добре очкувати в липні-серпні на тернині — на карлові деревця.

Ч. 83. Де можна купити землю з парцеляції?

— Відомості і інформації про парцеляцію ґрунтів є у кожного Земельного Комісаря при Старостві. Що до продажі господарських ґрунтів принагідно без парцеляції то про це можна довідатися або з оголошень в пресі або зі слів односельчан сусідів. На іншому місці просимо господарів подавати відомості де які ґрунти продаються, ці оголошення будемо вмішувати в часописі безплатно.

Ч. 84. Де набути прапор для кружка Сіль. Господаря?

— Прапор на свято Сіль. Госп. може вам зробити наша фірма „Доставка“ Львів вул. Руська 18. При замовленні прапору подайте розмір прапору, з якої матерії, який надпис на прапорі поданий нами в календарі С. Г. Колиб не хотіли замовити то купіть самі матерії а дівчата хай вишиють надпис і везерунки.

Ч. 85. Докого належить дерево на полі по комасачії?

— По думці закону з 31. 8. 1933 арт. 32. т. 2. буква б) про комасачію (Д. З. Р. П. з 1927 р. 292. поз. 833) землемір разом з комасачійною радою в протоколі обняття і посідання скомасованих ґрунтів устлює кому дерево належить і коли його та як можна забрати.

Ч. 86. Як консервувати яйця?

В Календ. Сіль. Господ. є подано про конс. яєць але цього не вистарчає. Прошу подати як це робиться, де те шкло дістати, що коштує і т. д. **М. Коруб.**

— Способів консервації яєць є багато, радимо Вам придбати собі книжку Д-ра Томашівського „Яйчарство“, ціна 1 зол. Там знайдете докладно про все. Ціни плинного шкла 0.60 зл. за 1 кг. Дістати можна в дрогеріях а у Львові у Вінклера в Ринку 29.

Ч. 87. Як недопустити гедзів та кліщів до худоби?

— Середника певного на гедзів не має, хоч ветер. лікарі радять скроплювати тварину перед вигоном на поле виваром з оріху волоського. Гадаємо, що серед рослин є багато таких, вивар яких дійсно би відганяв мух та гедзів але це не надовго, бо запах ви-

паровує. Проти кліщів не має ради іншої як обдивлятися худобу дома після пасовиська в лісі. Кліща не треба виривати з тіла

а намазати лосем або карболіною а він сам відпаде. В жару не пасти худоби на полі. Читайте про гедзів у статті.

З ЖИТТЯ ТОВАРИСТВ

2. Анкета голов і секретарів Кружків „С. Г.“ в Городенці.

У вівторок дня 2. квітня 1935 року відбулася анкета голов і секретарів Кружків „С. Г.“ в Горо-

СВЯТО „СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРЯ“ У ВИННИКАХ.

Кружок „Сіль. Госп.“ у Винниках відбув дня 26. травня врочисте свято „Свободи“. В місцевій церкві

Члени Кружка «Сільський Господар» в Вороблику Королівським.

денці, де було заступлених около 35 Кружків з городецького повіту. Реферат про значіння організації і про діяльність Кружків виголосив голова Філії др. Матейків Теодор, в якій різко підкреснув konieczність скріплювання сільсько-господарської організації, та представив плян після якого належалоби повести працю при Кружках.

Инж. Ковбуз Антін обговорив справу заложування Секції шпихлірової та стації технічної перерібки конопель та лену, а це в цілі раціональної обрібки повищих промислових рослин, при тім згадав, що та акція є чинником підготовляючим до зорганізовання відповідного ринку збуту для нашого прядива і т. д.

Філія „С. Г.“ в Городенці вже тепер підготовляє акцію в тім напрямі, та в тій цілі замовила вже відповідні машини як кіпальницю і дерев'яний бельгійський тріпак, щоби через впровадження повищих машин оминуту ту нашу примітивну терлицю, з якою наші господині мають стільки клопоту Філія „С. Г.“ веде акцію рівнож в цілі будови відповідних штучних мочалиск там, де брак їх природних, а то причиниться до ушляхотнення нашого волокна, яке знайде більший попит так на внутрішнім, як і зовнішнім ринку.

По рефератах в дискусії підкреснено вагу повищої акції та однозгідно рішено скріпити повищу акцію серед нашого населення тому, що та ділянка є в цілковитому занедбанню.

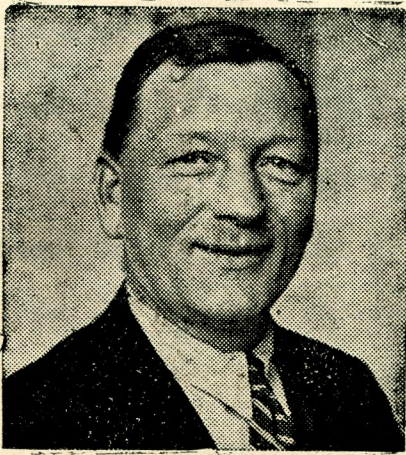
о. крилошанин Г. Гірняк при співі хору відслужив панахиду по пок. членах Кружка. Після панахиди в читальні „Просвіти“ відбувся святочний концерт. На сцені гарно прибраній килимами мішаний хор під аккомпаніамент добре зіграної смичкової оркестри, відспівав як першу точку „Широкий луг“, потім делегат Філії „С. Г.“ у Львові інж. Г. Кияк виголосив гарну промову про значіння свята і завдання Сільського Господаря. Після цього дев'ятилітний хлопчина О. Годус віддеклямував: До праці — Грінченка і Осінь Лепкого. Хор відспівав „Гей Ви хлопці“ і Чумарочка. Член Ради Кружка п. С. Бреславський виголосив цікавий реферат про сіль-господ. кооперацію, а наймолодший господар (11 л.) Тарас Влох віддеклямував вірші — Село, Слава Хліборобови і Розрита могила — Шевченка. На закінчення хор відспівав „Боже Великий Єдиний. Всі точки були виконані бездоганно і з повагою. Присутніх на святі біля 100 осіб господарів і мало інтелігенції.

Тут треба підкреслити заслуги мішаного хору, під дерегентурою п. Евстахія Шпаківського і струнної добре зіграної оркестри. Хор і оркестра не раз пописувались своїм добрим виступом і у Львові на різних святах та похоронах.

Присутній.

Ширіть наш часопис!

Учасник мільона

Власником одної з четвертини льосу ч. 87.111, на який впала виграна мільона золотих, є п. Петро Навроцький зі Скали під Ойцовом, де має він гастрономічне заведення.

Пан Н. зреалізував вже у Генеральній Дирекції Державної Лютерії припавшу йому суму 200.000 зол. і помістив її покищо в Банку Краєвого Господарства. Має він намір збудувати дім на комірне у Кракові.

Тепер увійшли ми вже в період 33-ої Лютерії яка, як відомо, передбачує крім звичайних чотирьох клас ще додаткове безплатне тягнення на ялинку. З огляду на великий попит на льоси до I-ої класи треба спішитись з купном, бо може їх бракнути.

Спеціально влекшену ситуацію будуть мати ті, що здобули т. зв. виграну потішення, бо льос до I-ої класи нічого їх не буде коштувати.

ЗРОБІМ ДОБРЕ КУЛЬТУРНЕ ДІЛО — СТВОРІМ ПАМ'ЯТНИК ГЕРОЄВИ.

Всі українці знають, що дня 25. травня 1926 року загинув передчасно в Парижі з руки жида комуніста Шварцбарта бл. пам. Головний Отаман С. В. Петлюра, який після хвилиної невдачі в нашої визвольній боротьбі не покинув боротьби за ідею нашої державності і на еміграції. Що року в цей день з обуренням наш нарід згадує цей злочин наших ворогів і згадує пам'ять Того, що життя своє віддав в жертву Україні.

В Парижі заснувалась певна організація, яка добає про увіковічнення пам'яті Гол. Отамана а саме зорганізувала бібліотеку імені С. Петлюри.

Місяць травень (день 25) є місяцем збірок на Українську Бібліотеку його імені в Парижі. Забезпечити існування цієї за-

гально-національної культурної установи є обов'язком кожного українця.

Рада Бібліотеки звертається до всіх наших інституцій, редакцій, до всіх емігрантів і неемігрантів з зазивом скласти пожертви на цей пам'ятник Петлюрі.

Складіть же і Ви по своїй спроможности жертву, покладіть цеглину на цей будинок, хай і Ваше ім'я буде вписане в книгу добродіїв Бібліотеки.

Українська Бібліотека ім. С. Петлюри в Парижі за 6 років існування зібрала вже 14.000 книг різними мовами. В читальні є коло ста органів преси. Бібліотека має 5 філій. Завдання Бібліотеки — бути покажчиком культурних надбань українського народу й служити своїм і чужим. Вона стоїть понад партіями. Це — скарбниця духовна, що служить усім незалежно від їх поглядів і політичних симпатій.

Заснована емігрантами для вшанування пам'яті С. Петлюри, вона й далі існує за засоби, що приходять переважно від емігрантів з усіх країн світу. Ці засоби, на жаль, менші, ніж то потрібно. Потрібна поміч усіх українців, що розуміють значіння Бібліотеки — національно-культурної установи на чужині.

Адреса: M-r. Rudicev. 41, Rue de La Tour d' Auvergne. Paris 9-e. France.

Хлібороби Сокаля голодуючій Яворівщині. Філія Сільськ. Господаря в Сокалі в порозумінню і допомозі Коп. Союзу в Сокалі вислала 20/IV до Яворова вагон ч. 111744 з продуктами: 84 сотн. барабоць, 40 сотн. ріжного збіжжя (30 сотн. жита, 10 сотн. пшениці, ячменю, вівса). Збірка для голодуючих братів ще не скінчена. **Філія С. Г. Сокаль.**

БІРЖА.

Львів, дня 28. V. 1935 р.

Доляр у Львові 5.30—5.35 зол., нім. марка 1.72—1.78, фр. франк 34.90—35, швайц. фр. 171.50—175.85, фунти стерл. 25.90—26.20, австр. шільв. 98—101, чеська корона 22—22.25, рум. леви 30—32, ліри італ. 42—44 зол.

Золото: доляр 9.18, франц. фр. 35.60, корони ав. 37.50, рублі 4.85 зол.

Срібло: кор. австр. 0.34, рублі 1.50 зол.

ЗБІЖЖА. (Львів): Пшениця добірна 19.50—19.75, пшениця селян. 18.50—18.75, жито добірне 16.75—17.00, жито збірне 16.25—16.50, ячмінь 13.75—14.00, овес незамокл. 19.25—19.75, овес замокл. 18.75—19.00, овес селян. збір. 17.50—18.00, гречка на мливу 17.30—17.50, гречка на посів 18.00—18.75, просо краєве 23.50—24.50 зол.

Вісті з краю

Південне Поділля.

Озимина вийшла зі зими слабо. Пшениці особливо безості, заграничного походження як прим. „Кеніг фон Бавері“, вимерзли цілковито. Жито вийшло ліпше, однак через весняні, ніколи ще в цей час небували морози (2 травня було — 2° С і сніг, а 7. травня — 1.5° С), дуже потерпіло. Ріпак вимерз цілковито, якраз в цей році, кинулись двори до управи його на більшу скалю. Великий попит на вику, бо нема чим засіяти переорану озимину. В садах і городах мороз 2 і 7. травня, наробив страшної шкоди. Змерзли всі, вже в ґрунт посаджені, помідори і ранна бараболя. На морелях не лише обмерз цвіт, але і листя. Взагалі для морель цей рік катастрофальний. Змерзли ровиті оріхи. Яблука і грушки ще не цвили тоді, через холод у квітні, може і уратуються. Сильно однак цвили сливки і вишні, на щастя вже по морозі.

Рік заповідається дуже поганий.

Катастрофальний брак паші.

Р. Коцки.

В Стрийщині випав сніг в половині травня і наробив багато шкоди. Також у Віленщині недавно падав сніг. В любартівському повіті пройшла велика буря з градом, грім спалив кілька господарств. Тому місяць травень часто переривається хотодними днями.

Маємо відомости, що і в Італії, Франції, Австрії випали сніги та морози, які винищили сади та виниці. — Всі ці холоди відбиваються і у нас в краю шкідливо. Озимина, ярина пострадали в зимі на 30 проц. а ріпаки майже всі пропали. Весна в цьому році спізнена досить.

Ріжне

ДОБРИЙ КЛЕЙ НА ДЕРЕВО.

Старі, досвідчені столярі до дерева, що мокне на дощі чи у воді, вживають клею, що зветься „ЦЕРТУС“ — це є порошок жовтавий, продається в пушках. Цей порошок розпускається у зимній воді і смарується. Зрештою, про докладне ужиття клею є при пушці описано.

Цей клей варта вживати до клеєння вуликів (на цинки) та для посуду на мед і інш.

Щурі нищить РАТИНА і РАТИНІНА.

Миши пільні нищить МИШИНА.

Застосування в цілому світі.

„S E R O V A C“
SP. Z O. O.

Львів, вул. Сенаторська 5. Тел. 201—07.

Перепроводжує відшурення.

На бажання інформації.

Даром 10.000 золотих

роздали ми в цьому році нашим П. Т. Клієнтам. Між іншими одержали в дні 27. квітня с. р. грошеві нагороди слідуєчі клієнти:

I. нагорода зол. 200 готівкою В. Влостовський, Познань, вул. Пільна ч. 2, м. 2. II. нагорода зол. 100 готівкою Бронислав Вісневський, село Бегаків, п. Жирардів, III. нагорода зол. 80 готівкою Іван Мониук, село Лилинки, п. Соснівка, IV. нагорода зол. 60 готівкою Марія Хльонь, Пйотрків Триб., вул. Гандльова ч. 5, V. нагорода зол. 40 готівкою Владислав Вожний, село Беляви, п. Накло н. Нот., VI нагорода 20 зол. готівкою Йосиф Бель, село Кшешовиці 105, п. Щижин.

Тепер постановили ми рівнож, мимо винятково низьких ціл наших комплектів, роздати цілком даром 1 премію 100 зол. готівкою, 2 премії по 50 зол. готівкою, 5 готових з доброго бостону мужеських убранных, 3 готові мужеські плащі, 3 жіночі плащі, 5 ковдер ватових і 5 штук білого полотна тим нашим клієнтам, які замовлять в нас до дня 30 травня 1935 р. один або більше із нище вимінених комплектів.

Велика знижка ціл!

ТІЛЬКИ ЗА ЗОЛ. 10.50

висилаємо: 3 метри матеріалу на мужеське убрання модне (взори бельських камгарнів) повної подвійної ширини 140 см., 1 пульвер мужеський наймодніший в теперішньому сезоні, 1 мужеську сорочку в дуже доброму ґатунку з сатиновим викінченням, 1 пару підштанців в дуже доброму ґатунку, 1 пару скапеток дуже міцних, 1 замшовий пасок до штанів з гарною ніклевою клямрою і 3 мужеські хусточки до носа з гарним кольоровим шлячком.

ТІЛЬКИ ЗА ЗОЛ. 10.60

висилаємо: 4 метри матеріалу на гарну жіночу сукню, в гарних взорах теперішнього сезону або 1 готову сукню вшити з доброго матеріалу, 1 хустку в модні кольорові крати і взори ясні або темні, 1 пульвер жіночий з шовком, наймодніший в теперішньому сезоні, 1 пару пантофель жіночих (подати число взуття), 1 жіночу мадаполямову сорочку з шовковим вставленням у всіх кольорах, 1 пару реформ з знаменитого трикоту у всіх величинах, 1 пару шовкових паньчків в доброму ґатунку, 3 батистові жіночі хусточки з шовковою обвідкою і 1 лаякерівний пасок до сукні.

ТІЛЬКИ ЗА ЗОЛ. 21.90

висилаємо: 1 штуку білого полотна 17 метрів на елегантну білизну мужеську, жіночу і постіль фірми „І. К. Познанського“, Сп. Акц., 6 метрів зефіру в модні пружки на сорочки мужеські денні або 4 метри матеріалу на жіночу сукню, 6 метрів кремового полотна густого виробу на простирала т. п., 9 метрів ручникового чисто білого або 2 простирала білі з кольоровими шляками.

Вище вимінені комплекти висилаємо за післяплатою на листовне замовлення. Платиться при відборі на почті. БЕЗ РИЗИКА. Як що товар не подобається, приймаємо з поворотом і зараз звертаємо гроші.

Адресувати: ФІРМА „ПОЛЬСЬКИЙ КОНСУМЕНТ“, ЛОДЗЬ, вул. Ал. Косцюшкі ч. 36—42.

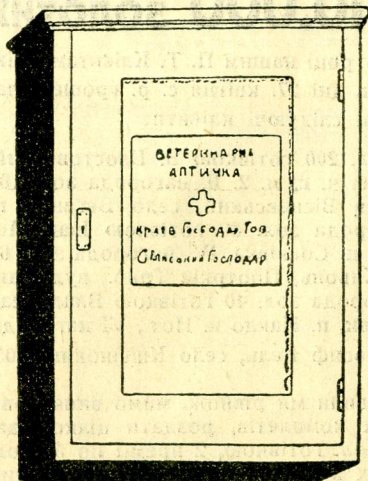
УВАГА! Дня 2. червня 1935 р. оголосимо листу осіб, котрі одержали премії.

ВЕТЕРИНАРІЙНІ АПТЕЧКИ

необхідні для кожного Кружка і Філії «Сільського Господаря», Районової Молочарні й поодиноких хліборобів з найкращими ліками для лікування сільсько-господарських тварин доставляє негайно

**Краєве Господарське Товариство
»СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР«
у Львові, Ринок ч. 10. II. поверх.**

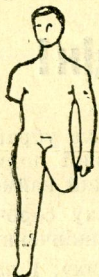
Разом зі шафкою величина:	I.	II.	Ш.
Ціна зол.		30.—	50.—
З опаканням і пересилкою		35.—	60.—
Самі ліки:			
Ціна зол.	10.50	23.—	40.—
З опаканням і пересилкою	13.—	27.—	45.—

Фабрика штучних ніг і рук; ортопедичних апаратів на викривлені ноги; ортоп. горсетів для горбятих. Пропуклинових бандажів; опаски проти обниження жовудка.

Цінники даром.

М. Полячек, Самбір 39.

КУРС ШОВКІВНИЦТВА

„КООПЕРАТИВА ШОВК“

в Самборі вулиця Замойського ч. 7.

уряджує 6-тижневий курс годівлі шовкопрядки, на який треба негайно зголошуватися. Оплата одноразова 15 зол. Про день розпочаття курсу Дирекція кооп. повідомить кожного курсанта-ку, з осібна, для того на відповідь треба прислати поштовий значок чи листівку.

Управа кооп. „Шовк“.

ФАРМА РОДАЙЛЕНДІВ (кармазинів)

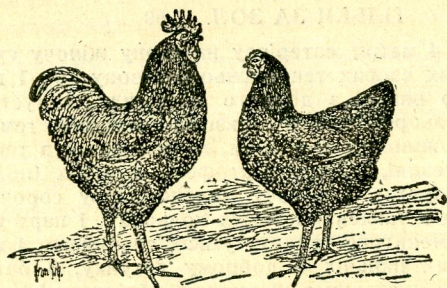
зарєєстрована в Хліборобській Палаті продає

НАСАДОВІ ЯЙЦЯ

На відповідь залучити поштову марку.

П. Котецька

Майдан, р. Bednarów.

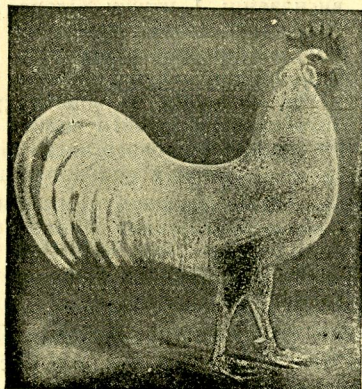

Організаціям

при більших
замовленнях
о п у с т !

Пишіть виразно
адресу!

Значок
на відповідь

КУРИ ЛЕГГОРНИ

(білі італійки) добрі несучки

можете розвести як купите

НАСАДОВІ ЯЙЦЯ ПО 20 ґр. ЗА 1 ШТ.

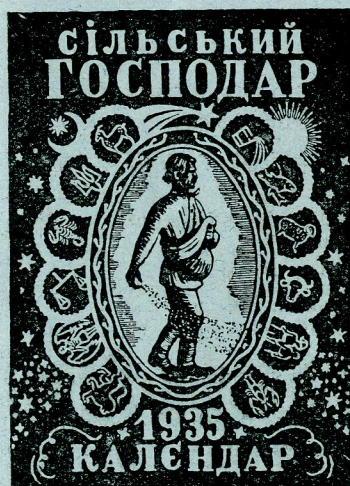
Повне ґварантоване опакання 1 зол.
При замовленні хоч одну третю завдатку,
решта післяплатою.

Висилає

інж. О. БУЧИНСЬКА

Львів — JAŁOWIEC 166.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

Не багато вже зістало календарів

„СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“

на 1935 рік.

Лише по 1' зол., пересилка 50 гр.

При замовленню 5 прим. і більше самі оплачуємо пересилку!

Користайте з нагоди, замовляйте всі, хто ще не має цієї книги господарського знання, а вона Вам сторицею оплатиться!

Замовляти:

„Сільський Господар“, Львів, Ринок 10.

ЧЕРВІНКА СВИНЕЙ

Щіплення охоронні і лічнічі.

Тільки сироватка і культура Фірни

„S E R O V A C“

SP. Z O. O.

Львів, вул. Сенаторська 5. Тел. 201—07.

Поучення висилається на бажання.

БІРЖА:

Львів, дня 18. червня.

ЗБІЖЖЯ. Платять в Підволочиськах за 100 кг.: селянської пшениці 16.75—17.—; селянського жита 13.50—13.75; на мливо ячменю 13.00—13.25; селянського вівса 16.25—16.75; краєвої кукурудзи 21.50—22.00; білої фасолі 17.00—21.00; полевого гороху 22.00—25.00; гороху пів Вікторія 30.00—34.00; бобику 15.00—15.50; чорної вики 24.00—25.00; гречки 16.50—16.75; лєну 45.00—46.00; конопляного сім'я 23.00—25.50; синього любіну 7.75—8.00; озимого ріпаку 41.50—43.00; краєвого проса 23.00—24.00; червоної конюшини 90.00—120.00; білої конюшини 60.00—115.; синього маку 37.00—42.00; сивого маку 31.00—35.00; пшеничного грису 8.75—9.00; житнього грису 8.50—8.75 зол.

НАБІЛ: „Маслосоюз“ платив за 1 кг. масла, франко Львів, бо з приводу вичікуючої тенденції цін на масло „М. С.“ не ставить. За молоко 15 гр., а за сметану 60 гр., за 1 літру. За копу яєць платив

2.40—2.45 зл. Тенденція на молоко, сметану й яйця сильна.

ЖИВИНА: „Маслосоюз“ платив у тижні від 18. 4. — за 1 кг. живої птиці, з доставою на подвіря, Львів, Декерта ч. 4.: курята 1.00 зол.; молоді кури 1-ої сорти 0.90 зл.; старі кури 1-ої сорти 0.80; пантарки 1-ої сорти 1.30 зл.

Індиків, качок, когутів і гусей „М. С.“ не купує з огляду на закінчений сезон. Птицю приймається лише в приділений висоті.

Центросоюз повідомляє, що в тижні від 18. VI. платилося за 1 кг. битої ваги: свині товсті 55—58 грошів, свині беконові — гр. льоко стація заладо-зання. Значний попит, сильна тенденція.

ЖЕРТВУЙТЕ НАШ ЧАСОПИС НА МУЗЕЙ ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ!

Озвіться, хто має річники нашого часопису!

Потрібно: Всі числа перших 19-ти річників! зр. XX (1934) чч. 1—12, а також усі додатки до часопису „Сільський Господар“ (календарі і т. п.).

Ці числа потрібні Музеєві Визвольної Боротьби України для комплектування музейної збірки, яка є одною з найбільших збірок українських періодичних видань. Допоможіть її доповнити — зробите добре національне діло й увіковічите своє ім'я в Музеї Визвольної Боротьби України.

Коли маєте хоч одно із зазначених чисел, пішіть його на адресу Музею:

Ukrajinské Museum Karlova 14. Praha XI ČSR

Подаємо до відома заінтересованих, що з днем 1. травня 1931. р. ми признали фірмі

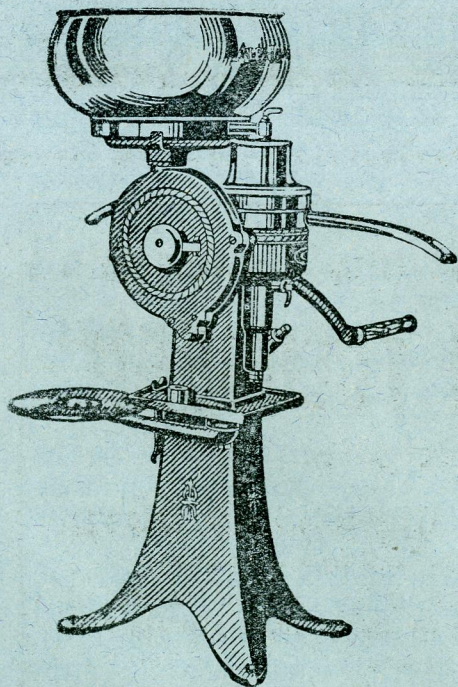
Краєвий Молочарський Союз „МАСЛОСОЮЗ“

виключне право продажі наших кружлівок „АЛЬФА-ЛЯВАЛЬ“ так ручних як і моторових для всіх українських кооператив на терені воєвідств: львівського, станиславівського і тернопільського.

В зв'язку з цим просимо українські кооперативи звертатися по всякі інформації в справі купна кружлівок і зі замовленнями тільки до „Маслосоюзу“ у Львові, вул. Б. Гловацького 23. та всіх його відділів у краю, бо замовлення дані іншим нашим заступникам не будуть виконані.

Т-во Альфа-Ляваль

Спілка з обм. порукою.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

ВИДАЄ КРАЄВЕ ГОСПОДАРСЬКЕ ТОВАРИСТВО „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“ У ЛЬВОВІ
ПРИ СПІВУЧАСТІ КРАЄВОГО МОЛОЧАРСЬКОГО СОЮЗУ „МАСЛОСОЮЗ“.

Виходить 1. і 15. кожного місяця.

ПЕРЕДПЛАТА: В краю: за чверть року . 2— зол.
за пів року . 4— „
за цілий рік . 8— „

За кордоном: В Америці і інших краях . 2— дол.
В Румунії: річна 250, піврічна 130, чвертьрічна 70 леїв
Замовлення і гроші з Румунії слати на адресу:
Dmytro Herodot, Strada, Delea-Veche 45, Bucuresti IV.

Поодиноке число коштує 40 сот. Передплату треба висилати на адресу: Товариство „Сільський Господар“, Львів, Ринок ч. 10, П. пов. тел. 30-53, П.К.О. Варшава 147.053. Гроші з закордону просимо слати на наше конто в Земельному Банку Гіпотечному (Zemelnyj Bank Hipotecznyj) у Львові, вул. Словацького 14, або грошовими листами на адресу Т-ва.

ОГОЛОШЕННЯ: Ціна сторінка 1 раз . . 200— зол.
половина сторінки . . . 120— „
чверть „ . . . 65— „
одна восьма „ . . . 35— „

За першу і четверту сторінку оголошення 50% дорожче.
За оголошення в тексті . . . 30/ „
Дрібні оголошення по . . . 30 сот. за слово.

З МІСТ: Вписуйтеся до Українського Хліборобського Ліцею в Черниці. Инж. І. Лапчук: Що ми бачили в часі поїздки по Галичині; Від Адміністрації; Инж. Андрій Адамчук: Які будуть ціни збіжжя по жнивах? Инж. П. Зелений: Сінокоси; Инж. Г. Залізняк: Способи нищення бур'янів. Инж.-агр. М. Нищий: Від корови до кози. Зголошуйте до Скарбових Урядів про прадобиття, повені та інші стихійні нещастя! Іван Берестковий: Як я годую крілики. Полекші в сплаті податкових залежностей. Инж. А. Романенко: Як боротися з мухами та оводами, що нападають у літі на тварин? Садівництво й городництво: Инж. М. Боровський: Збір і пересилка угід і овочів. Технічний куток: Инж. Р. Кахникевич: Де і як високо уставляти вітряк. Вісти з краю. Конкурс на посади агрономів. Запитання й відповіді. З життя Товариства. Оголошення.

ВПИСУЙТЕСЯ ДО УКРАЇНСЬКОГО ХЛІБОРОБСЬКОГО ЛІЦЕЮ В ЧЕРНИЦІ!

В днях 15—30 червня 1935 року мають відбутись вписи до Українського Хліборобського Ліцею в Черниці, повіт Жидачів, на шкільний рік 1936/37. Вписи ці зарядив куратор львівської шкільної округи.

Вписи на шкільний рік 1936/37 переводяться тепер, рік наперед тому, що науку в 1-ій класі Ліцею має попередити річна практика в господарстві, яку прийняті в цьому році до Ліцею мають розпочати від місяця вересня 1935 р.

До 1-ої класи можуть бути прийняті кандидати, які в р. 1935 скінчили 17 літ, а не перейдуть 21 року. Мусять вони мати скінчених шість клас середньої загально-освітньої школи та мати відповідний фізичний розвиток, підтверджений повітовим лікарем.

До подання треба долучити:

1. Власноручно написаний опис життя.
2. Свідоцтво моральності.
3. Метрику народження.
4. Шкільне свідоцтво.
5. Лікарське свідоцтво.

6. Згоду родичів або опікунів на вступ до Ліцею.

7. Писемну згоду на однорічну практику в господарстві в одній з хліборобських шкіл.

Кошти практики виноситимуть місячно 30—40 зол., які має покривати кандидат.

Подання вносити треба до Кураторії Львівської Шкільної Округи у Львові, вулиця Кармеліцька ч. 4., від 15. до 30. червня 1935 року.

Прийняті учні одержать повідомлення про їх прийняття до 15-го серпня. На річну практику підуть 2-го вересня 1935 р. і будуть на цій практиці до 15-го серпня 1936 р.

Учні Ліцею платять іспитову таксу 10 зол. і адміністраційну таксу 220 зол. річно. Наука в Ліцею триває три роки, а коли до цього дорахувати й один рік практики в господарстві — то для закінчення Хліборобського Ліцею потрібно чотири роки.

Перші вписи до цього Ліцею були проголошені пізною осінню минулого року. Кандидати, які тоді вписалися — докінчують

тепер практику й з осені піchnуть науку в Ліцею в Черниці.

Практика ця є для того, аби кожний кандидат сам собі міг дати відповідь, чи він надається до цього фаху та чи цей фах буде любити. Ця практика є необхідною. Практика перед студіями є тим добра, бо вказує багато цікавих сторінок хліборобства, на які потім зверне увагу кандидат при дальших своїх студіях.

Шкільні оплати в Ліцею є такі, як у звичайних середніх школах. На рік виносять вони 220 зол. За рік практики не платиться нічого. Удержання як на практиці, так і під час 3-х років студій — коштує всього біля 30 зол. місячно в інтернаті, з повним удержанням і забезпеченням учня.

Бідні учні можуть бути звільнені від шкільної оплати, як це є й в інших середніх школах.

Отже ця школа не є дорожча від інших шкіл, а зате дає кандидатові добре фахове хліборобське знання. Коли тепер абсолювент 6-ої класи гімназії відбуде рік практики, а потім три роки навчання в Ліцею — то це так,

якщоби він скінчив сему й осьму класу гімназії, а за дальших 2 роки навчання дістає додатково повне фахове агрономічне образання. Є це безпосереднє щадження часу та коштів.

Навчання в Ліцею будуть переводити наші найкращі фахівці, запрошені туди з краю та зпоза кордону. Ліцей міститься в зразково улаженому маєтку, а до цього будується там ще відповідні мешканеві будинки. Є це школа улажена на зразок колишніх німецьких шкіл „технікумів“, яких абсолювенти так високо поставили німецьку техніку під кермою своїх старших у студіях фахівців-інженерів.

Тому тепер, під кінець шкільного року, коли приходиться батькам вибирати фах для своїх дітей, найважливіше буде призадуматися над тим фахом, до якого чуємо замилювання всі, себ-то над агрономічно-господарськими науками. Тому батьки та студенти 6, 7 і 8 класи — повинні звернути увагу на вписи до Хліборобського Ліцею в Черниці та використати цю школу собі на добро і для нашого господарського життя на користь.

Инж. І. Лапчук.

Що ми бачили в часі поїздки по Галичині?

„Сільський Господар“ і „Маслосоюз“ постановили повести кампанію за збільшенням паші. Мовляв, буде багато паші, буде тварина сита, а буде тварина сита, буде молоко. А як буде молоко, не буде голоду й будуть гроші. Спершу розписали обі установи до своїх підбудов анкетні листки. По одержанню тих листків прийшли обі установи до переконання, що ліпше булоб розвідати справу на місцях. Т. Е. С. П. довідався про замірену акцію обох установ і рішився теж приступити до акції над збільшенням паші, знаючи, що при раціональній продукції паші є потрібні потасові погної.

Таким чином представники „С. Г.“, „М. С.“, „ТЕСП-у“ вибралися в дорогу і протягом трьох тижнів зробили понад 3.000 км. дороги (очевидно самоходом ТЕСП-у, бо ані ввозом ані поїздом не було би це можливе).

Оглянули докладніше, себто на ґрунті — луки і пасовиська в 54 місцевостях, положених в повітах: Львів, Жовква, Яворів, Городок, Мостиська, Судова Вишня, Ярослав, Перемишль, Доброміль, Самбір, Турка, Дрогобич, Стрий, Рогатин, Калуш, Станиславів, Коломия, Городенка, Товмач, район Галича і Ходорова.

В дорозі ми бачили багаті землі, а на них

голодних селян, бачили пообдирані стріхи на прокормлення тварин, ми бачили свіжі могили, в яких поховано людей, що померли з голоду.

Але не всюди ми бачили страшне марево голоду. Ми були в селах, де мимо тяжких часів будується вже другий поверховий мурований кооперативний дім за готівку, а на місці давних мокляків-неужитків — лани гарного збіжжя і паші. Це громадяне с. Боянець власною працею викопали 19 км. ровів і замінили мокляки на урожайну, плідючу землю.

В с. Грибовичах стрінули людей, що власними силами копали кільометровий рів, щоби осушити свої і громадські сіножати.

Непроглядні простори рівних надрічних пасовиськ бачили ми здовж Яну в селах Медика, Порка, Поздяч, Накло, Стібно і Стібенець. На цих пасовиськах ходила голодна худоба. Слушно називають в деяких околицях громадські пасовиська толоками. Здавалося би, що забогато худоби пасеться. Але де там? В Стібенці припадає 1 га на 3 кор., а в Коршові вистарчає $\frac{1}{4}$ га штучного, раціонально випасуваного пасовиська на 2 корови! Треба в Стібенці завести раціональну управу і раціональне (кватирове) спасування пасовиська,

а вистарчить вповні, щоби на ньому могла все через цілий сезон напаситися вся худоба.

Подібно бачили в Ляшках — 400 га толоки а не пасовиська. А на 150 га луки вистарчить прскопати кілька рівців на пів метра глибоко, аби замінити різуху та сітник на смачну солодку траву.

Тисячі гектарів громадських пасовиськ-неужитків бачили в Самбірщині. Наші люде голодні, а Болгари в 1 році з 4 моргів поля

Копають отвертий рів для відводнення сіножатей в Грибовичах біля Львова.

посилають зі Самбірщини до Болгарії готівки 8.000 зл! Такі тисячі гектарів пасовиськ-неужитків і лук-мокляків бачили ми в Дрогобиччині, Рожнітівщині та Станіславівщині. Коли б в тих околицях взяли люди до праці, а часу є доволі, а не ждали, що їх хтось до неї силою затьгне, хоч би й так, як у Лисятичах і інших селах Стрийщини, тоді напевно було би чим промити заплакані бліді очі з сльозами та жовті лиця дітей в подертих, брудних сорочинках.

Ми бачили частинно й Данію в Галичині. Ясні, сухі, білі стайні, чисті гладкі корови, призми гною і гноївку в гноївкарнях з бочок з оселедців, закопаних в землю або в бетонних долах. Ми бачили культури ярини та великі простори пашних рослин на орних полях. Там стрічали ми рум'яні личка чисто убраних дітей, і гордих за свою працю селян. Там теж старші давали скоро і влучно вияснення на наші запити, а діти знали добре табличку множення. Там їхали ми дорогами, висадженими овочевими деревами, як в Європі.

Ми бачили в Чесниках велику траву на громадському пасовиську, відступленому на досвід, а в Галичі ходила худоба в траві по коліна і то від 5—8 години рано і по полудні

на пасовиську, яке винаймила місцева молочарня для своїх доставців молока і завела раціональне спасування.

Замало місця на це, щоби докладно про

Нарада в справі меліорації сіножатей і пасовиськ в Кругжку „С. Г.“ в Гряді коло Львова при співучасті делегатів: Централі „Сільського Господаря“, „Маслосоюзу“ і „ТЕСП-у“ (21. V. 1935 р.).

все писати. Але вистарчить цих кілька спостережень, щоби витягнути висновки.

Коли ми їхали полями, на яких філювало ланами збіжжа, ми сейчас знали, що приїдемо до села обдертого, брудного і голодного. Так і було. Люде хоч зібрали багато хліба, то в осені за безцінь випродали, а через цілий рік і самі голодували і їх худоба голодувала.

Але де ми бачили на полях багато окопових рослин, багато зеленої паші, там і село веселе і худоба чиста і діти рум'яні. — Маючи доволі паші, люде могли цілий рік пити молоко, а решту нести до молочарні, щоби мати гріш на всі господарські і родинні потреби.

В нашому краю є багато неужитків. Їх можна спільною працею замінити в урожайну землю, добрі пасовиська і сіножати. Не треба ждати на Америку, а треба взятися, як Болгари, до раціональної праці. Тоді знайдемо Америку в себе дома. Це можливо, коли Болгари заробляють на нашій винаймленій землі 2000 зл. з $1\frac{1}{2}$ га (1 морга).

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ.

Ми хотіли вислати всім нашим довжникам за часопис окремі упізнання (друки). Однак уряд поштовий не дозволяє висилати чеків зі зазначеними квотами, як це ми висилали в минулих роках.

Отже в цьому році змушені є обмежитися лишень до закликів в часописі.

Тому просимо ще раз вирівнати належність за висланий часопис по кінець червня б. р. Якщо до того часу не буде виплачена належна передплата здержимо дальшу висилку часопису вже 1. липня б. р.

Инж. Андрій Адамчук.

Які будуть ціни збіжжа по жнивах?

Мушу признатися, що мені ніяково, а то й лячно робиться, коли я поставив собі таке питання й стараюся на нього відповісти. В нормальних часах, при менше-більше ustalених політичних і господарських відносинах на питання, які будуть ціни по жнивах, можна було відповісти з певним приближенням досить точно. Сьогодні часи інші, змінюється все дуже скоро, здається, що ніби хоче йти чи летіти за літаком, чи навіть радієвими хвилями. Відносини політичні не унормовані, напружені, господарське життя вийшло зі свого бігу, кидається то в один то другий бік, змінює свій напрямок, шукаючи нових шляхів. — Ця саме змінливість обставин утруднює дати відповідь на поставлене вище питання. Та все таки треба передбачувати, як уложаться відносини, треба бодай знати, які чинники впливають на устійнення цін збіжжа. Не буду я зупинятися над запасами збіжжа і муки в світі, над наступним урожаєм збіжжа, над матеріальним положенням продавців і покупців збіжжа, над політикою поодиноких держав у відношенню ввозу й вивозу збіжжа. Я застановляюся тільки над теперішніми цінами збіжжа у Польщі й у світі, та постараюся коротко представити ті справи, доходючи до деяких висновків.

Які сьогодні ціни пшениці, жита, вівса та ячменю? На це відповідає табелька, яка представляє ціни збіжжа у деяких краях у золотих в місяці травні 1935 р.

Збіжжа	Ліверпуль	Роттердам	Гамбург	Чикаго	Вінніпег	Варшава	Познань	Львів
пшениця	15.01	12.44	20.05	19.35	17.20	17.50	16.30	17.50
жито	—	—	10.92	11.92	10.60	14.25	14.75	14.25
овес	—	—	11.64	18.05	13.73	—	—	—
ячмінь	—	—	11.99	—	10.85	17.75	—	15.50

Буває звичайно так, що по самих жнивах ціна збіжжа спадає, а тільки в виїмкових роках неурожаю ціна дещо підноситься. Слідкуючи за цінами пшениці у Польщі від 1926/27 бачимо ось такі вагання цін у місяці липні та серпні:

Рок	1926/27	1927/28	1928/29	1929/30	1930/31	1931/32	1932/33	1933/34	1934/35
липень	47.13	55.94	55.75	43.03	42.64	28.27	24.12	34.94	17.09
серпень	38.16	46.98	51.78	38.03	31.15	21.52	22.47	20.35	18.22
спадок у %	19.1	14.5	7.2	11.7	27.0	23.9	6.3	41.8	+6.5

Ця табличка виразно показує, що по жнивах ціна збіжжа спадає досить поважно, а тільки в 1934/35 році трошки піднеслася, здається з причини неурожаю в Польщі. Менше більше подібні вагання виказує ціна жита. Якщо цього року урожай пшениці буде дещо ліпший, як попереднього року, то треба припускати, що ціна пшениці обнижиться досить поважно.

Так само представляється справа, коли будемо слідкувати за нотованням цін пшениці у світі. Тут, що правда на головних світових ринках тепер нотують на вересень дещо вищі ціни, як сьогоднішні. На примір Роттердам нотує на вересень 14.05 зл, коли тепер тільки 12.44 зл, Шікаго 19.35 зл, себто так само як у травні, Ліверпуль 16.12 зл, а тепер 15.01 зл. Всеж таки від тих цін треба відняти 3.50 зл. на кошти перевозу з Польщі до тих місць, так що ціна пшениці по жнивах буде вагатися на місцевих біржах 10.50—13 зл. А селянин на селі діставби тоді 8—10 зл. за сотнар пшениці. Не гарні це види для наших хліборобів.

Та здається, що до так поважної знижки цін не дійде, бо держава не може допустити до такої знижки цін. Тому саме сьогодні вже застановляються над способами, щоби не допустити до дальшого спадку цін збіжжа. Предбачується, що держава буде доплачувати до кожного вивезеного сотнара пшениці та жита по 6 зл. а може навіть по 12 зл. Тоді розуміється ціна збіжжа в краю буде дещо вища. Сьогодні держава доплачує по 6 зл. за кожний вивезений сотнар жита чи пшениці і тому ціна пшениці тримається на 18.— зл., а ціна жита на 14.— зл., коли виходячи з цін світових ринків, ціна пшениці сьогодні повинна бути у нас 10—11 зл., а жита 7—8 зл.

Щоби не допустити до дальшого спадку цін збіжжа мусить приложити до того руки само селянство. Наші селяни не повинні зараз по жнивах випродувати свого збіжжа.

Не можна так господарити, щоб з осені останні рештки пшениці чи жита вивезти на ярмарок, позбутися їх за будуще, а потім на

Рада Кружка „Сільського Господаря“ в Вороблюку Королівському.

весні не мати навіть муки на хліб та будь яку затірку. Якщо хто має дещо на продаж,

то повинен по трохи продавати, а не все відразу по жнивах, коли ціни звичайно найнищі. Ліпше є передержати збіжжя в снопах у stodolі, чи в мішку в коморі, а продати тоді, коли ціна дещо піднесеться.

Годі знова кожному дрібному рільникові орієнтуватися у тих заковиках збіжжевої політики. Тих справ можуть допильнувати тільки хліборобські організації та кооперативні союзи. Тому саме наше селянство повинно творити кооперативи для збуту збіжжя. Не мусять це бути нові кооперативи, бо скупом збіжжя на місцях можуть зайнятися й існуючі кооперативи, які за посередництвом повітових кооператив і у порозумінню з ними, за вказівками централі „Центросоюзу“ можуть добре вивязатися з торгівлі збіжжам. Одного треба при тім усім, а саме зорганізування селян, та почуття у них, що „в єдності сила“. Провідники нашої кооперації, які вповні здають справу з ваги положення, остаточно повинні таки приступити до торгівлі збіжжам, щоби на тому полі не допустити до використання наших селян через маси різних скупщиків і посередників.

Инж. П. Зелений.

Сінокоси

Сінокоси для хлібороба мають дуже велике значіння, бо від кількості і якості зібраного сіна залежить краща або гірша годівля тварин. Сіно є дуже вартісною поживою, бо має в собі всі відживчі складники, потрібні до життя тваринам, і то в формі легкостворної. Головно для молочних корів і молодняку сіно являється здоровою і всесторонньою пашою. Очевидно маю на думці сіно з добрих лук, на яких ростуть шляхотні трави себто т. зв. солодке сіно. У нас на жаль в більшості луки є мокрі, заквашені (брак доступу відповідної кількості повітря) покриті здебільша хвощами і іншою подібною хоптою. Наше сіно ще й тому є гірше і біднійше в поживні речовини, бо наші хлібороби дуже рідко або майже й зовсім не погноюють лук.

Щоб сіно було справді доброю пашою для тварин — мусить бути воно зібране у відповідний час і у відповідну пору. Ходить тут головню про те, щоб в часі сушення трави ми мали якнайменші страти. Хоч що правда — само сушення трошечка обнижує вартість сіна, а то тому, що в часі сушення наступають зміни під оглядом кількості сухої маси і білка. Скошені рослини не відразу, але звіль-

на обумирають. В протягу цілого того часу вони віддыхають. А як віддыхають — то мусять зуживати поживні речовини. Та ті страти є невеликі, а зрештою їх уникнути не можна.

Натомість можна уникнути похибки, котрі поповнюють наші хлібороби при зборі сіна, а які не лише обнижують саму кількість сіна, але дуже відемно впливають на якість і доброту сіна.

Одною з важніший похибок — це надто пізне кошення трави. Бажаючи одержати як найбільшу кількість сіна, хлібороби косять траву по відцвітінню або навіть тоді, коли почне насіння вже наливатися. Всі відживчі речовини в тім часі здебільша проходять до насіння, яке звичайно при сушенню витрушується і місто вартісного сіна, одержуємо сухі, тверді рослини, яких кормова вартість є небагато більша від звичайної соломи. „Трава старіється“ — кажуть наші хлібороби. І так є. По відцвітінню в траві зменшується відсоток білка, а збільшується тяжкостравна і невеликої вартості клітчатка, себ то цей складник, що саме надає перестоялій траві тої тугости і твердості.

Коли хочемо мати добре, смачне сіно — то мусимо косити траву перед цвітінням. Тоді

сіно буде мати багато білка і то легкостворюваного (таке сіно найкраще для телят), хоч що правда того сіна буде троха менше. Позатим скоріше кошення запевнює нам буйнішу отаву. А вже найпізніше належить косити траву, як лиш вона зацвіте.

Другою похибкою наших хліборобів при зборі сіна є: невідповідне сушення. У нас на долах звичайно сушать сіно на землі. Так сушити сіно не є добре, бо через то продовжується сам процес сушення (через день сіно висихає, але нічу набирає з поворотом вогкості зі землі), та головню треба сіно часто обертати, а через те стираються і витрушуються найбільш делікатні а zarazом найпоживніші частини рослин (листочки, цвіт, насіння). Зрештою зі збором сіна мусимо спититися з огляду на погоду. Загально відомим є, що сіно, яке полежало на дощі, є менш вартісне, бо дощі виполокують в ньому досить легкостворюваних поживних речовин, і змінюють саму краску сіна. Свіжо скошений траві

дош не багато шкодить, але напів висушений у великій мірі.

З вище наведених причин повинні ми в першій мірі змінити спосіб сушення. Берім собі примір із наших братів в горах, які все сушать сіно на козлах, пірамідах, плотах і тп. До такого способу сушення змушує їх вже сама природа. В горах є часті дощі, а повітря є значно вогкіше. Та цей спосіб сушення сіна прекрасно надається рівнож і на доли. Сіно наложене на такі козли чи піраміди ніколи не дотикає землі, а тим самим не витягає зі землі вогкості і не загниває зі споду. Сіно рівномірно сушиться, бо вітер наскрізь проходить таку копичку і добре провіває. Тоді не страшна нам слота, бо сіно ніколи не зогниє в цілости, як це звичайно діється зі сіном полишеним безпосередню на землі в копицях, лиш щонайбільше зверху. Та головню коли сіно сушимо на козлах, відпадає потреба часто „порушати“ сіно, а тим самим воно не витрушується і ми не поносимо страт.

Инж. Г. Залізник.

Способи нищення бур'янів

Не кожному господареві приходить на думку застановитися над питанням, коли він оглядає свої поля, чим саме шкодять бур'яни культурним рослинам, які він плекає, як рівнож ніколи не знає як велику шкоду через них він має в своєму господарстві.

Тому і рішили ми коротенько звернути увагу господарів на ту язву-бур'яни, та поради, що треба робити, аби з ними боротися.

Бур'яни шкодять: 1. безпосереднім заглишуванням культурних рослин, серед яких виростають; 2. забирають ґрунтові поживні складники, яких потім забракне культурним рослинам; 3. витягають воду з ґрунту і в той спосіб ґрунт висушують; 4. перехоплюють соняшне проміння і тим перешкоджають розвитку культурної рослини; 5. забирають місце культурним рослинам і нарешті 6. на бур'янах розмножуються різні хвороби, які потім переходять на культурні рослини.

Всі бур'яни діляться на **однорічні**, — які живуть і шкодять тільки протягом одного року; **дворічні** і **довгорічні**. Вони живуть певними групами так, що культурній рослині треба з ними вести боротьбу від весни аж до осені.

Вислід тої боротьби культурної рослини з бур'янами кожний господар відчує на власній шкірі, а саме зменшення врожаю чи то

збіжжя чи паші в порівнянні з культурними краями, де такого засмічення нема.

Наведемо цифри. Пшениці з 1 га у нас збирають 8—12 м. сот. а в Англії — 19 м. сот. в Данії — 28 м. сот. і т. д. Ячменю у нас 8.5 м. сот., в Австрії 16 м. сот., в Англії 22 м. сот., а в Голандії аж 28 м. сот.

Ці цифри нас найліпше переконують, яку ми маємо величезну страту, коли поля наші не є так чисті і не так управлені як у других культурних народів. Бачимо, що щось треба робити, треба змін.

Боротьбу з бур'янами можна перевести: по перше — доброю обрізкою ґрунту перед посівом. по друге — заведенням відповідної сівозміни з правильним чергуванням рослин і по третє — особливими способами.

Розберемо окремо, на чому полягають ці способи боротьби.

Перший спосіб боротьби з бур'янами:

В культурних господарствах треба передпосівну обрізку ґрунту починати завчасу, ще перед сівбою. Відразу по жнивях поле лущиться на 5—8 см глибоко, або як у нас називається підкидаємо стерню.

Таке підкидання має величезне значіння. Розглянемо коротко, що досягається тим підкиданням. 1. Коріння та біла бур'янів підрізані підкиданням гинуть від скородження, яке перепроводжуємо відразу по орці, від сонця і вітру.

2. По підкиданню перепроваджена нормальна передпосівна оранка ніколи не залишає твердих скиб і тим досягаємо пухкості ґрунту, тобто одну з потрібних умов розвою культурних рослин. Всім відомо, що після жнив поле найбільше засмічується, але коли підкинемо стерниско, то попідрізуємо коріння бурянів і тим вони припинюють свій розвиток.

3. Підкиданням затримуємо в рості буряни, а передпосівною оркою ще більше їх ослаблюємо так, що вони гинуть. З їх же загибелі перестане даремно пропадати вогкість з ґрунту, що її забирають звичайно ті післяжнивні рослини і ґрунт не буде так сухий, що знову є вигідно для розвою культурної рослини.

4. На підкиданому ґрунті і заскородженому кільчить насіння бурянів, сходять, а тоді боронуванням і другою оркою нищимо й те друге покоління бурянів.

З цього виходить, що підкидання це добрий спосіб в боротьбі з бурянами. Запам'ятати треба тільки, що чим вчасніше перепровадимо підкидання, тим успішніше боремося з бурянами.

Инж. агр. М. Нищій.

Від корови до кози

Вже не раз писалося на сторінках нашої фахової преси про те, що наше село зле відживлюється і що цьому невідрадному явищу треба всіма силами запобігати. Бо декому може здаватися, що хтось там зле відживляється, то це нема такої великої біди. відживляється, мовляв, зле тому, що нема звідки. А того не знають, що добре і правильне відживлення є підставою до фізичного і духового розвою народу, а міцний тілом і духом нарід ніколи не сходить зі сцени людського життя і завжди є пануючим. Отож треба дбати, щоби якраз наші найбідніші селяни, а їх є поважний відсоток, мали чим відживлюватись, а що найважніше, відживляли як слід малих діток — оту нашу надію. Правда, в селі майже кожний господар має корівчину, але молока він дуже мало споживає, бо треба його продати на сіль, нафту, тощо. Не продає він те молоко з роскоші, а продає з господарського примусу, бо без соли, сірників обійтися не може, а іншого продати нема чого, лишається одна корова, яка своїм продуктом обганяє всі господарські злидні. Те, що селянин збуває все молоко в молочарні, не лишаючи нічого для домаш-

Нарешті плекання окопових рослин на полю і їх обрібка, як полення, обгортання, проривання і т. п. причинюється до нищення бурянів.

Другий спосіб боротьби з бурянами, а саме правильна сівозміна та відповідне чергування рослин по собі.

Про чергування рослин досить докладно написано в книжечці: „Чому треба чергувати с.-г. рослини на полях“, яку написав доцент Віктор Доманицький, — ціна книжечки 60 сот. Тому тут про це не пишемо, і цікавих відсилаємо до цієї книжечки.

Третій особливий спосіб боротьби з бурянами:

Способи спеціальні в боротьбі з бурянами є такі: 1. Поля треба вапнувати. 10—12 м. сот. вапна на 1 га раз на 6 років, себе в десятеро заплатять. 2. Купити трієр і все насіння чистити; тим позбавляємо „живого сміття“, яке самі висіваємо на поле. 3. Треба на шкарпах (схилах), межах і на полю всі буряни добре скошувати і не залишати, бо вони засмічують поля. 4. Боротися з бурянами треба не тільки самому. Примушуйте й свого сусіда це робити. Боріться громадно!

нього споживання, є щоденним явищем на селі.

Ми широко пропагуємо ідею кооперативного молочарства, наші українські села покриваються густою сіткою молочарень, але нікому не говоримо, щоби ніс останнє молоко до молочарні, а сам терпів голод. Навпаки, кажемо, що не смієте нести всього молока до молочарні, маєте лишити для себе, решту — продати. І кожний чоловік радби це зробити, але що він може нещасний вдіяти, коли біда його змушує відмовитись навіть від останньої кроплі молока.

Нема лиха, щоби не вийшло на краще — каже народня приповідка. Так є і з нашою бідною. Були часи, коли наші господарі, що мали 1—2 га землі держали пару коней і одну теличку. Коні цілу зиму стояли, їли і не приносили господареві жадного хісна. Агрономи почали радити, щоби замість 2-ох коней держати дві корови, бо кінь зараз у дрібному господарстві не рентується. Послухали... на зле не вийшло...

Сьогодні, щоби вилізти з злиднів і не голодувати, малоземельні господарі мусять плекати молочні кози. Не переймайтеся тим,

що хтось буде сміятися, козодоем прозивати, бо розумний нічого не скаже, а нерозумному нема чого дивуватися. Всі Філії, Кружки „Сіль. Госп.“ мають повести широку пропаганду про поширення молочних кіз між дрібними господарями, ремісниками, урядовцями, тощо.

Коза в сільському господарстві є досить корисною твариною. Країни з більшою господарською культурою давно вже плекають молочних кіз, а ми щойно починаємо про них говорити і писати. Найбільше уваги присвятила розведенню молочних кіз Німеччина. ще задовго до світової війни було організовано по цілій Німеччині багато товариств по годівлі та хову расових кіз. При кінці минулого століття Німеччина нарахувала понад 3 мільйони кіз. І мудрі німці не обрахувалися в своїх козах, бо підчас світової війни, ті кози відіграли величезну роль в відживленню німецького населення — зглядно дітей. Знавці німецьких воєнно-господарських відносин твердять, що колиб не кози, то Німеччина значно раніше мусілаб припинити світову війну. Та не лише німці, також і чехи, французи, англійці, американці і всі інші поступові народи розводять велику кількість молочних кіз.

Практика показала, що 1 літр козячого молока обходиться собі значно дешевше як коров'ячого. Коза потребує значно менше пащі, як корова. Молоко від кози є багате на товщ та білок, а тому є поживніше від молока корови. Лікарі радо приписують козяче молоко для дітей і в Франції кози інакше не називають, як „кормителькою діток“. Друге, молоко від кози завжди є здорове, бо коза не хворіє на туберкульозу, а це є важливе в відживленню населення. Знаємо з прикладів щоденного життя, що хорі на сухоти корови стають розсадниками тої небезпечної хвороби, яка рік-річно виринає з обіймів життя тисячі молодих людей. Коза в цьому відношенні асекуює нас від трісної небезпекі, а тому належить їй широке розповсюдження.

Коли вже говоримо про кози та їх значіння, то треба порадити господарям, які саме кози треба розводити.

Кози є молочні і вовнисті. До молочних кіз треба в першу чергу зарахувати козу саанську. Саанська коза походить з долини Саанен у Швейцарії. Вона має білу масть і визначається великою молочністю (600—1000 літрів молока річно).

З вовнистих кіз заслуговують на увагу ангорські і кашмірські, що мають лиснючущовковисту вовну. Така вовна на американ-

ських ринках розцінюється по 4—5 дол. за 1 кг.

Наші місцеві кози не є дуже молочні, зате досить витривалі і відповідною годівлею, доглядом, підбором можна збільшити їхню молочність.

До їжі коза не є вибаглива. Те, що не хоче їсти корова, їсть коза, як галузки, листя, буряки, тощо. Коза, що важить 50 кг. має дістати на добу в зимі: сіна 1—1½ кг., буряків 1½—2 кг., вівса ½ кг. Літом ½ кг. вівса і зеленої пащі досхоchu.

Приміщення для кози повинно бути невелике, чисте, і сухе, бо коза не зносить вогкості в стайні. В стайні примістити для неї жодобець і драбинку. Що дня чистити і давати більше рухатися.

Нарікання, що мовляв козяче молоко має неприємний запах — можна обминути відповідною чистотою і не держати кози разом з цапом.

Ті малоземельні господарі, що мають по одній корові, нехай придбають ще по 1—2 молочні кози. Молоко від корови можна віднести до молочарні, а козяче молоко споживати самому. Господарі, що зовсім не мають корів і не мають за що купити, нехай куплять козу, а вже про користи, які вона дасть — скажуть господарі самі.

ЗГОЛОШУЙТЕ ДО СКАРБОВИХ УРЯДІВ ПРО ГРАДОБИТТЯ, ПОВЕНІ ТА ІНШІ СТИХІЙНІ НЕЩАСТЯ!

Коли околицю навістить стихійне нещастя що наробить великих шкод земним плодам, от як наприклад: градова туча, повінь і т. п. — повинен кожний пошкоджений господар **протягом 8 днів** від дня нещастя довести до Скарбового Уряду.

Кожний господар має внести осібне подання. Наколиж вносять спільне подання — то кожний пошкоджений господар має підписати те подання.

Як в осібному так і в спільному поданню повинно бути зазначено: кого, коли й яке саме нещастя спіткало, рівнож на яких парцелях і в яких розмірах заподіяна шкода.

Опісля, по жнивах, треба подати вдруге до Скарбового Уряду про висоту шкоди. Для цього в другому поданню має бути зазначено про те, скільки сподівалося збору, а скільки в дійсности зібрано й просити Скарбовий Уряд про відписання податків.

Відписання податків прислужує тільки тоді, коли шкода виносить щонайменше 20 процент.

Іван Берестковий, Кадлубиська п. Броди.

Як я годую крілики

На зиму тримаю 3—4 крілички і одного крілика. Крілика держу особно. В половині м. лютого становлю крілиці, а в березні вже маю молоді. Коли крілиця має більше, як 6-еро малих, то відбираю від неї, а даю їх другій, котра має менше як шестеро. Як не маю де піддати, то найменші викидаю. Роблю це для того, що крілиця має лише 6 дійочок і тим самим не може більше викормити. За п'ять—шість тижнів становлю крілиці другий раз і по двох тижнях відлучую від них молоді та даю до осібних кліток.

Більше разів крілиць не становлю. Молоді, як тільки можна розпізнати котрий самчик, а котра самичка, розділяю і даю до осібних кліточок, щоби не множилися, бо о-сінні крілики треба годувати цілий рік, щоби можна було забити, а зимою багато кріликів тримати не оплачується.

Звичайно від 3—4 крілиць маю 30—40 молодих, з котрих вибираю чотири найкращі крілиці і одного крілика на ховання, решту кріликів каструю, опасаю і вибиваю. Виби-вати починаю від 15 грудня до кінця січня. Скорше, або пізніше вбиті крілики мають нездалі шкірки. Зтягнені шкірки розрізую і прибиваю до дошки, при чім стараюся зро-бити її прямокутною. Коли шкірки висох-нуть, складаю їх, а коли маю час виправляю сам, способом описаним в Календарі „Золо-тий Колос“ за рік 1933.

До такої годівлі потребую 5—6 будок (кліток), зроблених з пачок, розміру: 1.50 довга, 0.80 широка, 0.70 висока. Дві такі клітки перегороджую на половину, вставляю в них малу скриньку з округло вирізаним отвором і в тих скриньках окуюються (пло-дяться) самички. По окоченню самички заби-вають той отвір, так само як нору. В цей спо-сіб годовані крілики дають мені подвійну користь: смачне і здорове мясо і гарні шкірки, з котрих можна зробити теплі та легкі фу-терка для дітей і старших.

Так годувати крілики коштує мене дуже мало, бо в літі, коли кріликів багато, є рівно-часно багато різної хопти, а в осені різні відпадки з під ярини і бульву, котру можна садити на різних неужитках.

Коли крілики опасаю до биття, то даю троха зерна, бараболі з пологою (гречаною) і переїди від худоби. У виправі шкірок я на-був вже великої вправи. Виправляю не тільки свої, але й чужі. А замовлень на готові шкірки маю так багато, що їх ніколи не вистарчає. Докупити немає де. За зимові шкірки срібні

і білі плачу від 10—60 грошів за штуку, а продаю від 30—1.20 зл. вже виправлені.

Рівночасно зазначую, як у нас досі го-дують крілики. Держать їх звичайно в стайні межи худобою, без жадної опіки. Крілики множаться без міри і числа. Крілиці пло-дяться майже кожного місяця і то в норах (ямах), котрі роблять собі в різних місцях стайні, так що ціла стайня зрита норами, в котрих пізніше вимножуються щурі і ви-їдають молоді крілики.

З такої дикої годівлі нема жадної ко-ристи, а тільки страта, бо крілики занечи-щують худобі пашу, з чого худоба марніє, а з кріликів рівнож немає користи, бо що не виїдять щурі, то вилапають коти і витопче худоба. А коли навіть господар такого крі-лика заб'є, то найскорше в літі, коли кріль ху-дий, а мясо несмачне і шкірка не має жадної вартости. Господар не тільки тратить сам о-хоту до годівлі, але ще відмовляє від неї інших, кажучи, що крілики знищили йому цілу стайню і напровадили щурів і тим самим не оплачується їх годувати. Річ очевидна, що така годівля дійсно не оплачується. Зате годівля способом описаним мною є незви-чайно поплатною і корисною, бо дає смачне і здорове мясо і добрі, теплі та легкі фу-терка.

Тримаю і раджу другим тримати крілики срібляки і білі сибірські, бо їх шкірки мають густий волос і надаються на гарні ковнірці, шапки та футерка.

До годівлі кріликів заохочую передов-сім молодь і бідніших господарів, бо це в ни-нішніх тяжких часах важне джерело доходу.

Хто хотівби набути таких кріликів про-шу звернутися під адресою: Іван Берестко-вий, Кадлубиська, почта Ясенів, повіт Броди. Долучити значок поштовий на відповідь.

ПОЛЕКШІ В СПЛАТІ ПОДАТКОВИХ ЗАЛЕГЛОСТЕЙ.

Як подає Міністерство Рільництва і Ре-форм Рільних. розпорядком Міністерства Скарбу з дня 15. V. 1935 р. ч. Д. V. 19457/1/35. зістав пересунений з дня 15. V. ц. р. на день 1-го липня 1935 р. речинець до зложення заяви в Скарбовому уряді відносно полекш у сплаті залеглих податків на під-ставі розпорядку Міністерства Скарбу з дня 15. IV. 1935 р., про який була мова в ч. 10 часопису „Сільський Господар“ за рік 1935, на сторінці 159.

Инж.-агр. Антін Романенко.

Як боротися з мухами та овадами, що нападають у літі на тварин?

Мухи та овади в літі страшно непокоять тварин. Про це господарі добре знають і для охорони своїх тварин вживають всіх знаних їм середників та шукають нових.

Правда, тих нових середників є досить. Багато їх можна побачити в крамницях. Досить про них пишуть та оголошують в часописах. Однак всі вони задорогі й тому недоступні для більшості господарств.

Тому хочемо тут подати кілька способів боротьби з мухами та овадами. Ці способи є дуже прості, а середники — дуже дешеві,

середники для нищення мух в стайнях і хлівах:

а) Замазування шкляних шиб у вікнах разпаним молоком зі синькою; як виявляється мухи не люблять напівтемноти й, звичайно, вилітають через кілька днів.

б) Зроблення під самим дахом сильного протягу.

в) Обмазування стін нафтою або карболінеумом, але цього середника не можна вживати там, де перебувають молочні корови, бо цей запах попадає до молока.

Аматорський Гурток Клуба „Сільського Господаря“ в Вороблику Королівському.

або й зовсім нічого не коштують, бо є в господарстві.

Отже розгляньмо окремо: 1. Середники, які не дозволяють мухам і овадам сідати на тварин міцним відваром: а) зелених коно- в стайнях та хлівах і 3. Нищення зародків мух в обірнику.

1. Середники, які не дозволяють мухам і овадам сідати на тварин.

Добрим середником є натирання шерsti тварин міцним відваром: а) зелених конопель; б) соснових шишок; в) листя дині (*Scirubita Pepo*); г) листя ліщини і д) листя волоських орехів. Відвар з листя волоського ореха зуживають найбільше в Англії та Франції для охорони коней не тільки від мух і овадів, але й від кліщів.

2. Способи й середники проти мух в стайнях та хлівах.

Німецьке сільсько-господарське товариство, на підставі спроб, переведених у різних господарів — поручало такі способи й

3. Нищення зародків мух в обірнику.

Як відомо мухи дуже люблять обірник (гній), в котрому відкладають свої яєчка. Одна муха кладе від 70 до 90 яєчок. Цілий процес розвитку мухи з яєчка тягнеться біля 4-х тижнів. Отже за одно літо народжується не менше 4-х поколінь мух.

Наколи обірник консервують тим чи іншим середником, то, як оказується, зародки мух від цих середників гинуть. Такі запобігавчі міри проти мух є дуже добрі.

Дуже добре нищать зародки мух потасові солі, а зокрема каїніт. Каїніт до всього того дуже добре впливає й на обірник, обєрігаючи його від втрат.

Наколи обірник переховується під ногами тварин, то треба кожного дня посипати обірник каїнітом, по розрахунку пів кільограма на одну тварину.

В гноярнях також треба обірник посипати каїнітом.

САДІВНИЦТВО І ГОРОДНИЦТВО

Инж. М. Боровський.

ЗБІР І ПЕРЕСИЛКА ЯГІД І ОВОЧІВ.

Приходить сезон збору і продажі полуниць, суниць, чорниць, порічок, вишень, малин та інших ягід.

Кожний, хто має ці ягоди, зможе торгувати трохи гроша, бо на ягоди все є певний збут. Розходиться лишень про те, як ті ягоди добре зібрати та до міста цілими і свіжими доставити.

У Львові сьогодні (15. VI.) 1 кг. трускавок коштує 1.40 зол. а суниць лісових 1.50—2.— зол. 1 кг. Добра ціна напевно буде і на вишні, малини; дещо дешевші будуть порічки і чорниці. Відомо, що на добрі ягоди і ціна вища і їх скоро збувається. Нижче хочу порадити садівникам і господарям який мають мати вигляд ягоди, щоб купець чи споживач їх по добрій ціні купив. Почнемо зі збирання ягід.

Полуниці (трускавки), дуже смачна, принадна і пожадана ягода. Ціну на ринку мають ті ягоди, що є чисті, непомяті, дібрані, тобто всі приблизно однакової величини і дозрілі.

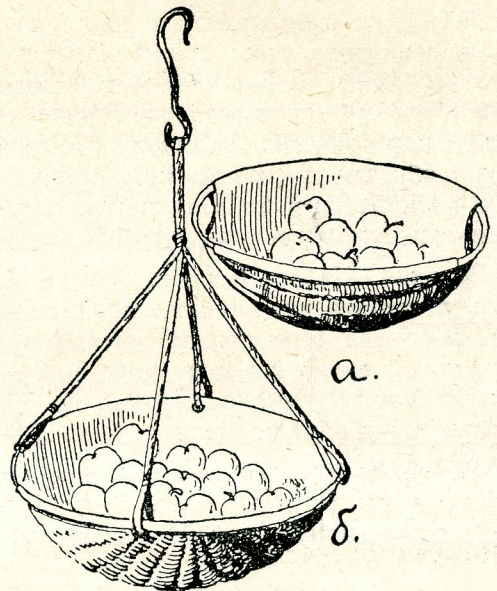
Щоб доставити в такому вигляді ягоди на ринок, треба ще на городі завчасу підстелити під них соломи, або кільцями з дроту попідв'язувати їх, щоби вони безпосередньо не лежали на землі та аби дощ їх не обляпував землею або піском. Зривати полуниці з корча найкраще з хвостиками і брати їх за хвостики, а не за ягоду. інакше вона зімнеться. Зіювані ягоди відразу кладеться до кошичків на 1—2 кг. не більше; кошички мають бути міленькі. В таких кошичках з продуктами, ягоди везеться на торг дорогою чи залізницею.

Хто має більшу плянтацію полуниць, — може збувати їх до всіх склепів в містах та до наших літників в горах, де ще цих ягід немає і за які можна торгувати гроша. Найкраще булоб, щоб один з членів родини чи спільник поїхав на літніско і збував там ягоди, а другий збирав, пакував та пересилав йому їх. Це саме можна робити і з іншими ягодами, звичайно коли не знайдеться там, на місці, совісного купця-відборця.

Суниці. Це дикі ягоди, які наші селяне збирають до 1-літрових і 2-літрових липових чи березових лубівок. Посуд цей досить практичний, легкий і таний. Одно лише бажано, щоб він не був високий і вузький а

широкий і низький, тоді ягоди краще і довше в ньому зберігаються а при транспорті не мнутья, а до всього того їх добре вибирати з такого посуду.

Вишні. Волинські вишні відомі сьогодні на цілу Польщу як найліпші. Купці їдуть за ними аж на Волинь, там за безцінь їх купують і добре заробляють. Добре булоб, щоб і наші господарі самі вже почали торгувати вишнями з кращим заробітком. При цій торгівлі треба мати на увазі слідуюче: вишні треба рвати не перезрілі, з хвостиками, рвати

Кошики до збирання овочів.

до мілких кошів але не більше як на 5—7 кг. Кошики призначені для транспорту повинні мати покриття з лози, а не зашиті мішком, бо в вагоні кладуть кошик на кошик і вишні душаться, витікають і тратять на вартості. Добре є так само, щоб господарі в більших містах мали або своїх людей, які вишні відбирали і продавали, або щоб мати совісного купця, гуртівника, який би вишні з двірця перебирав і збував. Той же купець мусів би і коші доставляти продусентови.

Зачуваємо, що у Львові на сезон вишень відкривається кілька українських гуртівень ягід і овочів, можна буде з ними домовитись і збувати свої вишні та інші овочі через них. Отож не збувайте вишень та яблук за безцінь ще на деревах ріжним переходячим купцям, а старайтеся самі свої сади добре і по купецьки використовувати.

Черниці або борівки. Це дикі лісові ягоди. Найбільше збувають їх в горах наші гуцули. Ці ягоди вагонами закупляють жиди і розвозять по містах. Добре булоб, щоб і на цих ягодах не заробляли чужі руки. Треба би організувати їх збір і збут. Можна це буде тільки тоді, як повстануть наші гуртовні овочами, а поки що треба в даній місцевості зговоритись всім збирачам за яку ціну ягоди ці збувати і не датись натягти перекупцям, які заробляють в три рази більше від збирачів.

Порічки. Цих ягід деякі околиці мають досить, особливо ті, де колись робили з них вина. В тих околицях з порічками є цілий клопіт. Ягоди дозрівають одночасно і велику кількість не має де збути — хоч в рівкидай. Тут треба би подумати про перерібку цих ягід на вина, соки, мармеляди і т. д. Є поле до попису тим, хто має відповідне знання, охоту і троха капіталу. Менші скількості порічок під містами, літнісками можна збувати досить легко. Порічки зривати з хвостиками до мілких кошиків, щоб не мялись і свіжими продавати.

Малини. Це дуже ніжна, м'ягка ягода, дуже пожадана на ринках. До транспорту малину треба зривати не зовсім дозрілу (червону) й до того в суху погоду. Зривати з хвостиками і складати зразу до мілких кошичків чи решіт не більших як на 2-3-5 кг.

Зривають малину не в один час а по мірі того, як вона дозріває. Зірвані ягоди в кошичках зараз же треба занести до пивниці (0° С), тоді вона довше пролежить і не зіпсується. Однак держати можна і в пивниці не більше як 5 днів.

Малини цілком дозрілі (малинового кольору) можна збувати цілими лише тоді, коли плянтація є під містом. В дорогу їх не варта пакувати бо витечуть. В місцевостях далше від міст малини дозрілі треба збирати до щільних посуд і продавати на сік або на місці видушувати сік і продавати чистий сік. Ця цінна ягода у нас чекає на фахівців та на фабрику перерібки її на соки, вина, конфітури, сушення і т. д. Ціна на малину все була майже найвища зі всіх ягід

Згадуючи тут про перерібку ягід на різні перетвори, не можу не пригадати ш. Читачам, що при Укр. Технічно-Господ. Інституті в Подєбрадах саме тепер відбувається заочний курс перерібки овочів і ягід. Курс виходить зошитами (лекціями) які в кінці курсу складуть велику, повну книжку: „Консервації і перерібки садовини“, яку варта кожному мати. Ціна книжки 13 зол, а цілий курс 20 зол,

Технічний куток.

Инж. Роман Казникевич.

ДЕ І ЯК ВИСОКО УСТАВЛЯТИ ВІТРЯК?

Крила покривають сосновими дощинками 7 мм грубими або полотном. Щоби вітер вітряка не ушкодив, треба знімати з крил відповідне число дощенок згідно звичайно полотна. Це досить не вигідно. На рис. 5. бачимо новочасний вітряк данської фабрики, що його крила поділені на частини, самочинно відхиляються зпід вітру і пе-

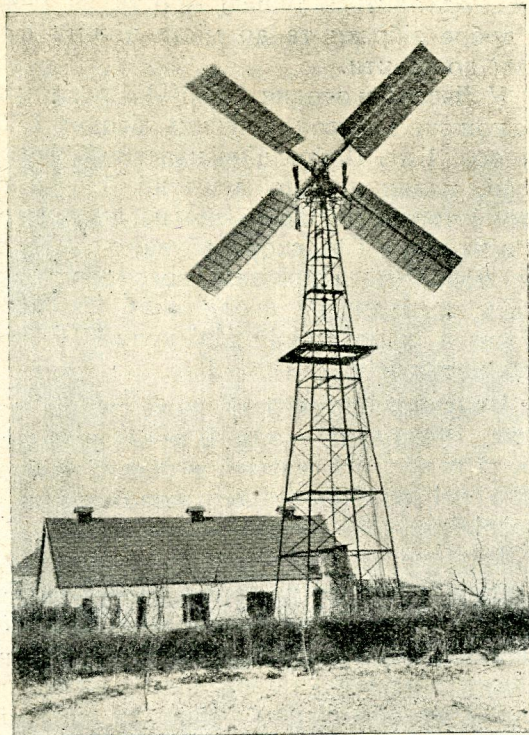

Рис. 5. Новочасний швидкобіжний чотирокриловий вітряк. Його крила не є суцільні, а складаються з поодиноких кляп.

репускають надто сильний вітер свободію на другу сторону крил. Таке самочинне наставлення крил в часі буревію бачимо виразно на рис. 6.

Практика показала, що долішні кінці крил повинні бути 3 м. вище від верхів дерев та будинків, що знаходяться у віддалі до 300 метрів довкруги вітряка. Якщо вітряк уставлений в сусідстві інших будинків, то долішні кінці крил повинні бути найменше 10 м. над землею; колиж крім цього близько є ліс або горби, повинні бути 15 м. над землею.

Ясна річ, що у звичайного сільського вітряка, а так само у вітряку на рис. 1. (це звичайно вітрові млини) самий будинок здержує вітер. Доцільніше булоби умістити „шалку“ з валом і зубчатою передачею. на відповідно високій продувний вежі збудованій з бальків

чи залізних штаб а розмірно невисокий бу-
динок поставити під вежею.

Тому, що ціна залізних конструкцій, от-
же й залізних веж, числиться звичайно від
кількограма, можна легко зорієнтуватися з
ціні, знаючи тягар вежі. Одначе вежі одна-

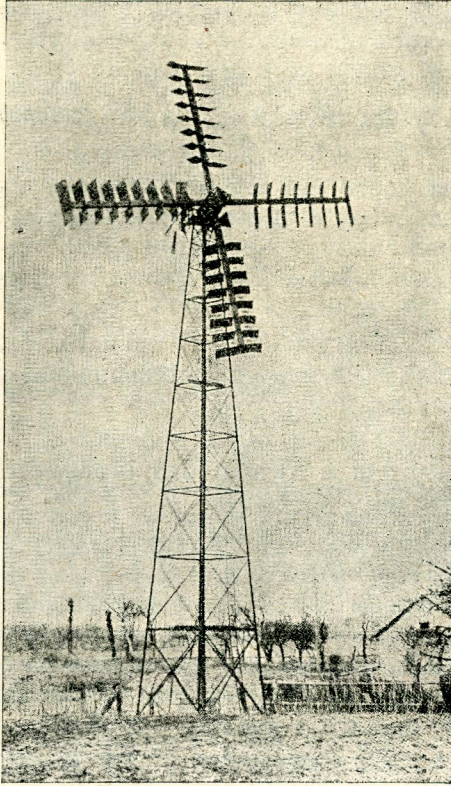

Рис. 6. Тут бачимо, як під напором надто сильного
вітру поодинокі частини крил повернулись. Таке
саме уладження має вітряк на рис. 1. Там можна
„поотвирати“ усі кляпи ручно з помічно підойми або
ланцюхів на зовні будинку. Роблять це тому, щоби
вітряк (т. є. його крила) не був виставлений на тис-
нення вітру, якщо він не має працювати.

кво високі можуть мати ріжний тягар, за-
лежно від величини вітряка. Прим. залізна
вежа 10 м. висока, призначена для вітрового
кола проміром 3 і пів м., важить біля 780 кг.;
вежа такоїж самої висоти, тобто 10 м., при-
значена для кола промір. 16 м., мусить бути
значно міцніша й важить біля 3700 кг. В ба-
гатьох випадках можна поставити дешезу
деревляну вежу (відповідно міцну) і закін-
чити її малою залізною вежечкою. Таке за-
лізне закінчення деревляної вежі для кола
проміром 3 і пів м. важитиме біля 100 кг.,
для кола 16 м. біля 1000 кг.

ВІСТИ З КРАЮ.

Філія Т-ва „Сільський Господар“ у Со-
калі повідомляє, що стан засівів у повіті Со-
каль на день 20-го травня представляється
так:

1. Пшениця озима — стан середний;
2. Пшениця яра — стан середний;
3. Жито озиме — стан нижче середнього;
4. Ячмінь — стан добрий;
5. Овес — стан добрий;
6. Конюшина — стан загально лихий.

Деяка поправа пшениці й ярових посі-
вів наступила по останніх дощах.

Овочеві дерева:

а) Черешні й вишні внаслідок примороз-
ків у місяці травні, — стратили частинно
цвіт. Великі шкода спричиняє цьогорічна
рійка маєвих хрущів.

б) Яблоні й груші в цвіті стан добрий.

КОНКУРС НА ПОСАДИ АГРОНОМІВ.

1. Філія „Сільського Господаря“ в Збо-
рові прийме з днем 1. липня ц. р. повітового
агронома, спеціаліста у ділянці годівлі й мо-
лочної господарки. Вимагана кількатижна
практика. Платня після умови.

2. Філія „Сільського Господаря“ в Сам-
борі прийме від 1. липня ц. р. повітового аг-
ронома. Платня після умови.

Подання в обох випадках вносити через
Головне Т-во „Сільський Господар“ у Льво-
ві, Ринок 10.

ОГОЛОШЕННЯ.

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕХНІЧНО-ГОСПОДАРСЬКИЙ ІН-
СТИТУТ ПРИ УГА

(Висока Школа позаочних студій)

ПРОДОВЖУЄ ПРИЙОМ СТУДЕНТІВ І КУРСАНТІВ
на

а) Високошкільний Економічно-Кооперативний
відділ, по закінченні якого дається диплом з титу-
лом економіста.

б) Курси Українознавства.

в) Фахові курси — бухгалтерії, чужих мов
(французької, англійської і німецької), Пасічництва,
Садівництва, Перероблення садовини та огородини,
Оброблення шкіри, Миловарства, Радіотехніки, Фо-
тографії. Передбачається відкриття й інших курсів

Навчання провадиться кореспонденційним ме-
тодом. Проспекти і програми безплатно.

Початок студій терміном необмежений.

Адреса: Ukrajinski Technicko-Hospodarski Insti-
tut, Podčbrady, Ч. С. Р.

Ширіть наш часопис!

ЗАПИТАННЯ І ВІДПОВІДІ

Ч. 88. Як боротися з гусіню на капусті?

Гусінь на капусті робить страшні шкоди. Знаючи це господарі повинні завше бути готовими до боротьби з цим шкідником. Добре є розпочинати боротьбу вчасно, бо потім трудно буває боротись.

Для боротьби з гусіню є досить різних способів. Один з простіших способів подаємо нижче, а саме:

На 100 вагових частин води дають 3 частини кухонної соли й 2 частини вапна, або другим способом: на 100 кг. води дають 3 кг. кухонної соли й 2 кг. вапна і цією сумішкою оббризкують грядки спеціальним оббризкувачем, а коли його нема — то звичайною поливачкою з густим і тонким ситечком.

Оббризкування роблять увечері, два вечори під ряд, себто один по другім. Оббризкування найліпше робити, коли гусінь ще молода, бо на дорослих оббризкування цим середником відразу не skutує (не ділає). й тому приходится оббризкувати декілька разів, що може шкідливо відбитись на рослинах.

Двократне оббризкування, як виказала практика, не зашкодило капусті зовсім.

Після оббризкування навіть та гусінь, що появляється пізніше, не зачіпає капусти, бо вона для гусені не є приємна на смак.

Ч. 89. Як нищити гусінь на овочевих деревах?

Для цього, до відповідного посуду накладають жару й посипають його сумішкою 1 частини смоли й 2-х частин сірки, від чого буде дуже диміти. Цим димом підкурюють дерева знизу.

Більша частина гусені, звичайно, зараз же падає на землю, а ті, що залишаються на дереві гинуть.

Підкурювання треба робити тоді, коли тиха погода, а то для того, щоби вітер не відганяв диму від дерев.

Замість порошка сірки — беруть просто сірку в грудочках.

Найкращі висліди дає цей спосіб, коли підкурювання робиться між самими галузками овочевих дерев. Для цього посуд з горючою смолою й сіркою треба прив'язати до високої тички й підносити до галузок.

З ЖИТТЯ ТОВАРИСТВ

ЯК ПРАЦЮЄ КРУЖОК „СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДА-РЯ“ В ВЕРБИЦІ ПОВІТ РАВА РУСЬКА.

Кружок має розплодового бугая, котрого сам адмініструє й удержує. Від 1 січня до 30 травня б. р. цей бугай покритив 105 корів. За покриття кружок побирає оплату в розмірі 1 зол. за кожную покриту корову. Кошти удержання бугая за 150 днів виносять 41 зол., крім сіна, котре зроблене на громадській сіножаті.

Коштом громади й заходами кружка „С. Г.“ обгороджено й роздано під управу ярини 1 моргову парцелю з метою справлення її під шкідку овочевих дерев.

Весною засіяно 80 метр. кв. шкідки. Насіння не зійшло чомусь. Можливо, через те, що мало за-сухе місце перехову в тіску?

Гуртка Хліборобського Вишколу Молоді не дасться покищо створити через шалений гін со-кільського спорту на-випередки. В їх 100 точках нема навіть 5 про те, з чого живуть і чий сини. М. Т.

СВЯТО „СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРЯ“ В ВЕРБИЦІ, ПОВ. РАВА РУСЬКА.

Дня 19 травня б. р. кружок „Сільського Господаря“ в Вербиці відсвяткував Свято „Сільського Господаря“. Святочний реферат про значіння свята і завдання „Сільського Господаря“ виголосив Микола Тимчина. Присутніх на святі було членів кружка „Сільського Господаря“ 31 і 26 осіб з інших установ.

СВЯТО „СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРЯ“ В ВИЖОМЛІ ПОВ. ЯВОРІВ.

Дня 16 травня б. р. відбулася Служба Божа. Дня 26 травня відбулася святочна академія. Вступне слово про значіння Т-ва „Сільський Господар“ виголосив голова кружка „Сільського Господаря“ о. Ст. Наконечний. Інж. Р. Погорецький виголосив реферат про точне виконання обов'язків супроти Т-ва, про значіння свята, про зеднання як найбільшого числа членів.

СВЯТОЧНЕ ЗАСІДАННЯ КРУЖКА „СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРЯ“ В КОСОВІ.

Засідання кружка „С. Г.“ відбулося спільно з Гуртком Хліборобського Вишколу Молоді, що є при кружку. На святі було присутніх 40 членів.

Засідання відкрив голова кружка „С. Г.“ Федір Бович вступним словом про значіння свята „Сільського Господаря“. Потім подав до відома присутніх про все те, що зроблено в кружку та що намічено зробити.

ЯК ЖИВЕ І ПРАЦЮЄ КРУЖОК „СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРЯ“ В ПЕЧАЛІВЦІ.

Тяжкі злидні що душать наше село, криза, та що дали більше зубожіння, заставляють і нас Волинців призадуматись над способами, щоб поліпшити своє життя, взятись до розумної господарки, навчитись ліпше використовувати землю, котрої що дали то стає менше, збільшити дохідність господарства, щоб з того малого куска землі витягнути як найбільше користі й не голодувати. 30 грудня 1934 року кільканацять свідоміших господарів і молоді зійшлись порадитись і заснувати кружок „Сільського Господаря“. До Ради кружка вибрано на голову Онісіма Мельничука, секретарем Якіма Дмитрука, а скарбником Петра Толочика, зголошено кружок у Старостві і вже від 11 лютого 1935 року взялися до праці, щоб самоосвітою здобути собі хліборобське знання. До кружка записалося до цього часу на 360 господарств нашого села лише 30 осіб, переважно молодих хлопців і вже зорганізовано конкурс управи пашних буряків, але, на жаль, старші господарі відносяться до цієї справи байдуже: не вступають в члени кружка, а є деякі темні люди, що ще й нарікають на нас, кажуть, що з тої організації нема ніякої користі — „Як би я мав більше землі, то й сам потрафлю господарювати, а агрономи то тільки пишуть для того, бо з того живуть, а якби його посадив на господарстві, то він ще гірше буде хазяювати як я“. Однак ми не знеохочуємось, ми хочемо доказати, що хто так каже, помиляється, бо ми можемо організацією, розумною господаркою і сільсько-господарською наукою поліпшити свою господарку, бо „Знання — то сила“, а „Громада — великий чоловік“; для того ми кличемо всіх наших селян до тої „громади“, хліборобської організації, котрою є кружок „Сільського Господаря“. Особливо всі члени нашої кооперативи „Господар“ повинні записатись до кружка „Сільського Господаря“ і як свідоміші зрозуміти важність хліборобської науки, бо кооператива тільки збуває наші продукти і доставляє нам товари, охороняючи від визиску, але ми мусимо також навчитись виробляти добрі хліборобські продукти і то такі, що дають найбільше доходу; тоді, як продукти будуть добрі, то і ціну за них дістанемо більшу. Отож будемо гуртом сходитись, читати журнал „Сільський Господар“, господарські книжки і обговорювати, як спільними силами поліпшити нашу долю. Мусимо навчитись господарювати по новому. Йдемо сміливо вперед! Бо життя йде впе-

рід, а хто стоїть на місці, той остається позаду. Хто хоче кращого життя — нехай йде з нами!

Яким Дмитрук.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 15 травня б. р., на 30 році життя, помер на тиф б. п. Миколай Левко, член Ради й основник кружка „Сільського Господаря“ в Вербиці і член всіх місцевих установ. Жалібно-величавий похорон відбувся дня 16 травня при участі членів всіх установ і всего громадянства.

Від кружка „Сільського Господаря“ і всіх установ прощав покійного п. Микола Тимчина.

Покійний осиротив жінку й двоє діточок. Був чинним у народній роботі. Земля йому пером.

ТОРГОВЕЛЬНА ШКОЛА

Т-ва „Рідна Школа“

середнього типу, у Львові, вул. Хшановської ч. 9. приймає щоденно від год. 11—13

ВПИСИ:

1) абсолювентів 7 клас всенародніх шкіл і рівнорядних на 3-річну науку загальнообразуючих і фахових торговельно-економічних предметів.

2) абитурієнтів середніх шкіл на 1-річну науку фахових торговельно-господарських предметів.

Школа підготовляє до ведення приватних і кооперативних підприємств. Абсолювенти Школи мають в державній службі ті самі права, що абсолювенти гімназій.

Школа має усі права прилюдних шкіл.

Оплата така, як в державних школах, а для незасібної та спосібної молоді — значні пільги.

Управа.

ПРОДАЮ ПАСІКУ в нових солом'яних укр. вуликах. Бжолі здорові і сильні. Зголошення: Т. Крекціпрох, Запитів п. Підліски Малі (коло Львова).

ПРОДОВЖУЄТЬСЯ ВПИСИ НА КОРЕСПОНДЕНЦІЙНІ КУРСИ

Україн. Технічного Господарського Інституту в Подєбрадах Ч. С. Р. УТГІ

1) Садівництва овочевого та ягідного.

2) Консервації та перероблення садовини й городини.

3) Пасічництва: Методика суспільно-агрономічної праці в царині пасічництва.

Такса за навчання: перших 2 курсів — по 20 зол., останнього 8 зол. Самі підручники: перших 2 курсів — 13 зол., останнього 3 50.

ОСТАННЯ З СЕРІЇ ТОВАРИСЬКИХ СПЛОК.

Остання група з серії товариських спілок, які набули поодинокі чвертки Ч. 143170, є подані нижче на знімці, трох службовиків Старостра в Катовицях

Поділились вони 10.000 золотих, тому, що на подане число IV-ої Державної Льотерії пала виграш зол. 50.000. Тепер закупивши з 33-ої льотерії котра крім звичайних чотирьох клас дає ще безплатне тягнення „ялинкове“ очікують з нетерпеливістю вислід тягнення I-ої класи яке починається в дні 19. біжучого місяця.

ЗАРАЗ ДО ПРОДАЖІ:

1. Мале господарство, коло Львова, віддалене від міста і стації 3 км, при гостинці зі Щирця до Комарна. Господарство складається: з двох моргів орного поля (чорнозем), положене коло города і хати; чверть морга города і будівельна парцеля, на якій є нововибудований дім мешкальний, мурований, нескінчений і не покритий, виміру 12×10, о 4-ох кімнатах. Дві кімнати можуть бути в мансарді.

2. Малий фільварочок, близко Львова, віддалення від стації 1 км, на доброму ґрунті, в гарному положенні. Фільварок обнимає: 22 морги ґрунту. З того орного поля 9 моргів, 9 моргів ліса (мішаний, середнього віку), 4 морги долини (сіножать), один морг ставу, один мурований мешкальний дім о 4-ох кімнатах, двох кухнях, стодола, стайня, возівня і шопа. Всі будинки є нові і в доброму стані. Крім того город з овочевим садом з 200 шт. дерев в віці від 7—8 літ. Ближчі інформації подасть Філія „Сільського Господаря“ в Жовкві. Звертатися до повітового агронома. На відповідь залучити поштовий значок.

Відновляємо від 1 липня ц. р.

популярний ілюстрований літературно-науковий часопис, що давніше виходив у Варшаві

„Наш Світ“

Рік видання V.

„Наш Світ“ — журнал для всіх — для міста й села, виходить 15 кожного місяця й містить повісти, оповідання, вірші, спогади, статті, з ріжних ділянок знання, рецензії на книжки, новинки й т. ін.

Додаток: Бібліотека „Нашого Світу“, яка виходить неперіодично: повісти, оповідання, спогади.

Премії: Видавництво призначило дві премії — 20 і 10 зол. для тих Передплатників, які по виході Ч. I. „Нашого Світу“ надішлють найцінніші поради щодо дальшого видавання його.

Передплата: на 3 місяці (від 1 липня) — 1 зол. на 6 місяців (до кінця року) — 2 зол. Оказове число „Наш Світ“ — 35 грошів. Кожний том бібліотеки „Нашого Світу“ для передплатників 40 тр. (за 1 том згори, разом з передплатою на часопис.

Надіємося, що всі наші колишні ВП. Передплатники й Читачі негайно передплатять „Наш Світ“.

Адреса: „Наш Світ“, Луцьк, Ягайлонська 31. Редактор-Видавець.

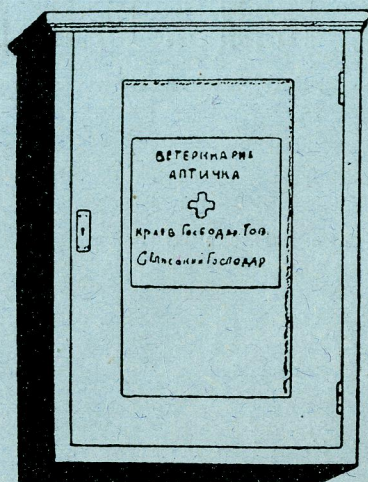
(-) В. Островський.

НОВА УКРАЇНСЬКА ТОРГОВЕЛЬНА ШКОЛА.

З початком шкільного 1935/36 року у Яворові буде відчинена однорічна Торговельна Школа Рідної Школи.

Знання економічно-торговельної ділянки є під теперішню пору конечно потрібне кожному, хто не хоче нидіти на безробітті, хто бажає знайти працю й бути життєздатною і творчою одиницею серед суспільства. На нашій землі є ще безмежні можливості творчої праці — головно в торговельній і промисловій галузі господарства. Торговельна школа дає ключ до здобуття цієї освіти!

Вписи до однорічної Торговельної Школи в Яворові відбуваються до кінця червня ц. р. Приймають хлопців і дівчат по скінченні найменш 6 клас гімназії, або іншої рівновартної школи. Школа буде міститись у прекрасному будинку гімназії Р. Ш. Оплати за науку і повне удержання (мешкання з харчем) около 45 зол. Бідні, але пильні учні зможуть користати зі знижок в оплатах. Зголошуватися треба зараз до Клуба Рідної Школи в Яворові.

ВЕТЕРИНАРІЙНІ АПТЕЧКИ

необхідні для кожного Круга і Філії «Сільського Господаря», Районової Молочарні й поодиноких хліборобів з найкращими ліками для лікування сільсько-господарських тварин доставляє негайно

**Краєве Господарське Товариство
«СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР»
у Львові, Ринок ч. 10. II. поверх.**

Разом зі шафкою величина:	I.	II.	Ш.
Ціна зол.		30.—	50.—
З опаканням і пересилкою		35.—	60.—
Самі ліки:			
Ціна зол.	10.50	23.—	40.—
З опаканням і пересилкою	13.—	27.—	45.—

Фабрика штучних ніг і рук; ортопедичних апаратів на викривлені ноги; ортоп. горсетів для горбятих. Пропуклинових бандажів; опаски проти обниження жовудка.

Цінники даром.

М. Полячек, Самбір 39.

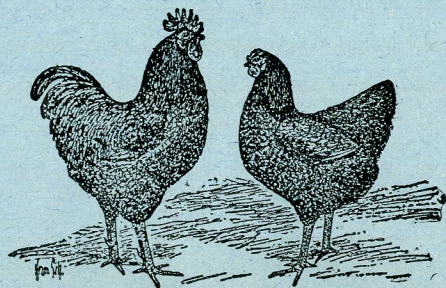
КУРС ШОВКІВНИЦТВА

„КООПЕРАТИВА ШОВК“

в Самборі вулиця Замойського ч. 7.

уряджує 6-тижневий курс годівлі шовкопрядки, на який треба негайно зголошувати. Оплата одноразова 15 зол. Про день розпочаття курсу Дирекція кооп. повідомить кожного курсанта-ку, з осібна, для того на відповідь треба прислати поштовий значок чи листівку.

Управа кооп. „Шовк“.

ФАРМА РОДАЙЛЕНДІВ (кармазинів)

зарєєстрована в Хліборобській Палаті продає

НАСАДОВІ ЯЙЦЯ

На відповідь залучити поштову марку.

П. Котецька

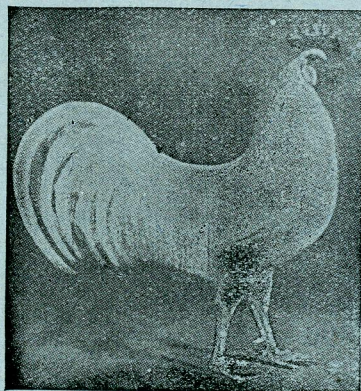
Майдан, р. Bednarów.

Організаціям

при більших
замовленнях
о п у с т !

Пишіть виразно
адресу!

Значок
на відповідь

КУРИ ЛЕГГОРНИ (білі італійки) добрі несучки

можете розвести як купите

НАСАДОВІ ЯЙЦЯ ПО 20 гр. ЗА 1 ШТ.

Повне ґварантоване опакання І зол.
При замовленні хоч одну третю завдатку,
решта післяплатою.

Висилає

інж. О. БУЧИНСЬКА

ЛЬВІВ — JAŁOWIEC 166.

Цінник книжок Т-ва „Сільський Господар“, Львів, Ринок ч. 10, II. п.

I. УПРАВА РІЛЛІ Й РОСЛИН.

зол.

23. Г. Цеб: Управа пашних рослин	1.00
30. Д-р Гр. Величко: Сумішка конюшини з травами	0.50
33. Гр. Величко: Пашні буряки	0.50
52. Інж. Гр. Паляниця: Жито	0.20
53. Інж. Гр. Паляниця: Пшениця	0.20
61. Доц. В. Доманицький: Цукровий буряк	0.80
62. Інж. Г. Гердієнко: Конюшина	0.50
70. Інж. Г. Гердієнко: Соя	1.30
72. Інж. О. Кошель: Фасоля	0.60
76. Інж. М. Боровський: Про зелені погної	0.70
80. Доц. В. Доманицький: Чому треба чергувати с.-г. рослини на полях	0.60
96. Інж. А. Ромащенко: Що показали польові досвіди зі штучними погноями	0.50
101. Інж. М. Боровський: Виноград	0.50
102. Інж. А. Романенко: Лен	0.50
104. Іван Крижанівський: Ріпа стернянка	0.20
109. Інж. А. Романенко: Як управляти й угноювати наші ґрунти	0.50
114. Інж. М. Творидло: За поправу наших лук і пасовиськ	0.20
117. Інж. Іван Лапчук: Інструкція в справі організації шпихлорової Секції при Кружках „Сільського Господаря“	0.10
119. Інж. М. Боровський: Соняшник ріпак, гарбуз, гірчиці, ріжій, як олійні рослини	0.50
120. Інж. М. Гавриленко: Лікарські рослини: (кмин, ганик, мальва і мар'янка та сушарня. Частина I.	0.50

II. ПЛЕКАННЯ СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКИХ ТВАРИН.

22. Гр. Герман: Годівля курей	1.50
24. Гр. Герман: Годівля гусей, качок і інш.	1.50
25. о. О. Раковський: Головні основи годівлі домашніх звірят ч. II.	1.50
45. Др. В. Королів-Старий: Як вибирати коня (нове видання)	0.75
46. К. Михайлюк: Плекання телят (нове вид.)	0.80
50. В. Воробець: Про плекання та годівлю домашньої птиці	1.00
65. Д-р М. Холєвчук: Шляхи до поліпшення годівлі сіль.-господарських тварин	0.20
67. Д-р М. Холєвчук: Годівля та плекання поросят	0.90
73. Д-р М. Холєвчук: Як організувати і вести контролю молочності?	0.90
74. Інж. Д-р М. Холєвчук: Як організувати і вести Секції охорони сільсько-господарських тварин?	0.30
75. В. Королів-Старий: Крілики	0.90
79. Д-р Б. Гнатевич: Годівля коропа	0.90
87. Гр. Герман: Як будувати та уладити курник	0.40
97. Д-р Е. Томашівський: Птахомисарський промисл	1.00
106. Інж. Д-р Е. Томашівський: Конкурс вгодування птиці	0.20
— Інж. Хомишин: Годівля домашніх тварин	0.50
— Інж. Д-р В. Томашівський: Кооперативний збут живої птиці	0.40
108. Інж. Др. М. Холєвчук: Контроля молочності в селянських господарствах	0.50

ПАСІЧНИЦТВО І САДІВНИЦТВО.

зол.

68. Інж. М. Боровський: Як виробляти соломяні вулики (нове видання)	0.50
69. В. Пилипчук: Практичний підручник пасічництва	4.00
77. Інж. М. Боровський: Медодайні рослини	2.00
91. Інж. М. Боровський: Плекання добірних маток і раси бджіл	1.20
95. Інж. М. Боровський: Як лікувати хвороби бджіл	0.50
110. М. Панашій: Практичне Садівництво	0.90
115. Інж. М. Боровський: Вентиляція вуликів	0.50

IV. ВЕТЕРИНАРІЯ.

47. М. Білинський: Ветеринарна гігієна	1.00
49. М. Стахурський: Коли і як помагати при породах у корів	0.30
60. М. Стахурський: Хвороби кінських ніг (кінська ортопедія)	0.60
78. Д-р М. Стахурський: Мотилиця у худоби	0.20
83. Інж. Д-р М. Холєвчук: Державне відшкодування у випадках загибелі с.-г. тварин	0.30
89. Д-р А. Моспанюк: Хвороби вимені	0.50
94. Д-р А. Моспанюк: Чим і як лікувати господарські тварини в наглих випадках	0.50
107. Д-р М. Стахурський: Про деякі хвороби птиці та раціональне їх лікування	0.20

V. ІНЖІНЕРІЯ.

51. Інж. О. Охрим: Меліорація і комасація селянських господарств	0.50
75. Інж. Гр. Герасимович: Як міряти землю	0.20

VI. СУСПІЛЬНА АГРОНОМІЯ І КООПЕРАЦІЯ.

55. Д-р К. Коберський: Про кредит та сільські каси (Райфайзенки)	0.20
59. М. Стахів: Хто відповідає за полеві і лісові шкоди	0.80
88. Інж. Е. Храпливий: Як піднести наше хліборобство. (Про співпрацю кооперації, „Сільського Господаря“ і інших установ в ділянці суспільної агрономії)	1.00
90. Інж. Е. Храпливий: За хліборобську справу. (Про те, як основувати Кружки та Філії „Сільського Господаря“ та як в них працювати)	2.50
93. Інж. Е. Храпливий: Про хліборобський вишкіл сільської молоді	1.00
100. Інж. Д-р Е. Храпливий: За наше хліборобське шкільництво	1.00
105. Інж. Д-р Е. Храпливий: Плекання рогатої худоби у Сх. Галичині (нарис за час від 1880—1930 року)	2.50
112. Інж. А. Романенко: Хочемо добра для нашого народу	0.50
118. Д-р Е. Храпливий: Хліборобство й кооперація на Мадящині	0.50

VII. ІНЧ.

56. Проф. Б. Іваницький: Як доглядати ліс	0.30
61а. Інж. В. Созанський: Яка буде завтра погода	0.25
81. Д-р Б. Гнатевич: Підручник шовківництва	1.50
86. О. Фацієвич: Печериці	0.40
Проф. О. Голинський: Вексель у практиці	1.00
116. Збір і плекання слимаків	0.20

Книжки висилаємо за попереднім надісланням готівки або на бажання за післяплатою. — За післяплатою НЕ ВИСИЛАЄМО книжок, які коштують менш, чим 1.50 зол. — Щоби не наражувати на великі кошти пересилки за післяплатою (кожна пересилка коштує найменше 1.25 зол.) радимо вплачувати належність за книжки З ГОРІ. Пересилка поодинокі книжки коштує від книжок до 0.50 зол. — 25 сот., від більших 0.50 зол., а поручена 1 зол. При закупні книжок вище 10.— зол. покриваємо порто самі. — За непоручені посилки експедиція не відповідає.